หนังสือเรียน
ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เล่ม ๒

กระทรวงศึกษาธิการ

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

22.-

หนังสือเรียนภาษาไทย

เล่ม ๒

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่สิบสี่ ๒๐๐,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๖

ปกกระดาษราคาเล่มละ ๒๒.๐๐ บาท

(ห้ามขายเกินกว่าราคาที่กำหนดไว้นี้)

องค์การค้าของคุรุสภาจัดพิมพ์จำหน่าย

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

๒๒๔๕ ถนนลาดพร้าว บางกะปิ กรุงเทพมหานคร

มีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๕

(นายบรรจง ชูสกุลชาติ)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาเห็นควรให้มีการจัดทำสื่อการเรียนกลุ่มทักษะ ภาษาไทย ระดับประถมศึกษา ขึ้น เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ อีกทั้งเพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ขึ้น ดังคำสั่งแนบท้ายหนังสือนี้

คณะกรรมการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้นักเรียนอ่านด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสอดแทรกความรู้ทางภาษาตามที่หลักสูตรกำหนดไว้อย่างครบครัน นอกจากนี้ยังมีแบบฝึกท้ายบทเรียนแต่ละบท เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะทางภาษาให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรด้วย

ในการทำแบบฝึกหรือกิจกรรมท้ายบทดังกล่าวนี้ ขอให้ครูและนักเรียนปฏิบัติตามคำสั่งในหนังสือโดยเคร่งครัด กล่าวคือ ห้ามทำแบบฝึกกิจกรรมหรือเขียนลงในหนังสือเรียน

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดทำไว้ ณ โอกาสนี้

(นายสุรเดช วิเศษสุรการ)
อธิบดีกรมวิชาการ
๘ ตุลาคม ๒๕๒๕

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑๑ บันทึกของปิติ ๑
บทที่ ๑๒ นักเล่านิทาน ๒๐
บทที่ ๑๓ โต้วาที ๓๕
บทที่ ๑๔ พืชไมตรี ๖๗
บทที่ ๑๕ วาจาสิทธิ์ ๘๘
บทที่ ๑๖ เรื่องขำขัน ๑๐๔
บทที่ ๑๗ ร่วมแรงร่วมใจ ๑๒๑
บทที่ ๑๘ แม่จ๋า ๑๔๓
บทที่ ๑๙ ศึกทรพี ๑๖๔
บทที่ ๒๐ ทางชีวิต ๑๙๑

หนังสืออ่านนอกเวลา .....

ดอกสร้อยร้อยใจ ๒๑๗
ความลำบากของเรา ๒๒๕
ราชาธิราช ตอนสัจจะสมิงพระราม ๒๔๘

ประมวลคำศัพท์ ๒๗๑

บทที่ ๑๑

บันทึกของปิติ

๕ กันยายน ๒๕๒๖

วันนี้ ตอนบ่ายชักจะง่วงนอนเพราะเมื่อคืนไปดูลิเกแก้บนที่ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองกับพี่ชาย กลับถึงบ้านราวตีหนึ่งกว่า ๆ ตอนครูอยู่ในห้องต้องแอบเอานิ้วมือถ่างตาและหยิกขาตัวเอง ถึงกระนั้นก็สัปหงกหัวแทบจะโขกโต๊ะ ตาลาย ตัวหนังสือหกคะเมนตีลังกายุ่งไปหมด พอครูออกจากห้องเลยซบลงกับโต๊ะว่าจะงีบสักหน่อย พอดีชูใจเอาจดหมายมานะมาให้เลยหายง่วง อิจฉามานะจังแฮะ ได้ดูทีวีวันเสาร์ – อาทิตย์ เรื่องนักสืบคอมพิวเตอร์เสียด้วย คอมพิวเตอร์แปลว่าสมองกลใช่ไหมเอ่ย

เลิกเรียนแล้วรีบกลับบ้านมาฝึกเจ้านิล ตอนกลางคืนไม่ได้อ่านหนังสือเพราะรีบเข้านอน

๖ กันยายน ๒๕๒๖

กำลังเรียนกันอยู่เพลิน ๆ เสียงดนตรีแผดลั่นจนหูแทบแตกดังมาจากบ้านที่ติดรั้วโรงเรียนใกล้ห้องเรียนของเรา สงสัยยายเจิมเจ้าของบ้านหลังนั้นเกิดครึ้มใจเปิดวิทยุแก้เหงา เสียงดนตรีดังอยู่ตั้งนาน เพลงอะไรก็ไม่รู้ มีเสียงคนร้องเพลงด้วย แต่ฟังไม่ออกว่าเขาร้องเพลงอะไร

ครูต้องหยุดสอนพักหนึ่ง พวกเราวิพากษ์วิจารณ์กันใหญ่ว่า บ้านยายเจิมคงมีงาน

มานีกับชูใจเห่อลูกสาวครูไพลิน เลิกเรียนแล้วเป็นต้องไปแวะหาเสียก่อนจึงกลับบ้าน เราก็ชอบเหมือนกันแต่ไม่เห่อเหมือนพวกผู้หญิง

ทำการบ้านเสร็จตอนสองทุ่มกว่า ๆ แล้วเขียนจดหมายตอบมานะ

๗ กันยายน ๒๕๒๖

ตอนสาย ๆ เสียงดนตรีนั่นดังขึ้นอีก คราวนี้มีเสียงร้องเพลงใส่ไมโครโฟนเป็นเพลงลูกทุ่ง ค่อยยังชั่วหน่อย ฟังรู้เรื่อง อาจารย์หยุด

อธิบายให้พวกเราทำกิจกรรม ถึงทำกิจกรรมก็หนวกหู จะพูดกันต้องตะโกน เลิกเรียนเราตั้งใจจะไปสืบดูให้รู้ว่ายายเจิมเกิดคึกอะไรขึ้นมา พอดีเพื่อนคนหนึ่งบ้านอยู่ใกล้ ๆ บ้านยายเจิมบอกว่า ยายเจิมย้ายไปอยู่กับลูกสาวที่ท้ายตลาดแล้ว ยกบ้านให้พวกนักดนตรีที่เพิ่งมาจากกรุงเทพ ฯ เช่าอยู่ ตายละวา คงหนวกหูจนหูหนวกคราวนี้เอง เพื่อนบางคนชอบใจพอครูออกจากห้อง ทั้งร้องเพลงทั้งเต้นเข้าจังหวะ ส่ายเอวยึกยักเหมือนตัวลูกน้ำ จนหัวหน้า (ประธานนักเรียน) ต้องห้ามจึงหยุด มานีบอกว่าปวดประสาท

ตอนพักกินข้าวกลางวันแล้วเราไปฝากเงินที่ธนาคารออมสิน เลิกเรียนแล้วแวะไปเอากากมะพร้าวที่ร้านทำขนมมาให้ปลา พี่ชายคิดอ่านกับพ่อว่าจะเอาปลานิลไปขายที่จังหวัดเอง เพราะพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อจากเราให้ราคาถูกแต่เอาไปขายที่จังหวัดราคาแพง ดีเหมือนกันแฮะ วันเสาร์ – อาทิตย์ เราจะได้อาสาไปขายเอง คืนนี้ทบทวนความรู้ที่เรียนมาจนสามทุ่มจึงเข้านอน

๘ กันยายน ๒๕๒๖

วันนี้ พวกเพื่อน ๆ ซักอาละวาด พอครูไม่อยู่ในห้องพากันปีนขึ้นไปเหยียบบนกรอบหน้าต่าง ร้องตะโกนด่าพวกนักดนตรี หัวหน้าห้ามก็ไม่เชื่อ ต้องขู่ว่าจะไปฟ้องครูจึงยอมเชื่อ เราก็หนวกหูแทบจะบ้าตาย เสียงเครื่องดนตรีตัวไหนชื่ออะไรก็ไม่รู้ดังแป๊ด! แป๊ด! แสบเข้าไปในสมองเชียวละ ครูประจำชั้นบอกว่าครูใหญ่กำลังเจรจาอยู่

เฮ้อ สาธุ ! จะได้เรียนเป็นปรกติเสียที แต่เพื่อนบางคนบอกว่าอยากให้ดังอย่างนี้ตลอดวันจะได้ไม่ต้องเรียนหนังสือ พิลึกคน ! เสียงดนตรี เสียงเพลงกะชี่กกะชั่กดังขึ้นทีไร ครูประจำชั้นก็รู้สึกหงุดหงิดต้องเดินออกไปจากห้องทุกที เราแปลกใจว่าทำไมพวกนักดนตรีพวกนี้จึงชอบร้องเพลงต่างประเทศ ชนิดที่ฟังไม่รู้เรื่อง แผดเสียงไม่เป็นภาษาคนเลย ครูสอนภาษาอังกฤษสอนให้พวกเราร้องเพลงฝรั่งบ้าง ก็ฟังเพราะดี แปลออกรู้เรื่อง แต่เราว่าสู้เพลงไทยไม่ได้แฮะ ไม่ต้องแปล ร้องปุ๊บเข้าใจได้ปั๊บเลย

ครูใหญ่คงเจรจาสำเร็จ ตลอดวันไม่มีเสียงดนตรีเลยเรียนหนังสือเป็นปรกติดี ตอนบ่ายไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด

ตอนเย็นฝึกเจ้านิลวิ่งดีขึ้น ไม่ค่อยตื่นอาน คืนนี้ทำการบ้านอ่านหนังสือแล้วก็นอน

๕ กันยายน ๒๕๒๖

ถึงวันศุกร์เร็วจริงแฮะ พรุ่งนี้ต้องไปจัดกิจกรรมที่ศูนย์เยาวชน ขณะนี้ศูนย์เยาวชนมีสมาชิกหลายร้อยคนแล้ว

วันนี้ ตอนบ่ายกำลังอภิปรายเรื่องทำอย่างไรเราจึงจะเขียนหนังสือไม่ผิดกันอยู่ เสียงดนตรีเจ้ากรรมก็ดังขึ้นอีก ดูเหมือนจะจงใจแกล้งพวกเรา เพราะเสียงดังยิ่งกว่าเก่า ครูประจำชั้นรีบออกไปรายงานครูใหญ่ เพื่อนตัวโต ๆ หลายคนแสดงท่าทางไม่พอใจมาก ร้องตะโกนด่าท้าทาย แต่พวกนั้นคงไม่ได้ยินเพราะเสียงดนตรีกลบหมด ก่อนที่

หัวหน้าชั้นจะห้ามทัน เพื่อนคนหนึ่งคว้าก้อนหินทับกระดาษขว้างออกไปสุดแรงเกิด ถูกหลังคาสังกะสีเสียงดัง ปัง! พวกเราตกใจ มานีดุเพื่อนคนนั้นแล้ววิ่งออกไปตามครูประจำชั้น หัวหน้าห้องบังคับให้ทุกคนอยู่ในความสงบ เสียงดนตรีหยุดไปพักหนึ่งแล้วกลับดังขึ้นอีก พวกนักเรียนชั้นอื่นก็ชะโงกหน้ามองที่หน้าต่างเป็นแถว ครูประจำชั้นกลับเข้ามาในห้อง บอกให้พวกเราทราบว่า ครูใหญ่ไปพบพวกนักดนตรีแล้ว ถ้าไม่ได้ผลก็ต้องขอให้สารวัตรใหญ่ช่วย แล้วครูประจำชั้นก็ชำระความที่เพื่อนคนนั้นปาหลังคาบ้านเขาด้วยการนำตัวไปให้ครูใหญ่ทำโทษ

พอดีเพื่อนอีกคนหนึ่งชื่อวุฒิ ออกมาสารภาพว่า เขาเป็นต้นเหตุที่ทำให้พวกนักดนตรีโกรธ เพราะเมื่อวานนี้ตอนเลิกเรียน เขาเดินผ่านหน้าบ้านหลังนั้น เห็นพวกนักดนตรีนั่งอยู่ ๒ – ๓ คน เขาจึงร้องเพลงด่า (แต่งเอง) พวกนักดนตรีโกรธ ออกมาไล่จับตัว เขาวิ่งหนีทัน ครูประจำชั้นโกรธมากที่นักเรียนไปก่อเรื่องทะเลาะวิวาท เลยนำตัวไปให้ครูใหญ่ทำโทษเหมือนกัน แล้วอบรมทั้งสองคนไม่ให้ทำอีก เดี๋ยวจะเข้าทำนองน้ำผึ้งหยดเดียว (ว่าง ๆ ต้องไปค้นดูที่ห้องสมุดว่า น้ำผึ้งหยดเดียวหมายความว่าอย่างไร) เพื่อนหลายคนซุบซิบว่า เจ้าวุฒิรนหาที่ อยู่ดี ๆ ออกไปสารภาพ นิ่งอุบเสียก็ไม่มีใครรู้ แต่เราว่าดีแฮะ เขามี

มโนธรรมดี วันนี้เราเลยต้องช่วยหัวหน้าชั้นคอยดูแลความสงบอยู่จนเย็น จึงได้กลับบ้าน

เราเล่าให้ยายฟัง ยายบ่นว่า เรื่องขี้หมูราขี้หมาแห้ง (เอาอีกแล้ว แปลว่าอะไรก็ไม่รู้) พวกวงดนตรีที่เล่นเพลงโฉ่งฉ่าง ฟังไม่รู้เรื่อง ตามบ้านนอกอย่างนี้ไม่มีใครหาไปเล่นหรอก

วันนี้บันทึกเสียยาวเลย อ้อ! นายวุฒิ ถูกตีเจ็บแล้วยังอุตส่าห์แอบร้องเพลงที่ไปร้องด่าพวกนักดนตรีให้พวกเราฟังว่า "พวกนักดนตรีผีทะเล คิดว่าโก้เก๋ร้องเพลงไม่รู้เรื่อง เขาหนวกหูกันทั้งเมือง อย่าเปลืองน้ำลาย กลับไปขายเต้าฮวยล้างซวยเอย" พวกเราชอบใจและมีเสียงเชียร์ดังลั่นเพื่อให้ร้องใหม่

เขียนรายงานเรื่องทำอย่างไรจึงจะเขียนหนังสือไม่ผิด เสร็จแล้วเข้านอน

๑๑ กันยายน ๒๕๒๖

เมื่อวันเสาร์ไปร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมที่ศูนย์เยาวชน มีทั้งภาคบันเทิงและวิชาการ ทุกคนมีความสุขสนุกสนานดี มานี ชูใจ ดวงแก้วก็ไป ขาดคู่หูไปคนหนึ่ง คือ จันทร วันนี้เจ้าหน้าที่จัดนิทรรศการโทษของยาเสพย์ติดให้เยาวชนชมด้วย ได้เห็นยาเสพย์ติดชนิดต่าง ๆ อ่านดูโทษของมันแล้วเรากลัวจนขนหัวลุก ชาตินี้หรือชาติไหน ๆ เราจะไม่เข้าใกล้เลย ก่อนเลิกการชุมนุมหัวหน้าศูนย์ให้ข้อคิดดีมากว่า เดี๋ยวนี้การโฆษณาชวนเชื่อมีหลายแบบ การใช้โปสเตอร์หรือการพูดจาโฆษณา

ชักชวนนั้นตอนนี้ชักจะไม่ค่อยได้ผล เพราะคนฟังรู้จักคิด มีเหตุมีผล ไม่เชื่อตามง่าย ๆ ไม่ว่าจะเกลี้ยกล่อมในทางดีหรือเลว ต้องใคร่ครวญและตัดสินใจให้ดี การโฆษณาชวนเชื่อที่น่ากลัวอยู่ในขณะนี้คือ การทำตัวอย่างให้เห็น ไม่มีการเชิญชวนหรือชักจูงเป็นถ้อยคำ แต่การกระทำซ้ำแล้วซ้ำเล่าจะทำให้คนดูหรือคนฟังนิยมและคล้อยตามได้ เห็นคนอื่นชอบหรือทำตามมาก ๆ ก็ทำบ้าง ไม่ช้าก็ถอนตัวไม่ขึ้น หัวหน้าศูนย์ย้ำว่า เราต้องเป็นตัวของเราเอง รักษาเอกลักษณ์ แบบแผนวัฒนธรรมของเราไว้ เพราะชาติที่มีอิสระเสรีเท่านั้นที่จะมีเอกลักษณ์ของตนเองได้อย่างภาคภูมิ เช่น มีภาษา มีวัฒนธรรมอันดีงามสืบทอดเป็นมรดกมาแต่บรรพบุรุษ ใช่แล้วครับ (ตรงนี้เราพูดเอง)

เลิกชุมนุมแล้วเราไปนา ตอนนี้ข้าวกำลังงาม เก็บสายบัวที่หนองมาให้ยายแกงส้มกับปลานิล คืนนี้เหนื่อยจะต้องนอนแต่หัวค่ำ

วันนี้ ซักผ้ารีดผ้า ทำงานบ้าน ดูบทเรียน ทบทวนที่เรียนมาเมื่ออาทิตย์ที่แล้ว

๑๔ กันยายน ๒๕๒๖

วันนี้ มานี (ท่านรองประธานนักเรียน) ทำชื่อเสียงอีกแล้ว เรื่องมีว่า ก็เรื่องกรณีพิพาทกับพวกนักดนตรีจอมยุ่งนั่นแหละ ฮึ...ต้องจับตัวไปฟังหัวหน้าศูนย์เยาวชนพูดเสียทีจะได้เลิกยุ่ง ครูประจำชั้นมาบอกพวกเราว่า ครูใหญ่ไปเจรจาแล้ว พวกนักดนตรีจะเลิกซ้อมดนตรีตอนกลางวัน วันที่พวกเราเรียนหนังสือ แต่มีข้อแม้ว่า คนที่ร้องเพลงด่าจะต้องไปขอโทษพวกเขาที่บ้าน พอวุฒิได้ยินก็ตกใจถึงกับหน้าซีด เพราะเขากลัวจะถูกซ้อม หัวหน้าชั้น มานี และเราเลยขันอาสาจะไปเป็นเพื่อน เขาคงรู้สึกใจชื้น หน้าตาจึงค่อยดีขึ้น

พอไปถึงบ้านที่พวกนั้นเช่าอยู่ เขาโผล่ออกมาทีละคน โอ้โฮ! ยังกับมนุษย์สมัยหินหรือพวกฮิปปี้แน่ะ! (เห็นในรูปโปสการ์ด) ผมหยิกยาวฟู หนวดเครารุงรัง พอเขารู้ว่าพวกเรามาขอโทษก็หัวเราะกันใหญ่ มานีเป็นคนพูดก่อน พูดดีมาก พวกนั้นเลยใจอ่อน เจ้าวุฒิเพื่อนตัวการก็ขอโทษด้วย หัวหน้าวงดนตรีตัวโต เสื้อไม่ใส่ มีขนเต็มหน้าอก ชอบอกชอบใจ บอกให้วุฒิร้องเพลงที่ร้องด่าอีกที วุฒิร้องเสียงสั่น พอหัวหน้าวงดนตรีรู้ว่าวุฒิแต่งเองด้วยยิ่งชอบใจ คว้าเครื่องอัดเทป

มาให้วุฒิร้องอัดลงเทป แล้วบอกว่าเรียนจบแล้วถ้าอยากเป็นนักดนตรี เขาก็ยินดีรับเพราะแต่งเพลงเข้าทีดี เจ้าวุฒิชอบใจใหญ่ เป็นอันว่าสงบศึก

เลิกเรียนแวะหาน้อง (ลูกสาวครูไพลิน) เลยเล่าเรื่องให้คุณอาทวีปฟัง คุณอาบอกว่ามีบ้านอยู่หลังหนึ่งเจ้าของให้เช่า ทำเลเหมาะที่จะเป็นบ้านของพวกนักดนตรีมากกว่าบ้านยายเจิม

วันนี้เจ้านิลเป็นหวัด พ่อให้กินยา ทำการบ้านเสร็จเข้านอนสามทุ่มกว่า

๑๕ กันยายน ๒๕๒๖

เมื่อเช้าแวะบอกพวกนักดนตรีให้ไปดูบ้านใหม่ พอไปถึงโรงเรียน เพื่อน ๆ กำลังโจษจันกันว่าจันทรหายแล้ว จะกลับมาเร็ว ๆ นี้ เราดีใจด้วย นี่เพราะพระบารมีปกเกล้า ฯ จริง ๆ ดูเหมือนมานีกับชูใจจะดีใจมากกว่าเพื่อน

แปลกแฮะ สมุดพจนานุกรมประจำชั้นกับสมุดภาษาไทยประจำชั้นหมดพร้อมกัน กระดาษฟุลสแก๊ปก็ไม่มี ต้องรีบช่วยกันเอากระดาษอัดสำเนาที่ใช้แล้วเหลือว่างอยู่หน้าหนึ่ง (ขอจากฝ่ายธุรการของโรงเรียนส่วนเราขอคุณอาทวีปได้มาแยะ) มาเย็บเป็นสมุดแทน สบ.ม. (สบายมาก)

วันนี้เรียนหนังสือสนุกดี คงเป็นเพราะไม่มีเสียงดนตรีมารบกวนนั่นเอง อาการเจ้านิลดีขึ้นแล้ว อ่านหนังสือเพลินเกือบ ๒๒ น. เข้านอนดีกว่า

๑๖ กันยายน ๒๕๒๖

เจ้าวุฒิบอกว่า คณะนักดนตรีย้ายบ้านไปแล้ว เขาฝากขอบใจเราที่แนะนำบ้านที่มีทำเลดีให้ แต่ยายเจิมคงไม่ขอบใจเราแน่ เพราะแกขาดรายได้ไป

วันนี้ครูพาไปศึกษานอกสถานที่ที่โรงงานทำผลไม้กระป๋อง เจ้าของโรงงานใจดี ให้ชิมสับปะรดกระป๋อง อร่อยจัง เขาบอกว่าได้สับปะรดจากไร่ลุงของวีระเป็นส่วนใหญ่

เจ้านิลหายเกือบเป็นปรกติแล้ว เขียนรายงาน ทำการบ้านเสร็จก็นอน แอ่น – แอ๊น

แบบฝึก

๑. คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ อาจอ่านตามเสียงภาษาเดิม หรืออ่านตามตัวสะกดของภาษาไทย การอ่านและการเขียน ต้องใช้การสังเกตและจำเป็นส่วนใหญ่

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คำที่มีรูปวรรณยุกต์หรือไม้ไต่คู้กำกับ ให้อ่านตามรูปคำนั้น ๆ

ฮิปปี้ ฟุลสแก๊ป เต็นท์ แท็กซี่ เช็ค แบตเตอรี่ ฯลฯ

๑.๒ คำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์กำกับ อาจอ่านตามรูปคำหรืออ่านตามเสียงภาษาเดิม

เชียร์ ฟรี เมตร เทคนิค เทคโนโลยี โปสเตอร์ ไมโครโฟน

๑.๓ คำใดที่บัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยแล้ว ให้ใช้คำไทย เช่น

คอมพิวเตอร์ (คอม – พิ้ว – เต้อ)	ใช้คำไทยว่า	สมองกล
รถเมล์ รถบัส	”	รถประจำทาง
เทป	”	แถบบันทึกเสียง
ทีวี	”	โทรทัศน์
ไมโครโฟน	”	เครื่องขยายเสียง
เครื่องอัดเทป	”	เครื่องบันทึกเสียง
โปสเตอร์	”	ป้ายประกาศ
แสตมป์	”	ดวงตราไปรษณียากร
ลอตเตอรี	”	สลากกินแบ่งรัฐบาล
รถแทรกเตอร์	”	รถขุดดิน รถไถนา

๒. เครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) ใช้เขียนไว้ข้างหลังคำ กลุ่มคำ หรือประโยคที่แสดงถึงอารมณ์ และความรู้สึกตกใจ ดีใจ รับรู้ พอใจ ประหลาดใจ ฯลฯ ซึ่งมีระดับเสียงผิดปรกติจากคำพูด

ธรรมดา เรียกว่า "คำอุทาน" หรือบางครั้งเขียนไว้หลังข้อความที่มีลักษณะคล้ายคำอุทาน

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ ใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ข้างหลังคำอุทานที่ต้องการให้เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดีขึ้น เวลาอ่านให้เปล่งเสียงให้คล้ายกับอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นจริงตามเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น

..... สาธุ! จะได้เรียนเป็นปรกติเสียที

..... อ้อ! นายวุฒิ .....

..... พิลึกคน! .....

..... ดังแป๊ด! แป๊ด!

..... ถูกหลังคาสังกะสีเสียงดัง ปัง!

๒.๒ ใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์ข้างหลังข้อความที่มีลักษณะคล้ายคำอุทาน เมื่อต้องการให้ผู้อ่านสังเกตและระวัง เช่น

อันตราย! ไฟฟ้าแรงสูง

สะพานชำรุด!

สียังไม่แห้ง!

ระวัง! สุนัขดุ

๓. การพูดหรือเขียน มักจะใช้คำหรือกลุ่มคำสั้น ๆ แต่มีความหมายลึกซึ้งทำให้เป็นถ้อยคำสำนวนที่น่าฟัง แต่ส่วนมากจะมีความหมายเป็นนัย

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เป็นคำภาษาปากที่ไทยเรียกทับศัพท์ฝรั่งว่า ภาษาสะแลง (บางคนใช้ว่าคำคะนอง)

เปลืองน้ำลาย มีความหมายว่า พูดมาก แล้วไม่ได้ผล

โก้เก๋ " หรูหรามาก

๒. เป็นสำนวนเปรียบเทียบ

เรื่องขี้หมูราขี้หมาแห้ง มีความหมายว่า เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่เป็นสาระ

น้ำผึ้งหยดเดียว " สาเหตุเพียงเล็กน้อยทำให้ลุกลามเป็นเรื่องใหญ่ได้

๔. การอ่านนาฬิกา การบอกเวลา คนไทยส่วนใหญ่ยังใช้วิธีเก่าควบคู่กับวิธีใหม่ ควรทำความเข้าใจทั้งสองแบบ

ฝึกอ่านและสังเกต

๐๖.๐๐ น. หมายถึง ๖ โมงเช้า หรือโบราณว่ายำรุ่ง อ่านว่า ๖ นาฬิกา และถ้ามีเศษนาที เช่น ๐๖.๑๕ น. อ่านว่า ๖ นาฬิกา ๑๕ นาที

กลางวัน ๕ โมงเช้า (๑๑.๐๐ น.) เที่ยง (๑๒.๐๐ น.) บ่ายโมง (๑๓.๐๐ น.) บ่าย ๔ โมง (๑๖.๐๐ น.) และ

๖ โมงเย็น (๑๘.๐๐ น.)

กลางคืน ๑ ทุ่ม (๑๙.๐๐น.) ๕ ทุ่ม (๒๓.๐๐ น.) ตี ๕ (๐๕.๐๐น.)
ย่ำรุ่ง (๐๖.๐๐ น.)

๕. อักษรย่อทำให้ใช้ถ้อยคำสั้นลง เพื่อให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วขึ้น เวลาอ่านต้องอ่านคำเต็ม

ยศทหารบก พลฯ ส.ต. จ.ส.ต.

ยศทหารเรือ พลฯ ร.ต. (ชื่อ สกุล) ร.น. น.ต. (ชื่อ สกุล) ร.น.
(อ่านว่า นาวาตรี (ชื่อ สกุล))

ยศทหารอากาศ พลฯ พ.จ.ต. น.อ.

ยศตำรวจ พลฯ ส.ต.ต. ร.ต.ต.

ฝึกอ่านและสังเกต

ช.ม. (ชั่วโมง) ชม. (เชียงใหม่)

ร.ร. (โรงเรียน) ร.พ. (โรงพยาบาล)

ร.ส.พ. – องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

อ.ส.ม.ท. – องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ขสมก. – องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ

ร.ฟ.ท. – การรถไฟแห่งประเทศไทย

ปณ. – ไปรษณีย์

ศธ – กระทรวงศึกษาธิการ

มท – กระทรวงมหาดไทย

อส. – อาสาสมัครป้องกันชาติ

สอรด. – กลุ่มสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน

รด. – รักษาดินแดน

สวญ. – สารวัตรใหญ่

นอภ. – นายอำเภอ

ผวก. – ผู้ว่าราชการจังหวัด

รมต. – รัฐมนตรี

๖. การเขียนหรือเล่าเรื่อง ต้องเขียนให้มีการเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ไม่วกวน และเน้นใจความสำคัญ หรือจุดที่น่าสนใจ

ฝึกอ่านและสังเกต จากบันทึกประจำวันในบทเรียนเกี่ยวกับคณะนักดนตรี

๑. การลำดับความ โดยสรุปใจความ เช่น บันทึกของปิติในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๒๖

ตอนบ่ายง่วงนอนเพราะไปดูลิเกแก้บนเมื่อคืนนี้ จึงนั่งสัปหงกชูใจเอาจดหมายมานะมาให้อ่านเลยหายง่วง เลิกเรียนแล้วกลับบ้านกลางคืนไม่ดูหนังสือเพราะรีบเข้านอน

๒. ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแต่ละวัน เช่น เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเสียงดนตรี

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๖ เสียงดนตรีดังลั่นรบกวนขณะเรียนหนังสือ

วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๒๖ เสียงดนตรีดังมากขึ้นกว่าเดิมจนอยากรู้สาเหตุ จึงทราบว่าพวกนักดนตรีจากกรุงเทพ ฯ มาเช่าบ้านยายเจิม

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๒๖ เสียงดนตรีดังรบกวนจนนักเรียนทนไม่ไหว ตะโกนด่าพวกนักดนตรี

วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๖ เสียงดนตรีดังมากขึ้นเหมือนจงใจจะแกล้ง นักเรียนทนไม่ไหวทั้งด่าทั้งเอาก้อนหินขว้าง

๓. การเชื่อมโยง

วันแรก เสียงดนตรีดัง **วันต่อมา**เสียงดังมากขึ้น **ต่อมา**จึงตะโกนด่า **ต่อมา**เสียงดังยิ่งขึ้นเพราะถูกด่า จึงขว้างปา...

จะเห็นว่า เท้าความต่อเนื่องกันเป็นลูกโซ่

๔. การเน้นใจความสำคัญ

เริ่มเรื่อง ซ้อมดนตรี – ดัง – นักเรียนด่า **ผล** เสียงดนตรีดังขึ้น

ตื่นเต้น นักเรียนร้องด่า – ขว้างปา **ผล** เสียงดนตรีดังขึ้นอีก

สรุป ตกลงกัน – ประนีประนอม **ผล** เหตุการณ์สงบ

๗. คำธรรมดาเมื่อใช้เป็นสำนวนอาจมีความหมายแตกต่างไป การอ่านต้องพิจารณาความหมายให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ฝึกอ่านและสังเกต

ซ้อมดนตรี (ฝึกดนตรี) โดนซ้อม (ถูกทำร้าย)

สายบัว (ก้านดอกบัวชนิดหนึ่ง) มุ้งสายบัว (ห้องขัง ตะราง)

พันคน (คนจำนวนเป็นพัน ๆ หรือ ใช้เชือกพันมัดคน)

มาก่อนไก่ (เอาไก่มัดไว้ข้างหลัง หรือ มาแต่เช้ามืดก่อนไก่ขัน)

แจกหมาก (แจกหมากที่กินกับพลู หรือ ชกปาก)

บทที่ ๑๒

นักเล่านิทาน

พอถึงชั่วโมง “ช่วยกันอ่าน ปันกันฟัง” ชูใจก็เดินยิ้มออกไปหน้าชั้น เพราะถึงรอบที่ชูใจจะปันความรู้ที่ไปศึกษาค้นคว้ามาเล่าให้เพื่อนฟัง เขาทำความเคารพครู และโค้งให้เพื่อน ๆ ทุกคนปรบมือให้

“สวัสดีค่ะ คุณครูที่เคารพและเพื่อน ๆ ที่รัก มีใครบ้างคะที่ไม่ชอบฟังนิทาน” ชูใจหยุดนิดหนึ่งแล้วหันไปมองรอบ ๆ ห้อง เพื่อน ๆ ยิ้มแป้น

ไม่มีใครยกมือเลย ชูใจจึงพูดต่อไป “ทุกคนชอบฟังนิทานทั้งนั้น เพราะฟังแล้วสนุก เพลิดเพลิน บางทีก็ทำให้เราเกิดความคิดดี ๆ หรือแปลก ๆ ได้ด้วย แต่....มีใครบ้างไหมที่นึกถึงผู้แต่งนิทานสนุก ๆ เหล่านั้นให้เราอ่านหรือฟัง” ชูใจหยุดเพื่อเรียกความสนใจนิดหนึ่งแล้วจึงพูดต่อ “ดิฉันคิดว่า พวกเราชอบฟังนิทานก็ควรจะสนใจนักเล่านิทานหรือนักแต่งนิทานด้วย เพราะเรื่องราวหรือชีวประวัติของเขามักจะมีจุดเด่น หรือจุดที่บันดาลให้เขาเป็นนักเล่านิทานบันลือโลกได้ เมื่อเราได้ศึกษาแล้ว และฝึกฝนมาก ๆ เราก็อาจจะเป็นนักแต่งนิทานหรือเล่านิทานบันลือโลกบ้างก็ได้.....”

ชูใจพูดถึงตรงนี้ ดวงแก้วก็เอียงหน้าเข้าไปกระซิบกับมานีว่า “ไม่ใช่ย่อยเลยนะชูใจนี่ ใช้ศัพท์แสงบันลือโลกเชียว”

มานีกระซิบตอบว่า “เขาเตรียมตัวอยู่ตั้งอาทิตย์หนึ่งแล้ว จึงพูดได้คล่อง ใช้ศัพท์แสงได้เต็มภาคภูมิ สงสัยว่าต่อไปจะเป็นนักเล่านิทานบันลือโลก” พอดีครูชายตามอง ทั้งสองจึงเงียบฟังชูใจ

“ดิฉันจะเล่าชีวประวัติของนักเล่านิทานคนหนึ่งให้เพื่อน ๆ ฟัง ถ้าบอกชื่อทุกคนต้องร้องอ๋อ ดิฉันจะให้เพื่อน ๆ ทายว่านักเล่านิทานคนนี้เป็นใคร ท่านผู้นี้แต่งนิทานไว้มาก พวกเราเคยฟัง เคยอ่านมาตั้งแต่เล็ก ๆ เป็นนิทานที่สนุกเกี่ยวกับสัตว์และมีคติสอนใจ มีคำลงท้ายว่า นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....ทายซิคะว่าใคร.....”

“อีสป” เพื่อนตอบเป็นเสียงเดียวกัน

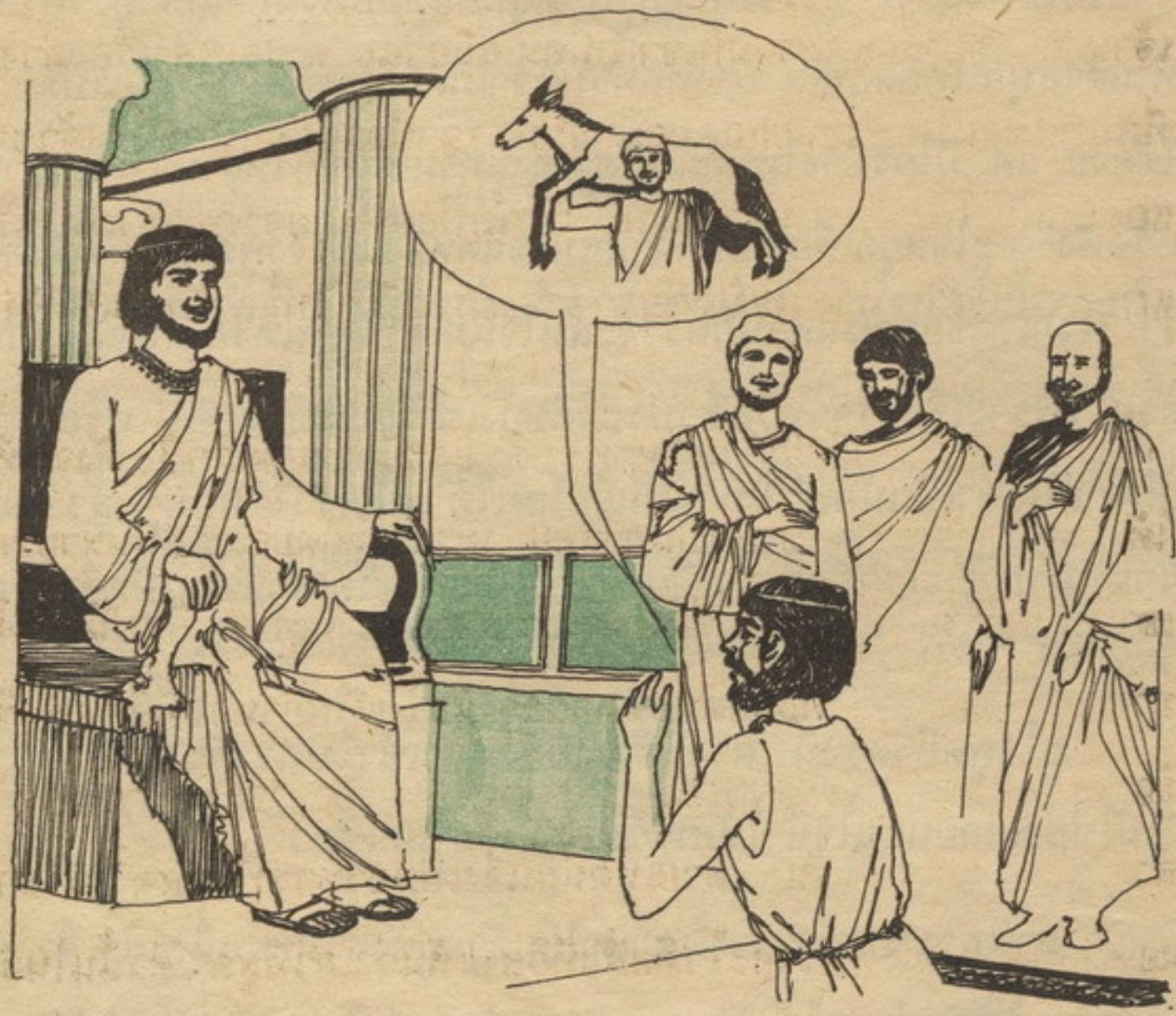

“ถูกแล้วค่ะ อีสป เป็นนักเล่านิทานบันลือโลก เพื่อน ๆ เคยอ่านประวัติของเขาไหมคะ” เพื่อน ๆ นั่งเงียบ บางคนส่ายศีรษะ ชูใจยิ้ม

“ถ้าเช่นนั้นดิฉันจะเล่าให้ฟังค่ะ” แล้วชูใจก็เล่าชีวประวัติของอีสปให้เพื่อน ๆ ฟัง เป็นใจความดังนี้

อีสปเป็นอัจฉริยบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ในการแต่งนิทานคนหนึ่ง จนได้รับสมัญญาว่า “ราชาแห่งนิทาน” นิทานของอีสปเป็นอมตนิทาน และรู้จักกันแพร่หลายไปทั่วโลก นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่า อีสปเกิดในหมู่เกาะเล็ก ๆ เกาะหนึ่ง ในกลุ่มหมู่เกาะของประเทศกรีก

บั้นต้นของชีวิตอีสป เขาตกเป็นทาสของเจ้าผู้ครองเกาะ นามว่า เจ้าชายแอดมอน แต่ความที่เขาเป็นคนเฉลียวฉลาด ชอบเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่สนุกสนานให้เจ้าชายแอดมอนและบรรดาข้าราชสำนักฟัง เจ้าชายแอดมอนจึงโปรดปรานอีสปมาก ถึงกับปลดปล่อยจากทาสให้เป็นไทแก่ตัว และสถาปนาให้เป็นข้าราชสำนัก มีหน้าที่เล่านิทานให้ฟัง

อีสปเป็นคนมีปฏิภาณไหวพริบดี และมีความคิดลึกซึ้ง ดังจะเห็นได้จากครั้งหนึ่งสมัยที่เขายังเป็นทาสอยู่ เจ้าชายแอดมอนซึ่งเป็นนายของเขา สั่งให้อีสปไปหาของที่ดีที่สุดมาประกอบเป็นอาหาร อีสปนำลิ้นโคมาทำอาหาร เจ้าชายแอดมอนถามว่า ลิ้นโคเป็นอาหารที่ดีที่สุดหรือ อีสปตอบว่าลินเป็นของวิเศษสุด มนุษย์เราไม่ว่าจะทำการใด ๆ ก็สำเร็จได้ด้วยลิ้นทั้งนั้น ด้วยเหตุนี้ลิ้นจึงเป็นอาหารที่ดีที่สุด เจ้าชายแอดมอนอยากทราบว่าอะไรคือสิ่งที่อีสปเห็นว่าเลวที่สุด ดังนั้นในวันรุ่งขึ้นจึงสั่งให้อีสปหาของที่เลวที่สุดมาประกอบอาหาร อีสปก็นำลิ้นโคมาประกอบอาหารอีก เจ้าชายแอดมอนแปลกใจมาก จึงถามว่า เหตุใดลิ้นจึงเป็นสิ่งที่เลวที่สุด ในเมื่อเมื่อวานนี้อีสปเองกล่าวว่า ลิ้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุด อีสปตอบว่า ลิ้นเป็นสิ่งที่เลวที่สุดเหมือนกัน เพราะเป็นต้นเหตุที่ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทบาดหมาง การสงคราม การหลอกลวง และเรื่องร้อนใจทุกอย่าง ลิ้นของเราอาจตัดคอเราหรืออาจจะทำให้เราพ้นจากการถูกตัดคอก็ได้ สิ่งใดที่มีคุณอนันต์ก็ย่อมมีโทษมหันต์ด้วย ถ้าเราไม่รู้จักใช้ สรุปแล้ว ลิ้นนั้นเป็นของที่ดีที่สุด และนัยเดียวกันก็

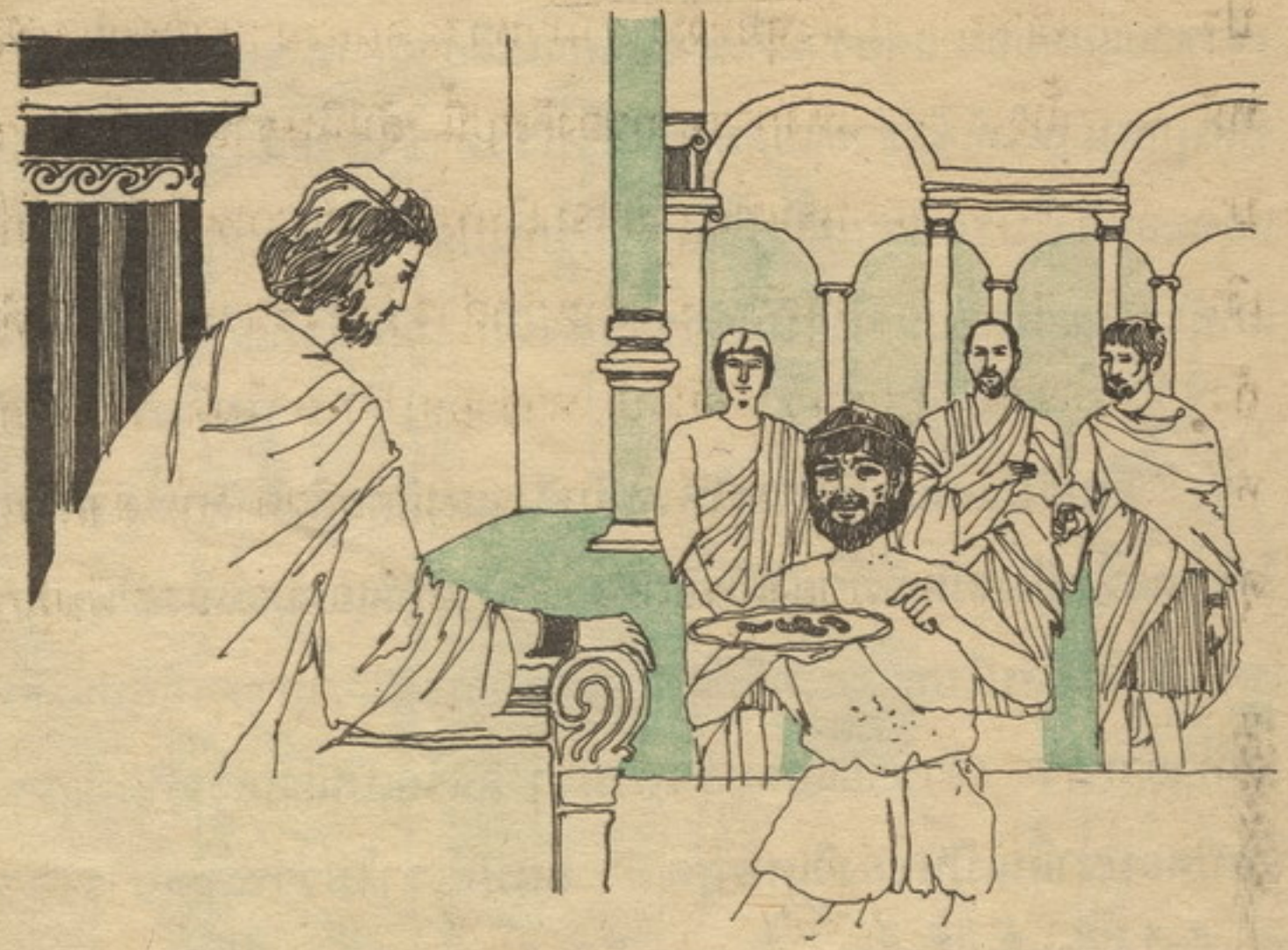

เป็นของที่เลวที่สุดเช่นกัน ข้อสำคัญอยู่ที่เจ้าของลิ้นจะรู้จักใช้ลิ้นของตนหรือไม่

บั้นปลายชีวิตของอีสป เขาได้ไปรับราชการอยู่กับกษัตริย์แห่งประเทศลิเดีย เพราะกษัตริย์แห่งลิเดียซึ่งมีศักดิ์เป็นลุงของเจ้าชายแอดมอนชอบอีสปมากจึงขอต่อเจ้าชายแอดมอน กษัตริย์แห่งลิเดียแต่งตั้งให้อีสปเป็นราชทูต โดยให้ไปประจำอยู่ที่เทวสถาน และให้อีสปมีหน้าที่แจกเงินเป็นทานแก่ผู้ยากจนที่มาเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ณ เทวสถานแห่งนั้นด้วย

ณ เทวสถานแห่งนี้เอง ที่อีสปต้องเสียชีวิตอย่างน่าอนาถ เขาถูกประชาชนช่วยกันจับตัวทุ่มลงมาจากวิหาร ตกลงมานอนตายอยู่ที่ลานหน้าวิหารนั้น สาเหตุแห่งการตายของอีสปนี้ สันนิษฐานกันเป็นหลายนัย บางคนกล่าวว่าพวกคนจนที่มารับแจกเงินพากันกล่าวหาว่าอีสปยักยอกเงินไว้ใช้ประโยชน์ส่วนตัว บางคนก็กล่าวว่าประชาชนโกรธเคืองที่ถ้วยเงินของวิหารถูกคนร้ายลักไป หาว่าอีสปรักษาไม่ดี บกพร่องต่อหน้าที่ บ้างก็ว่า เป็นเพราะอีสปมีรูปร่างน่าเกลียด หน้าตาค่อนข้างดุร้าย เป็นที่เกรงขามของผู้พบเห็น แต่เป็นคนเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณ

ไหวพริบดี คารมคมคาย พูดจาทันคน และชอบถากถางเหน็บแนม บางครั้งก็พูดตรง ๆ แบบขวานผ่าซาก คำพูดของเขามักจะแฝงด้วยคติและความคิดที่ลึกซึ้ง ชาวเมืองส่วนใหญ่เป็นผู้โฉดเขลาเบาปัญญา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เหมือนวานรได้แก้ว ฟังอีสปพูดแล้วไม่เข้าใจและไม่สบอารมณ์ จึงพากันฆ่าเขาเสียอย่างโหดร้ายทารุณ

พอชูใจเล่าชีวประวัติของอีสปจบ เขาสรุปตอนท้ายว่า “สาเหตุข้อหลังนี้ให้ข้อคิดในเรื่องการพูดเป็นอันมาก คำพูดที่ดีมีประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับคนกลุ่มหนึ่ง แต่อาจจะไม่มีความหมายเลยสำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้น การจะพูดจากับใคร จะต้องรู้อัธยาศัยของผู้ฟังเพื่อให้คำพูดของเราได้รับประโยชน์มากที่สุด ไม่กลับมาเป็นดาบตัดคอเรา หวังว่าเรื่องราวของอีสป นักเล่านิทานคงจะเป็นประโยชน์แก่เพื่อน ๆ บ้างนะคะ” ชูใจเว้นระยะพูดนิดหนึ่งแล้วถามว่า “เพื่อน ๆ มีข้อสงสัยหรือข้ออภิปรายอย่างไรหรือเปล่าคะ”

เพื่อนคนหนึ่งยกมือ ครูอนุญาตให้พูดได้ เขาจึงถามชูใจว่า “นักเล่านิทานของไทยมีบ้างไหม”

ชูใจทำหน้าเหลอเพราะไม่ได้เตรียมมา ครูถามนักเรียนอื่น ๆ ว่าใครจะช่วยชูใจตอบได้ มานียกมือ ครูก็อนุญาตให้มานีพูด มานีลุกขึ้นยืนแล้วพูดว่า

“นักเล่านิทานของไทยก็มีค่ะ สุนทรภู่อย่างไรล่ะคะ ดิฉันเคยอ่านประวัติของท่าน ท่านแต่งนิทานหลายเรื่องและเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่านมาก เช่น เรื่องพระอภัยมณี พวกเราก็เคยอ่านมาหลายตอน บางคนก็อ่าน

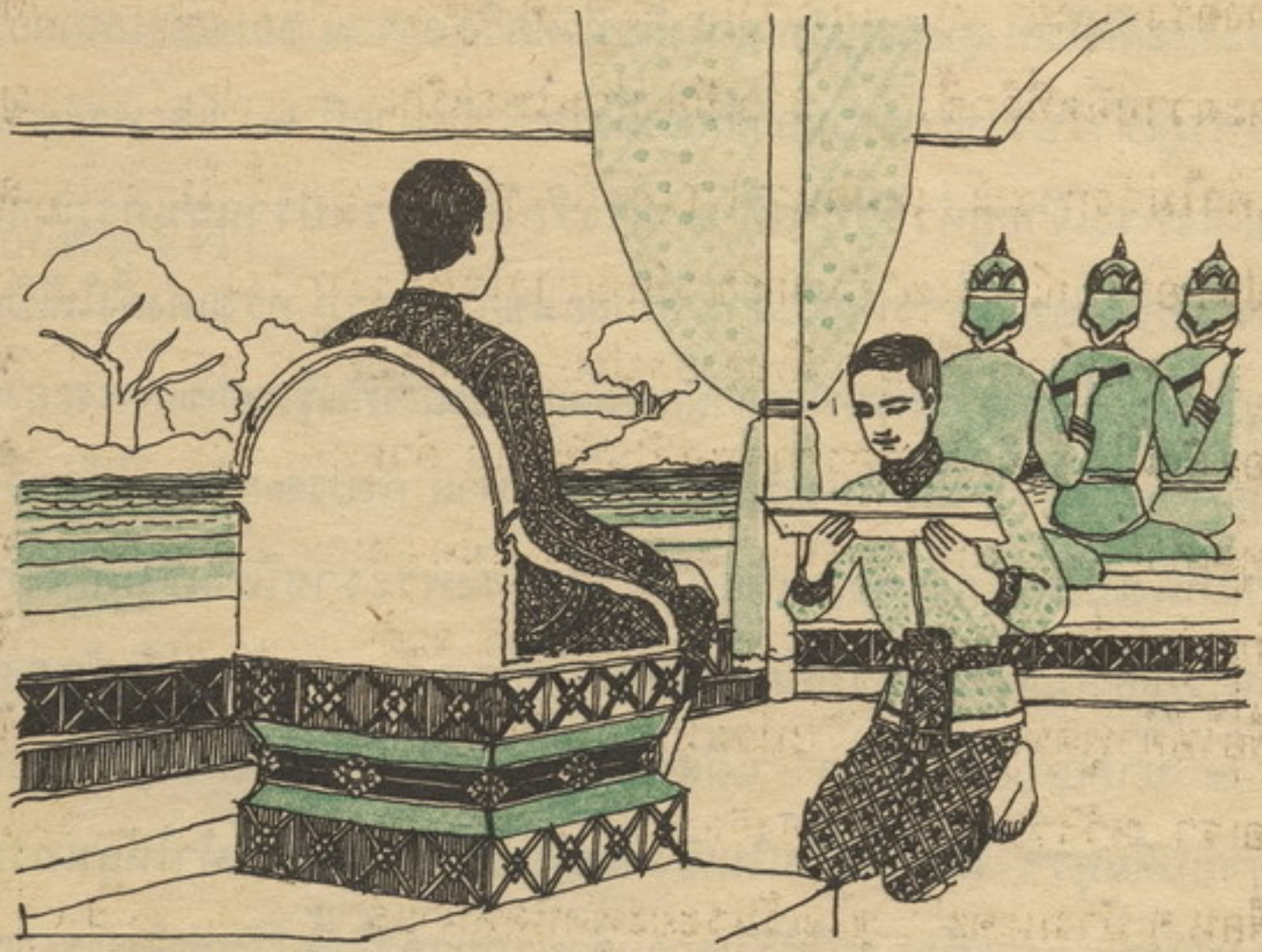

จนจบเรื่องแล้ว สุนทรภู่เป็นนักเล่านิทานของไทยที่โด่งดังมาก คนไทยที่เป็นนักอ่านไม่มีใครเลยที่ไม่ทราบกิตติศัพท์ความสามารถของสุนทรภู่"

เพื่อน ๆ หลายคนอยากฟังชีวประวัติของนักเล่านิทานไทยบ้าง ครูจึงขอให้มานีเล่าให้เพื่อนฟัง มานีออกมายืนหน้าชั้นแล้วเล่าชีวประวัติของสุนทรภู่ ดังนี้

สุนทรภู่ ชื่อเดิมว่า ภู่ ส่วนคำว่า สุนทรภู่ เป็นชื่อที่คนทั้งหลายเรียก นำบรรดาศักดิ์มารวมกับชื่อตัว ท่านเกิดในสมัยรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์ บิดามารดาหย่ากันตั้งแต่สุนทรภู่ยังเล็ก มารดาเข้า

ไปทำงานในพระราชวัง สุนทรภู่อยู่กับมารดาจึงได้เข้าไปถวายตัวอยู่ในพระราชวังด้วย สุนทรภู่เรียนหนังสือที่วัดศรีสุดาราม ชอบแต่งบทกลอน สุนทรภู่เข้ารับราชการเป็นอาลักษณ์ในสมัยรัชกาลที่ ๒ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ ทรงรักใคร่โปรดปรานสุนทรภู่มาก เพราะทรงพอพระราชหฤทัยสำนวนกลอนของสุนทรภู่ ทรงแต่งตั้งให้เป็นที่ขุนสุนทรโวหารในกรมพระอาลักษณ์และเป็นกวีที่ปรึกษาของพระองค์ มีโอกาสเข้าเฝ้า ฯ เป็นนิจ แม้เวลาเสด็จประพาส ก็โปรดเกล้า ฯ ให้ลงเรือพระที่นั่งเป็นพนักงานอ่านเขียนในเวลาทรงพระราชนิพนธ์บทกลอน สุนทรภู่เองก็มีความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ มากเสมอด้วยชีวิต แต่สุนทรภู่มีข้อเสียที่ทำให้ใคร ๆ ไม่ชอบคือชอบดื่มสุรา และข่มผู้อื่นในเชิงกลอน ข้อเสียข้อหลังนี้ทำให้สุนทรภู่ต้องประสบเคราะห์กรรมได้รับความลำบากมากเมื่อสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ แล้ว สุนทรภู่ตกระกำลำบากอยู่หลายปี ระยะนี้เองที่แต่งนิทานต่าง ๆ ขายเพื่อประทังชีวิต

ในบั้นปลายชีวิตของสุนทรภู่ได้รับความสุขสบายอีกครั้งหนึ่ง รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ ได้เป็นเจ้ากรมอาลักษณ์ มีบรรดาศักดิ์เป็นพระสุนทรโวหาร

มานีเล่ามาถึงตรงนี้ก็เสริมว่า “เมื่อกี้นี้ชูใจเล่าว่า อีสปถือว่าลิ้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุดและเลวที่สุด หมายถึงคำพูดนั่นเอง พูดได้ทั้งดีและเลว สุนทรภู่ก็มีความคิดลึกซึ้งในเรื่องนี้เหมือนกัน ดิฉันเคยอ่านและจำบทกวีของสุนทรภู่ได้ว่า

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
แม้นเจ็บอื่นหมื่นแสนจะแคลนคลาย เจ็บจนตายก็เพราะเหน็บให้เจ็บใจ

อีกบทหนึ่งว่า

เป็นมนุษย์สุดนิยมเพียงลมปาก จะได้ยากโหยหิวเพราะชิวหา
แม้นพูดดีมีคนเขาเมตตา จะพูดจาจงพิเคราะห์ให้เหมาะความ

มีอีกบทหนึ่งว่า

จะพูดจาสารพัดประหยัดปาก อย่าพูดมากเติมต่อซึ่งข้อขำ
ความสิ่งไรในจิตจงปิดงำ อย่าควรนำแนะออกไปนอกเรือน

และอีกบทหนึ่งกล่าวว่า

จะพูดจาปราศรัยกับใครนั้น อย่าตะคั้นตะคอกให้เคืองหู
ไม่ควรพูดอื้ออึงขึ้นมึงกู คนจะหลู่ล่วงลามไม่ขามใจ
แม้นจะเรียนวิชาทางค้าขาย อย่าปากร้ายพูดจาอัชฌาสัย
จะซื้อง่ายขายดีมีกำไร ด้วยเขาไม่เคืองจิตระอิดระอา

ข้อความที่ดิฉันยกมากล่าวนี้ ได้บันทึกไว้ในสมุดภาษาไทยประจำชั้นของเราแล้ว เพื่อน ๆ สนใจเปิดอ่านได้ค่ะ ประวัติของสุนทรภู่เท่าที่ดิฉันจำได้ก็มีเท่านี้" เพื่อนคนหนึ่งยกมือขึ้นถามว่า "สุนทรภู่แต่งนิทานอะไรไว้บ้าง"

มานีจำได้แต่เรื่องพระอภัยมณี คนอื่น ๆ ก็ช่วยตอบไม่ได้ ครูจึงเล่าให้ฟังว่าสุนทรภู่แต่งหนังสือไว้มาก แต่ที่ยังมีต้นฉบับอยู่ในปัจจุบันนี้

มี ๒๔ เรื่อง เป็นประเภทนิราศ สุภาษิต บทละคร บทเสภา บทเห่กล่อม และนิทาน สำหรับนิทานแต่งไว้ ๕ เรื่อง คือ เรื่องโคบุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา ลักษณวงศ์ และสิงหไตรภพ

นักเรียนชายคนหนึ่งลุกขึ้นถามว่า “คุณครูครับ อีสป เป็นชาวต่างประเทศ เราเป็นคนไทย เราก็ได้อ่านนิทานอีสป และรู้เรื่องของอีสป สุนทรภู่ของเราพวกชาวต่างประเทศรู้จักหรือเคยอ่านนิทานของสุนทรภู่บ้างไหมครับ”

ครูชมเชยนักเรียนคนนั้นว่าช่างคิดดี แล้วตอบว่า

“ครูคิดว่า ชาวต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับศิลปวรรณคดีของไทย คงจะรู้จักสุนทรภู่ แต่ก็คงมีจำนวนน้อยมาก ไม่เหมือนอีสปซึ่งโด่งดังไปทั่วโลก เกือบทุกประเทศได้แปลนิทานของอีสปเป็นภาษาของตนให้เด็ก ๆ อ่าน ถ้านักเรียนต้องการให้ทั่วโลกรู้จักสุนทรภู่ นักเรียนก็ต้องศึกษางานของท่านให้เข้าใจ จนรู้สึกรักและชื่นชอบอย่างจริงใจ ถ้าชาวต่างประเทศถามว่า ใครเป็นนักเล่านิทานของไทยที่เราชอบที่สุด แล้วเราตอบเขาเป็นเสียงเดียวกันว่าสุนทรภู่ ไม่ช้าชื่อเสียงของสุนทรภู่ก็จะแพร่หลายไป ข้อสำคัญเราต้องรักและนิยมของของเราเองเสียก่อน คนอื่นจึงจะเชื่อถือและเห็นความสำคัญของสิ่งนั้นด้วย” แล้วครูก็พูดอย่างติดตลกว่า “พวกเราในชั้นนี้อาจจะมีโอกาสได้ร่ำเรียนสูงขึ้นจนได้ไปต่างประเทศ ถ้าความคิดนี้ยังฝังใจอยู่ เธอก็อาจจะได้เผยแพร่ชื่อเสียงของนักเล่านิทานของไทยให้ชาวต่างประเทศฟังได้”

พวกนักเรียนชอบใจพากันปรบมือกราว นักเรียนคนหนึ่งยกมือแล้วลุกขึ้นถามว่า

"ครูครับ นักเล่านิทานของไทย นอกจากสุนทรภู่แล้วมีอีกไหมครับ"

"ครูยังไม่ตอบคำถามของเธอ แต่ขอให้พวกเธอไปช่วยกันศึกษาค้นคว้าเอาเอง ใครไปค้นพบนักเล่านิทานไทยอีกก็มาเล่าให้เพื่อนฟัง และที่ฟังชูใจกับมานีเล่าในวันนี้ นักเรียนพอจะคิดได้ไหมว่า อะไรที่ทำให้อีสป หรือ สุนทรภู่ เป็นนักเล่านิทาน ไปคิดเป็นการบ้าน แล้วเขียนมาส่งครูพรุ่งนี้นะคะ"

แบบฝึก

๑. การละคำหรือกลุ่มคำ เพื่อเขียนเพียงสั้น ๆ อาจใช้เครื่องหมายกำกับไว้ท้ายคำ หรือระหว่างข้อความ

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ เครื่องหมายไปยาลน้อย (ฯ) ใช้แทนคำหรือกลุ่มคำที่ยังมีต่อท้าย ซึ่งละไว้ในที่เข้าใจกันทั่วไปอยู่แล้ว เวลาอ่านต้องอ่านให้เต็มคำ เช่น

เฝ้า ฯ	คำเต็มคือ	เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
โปรดเกล้า ฯ	"	โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
กรุงเทพ ฯ	"	กรุงเทพมหานคร

๑.๒ เครื่องหมายไปยาลใหญ่ (ฯลฯ) ใช้แทนคำ กลุ่มคำ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ละไว้เพราะมีมากมาย และอ่านว่า ละ เช่น

นิทานอีสปมีเรื่องน่าอ่านหลายเรื่อง เช่น ราชสีห์กับหนู ลากับจิ้งหรีด ชาวนากับงูเห่า ฯลฯ

(อ่านว่า นิทานอีสปมีเรื่องน่าอ่านหลายเรื่อง เช่น ราชสีห์กับหนู ลากับจิ้งหรีด ชาวนากับงูเห่า ละ)

๑.๓ เครื่องหมายจุดไข่ปลา (....) เป็นเครื่องหมายละชนิดหนึ่ง ใช้ละข้อความอื่น ๆ ไว้ และบางโอกาสนิยมใช้ละเพื่อเว้นช่วงความคิดอีกด้วย

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก.....

(อ่านว่า อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก ละ)

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก....เจ็บจนตายก็เพราะเหน็บให้เจ็บใจ

(อ่านว่า อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก ละถึง เจ็บจนตายก็เพราะเหน็บให้เจ็บใจ)

"ทุกคนชอบฟังนิทานทั้งนั้น เพราะฟังแล้วสนุก เพลิดเพลิน บางทีก็ทำให้เราเกิดความคิดดี ๆ หรือแปลก ๆ ได้ด้วย แต่.....มีใครบ้างไหมที่นึกถึงผู้แต่งนิทานสนุก ๆ เหล่านั้นให้เราอ่านหรือฟัง"

เวลาอ่านข้อความเช่นนี้ เครื่องหมาย...ให้เว้นระยะ ไม่ต้องอ่านว่า ละ

๒. หนังสือมีหลายประเภท จะต้องเลือกอ่านและรู้จักใช้ความคิดพิจารณา เลือกสิ่งที่มีคุณค่าจากหนังสืออ่านมาใช้ให้เป็นประโยชน์

ฝึกอ่านและพิจารณา

๒.๑ หนังสือที่มีคุณค่าสูง ให้ความรู้และความสนุกเพลิดเพลิน ได้รับคัดเลือกว่าเป็นหนังสือดีเด่น เป็นที่นิยมของทุกยุคทุกสมัย เช่น พระอภัยมณี สามก๊ก ขุนช้างขุนแผน อิเหนา รามเกียรติ์ ฯลฯ

๒.๒ หนังสือประเภทนิทานสนุกเพลิดเพลิน และเป็นคติสอนใจ เช่น นิทานอีสป นิทานสุภาษิต นิทานนานาชาติ ฯลฯ

๒.๓ หนังสือคู่มือเป็นหนังสือที่บอกวิธีการในการปฏิบัติกิจกรรมหรือใช้สิ่งของต่าง ๆ เช่น คู่มือการเลี้ยงปลา คู่มือการทำสวน คู่มือการใช้เครื่องไฟฟ้า ฯลฯ

๒.๔ หนังสือเสริมประสบการณ์ ได้แก่หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือส่งเสริมการอ่าน หนังสืออ้างอิง ซึ่งเป็นหนังสือที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน และช่วยให้มีความสามารถในการอ่านมากขึ้น

๒.๕ หนังสือเรียนคือหนังสือที่ให้ความรู้ในการศึกษาเล่าเรียน เช่น หนังสือเรียนภาษาไทย หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ฯลฯ

๓. การสร้างคำใหม่ด้วยการนำคำ ๒ – ๓ คำ มาประสมให้เป็นคำเดียวกัน ทำให้เกิดคำใหม่ที่มีความหมายเพิ่มเติมจากคำเดิม หรือทำให้มีความหมายใหม่

ฝึกอ่านและสังเกต

นำคำไทยแท้มารวมกัน ทำให้เกิดความหมายใหม่ และอ่านเหมือนเดิม เช่น

ชาย + ตา	= ชายตา	น้ำ + ค้าง	= น้ำค้าง
ข้อ + เสีย	= ข้อเสีย	น้ำ + แข็ง	= น้ำแข็ง
คม + คาย	= คมคาย	ใจ + ความ	= ใจความ

ฯลฯ

๔. ถ้อยคำสำนวนซึ่งช่วยให้การพูดหรือการเขียนมีข้อความหรือสำเนียงสละสลวยน่าอ่านน่าฟังและมีความหมายลึกซึ้ง อาจมีลักษณะแตกต่างกันบ้าง และเรียกชื่อต่าง ๆ กัน เช่น สำนวน คำพังเพย ภาษิตและสุภาษิต

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. สำนวน คำพังเพย

สิ้นไร้ไม้ตอก เพชรตัดเพชร ไม้ใกล้ฝั่ง ขวานผ่าซาก สุดเสียงสังข์ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เห็นช้างขี้ขี้ตามช้าง ยุให้รำตำให้รั่ว หว่านพืชหวังผล จับปลาสองมือ

๒. ภาษิต สุภาษิต

สิ่งใดมีคุณอนันต์ย่อมมีโทษมหันต์
ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว
พึงชนะความโกรธ ด้วยความไม่โกรธ
โลภมากลาภหาย
วัวหายล้อมคอก
พึงรักษาความดีไว้ดุจเกลือรักษาความเค็ม

๕. คำที่มีความหมายแสดงความยิ่งใหญ่ ความเป็นเลิศ เมื่อนำมาประสมกับคำอื่นจะแสดงความหมายของคำนั้นให้มีคุณค่าสูงขึ้นหรือเด่นขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ ราชา ตามปรกติหมายถึงพระเจ้าแผ่นดิน หรือผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน นำมาเพิ่มกับคำอื่น ๆ ทำให้มีความหมายว่ายิ่งใหญ่มาก เช่น

ราชาแห่งนิทาน = ผู้เป็นใหญ่ในวงการนิทาน
ราชาเพลงลูกทุ่ง = ผู้มีชื่อเสียงมากในวงการเพลงลูกทุ่ง
ฯลฯ

๕.๒ เอก ตามปรกติหมายถึงเป็นหนึ่ง เป็นเลิศ นำมาเติมข้างหน้าหรือข้างหลัง ทำให้มีความหมายว่า เด่นที่สุด เก่งที่สุด หรือเป็นหนึ่งหาใครเปรียบไม่ได้ เช่น

กวีเอก = กวีที่มีความสามารถเป็นเลิศ

นักแต่งเพลงเอก = นักแต่งเพลงที่เก่งเป็นเยี่ยม

๕.๓ ดารา หมายถึงดาว นำมาเติมหน้าคำเพื่อเปรียบเทียบ ทำให้มีความหมายว่า เด่น เช่น

ดาราตุ๊กตาทอง หมายถึง นักแสดงยอดเยี่ยมได้รับรางวัล

ดาราฟุตบอล " นักฟุตบอลที่มีความสามารถมาก

๕.๔ มหา หมายถึง ยิ่งใหญ่ มาก

มหาอำนาจ = ผู้มีอำนาจยิ่งใหญ่

มหาเศรษฐี = ผู้มีเงินมาก

๕.๕ วีระ หมายถึง ผู้กล้าหาญ ผู้พากเพียร

วีรกรรม = การกระทำที่กล้าหาญ

๖. ประโยคประกอบด้วยส่วนสำคัญ ๒ ส่วน คือ ภาคประธานและภาคแสดง การสร้างประโยคอาจให้ภาคประธานหรือภาคแสดงขึ้นต้นประโยคก็ได้

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ภาคประธานขึ้นต้นประโยค

ชูใจเดินยิ้มออกไปหน้าชั้น

ทุกคนชอบฟังนิทานทั้งนั้น

ลิ้นเป็นสิ่งที่ดีที่สุดและเลวที่สุด
สุนทรภู่เป็นนักเล่านิทานของไทยที่โด่งดังมาก
หมากัดขโมยเมื่อคืนนี้

๒. ภาคแสดงขึ้นต้นประโยค
เกิดอุทกภัยที่ภาคเหนือ
มีคำลงท้ายว่านิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า.....
ฟังอีสปพูดแล้วชาวเมืองรู้สึกไม่สบอารมณ์
สุนทรภู่ของเราพวกชาวต่างประเทศรู้จักบ้างไหมคะ
ขโมยถูกหมากัดเมื่อคืนนี้

บทที่ ๑๓

โต้วาที

การโต้วาทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๑

ในญัตติ *"การอ่านยากกว่าการเขียน"*

เด็กชายปราการ ธโนปกรณ์	ประธานกรรมการ
เด็กหญิงอาภรณ์ กาญจนา	กรรมการ
เด็กชายวิบูลย์ ภัทรพงษ์	กรรมการ
ครูวาทินี ศรีศิลป์	ที่ปรึกษา

ฝ่ายเสนอ		ฝ่ายค้าน	
เด็กหญิงมานี	รักเผ่าไทย	เด็กชายปิติ	พิทักษ์ถิ่น
เด็กชายวุฒิ	เตรียมพร้อม	เด็กหญิงดวงแก้ว	ใจหวัง
เด็กหญิงชูใจ	เลิศล้ำ	เด็กชายเกรียงไกร	ดิลกโลก

ประธาน สวัสดีครับท่านผู้ฟัง ต่อไปนี้เป็นรายการโต้วาทีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๑ ในญัตติที่ว่า "การอ่านยากกว่าการเขียน" หัวข้อเรื่องนี้พวกเราได้โต้เถียงกันมาช้านาน บ้างก็ว่า กระบวนการของการอ่านที่จะให้ดีให้ถูกต้องนั้นยากกว่ากระบวนการเขียน แต่อีกกลุ่มหนึ่งค้านว่ากระบวนการเขียนให้ถูกต้องให้ได้ความนั้นยากกว่าการอ่าน

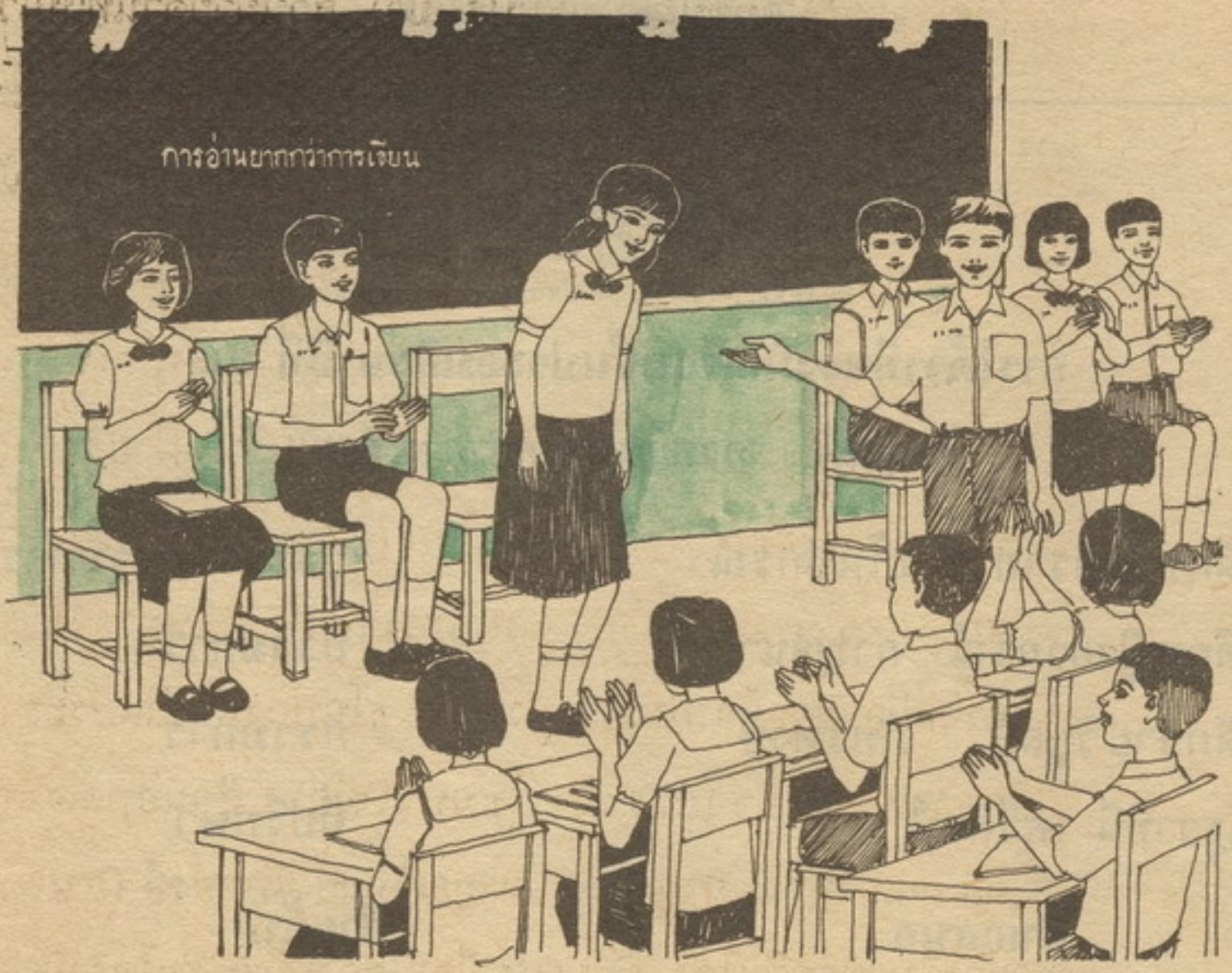

ยิ่งนัก คุณครูประจำชั้นของเรา คือ คุณครูวาทินี ศรีศิลป์ ท่านก็เลยจัดให้เป็นญัตติในการโต้วาทีในวันนี้ และท่านยังกรุณาเป็นที่ปรึกษาให้อีกด้วย (ผู้ชมปรบมือ ครูวาทินีลุกขึ้นโค้ง) สำหรับฝ่ายเสนอที่เห็นว่าการอ่านมีกระบวนการยากกว่าการเขียนก็คือผู้ที่นั่งอยู่ทางขวามือของผม มีคุณมานี รักเผ่าไทย เป็นหัวหน้าฝ่ายเสนอ (มานีลุกขึ้นโค้ง ผู้ชมปรบมือ) มีผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอสองคนคือ คุณวุฒิ เตรียมพร้อม เป็นผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอคนที่หนึ่ง และคุณชูใจ เลิศล้ำ เป็นผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอคนที่สอง

(วุฒิและชูใจ ลุกขึ้นโค้ง ผู้ชมปรบมือ) ส่วนฝ่ายค้านที่เห็นว่าการอ่านไม่ได้ยากกว่าการเขียนเลย การเขียนต่างหากล่ะที่ยากกว่าการอ่านก็คือผู้นั่งอยู่ด้านซ้ายมือของผม หัวหน้าฝ่ายค้าน คือ คุณปิติ พิทักษ์ถิ่น (ปิติลุกขึ้นโค้ง ผู้ชมปรบมือ) ผู้สนับสนุนฝ่ายค้านมีสองคนเช่นกัน ผู้สนับสนุนฝ่ายค้านคนที่หนึ่ง คือ คุณดวงแก้ว ใจหวัง ผู้สนับสนุนฝ่ายค้านคนที่สอง คือ คุณเกรียงไกร ดิลกโลก (ดวงแก้วและเกรียงไกรลุกขึ้นโค้ง ผู้ชมปรบมือ) ส่วนกรรมการผู้ตัดสินการโต้วาทีครั้งนี้มีสามคนคือ กระผม ปราการ ธโนปกรณ์ เป็นประธานกรรมการ (ปราการโค้ง ผู้ชมปรบมือ) ส่วนอีกสองคนคือ คุณอาภรณ์ กาญจนา และคุณวิบูลย์ ภัทรพงษ์ (อาภรณ์และวิบูลย์ลุกขึ้นโค้ง ผู้ชมปรบมือ) ต่อไปนี้จะเริ่มโต้วาทีแล้ว ขอเชิญคุณมานี หัวหน้าฝ่ายเสนอ ขึ้นมาเสนอความคิดเห็น ใช้เวลาห้านาที (ผู้ชมปรบมือ)

มานี สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟังที่เห็นว่าการอ่านยากกว่าการเขียน (ผู้ชมหัวเราะ) ดิฉันทราบดีว่าท่านทั้งหลายมีความเห็นพ้องต้องกันกับดิฉันว่า การอ่านนั้นมีกระบวนการยากกว่าการเขียนคือ จะต้องรู้จักพยัญชนะ และสระ เมื่อพยัญชนะประสมกับสระแล้วจะอ่านอย่างไร เช่น ก – า อ่าน กา แต่ ข – า อ่าน ขา ยิ่งเมื่อมีวรรณยุกต์ก็ยิ่งลำบากมากขึ้น เช่น

ป – ว – เอก – ป่า แต่ น – า – เอก อ่าน น่า ไม่อ่าน หน่า เราจะต้องจำให้ได้อย่างแม่นยำว่า คำที่เป็นอักษรต่ำ ถ้ามีวรรณยุกต์เอก เสียงจะเท่ากับคำที่เป็นอักษรกลางที่ใช้วรรณยุกต์โท และวรรณยุกต์โท อักษรต่ำ เท่ากับวรรณยุกต์ตรี อักษรกลาง เช่น น่า อักษรต่ำ ป้า อักษรกลาง และ น้า อักษรต่ำ ป๊า อักษรกลาง (มานียกบัตรคำขึ้นให้ดูเป็นคู่ ๆ) เรามักจะอ่านผิดเสมอ นอกจากนี้ยังมีความยากในการอ่านคำที่ใช้ตัว ร ตัว ล และคำควบกล้ำ ทุกวันนี้คนส่วนใหญ่พูดจากันตัว ร หายไปหมดเลย โรงเรียน

เป็น โลงเลียน ยิ่งคำควบกล้ำยิ่งแย่มาก ไม่ได้ฟามเลย (ผู้ชมหัวเราะ) อย่าไปทางฝานะเดี๋ยวโดนฟายฝีด (ผู้ชมหัวเราะ) จะเปี่ยนแปงปับปุงตาลางเลียนก็ไม่บอกก่าว (ผู้ชมหัวเราะ) ก็เมื่อเราติดการพูดแบบนี้ มันก็ลำบากที่การอ่านต้องกระดกลิ้นรัวให้รวดเร็วรู้เรื่อง ไม่ให้คุณครูขุ่นเคืองม่ายงั้นจะโดนไม้เรียว (ผู้ชมหัวเราะ) อีกเรื่องหนึ่งคือ อ่านแยกวรรคตอน ต้องอ่านให้ถูกด้วย บางทีใจลอยแยกวรรคตอนผิด เช่น พวกลูกน้ำ เค็มดีทุกคน (ผู้ชมหัวเราะ) กลายเป็นลูกน้ำไปเลย แถมเค็มดีเสียด้วย (ผู้ชมหัวเราะ) ที่ถูกต้องอ่านติดกันว่า พวกลูกน้ำเค็มดีทุกคน อีกพวกหนึ่งที่อ่านยากคือพวกอักษรนำ เช่นคำ ผลิต (มานียกบัตรคำชูให้ผู้ชมดู) ต้องอ่านว่า ผะหลิด ถ้าอ่านว่า ผลิด ก็ผิด เพราะเป็นอักษรนำไม่ใช่อักษรควบ ดูซิคะ แล้วอย่างนี้จะไม่ให้พูดว่าการอ่านยากกว่าการเขียนได้อย่างไร การเขียนมีอะไรยากตรงไหน อาศัยแต่ปากกากับกระดาษ ไม่ต้องออกเสียง

อ่านผิด	อ่านถูก
พวกลูกน้ำ เค็มดีทุกคน	พวกลูกน้ำเค็มดีทุกคน
โลงเลียน	โรงเรียน

ลิ้นระรัว ไม่ต้องกลัวอ่านผิด ไม่ต้องคิดให้ลำบาก (ผู้ชมปรบมือ หัวเราะ) ใช้ปากกาลากเป็นตัวอักษร สำคัญต้องฟังให้ดี หรือเข้าใจความหมายของคำเท่านั้นก็เขียนได้ จะเอาสักกี่หน้า (ผู้ชมหัวเราะ) รู้พยัญชนะ รู้สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด การันต์ รู้หลักการเขียนบ้างก็เขียนได้ (ประธานกดกริ่งเป็นสัญญาณหมดเวลา) ดิฉันหวังว่าท่านผู้ฟังทุกท่านคงเห็นแล้วนะคะว่า การอ่านยากกว่าการเขียนหลายเท่า รอบนี้ขอจบเท่านี้นะคะ สวัสดีค่ะ

ประธาน ขอเชิญหัวหน้าฝ่ายค้าน คุณปิติ พิทักษ์ถิ่น มาแสดงความคิดเห็นคัดค้าน ใช้เวลาห้านาทีครับ

ปิติ สวัสดีครับท่านผู้ฟัง รู้สึกว่า หัวหน้าฝ่ายเสนอจะใช้วาทศิลป์เกลี้ยกล่อมท่านให้ตกหลุมลวงแล้วละครับ (ผู้ชมหัวเราะ) ไม่เป็นไร ผมจะทำให้ท่านเข้าใจถูกต้องว่าการเขียนต่างหากที่ยากกว่าการอ่าน ที่หัวหน้าฝ่ายเสนอกล่าวว่า การอ่านยากอย่างโน้น ยากอย่างนี้ พวกอักษรสามหมู่ หรือไตรยางศ์ ต้องระวังอ่านเสียงวรรณยุกต์ให้ถูก ไม่เห็นจะยาก ใคร ๆ ก็ทราบว่าอักษรกลางผันได้ครบห้าเสียง แต่อักษรสูงและอักษรต่ำผันได้เพียงสามเสียง เมื่อรู้แล้วก็อ่านได้ ส่วนเขียนซิ บอกให้เขียนคำว่า ย่า ไม่ทราบว่าเป็น ย่า หรือ หญ้า (ปิติยกบัตรคำชู) ถ้าไม่มีข้อความประกอบละก็เสร็จ

แน่ ยิ่งข้อความประกอบไม่ชัดเจน เช่น ย่าตายเสียแล้ว ก็ไม่ทราบว่าจะเขียนคำ ย่า หรือ หญ้า เพราะทั้งสองอย่างนี้ตายได้เหมือนกัน (ผู้ชมหัวเราะ) ส่วนคำควบกล้ำ ตาก็มองเห็นอยู่ว่าเป็นคำควบกล้ำก็รัวลิ้นหรือตวัดลิ้นอ่านออกไปตามที่ตามองเห็น ส่วนเขียนซิครับ ยากกว่า ต้องแม่นจริง ๆ จึงจะเขียนถูก เช่น ให้เขียนข้อความว่า หล่อนสวมสร้อยนั่งอ้อยส้อยอยู่ที่ซอยข้างวัด (ผู้ชมหัวเราะ) สวมสร้อยกับอ้อยส้อย สร้อยคำหน้าเป็นคำควบไม่แท้ คือ ส ควบ ร ส่วนส้อยคำหลังไม่ใช่คำควบ (ยกบัตรคำชูประกอบ) เห็นไหมครับ เขียนยากแค่ไหน ถ้าเขียนเป็นคำควบทั้งสอง

ตัวก็ผิด ต้องคิดถึงความหมายของคำอยู่เสมอมิฉะนั้นก็เขียนผิด ส่วนอ่านน่ะหรือ มองเห็นตัวอักษร ประสมคำได้ปุ๊บอ่านได้ปั๊บเลย (ผู้ชมหัวเราะ) การแยกวรรคตอนก็เหมือนกันครับ เขียนแยกวรรคตอนผิดก็ไม่เข้าใจความหมายหรือทำให้ความหมายผิดได้เหมือนกัน ดูข้อความอันนี้ซิครับ (ยกแผนภูมิชูให้ผู้ชมดู มีข้อความดังนี้)

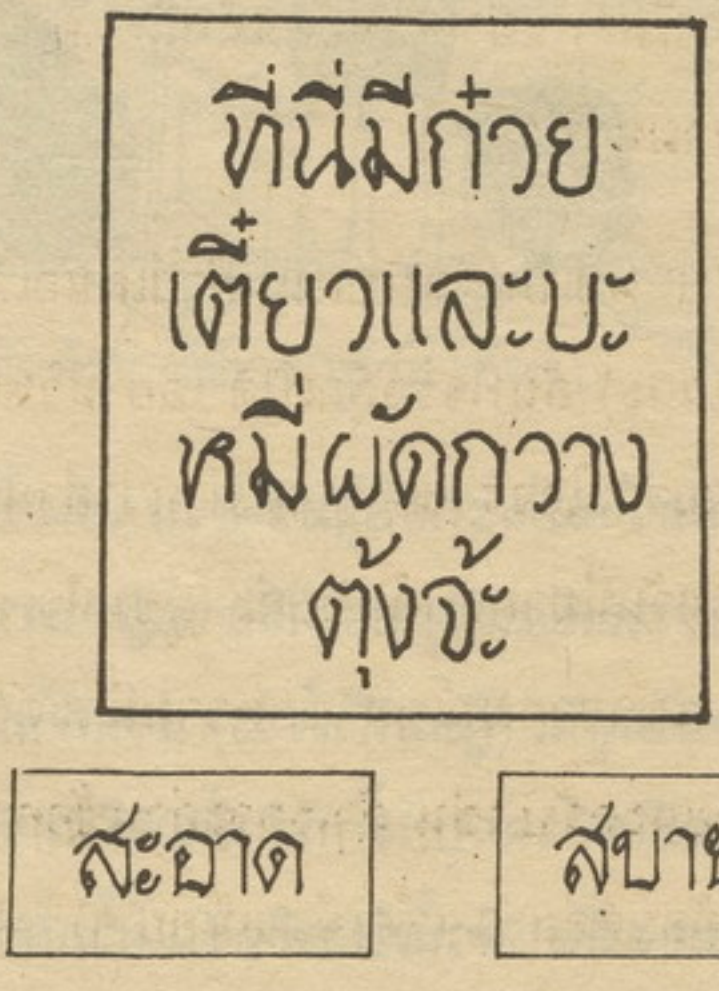

นี่ แผ่นนี้พบที่ร้านขายอาหารแห่งหนึ่ง เจ้าของร้านบอกว่าแผ่นป้ายมันเล็กเลยเขียนอย่างนี้ ถ้าใครอ่านเฉพาะบรรทัดที่สามก็คงคิดว่า ร้านนี้มีเส้นหมี่ผัดใส่เนื้อกวางแน่ ๆ (ผู้ชมหัวเราะ) เห็นไหมครับ เขียนแยกวรรคตอน เขียนแยกบรรทัด สื่อความหมายผิดหมด นี่คือความลำบากในการ

เขียน (ผู้ชมปรบมือ) นอกจากนี้พวกคำประวิสรรชนีย์และไม่ประวิสรรชนีย์ ยิ่งน่ากลุ้ม คำสะอาดนี่ผมเขียนผิดเสมอ เพราะไปเทียบกับคำว่าสบาย ซึ่งไม่ประวิสรรชนีย์ เลยเขียนสะอาดไม่ประวิสรรชนีย์บ้าง (ประธานกดกริ่งเป็นสัญญาณหมดเวลา) เห็นไหมครับว่าการเขียนนี่มหาวิบากจริง ๆ เอาละครับผมขอจบแค่นี้ก่อน สวัสดีครับ

ประธาน ขอเชิญผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอคนที่หนึ่ง คุณวุฒิ เตรียมพร้อมใช้เวลาสามนาที

วุฒิ สวัสดีครับ ผมเป็นผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอเพื่อให้สนุกสนาน (ผู้ชมหัวเราะ) อันที่จริงคุณปิติ เอ๊ย หัวหน้าฝ่ายค้านท่านเคยบอกผมว่า ใจจริงของท่าน ท่านว่าอ่านยากกว่าเขียนนะครับ ทำไมวันนี้มากลับคำเสียล่ะ (ผู้ชมหัวเราะ) การอ่านจะให้ถูกต้องเข้าอารมณ์ของข้อความนี่จะต้องทำสุ้มเสียงให้เหมาะด้วยนะครับ เช่น ถ้าเราจะอ่านข้อความที่ตื่นเต้นด้วยเสียงเบาอ้อยส้อยว่า (ทำเสียงเนือย ๆ) หัวใจของเขาเต้นระรัวเป็นตีกลอง เจ้าเสือร้ายคำรามแสยะแยกเขี้ยววิ่งไล่กวดเข้ามาใกล้ เขาเร่งฝีเท้าอย่างไม่คิดชีวิต (ผู้ชมหัวเราะ) ก็ไม่มีรสชาติเลย คนฟังแทนที่จะตื่นเต้น เห็นภาพที่น่าเสียวไส้กลับหลับครอกฟี้ไปเลย ต้องอ่านด้วยเสียงตื่นเต้น จังหวะเร่งเร้า ทำให้หัวใจของผู้ฟังเต้นพั่บ ๆ ไปด้วยอย่างนี้ (ทำ

เสียงขึงขัง ตื่นเต้น ผู้ชมปรบมือหัวเราะ) เห็นไหมครับว่า การอ่านนี่ก็เหมือนกับการแสดงละคร ต้องทำเสียง ท่าทาง สีหน้าสีตาให้เข้ากับเนื้อเรื่องด้วยจึงจะถูกต้อง ยากไหมครับ ยากมาก ๆ ทีเดียว พวกคำพ้องรูปก็อ่านยากเหลือหลาย เพ – ลา อ่าน เพลา ก็จบกัน พวกคำใช้ไม้ยมกก็เหมือนกัน เวลาเขียนง่ายจังใส่หมับเข้าไปเลย แต่เวลาอ่านลำบากพิลึก อย่างข้อความนี้ (ยกบัตรประโยคชู) งูกินไก่คืนละตัว ๆ อ่านอย่างไร งูกินไก่คืนละตัวตัว ผิดแน่ ต้องอ่าน งูกินไก่คืนละตัวคืนละตัว เห็นไหมครับการอ่านยาก

แค่ไหน นอกจากนี้คำที่ใช้พยัญชนะบางตัวอ่านออกเสียงได้หลายอย่าง เช่น ฑ มณโฑ ออกเสียง ทอ ก็มี อย่างคำ มณฑา แต่บัณฑิตย์ (ยกบัตรคำชูประกอบ) ฑ มณโฑ ออกเสียงดอ (ประธานกดกริ่ง) ผมยังพูดไม่จบเลยครับ ขอต่ออีกนิดน่า คำที่มีตัว ฤ ก็อ่านยาก เดี๋ยวเป็น ริ เดี๋ยวเป็น รึ เดี๋ยวเป็น เรอ (ประธานกดกริ่งอีก) แหม ! ประธานเร่งให้จบแล้ว เอาละครับ สวัสดี

ประธาน ขอเชิญผู้สนับสนุนฝ่ายค้านคนที่หนึ่ง คุณดวงแก้ว ใจหวัง ใช้เวลาสามนาที อย่าให้เกินเวลานะครับ

ดวงแก้ว สวัสดีค่ะ ผู้เสนอพูดอย่างไร ๆ ก็มองไม่เห็นว่าการอ่านจะยากกว่าการเขียนไปได้ อย่างง่าย ๆ การเขียนหนังสือถ้าวางสระ หรือ วรรณยุกต์ผิดที่ก็ใช้ไม่ได้แล้ว เช่น คำว่า มะตูมเชื่อม ถ้าวางสระและวรรณยุกต์ผิดที่จะรู้เรื่องไหมอย่างนี้ (ยกบัตรคำชูประกอบ) กลายเป็นมะตมูเชอื่ม แค่นี้ก็ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมากแล้วสำหรับการเขียน ยิ่งภาษาของเราเป็นสหประชาชาติ บางคำมาจากภาษาโน้น บางคำมาจากภาษานี้ ต้องจำให้ได้ เช่น อำมหิต ใช้สระ อำ เป็นคำไทย ส่วนอัมพาต ต้องใช้ไม้หันอากาศ ม สะกด เพราะเป็นคำมาจากภาษาอื่น พวกตัวสะกดก็ทำความยุ่งยากให้มากในเรื่องการเขียน แม่กน แม่กก แม่กด

มีตัวสะกดที่ไม่ตรงมาตราตัวสะกดอยู่หลายตัว คำโอกาส กับ อากาศ เขียนกันผิด ๆ ใช่ไหมคะ เขียนอากาศ ใช้ ศ ศาลา สะกด พอเขียนโอกาส ออกเสียงตัวสะกดแม่กด เหมือนกัน ใส่ ศ ศาลา ฉับเข้าไป ก็ผิดไปเลย สระไอก็ใช้ยากเหมือนกัน มีทั้งไม้ม้วนและไม้มลาย คำยองใย ใยแมงมุม ใช้ไม้ม้วน พอเขียนคำว่า ลำไย ก็ใช้ไม้ม้วนด้วย เลยทำให้ผิด นี่ การเขียนลำบากยากเย็นอย่างนี้ ไม่ได้เขียนง่าย ๆ อย่างฝ่ายเสนอพูดหรอกค่ะ อย่าเข้าใจผิด พวกตัวการันต์ก็

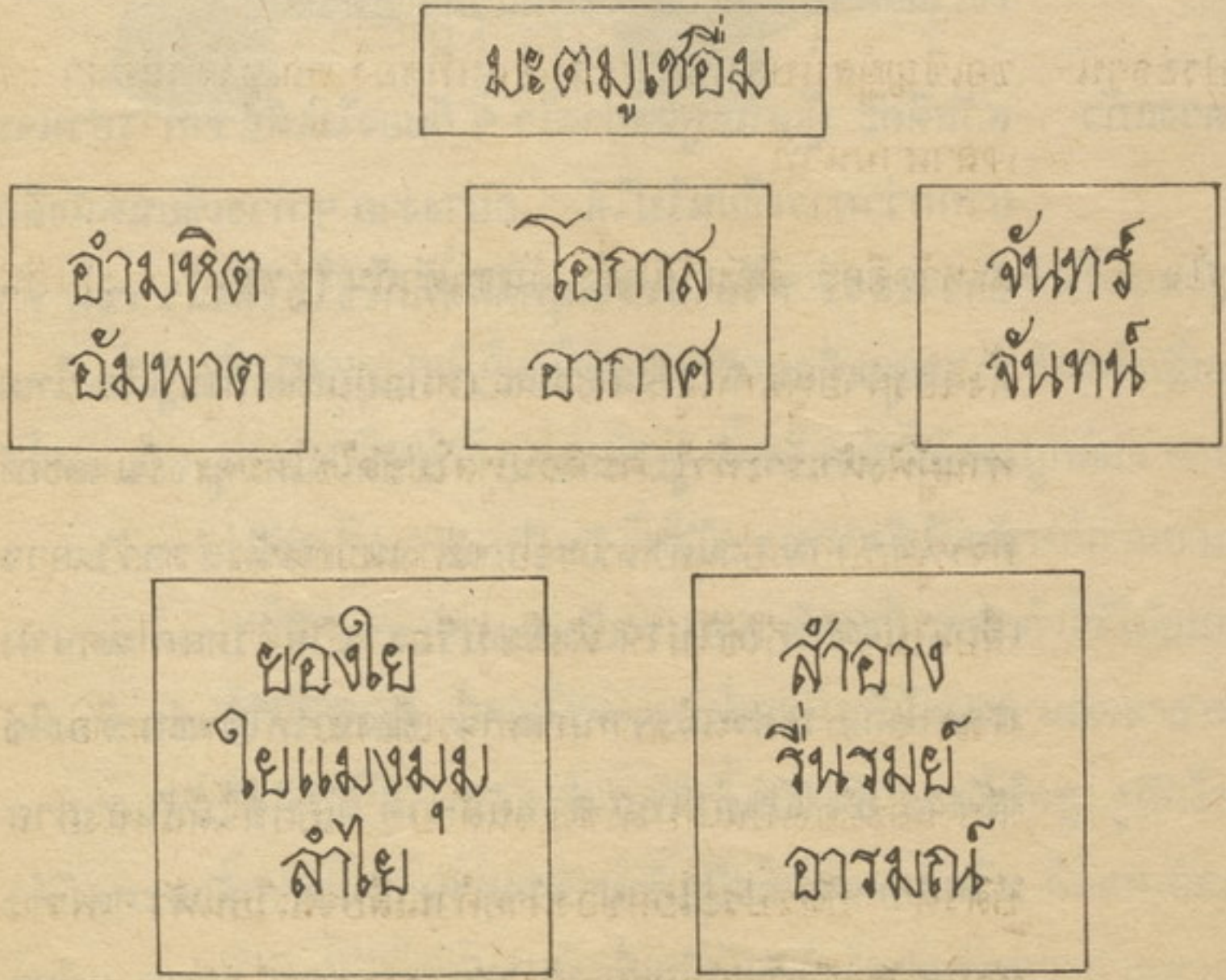

เป็นปัญหา คำ สำอาง เขียนผิดเสมอ เพราะใส่ ค การันต์เข้าไป เขียนคำว่า รื่นรมย์ ใช้ ย การันต์ พอเขียนคำอารมณ์ ก็เลยเผลอใส่ ย การันต์ แทนที่จะเป็น ณ การันต์ บางทีมีตัวการันต์สองตัว เช่น เอกลักษณ์ บางคำยิ่งยากกว่านั้น พ้องเสียงกัน สะกดผิดกันที่การันต์ เช่น จันทร์ กับ จันทน์ (ยกบัตรคำชูประกอบ) บางคำมีการันต์ที่กลางคำ เช่นคำ ชอล์ก ซึ่งเป็นคำมาจากภาษาต่างประเทศ เห็นไหมคะว่าการเขียนยากกว่าการอ่านเพียงไร (ประธานกดกริ่ง) พอดีหมดเวลาแล้ว สวัสดีค่ะ

ประธาน ขอเชิญผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอคนที่สอง คุณชูใจ เลิศล้ำ ใช้เวลาสามนาที

ชูใจ ฉะหวัดดีค่ะ ดิฉันรู้สึกตื่นเต้นจนตัวฉั่น (ผู้ชมหัวเราะ) เห็นทั้งฉองฝ่ายพูดกันฉูฉี คงจะฉะเหมอกันแน่ (ผู้ชมหัวเราะ) ท่านผู้ฟังหัวเราะทำไมคะ ดิฉันพูดไม่ชัดใช่ไหมคะ นี่แหละค่ะ การพูดกับการอ่านเป็นการออกเสียงเหมือนกัน ถ้าอ่านออกเสียงไม่ชัด ก็ใช้ไม่ได้ ฟังไม่รู้เรื่อง เป็นตัวตลกให้คนฟังหัวเราะ การอ่านจึงยากกว่าการเขียนมาก เพราะต้องใช้เสียงและต้องเป็นเสียงที่ชัดเจนด้วย เมื่อกี้นี้ดิฉันนั่งอ่านบัตรคำ บัตรประโยคของฝ่ายค้านเสียจนเวียนหัว เพราะท่านชูบัตรบิดไปบิดมามองไม่ชัด การอ่านนี่ก็ลำบากนะคะ

มองไม่เห็นแล้วเป็นอ่านไม่ได้เอาทีเดียว นี่โชคดีท่านไม่เขียนเครื่องหมายอะไรรุงรังมาก มีเครื่องหมายทัณฑฆาตอย่างเดียว ถ้าเป็นอย่างนี้ (ยกบัตรชูประกอบ) ก็ต้องเวียนหัวอีก เครื่องหมายไปยาล เวลาเขียนง่ายดี แต่เวลาอ่านอ่านยากทั้งไปยาลน้อย ไปยาลใหญ่ เช่น (ชูบัตรประโยคประกอบ) นักโต้วาทีวันนี้มี มานี ปิติ ชูใจ ฯลฯ ต้องอ่านไปยาลใหญ่ว่าละ ง่ายหน่อย แต่ไปยาลน้อย (ชูบัตรประโยคประกอบ) โปรดเกล้า ฯ ต้องอ่านโปรดเกล้า

โปรดกระหม่อม ฯพณฯ ต้องอ่านพะนะหัวเจ้าท่าน หรืออ่านสั้น ๆ ว่า พะนะท่าน แล้วยังมีเครื่องหมายอะไรต่อมิอะไรอีกเยอะแยะ อัญประกาศเอย สัญประกาศเอย นขลิขิต ต้องมีวิธีอ่านทั้งนั้น การอ่านคำประพันธ์ก็ต้องระมัดระวัง เช่น (ชูบัตรประโยคประกอบ) ขอน้อมนบอภิวาทแทบบาททั้าว คำ อภิวาท ต้องอ่าน อบ–พิ–วาด เพื่อให้สัมผัสกับคำ นบ เห็นไหมคะว่า การอ่านยากลำบากเพียงไร (ประธานกดกริ่ง) ท่านผู้ฟังต้องเห็นด้วยแน่ ๆ สวัสดีค่ะ

ประธาน ขอเชิญ ผู้สนับสนุนฝ่ายค้านคนที่สอง คุณเกรียงไกรดิลกโลก ใช้เวลาสามนาที

เกรียงไกร สวัสดีครับ ท่านผู้ฟังครับ ผมถามจริง ๆ เถอะ เวลาคุณครูให้เขียนเรียงความหรือเขียนพรรณนาถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยคุณครูกำหนดให้ หรือเราคิดเอาเองก็แล้วแต่ ท่านรู้สึกลำบากใจไหมครับ ว่าจะเขียนอย่างไร จะขึ้นต้นอย่างไรจึงจะน่าอ่านหรือเรียกคะแนนจากคุณครูได้เหนาะ ๆ (ผู้ชมหัวเราะ) จะใช้คำหรือถ้อยคำอย่างไรจึงจะสละสลวยจับจิตจับใจผู้อ่าน จะเสนอแนวคิด หรือจะสรุปลงท้ายว่าอย่างไร ลำบากไหมครับ ผมเขียนเรียงความทีไร คุณครูบอกว่าผมเขียนโทรเลขทุกที (ผู้ชมหัวเราะ) พวกท่านก็เหมือนกันนั่นแหละ ไม่เห็นใครเขียนได้หลาย ๆ หน้าสักคน เวลา

เขียนละนั่งหน้านิ่วคิ้วขมวดกันทุกคน แล้วอย่างนี้ยังจะไม่รับว่า การเขียนยากกว่าการอ่านอีกหรือครับ ยิ่งเขียนคำประพันธ์ คุณครูท่านให้แต่งกลอน ๔ มีไม่กี่คนหรอกครับที่เขียนเอา ๆ นอกนั้นก็นั่งถอนใจเฮือก ๆ เอาปากกาจิ้มสมุดจนขาดก็มี (ผู้ชมหัวเราะ) บางคนก็กลอนพาไป เขียนไม่ได้เรื่อง เพื่อนผมเขียนชมดอกกุหลาบว่า กุหลาบหนามแหลมกระแอมก่อนดม (ผู้ชมหัวเราะ) ผมถามว่าทำไมต้องกระแอมก่อนดม เขาบอกว่า ไม่รู้จะหาคำอะไรมาสัมผัสเห็นแต่คำกระแอมอยู่คำเดียว แล้วเขายังย้อนถามผมอย่างยวน ๆ ว่า ทำไมกระแอมก่อนไม่ได้หรือ (ผู้ชมหัวเราะ) พวกท่านที่นั่งอยู่นี่ทั้งหมด ถ้าผมให้ท่านอ่านกลอน ๔ ท่านอ่านได้ทุกคน แต่ถ้าผมให้ท่านแต่ง คือเขียนกลอน ๔ จะเขียนได้กี่คน นี่ไม่ใช่ดูถูกนะครับ จะลองดูก็ได้ เพื่อพิสูจน์ว่าการอ่านกับการเขียนนั้นอย่างไหนจะยากกว่ากัน (ประธานกดกริ่ง) อ้าวหมดเวลาพอดี สวัสดีครับ

ประธาน ขอเชิญหัวหน้าฝ่ายค้าน คุณปิติ พิทักษ์ถิ่น ใช้เวลาสรุปหนึ่งนาทีนะครับ

ปิติ ผมแลเห็นชัยชนะแล้วครับ ผมจะไม่สรุปมาก เพราะฝ่ายเสนอจะพูดอย่างไร ผู้ฟังก็รู้อยู่แก่ใจว่า การอ่านไม่ยากเท่าการเขียน การเขียนมีปัญหามากกว่า คำภาษาต่างประเทศ

ต้องหาทางเขียนให้สามารถอ่านได้ตรงกับเสียงเดิมของเขาให้มากที่สุด จึงจะรู้เรื่องกัน อย่างชื่อของฝรั่งคนหนึ่ง เขียนว่านายแร้งกิน (ชูบัตรประกอบ) ใครเห็นก็ต้องอ่านว่านายแร้งกิน (ผู้ชมหัวเราะ) เพราะเขียนอย่างนี้ ที่จริงเขาชื่อนายแรงกิ้น ดังนั้นผมขอสรุปว่า ถ้าเขียนผิดก็อ่านผิด การเขียนจึงยากกว่าการอ่าน สวัสดีครับ

ประธาน ขอเชิญหัวหน้าฝ่ายเสนอ คุณมานี รักเผ่าไทย สรุปหนึ่งนาที

มานี ท่านผู้ฟังแน่ใจได้แล้วใช่ไหมคะว่า การอ่านมีกระบวนการยากกว่าการเขียนมาก ยิ่งขณะนี้ความเจริญทางเทคโนโลยีเราได้จากต่างประเทศมาก คำศัพท์ต่าง ๆ ก็ตามเข้ามาทำให้เป็นปัญหาเรื่องการอ่าน เพราะต้องหาวิธีอ่านให้ถูกต้องตามแบบไทยเรา มิฉะนั้นก็ไม่เข้าใจกัน อย่างคำคอมพิวเตอร์ เขียนอย่างนี้ (ชูบัตรคำประกอบ) แต่เวลาอ่านต้องอ่านคอมพิ้วเต้อ เห็นไหมคะ เวลาเขียนคำภาษาต่างประเทศไม่ใส่วรรณยุกต์เลย แต่เวลาอ่านต้องออกเสียงมีวรรณยุกต์ตามเสียงเดิมของเขา แต่บางคำ เช่น กงสุล ไม่ต้องกระดกลิ้น เป็น กง–สุล เหมือนภาษาเดิมของเขาที่ต้องออกเสียงลงท้ายด้วยตัวแอล เราออกเป็นเสียงแม่กนสะกดว่า กงสุน บางคนนะคะ คำไทยแท้ ๆ อุตส่าห์ออกเสียงเป็นภาษาต่างประเทศ ฟังดูพิกลจริง ๆ

สวรรค์ ออกเสียงว่า สะ–หวัล เหมือนกัน ว่า เหมือน–กัล (ผู้ชมหัวเราะ) อย่าเผลอพูดหรืออ่านนะคะ โดนไม้เรียว ไม่รู้ด้วย (ประธานกดกริ่ง) ขอบคุณค่ะที่ท่านเห็นด้วยว่า การอ่านยากกว่าการเขียน สวัสดีค่ะ

ประธาน โปรดฟังทำนองเสนาะ รอผลการตัดสินของคณะกรรมการนะครับ.... ผลการตัดสินออกมาแล้วครับ! ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายได้คะแนนเสมอกัน เสมอกันครับ (ผู้ชมปรบมือ)

ขอเรียนเชิญคุณครูที่ปรึกษากล่าวสรุปด้วยครับ

วาทินี สวัสดีนักเรียนที่รัก ครูพอใจมากที่ได้ฟังนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖/๑ โต้วาทีกันในวันนี้ เพราะทั้งสองฝ่ายได้เสนอเหตุผลสนับสนุนความคิดของตนเองได้อย่างดีเยี่ยม แสดงว่านักเรียนได้ค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ขอให้นักเรียนฝึกฝนไว้เสมอ การเสนอความคิดต่าง ๆ จะต้องมีเหตุผลประกอบ ผู้ฟังจะเชื่อถือและรับฟัง สำหรับการอ่านกับการเขียนนั้นเป็นกระบวนการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน แต่ทั้งสองอย่างก็ต้องอาศัยความรู้ การฝึกฝนเป็นอันมากจึงจะสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว ครูขอแสดงความยินดีที่ทั้งสองฝ่ายมีเหตุผลทัดเทียมกันและเสมอกัน สวัสดี

แบบฝึก

๑. การอ่านหรือการพูด จำเป็นต้องออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจน เพราะเสียงคำบางคำใกล้เคียงกันมาก และบางคำออกเสียงอย่างเดียวกันแต่มีความหมายแตกต่างกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คำที่ใช้พยัญชนะ ฝ ฟ ออกเสียงต่างกับคำที่ใช้พยัญชนะ กว ขว และ คว สังเกตได้ในขณะที่เปล่งเสียงออกมา

เสียง ฝ ฟ จะออกมาระหว่างฟันกับริมฝีปาก ส่วน กว ขว และ คว เสียงจะออกจากคอกับริมฝีปาก

ฝ่า	– กว่า	ฝา	– ขวา
ฝาก	– ขวาก	ไฟ	– ไกว
ฟาง	– กวาง	ฝาด	– กวาด
ฟัก	– ควัก	ฟ่าง	– ขว้าง
ฟัน	– ควัน	ฝักใฝ่	– ขวักไขว่

๑.๒ เสียงพยัญชนะ ง กับ ฮ ห

เสียง ฮ จะปล่อยลมผ่านคอออกมาโดยตลอด ส่วนเสียง ง โคนลิ้นจะยกขึ้นกักลมไว้เล็กน้อย เช่น

งา	– ฮา	ง่าม	– ห้าม
งู	– ฮู	หงาย	– หาย

๑.๓ คำพ้องเสียง ออกเสียงเหมือนกัน แต่ความหมายต่างกัน เมื่อเข้าประโยคหรือมีคำขยายจึงจะรู้ความหมายชัดเจน เช่น

ย่า – หญ้า **คุณย่า – ต้นหญ้า**

ย่าจะไปถาง**หญ้า**

เล่า – เหล้า **เล่าเรื่อง – ดื่มเหล้า**

เวลาเขาดื่ม**เหล้า**เขาชอบ**เล่า**เรื่องตลก ๆ เสมอ

ไต้ – ใต้ **ขี้ไต้ – ข้างใต้**

แม่เอา**ขี้ไต้**วาง**ไว้ใต้**ชั้นวางของ

รด – รถ – รส

พ่อรดน้ำต้นไม้และล้างรถแล้วจึงมารับประทานอาหารรสดี

๑.๔ คำบางคำถ้าออกเสียงสระสั้นหรือยาวกว่าเดิม ความหมายของคำจะเปลี่ยนไป ทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด เช่น

ไข่อยู่ในรัง	– ไข่อยู่ในราง
เสื้ออยู่ที่เรา	– เสื้ออยู่ที่ราว
เขาขัดกระดาษทราย	– เขาขาดกระดาษทราย

๑.๕ คำที่มีเสียง ร ล และคำควบกล้ำมีความหมายแตกต่างกัน เช่น

ฉันไม่มีกำไร	– ฉันไม่มีกำไล
ฉันทำแร้ว	– ฉันทำแล้ว
ไข่อยู่ในรัง	– ไข่อยู่ในลัง
ฉันยืนอยู่ข้างครู	– ฉันยืนอยู่ข้างคู
เธอปลิดกล้วยหรือยัง	– เธอปิดกล้วยหรือยัง
เขายืนกลางผ้าใบ	– เขายืนกางผ้าใบ

๒. การเขียนจะต้องเขียน สะกดการันต์ให้ถูกต้องชัดเจน เพราะพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ของคำบางคำมีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่ความหมายแตกต่างกัน ผู้อ่านอาจจะเข้าใจผิดได้ง่าย

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ การเขียนคำพ้องเสียง จะต้องสังเกตคำหรือข้อความที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อให้รู้ความหมาย จึงจะเขียนได้ถูกต้อง เช่น

กำนัล – กำนัน

กำนันให้ของ**กำนัล**แก่ภรรยา

จันทน์ – จันทร์

เขานั่งอยู่ใต้ต้น**จันทน์**เมื่อเช้าวัน**จันทร์**

สาป – แมลงสาบ – ทะเลสาบ

เจ้าชายถูก**สาป**ให้เป็น**แมลงสาบ**เฝ้าทะเล**สาบ**

๒.๒ คำบางคำมักเขียนผิด เพราะนึกเทียบกับคำที่เคยพบเห็นบ่อย ๆ เช่น

ความสุข – ผาสุก

ใคร**มีความสุข**ก็อยู่อย่าง**ผาสุก**

อากาศ – โอกาส

ฉันไม่มี**โอกาส**ได้ไปเที่ยวเพราะลมฟ้า**อากาศ**แปรปรวน

กราบทูล – เทิดทูน

เขา**กราบทูล**ว่า เขาจะ**เทิดทูน**พระองค์ไว้เหนือหัว

ญาติ – อนุญาต

เขาขอ**อนุญาต**ญาติพี่น้องก่อนที่จะเดินทางไปต่างจังหวัด

สังเกต – สาเหตุ

ปิติเฝ้า**สังเกต**ดูอยู่นานจึง**รู้สาเหตุ**ที่ทำให้เงินของเพื่อนหาย

รื่นรมย์ – อารมณ์

บรรยากาศอัน**รื่นรมย์**ทำให้**อารมณ์**เบิกบาน

บาตร – บิณฑบาต

พระอุ้ม**บาตร**ออก**บิณฑบาต**ทุกเช้า

๒.๓ คำบางคำมักเขียนผิดเพราะเขียนตามเสียงพูดจนเคยชิน

เช่น

คำถูก	**คำผิด**
เผอเรอ	เผลอเรอ
ชักเย่อ	ชักกะเย่อ
หยากไย่	หยักไย่
อะไหล่	อาหลั่ย
หยักศก	หยักโศก
ค่าไถ่	ค่าถ่าย
ประณีต	ปราณีต
ขะมักเขม้น	ขมักเขม้น

๒.๔ เขียนผิดเพราะตัดหรือเติมพยัญชนะ

คำถูก	**คำผิด**
ปรารถนา	ปราถนา
พรรณนา	พรรณา
โล่	โล่ห์

๒.๕ เขียนผิดเพราะใช้สระผิด

คำถูก	**คำผิด**
หลงใหล	หลงไหล
ลำไย	ลำใย
ชนิด	ชะนิด

๓. คำที่มักเขียนผิดบ่อย ๆ ถ้าจำเป็นบทร้อยกรองจะจำง่ายเพราะมีเสียงสัมผัสคล้องจอง ฟังไพเราะ

ฝึกอ่านและจำ

๑. คำที่ไม่มีตัวการันต์

ชาวประมงชื่อดำรง จำนงใช้เครื่องสำอาง
ใต้ต้นโพสิงโตคราง นกอินทรีให้อาทร
กรณีกระแสดำริ ธำรงตริตรองสังวร
อวสานจบบทตอน ไม่ต้องใช้ตัวการันต์

๒. คำที่ไม่ต้องประวิสรรชนีย์

ขโมยร้องชโย หยิ่งยโสเหมือนทโมน
อย่าหยิบสบงโยน สกัดปิดสไบหมาย
หน้ามอมสบู่ถู จะได้รู้สึกสบาย
สยดสยองอย่าขยาย ไม่สนับสนุนพวกขโมย

๓. คำที่ต้องประวิสรรชนีย์

ฉะนั้นฉะนี้หนา ขึ้นภูผาสะบักสะบอม
ปีนชะง่อนชะโงกงอม สะพายพวกอาหารพะแนง
ละอองน้ำสะอาดสะอ้าน สะพานสะดวกทะนุแรง
อย่าทะยานทะมัดทะแมง สะบัดสะบิ้งตะลุมบอน
ทำเดินสะดุ้งสะดิ้ง กระตุ้งกระติ้งเหมือนละคร
สะอึกสะอื้นฉะอ้อน เพราะข้าวของพะรุงพะรัง

๔. ข้อความที่เป็นเหตุเป็นผล ขัดแย้งหรือเชื่อมโยงความคิด ต้องใช้ประโยคหลาย ๆ ประโยค และระหว่างประโยคจะมีคำที่มาเชื่อมประโยคให้สอดคล้องกัน เป็นเหตุผลแก่กันหรือขัดแย้งกัน คำที่นำมาเชื่อม เรียกว่า คำเชื่อมหรือคำสันธาน

ฝึกอ่านและสังเกต

๔.๑ ประโยคหลายประโยคที่มีภาคแสดง (กริยาและกรรม) เหมือนกัน อาจรวมเป็นประโยคเดียวกันโดยใช้คำ "กับ" "และ" เป็นคำสันธาน มาเชื่อมระหว่างประธาน

ปิติเป็นฝ่ายค้าน
ดวงแก้วเป็นฝ่ายค้าน
} ปิติกับดวงแก้วเป็นฝ่ายค้าน

มานีเป็นฝ่ายเสนอ
วุฒิเป็นฝ่ายเสนอ
ชูใจเป็นฝ่ายเสนอ
} มานี วุฒิและชูใจเป็นฝ่ายเสนอ

๔.๒ ใช้คำสันธาน "และ" เชื่อมประโยคให้เป็นประโยคเดียวกัน

น้องรักยายมาก
น้องรักปีติมาก
} น้องรักยายและปีติมาก

นักเรียนทุกคนเลือกประธาน
นักเรียนทุกคนเลือกรองประธาน
} นักเรียนทุกคนเลือกประธานและรองประธาน

มานีเป็นฝ่ายเสนอ
วุฒิกับชูใจเป็นผู้สนับสนุน
} มานีเป็นฝ่ายเสนอและวุฒิกับชูใจเป็นผู้สนับสนุน

๔.๓ ถ้าจะเชื่อมประโยคหรือข้อความที่คล้อยตามกันเกี่ยวกับเวลา ใช้คำสันธาน ก็...จึง ครั้น...จึง ครั้น...ก็ พอ...ก็ กับ และ ก็ดี เมื่อ...ก็ ทั้ง ทั้ง...ก็ ทั้ง...และ

เมื่อมานีพูดจบเพื่อน ๆ ก็ปรบมือให้
พอเขาไปถึงบ้านก็รีบอาบน้ำทันที
ครั้นฉันไม่ไปก็ทำให้เสียงาน
ฉันไม่ชอบทั้งหมาและแมว

๔.๔ ถ้าประโยคหรือข้อความขัดแย้งกัน จะเชื่อมด้วยคำสันธาน แต่ แต่ว่า แต่ทว่า ถึง... ก็ กว่า...ก็

นางไกรสรซึ่งเป็นสนมมีลูกแต่ลูกนั้นเกิดมาเป็นราชสีห์

๔.๕ ข้อความหรือประโยคที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันจะเชื่อมด้วย

คำสันธาน จึง ฉะนั้น ฉะนี้ ฉะนั้น...จึง เพราะฉะนั้น เหตุฉะนี้

เพราะเราได้ศึกษาและฝึกฝนมามาก เราจึงเป็นนักแต่ง นิทานที่ดี

๕. การโต้วาที เป็นการรวมความสามารถในการพูดหลาย ๆ อย่างคือ เป็นทั้งการอภิปราย การวิพากษ์วิจารณ์ และการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อการชักจูงใจ

ฝึกอ่านและสังเกต

๕.๑ ตามธรรมดาการพูดคนเดียว จะพูดขัดแย้งหรือสนับสนุนใครก็ได้ แต่การโต้วาทีจะพูดคัดค้านขัดแย้งฝ่ายตรงข้าม และพยายามพูดสนับสนุนฝ่ายตน เช่น "...คำยองใย ใยแมงมุม ใช้ไม้ม้วน พอเขียนคำว่า ลำไย ก็ใช้ไม้ม้วนด้วย เลยทำให้ผิด นี่ การเขียนลำบากยากเย็นอย่างนี้ ไม่ได้เขียนง่าย ๆ อย่างฝ่ายเสนอพูดหรอกค่ะ..."

๕.๒ การวิพากษ์วิจารณ์ ตามปรกติจะกล่าวทั้งด้านเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในข้อปลีกย่อย เนื้อหา แล้วตัดสินใจว่าตนเองชอบอะไร ไม่ชอบอะไร แต่ในการโต้วาทีผู้โต้พยายามแยกแยะข้อปลีกย่อยในแง่ข้อบกพร่องของฝ่ายตรงข้าม แต่ปิดบังข้อเสียฝ่ายตนและแยกแยะชี้แจงเฉพาะส่วนดีของฝ่ายตน เช่น "...อ่านเสียงวรรณยุกต์ไม่เห็นจะยาก ผันได้ก็

อ่านได้ ส่วนเขียนซิ บอกให้เขียนคำว่า ย่าตายเสียแล้ว ก็ไม่ทราบว่าจะเขียนคำ ย่า หรือ หญ้า เพราะทั้งสองอย่างนี้ตายได้เหมือนกัน..."

๕.๓ การโฆษณาชวนเชื่อ การชักจูงใจ เป็นการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเชื่อถือเหตุผลคำพูดของผู้โฆษณา และพยายามทำให้ผู้ที่สนับสนุนฝ่ายตรงข้ามหลงเชื่อตาม ทั้งใช้เป็นจุดอ่อนสำหรับกล่าวโจมตีให้ฝ่ายตรงกันข้ามแพ้ เช่น

ปิติ ผมแลเห็นชัยชนะแล้วครับ ผมจะไม่สรุปมาก...การเขียนมีปัญหามากกว่า...จึงจะรู้เรื่องกัน อย่างชื่อของฝรั่งคนหนึ่งเขียนว่า นายแร้งกิน ใครเห็นก็ต้องอ่านว่านายแร้งกิน...ดังนั้นผมขอสรุปว่า ถ้าเขียนผิดก็อ่านผิด การเขียนจึงยากกว่าการอ่าน สวัสดีครับ

บทที่ ๑๔

พืชไมตรี

จันทรกลับมาแล้ว ทุกคนดีใจมาก ตอนแรกเขายังต้องใช้ไม้ยันรักแร้เวลาเดิน ต่อมาไม่ต้องใช้เพราะสามารถเดินได้เป็นปรกติ หมอให้ยาชนิดเป็นครีมใช้ถูนวดขาที่ผอมลีบทุกวันเพื่อให้ขาค่อย ๆ โตขึ้น ระยะนี้วันหยุด เสาร์ อาทิตย์ เพื่อน ๆ ที่ใกล้ชิดสนิทสนมมักจะหมุนเวียนพาจันทรไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านของตนเป็นการเลี้ยงรับขวัญ ระยะนั้นเป็นเวลาโรงเรียนปิดเรียนภาคต้น มานะได้รับอนุญาตจากลุงและป้าให้กลับมาเยี่ยมบ้านได้ เขาตื่นเต้นดีใจมาก เพราะตั้งแต่จากบ้านไปก็ไม่ได้กลับมาเลย ลุงกับป้าฝากของมาให้พ่อ แม่และมานี มานะซื้อของเล็ก ๆ น้อย ๆ ฝากเพื่อนและผู้ปกครองของเพื่อนที่สนิทสนมกัน เขาซื้อปลอกคอหนังสีแดงฝากเจ้าโตด้วย ทุกคนดีใจมาก ยกเว้นเจ้าโต มันดีใจที่เห็นมานะแต่คงไม่ชอบปลอกคอ เพราะพอมานะใส่ปลอกคอให้มันก็เฝ้าแต่เกาคออยู่เกือบตลอดเวลา มานะดีใจที่จันทรเดินได้เป็นปรกติ

กลางวันวันเสาร์ วีระชวนมานะและเพื่อนทุกคนไปรับประทานอาหารกลางวันที่บ้านของเขา ป้าทำขนมจีนแกงไก่ ข้าวโพดเปียกและผลไม้สด ๆ จากไร่มาเลี้ยงพวกเด็ก ๆ ทุกคนรับประทานอย่างเอร็ดอร่อยและอิ่มหนำสำราญ หลังจากเก็บกวาดทำความสะอาดภาชนะและ

สถานที่รับประทานอาหารเรียบร้อยแล้ว ทุกคนก็ให้มานะเล่าถึงชีวิตในกรุงเทพ ฯ ของเขาให้ฟัง

มานะเล่าว่าเขาอยู่กับลุงและป้าสองคน กิจวัตรประจำวันของเขาคือ ตื่นแต่เช้าประมาณ ๐๕.๓๐ น. ช่วยลุงรดน้ำกล้วยไม้ และตัดดอกไว้ให้แม่ค้ามารับไปขาย ได้เงินถัวเฉลี่ยวันละประมาณ ๒๐๐ – ๓๐๐ บาท ส่วนป้าก็เตรียมอาหารเช้าให้เขา มานะอาบน้ำแต่งตัวและรับประทานอาหารเช้าเสร็จประมาณ ๐๖.๓๐ น. ก็ต้องรีบไปโรงเรียน จะมัวโอ้เอ้ลอยชายอยู่ไม่ได้ เพราะรถประจำทางมีคนโดยสารแน่นมาก และ

ถ้าออกจากบ้านช้ากว่านั้นการจราจรจะติดขัดไม่คล่องตัว ทำให้ไปถึงโรงเรียนสาย การเรียนที่โรงเรียนก็คล้าย ๆ กับโรงเรียนเดิม เพียงแต่โรงเรียนใหญ่กว่า มีนักเรียนมากกว่า มีห้องเรียนตามวิชาและมีอุปกรณ์สมบูรณ์กว่า ตอนเย็นกลับถึงบ้านประมาณ ๑๗.๐๐ น. ยกเว้นบางวันมีกิจกรรมพิเศษเขาก็กลับถึงบ้านเย็น เมื่อถึงบ้านก็ช่วยลุงกับป้าทำงานบ้าน ส่วนใหญ่จะดูแลรังกล้วยไม้เพราะเป็นอาชีพของลุงกับป้า รับประทานอาหารเย็นแล้ว เขาดูรายการโทรทัศน์สนุก ๆ ประมาณ ๑ ชั่วโมงจึงทำการบ้าน อ่านหนังสือแล้วเข้านอน วันหยุดเสาร์อาทิตย์เขาไปเรียนพิเศษหรือไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนตามแต่ครูจะกำหนด บางครั้งลุงกับป้าก็พาไปเที่ยว บางครั้งเขาก็ขออนุญาตไปชมนิทรรศการทางวิชาการกับเพื่อน ๆ มานะสรุปว่าเขามีความสุขดีเพราะลุงกับป้ามีความเมตตากรุณาต่อเขามาก

เพื่อน ๆ ช่วยกันเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ระหว่างที่มานะไม่อยู่ให้เขาฟัง มานะฟังเรื่องเพชรถูกเพื่อนหลอกลวงให้ไปเฝ้าวัวควายที่โรงเลื่อยร้างแล้ว รู้สึกตื่นเต้นมาก เขาชมวีระ ปิติ มานีและชูใจ ที่ช่วยกันแปลปริศนาตัวเลขได้ จนสามารถช่วยเพชรให้รอดพ้นอันตราย

เมื่อคุยกันเป็นที่พอใจแล้ว เพชรเอ่ยปากชวนเพื่อน ๆ ไปเที่ยวที่ภูเขาเพราะไม่ได้ไปเสียนาน ป้าให้ข้าวโพดต้มไปรับประทานแก้หิว วีระนำผลไม้และน้ำดื่มไปด้วย ปิติเสนอให้ทำต่างบรรทุกบนหลังเจ้านิลอีกเช่นเคย ทำให้ทุกคนนึกถึงการไปเที่ยวน้ำตกเมื่อปีกลาย แต่ครั้งนี้จันทรเดินได้โดยไม่ต้องมีใครคอยพยุง

ขณะนั้นเป็นเวลาเพิ่งบ่าย แสงแดดเจิดจ้าและร้อนแรง พวกเด็ก ๆ พากันเดินไปภายใต้เงาไม้อันร่มรื่นจึงไม่รู้สึกร้อน ต่างสนทนาหยอกล้อกันไปด้วยความสนุกสนานจนกระทั่งมาถึงเชิงเขา พวกเด็ก ๆ สังเกตเห็นว่ามีผู้คนมาทำไร่ ทำสวนในบริเวณนี้หนาแน่นขึ้น พวกเขาพากันมุ่งหน้าไปทางน้ำตก ถิ่นที่ให้ความสุขสำราญมาแต่เล็กแต่น้อย ต้นไม้ยังแน่นขนัดสูงสล้าง มีเถาวัลย์ใหญ่น้อยเลื้อยพันตามธรรมชาติและเสียงจักจั่นเรไรก็ยังกรีดเสียงเจื้อยแจ้วสนั่นป่าอยู่เหมือนเดิม นกหลายชนิดบินขวักไขว่ บ้างก็ส่งเสียงร้องอยู่ตามสุมทุมพุ่มไม้สองข้างทางเดิน กระรอกตัวน้อยหางเป็นพวงงามกระโดดหยอย ๆ อยู่บนกิ่งไม้ ดอกไม้ป่าส่งกลิ่นหอมมาตามลม ผีเสื้อสีเหลืองบินลดเลี้ยวตามกันระหว่างซอกหิน พวกเด็ก ๆ รู้สึกเบิกบานใจจึงพากันร้องเพลงชมธรรมชาติ โดยมีเสียงฝีเท้าของเจ้านิลดังกุบกับ ๆ เป็นจังหวะ จนกระทั่งถึงลานน้ำตก เพชรกับปิติช่วยกันยกต่างลงจากหลังเจ้านิลวางไว้ใต้ต้นไม้ ปล่อยให้เจ้านิลหายอดไม้กินตามใจชอบ

มานี ชูใจ จันทรและดวงแก้ว เดินลุยน้ำเล่นและชี้ชวนกันชมก้อนหินสีสวยในท้องน้ำ วีระ มานะ ปิติ สมคิดและเพชรขึ้นไปเล่นบนลานหิน

"เราไม่ได้มาที่นี่เสียนาน ดูต้นไม้ต้นนั้นซิ คราวก่อนที่เรามาเห็นมันยังเป็นต้นเล็กนิดเดียว คราวนี้สูงท่วมหัวเราแล้ว" มานะชี้ให้เพื่อน ๆ ดูต้นจิกซึ่งขึ้นอยู่ริมลำธาร

"ต้นไม้ที่นี่เจริญเติบโตเพราะดิน น้ำ และอากาศ มันโตขึ้นมาตามธรรมชาติ" วีระพูด

"ไม่มีใครมาใส่ปุ๋ยให้มันเลยนะ มันก็โตเอา ๆ" สมคิดเสริม

"ทำไมพืชผักสวนครัวที่เราปลูกอยู่ที่บ้านต้องใส่ปุ๋ยจึงจะโต" มานีรำพึง

"น่าจะมีเหตุผลสองประการกระมัง" วีระออกความเห็น ประการแรกเป็นเพราะดินที่อยู่บริเวณบ้านของเราไม่มีปุ๋ยธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมือนดินที่นี่ ประการที่สองเพราะเราต้องการให้มันโตเร็วเพื่อทันกินทันใช้ จึงต้องใส่ปุ๋ยเร่งมัน"

"ต้นผักที่เราปลูก ถ้าไม่ได้รดน้ำสักวันเดียวก็เหี่ยวเฉา แต่ต้นไม้ที่นี่ต้นเล็ก ๆ เท่าต้นผัก ไม่มีใครมาคอยรดน้ำก็ไม่เห็นเหี่ยวเฉาเลยนะ" ดวงแก้วตั้งข้อสังเกต

"ดินที่นี่ชุ่มชื้น เพราะมีน้ำในลำธารหล่อเลี้ยงนี่จ๊ะ" ชูใจพูด

"มนุษย์ พืช สัตว์ ขาดน้ำไม่ได้" ปิติสรุป ขณะที่คนอื่น ๆ กำลังคุยกันนั้น จันทรเก็บก้อนหินสีสวยรูปร่างแปลก ๆ มาวางเรียงกันบนลานหิน แล้วนั่งเอียงคอมองว่า จะจัดเป็นรูปอะไรดี

"ที่เธอต่อหินเป็นรูปเต่าให้ฉันเมื่อปีกลายนี้ ยังอยู่เลย" มานีหันมาบอกจันทร จันทรยิ้มด้วยความพอใจ "ฉันกำลังพยายามจะทำให้แปลกไปกว่านั้น เพราะหินพวกนี้มีลวดลายในเนื้อหินสวยแปลกตาดี"

พวกเด็กผู้หญิงช่วยจันทรวางเรียงก้อนหินเป็นรูปต่าง ๆ ส่วนเด็กผู้ชายพากันเดินท่องน้ำช่วยหาก้อนหินมาให้ พอพบปลาว่ายมา

เป็นฝูงก็พากันไล่จับอย่างสนุกสนาน พวกเด็ก ๆ เพลิดเพลินอยู่กับธรรมชาติจนเย็นจึงชวนกันกลับบ้าน ก่อนจะกลับก็พากันรับประทานอาหารที่อยู่ในต่างใต้ร่มไม้ เสร็จแล้วช่วยกันทำความสะอาดเก็บขยะทิ้งลงในหลุมแล้วกลบเสีย

เมื่อลงมาถึงตีนเขา พวกเขาพากันเดินเลาะไปดูอีกด้านหนึ่ง ที่มองเห็นเรือกสวนไร่นาหนาแน่นเพราะมีลำธารไหลผ่าน พวกเขาแลเห็นเด็กชายรุ่นราวคราวเดียวกับวีระและมานะคนหนึ่ง กำลังไล่ต้อนวัวตัวหนึ่งให้ไปกินน้ำในลำธารที่วัวฝูงใหญ่ประมาณ ๒๐ ตัวกำลังกินอยู่

"ไปกินเสีย เพื่อน ๆ เขากินอยู่โน่น เดี๋ยวเอ็งหิวข้าไม่ตักให้กินนะ" เขาพูดพลางยื้อยุดฉุดเจ้าวัวตัวนั้นให้มาที่ลำธารอยู่พักวัน

"เออ เคยได้ยินแต่ภาษิตว่า อย่าข่มเขาโคขืนให้กินหญ้า นี่มาเจอคนข่มเขาโคขืนให้กินน้ำ" วีระพูดเบา ๆ พลางหัวเราะ

พวกเด็ก ๆ มองดูเด็กชายคนนั้นอยู่ครู่หนึ่ง ปิติจึงร้องถามว่า "ไปบังคับมันทำไมล่ะเพื่อน" เด็กชายคนนั้นหันมามอง แล้วตอบว่า "ฉันขี้เกียจโพงน้ำให้มันกินน่ะซี"

"อ้าว...ก็ลำธารนี่ไหลไปออกไกล ไร่ของเธอไม่ได้อยู่ติดลำธารหรอกหรือ" วีระถาม เด็กชายละมือจากวัวเพราะอ่อนใจที่มันไม่ยอมไปกินน้ำ เขามองเพื่อนหน้าใหม่ที่มีแก่ใจไต่ถามเขาอยู่ครู่หนึ่งจึงพูดว่า "ลำธารนี้ผ่านเข้าไปในไร่ของฉันทีเดียวแหละ แต่มันไม่มีน้ำ"

"ทำไมล่ะ" ทุกคนถามเป็นเสียงเดียวกัน

"เฮ้อ" เด็กชายถอนใจ "เรื่องมันยาว พวกเธอจะฟังไหมล่ะ ฉันจะเล่าให้ฟัง"

"แม่มดดูดน้ำในลำธารไปหมดหรือ" ชูใจถามยิ้ม ๆ

"เธอพูดถึงแม่มด คำนี้ฉันไม่ได้ยินมานานแล้วตั้งแต่ฉันออกจากโรงเรียน" เด็กชายพูดเสียงเศร้า ๆ "ฉันเรียนแค่ ป. ๔ เท่านั้นเอง พวกเธอเรียนชั้นไหน" วีระจึงแนะนำให้เขารู้จักกับเพื่อนในกลุ่มทุกคน

"ฉันชื่อ วัฒนา อยู่กับพ่อ และวัว ๒๒ ตัว ในไร่ทางโน้น" เขาแนะนำตัวเองพลางชี้มือไปทางปลายลำธาร "พ่อกับฉันเลี้ยงวัวขาย

และปลูกพืชผักเล็ก ๆ น้อย ๆ พออยู่กันไปสองคนพ่อลูก พ่อพาฉันมาอยู่ที่นี่เมื่อสามปีมาแล้ว เพราะเห็นว่าอุดมสมบูรณ์ดี”

“แล้วทำไมน้ำในลำธารที่ผ่านไร่ของเธอจึงแห้งไปเสียล่ะ” มานะถาม

“เมื่อประมาณ ๘ – ๙ เดือนมานี้ มีเศรษฐีคนหนึ่งมาจับจองที่เหนือไร่ของฉันขึ้นมา เขาทำไร่ลำไย มีคนงานหลายสิบคน เนื้อที่ของเขากว้างขวางมาก เขาจึงขุดร่องน้ำต่อจากลำธารให้ไหลวกวนอยู่ในที่ของเขา ท้องลำธารที่จะไหลต่อไปยังที่ของฉันก็ตื้นเขิน น้ำแห้ง ในที่สุดน้ำในลำธาร

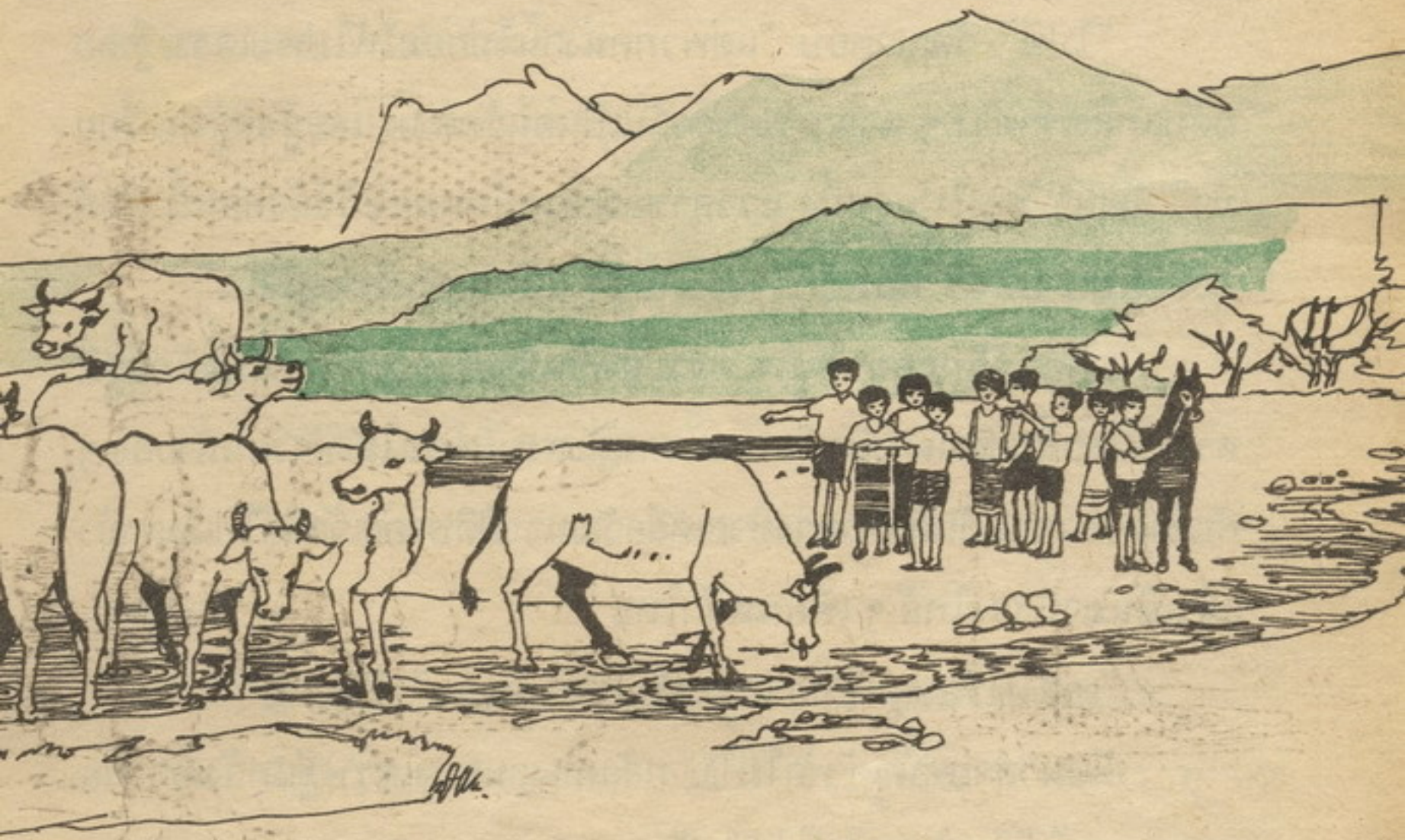

ก็เปลี่ยนทางเดิน ไม่ไหลไปตามทางเดิม กลับไหลอยู่ในเนื้อที่ของเศรษฐี ที่ปลายลำธารเขาขุดสระใหญ่เก็บน้ำไว้อีก พวกฉันเดือดร้อนมาก ต้องขุดบ่อเอาน้ำมารดพืชผักและให้วัวกิน พื้นดินก็แห้งแล้ง ฉันต้องพาวัวออกไปเลี้ยงไกล ๆ และก่อนจะกลับเข้าไร่ ก็ต้องพยายามให้มันกินน้ำให้อิ่ม จะได้ทุ่นแรงพ่อกับฉันที่จะต้องโพงน้ำจากบ่อมาให้มันกิน"

"โธ่เอ๋ย" ผู้ฟังครางเป็นเสียงเดียวกัน

"แล้วเธอหรือพ่อของเธอไม่ไปพูดขอร้องเศรษฐีบ้างเลยหรือ" จันทรถาม

"ไปซี" วัฒนาตอบ "แต่พวกคนงานไม่ยอมให้ไปพบเศรษฐีเลย กลับแกล้งเราต่าง ๆ นานา พ่อของฉันเป็นคนรักสงบ เลยสู้อดสู้ทนเรื่อยมา" วัฒนาเงียบไปครู่หนึ่ง แววตาของเขาหม่นหมอง "แล้วตอนนี้ พ่อก็ไม่ค่อยสบายด้วย พ่อบอกว่าจะขายวัว แล้วพาฉันไปอยู่ที่อื่น"

ทุกคนรู้สึกสลดหดหู่ใจ ความสดชื่นรื่นเริงสนุกสนานเมื่อสักครู่นี้หายไปโดยสิ้นเชิง ต่างนิ่งเงียบ บางคนนั่งลงบนขอนไม้ บางคนนั่งยอง ๆ กับพื้น ต่างช่วยกันคิดหาทางช่วยเหลือวัฒนา ปิติปล่อยเจ้านิลไปเล็มหญ้าแล้วเดินมานั่งลงใกล้ ๆ เพื่อนหน้าใหม่

"เธอไปร้องทุกข์ที่อำเภอหรือเปล่าวัฒนา" ปิติถาม

วัฒนาส่ายหน้า "พ่อไม่ไป กลัวคนงานของเศรษฐีแกล้งเอา พ่อบอกว่าทนได้ก็ทน ทนไม่ได้ก็ไป"

เงียบกันไปนาน วัฒนาจึงลุกขึ้นแล้วพูดว่า "ฉันเสียใจที่พอเรารู้จักกัน ฉันก็เล่าความทุกข์ให้ฟัง พลอยทำให้พวกเธอไม่สบายใจด้วย" เขา

ออกเดินช้า ๆ "ลืมฉันและลืมเรื่องที่ฉันเล่าให้ฟังเสียเถอะนะ สวัสดี ลาก่อน"

"เดี๋ยวก่อน วัฒนา" มานีร้องเรียก "ฉันคิดออกแล้วว่าจะช่วยเธอได้อย่างไร"

วัฒนาหันกลับมา สีหน้าของเขาแสดงความประหลาดใจ

"นั่งลงก่อน ฉันขอถามอะไรเธอสักนิด" มานีพูด เมื่อเห็นวัฒนามานั่งลงโดยดีจึงถามว่า "เธอเคยเห็นเศรษฐีคนนั้นไหม"

"เคยเห็นไกล ๆ ตอนเย็นอย่างนี้เขาขับรถจี๊ปออกตรวจไร่ทุกวัน"

"เหมาะจริง!" มานีอุทาน สีหน้าแช่มชื่น "แล้วก็... ขี้วัวพวกนี้ของเธอ เธอเอาไปทำอะไร"

"กวาดกองเก็บไว้ทำปุ๋ยใส่ต้นผัก"

"เธอใช้มันหมดไหม"

"ไม่หมดหรอก ผักของฉันไม่มากนัก ขี้วัวในไร่กองเป็นภูเขาเชียวละ"

"ถ้าฉันจะขอให้เศรษฐีคนนั้นบ้าง เธอจะยอมไหมจ๊ะ"

"ได้ซี ถ้าเขาต้องการ แต่เขาไม่เคยหันมามองทางไร่ของฉันเลยนะ"

"เอาเถอะฉันจะพยายามลองดู" มานีพูดอย่างหนักแน่น

"พี่เข้าใจละ ว่าเธอจะทำอะไร" วีระพูดยิ้ม ๆ "พวกเราทุกคนจะช่วยกัน เริ่มเย็นพรุ่งนี้เสียเลยเป็นอย่างไร วันนี้เราออกมานานแล้ว ต้องกลับบ้านและเตรียมแผนการให้แยบคาย ตกลงไหมจ๊ะมานี"

"ตกลงค่ะ" มานีรับคำ คนอื่น ๆ มีสีหน้างงเพราะยังไม่เข้าใจ มานีจึงอธิบายให้ฟังว่า เธอจะพยายามหาโอกาสพูดกับเศรษฐีและจะเสนอให้ปุ๋ยแก่เขา โดยขอร้องให้เขาปล่อยน้ำให้ไหลไปอย่างเดิม

"ฉันคิดว่าเขาคงไม่ใช่คนใจเหี้ยมโหด เพียงแต่เขาไม่รู้ว่าการกระทำของเขาทำให้วัฒนาเดือดร้อน เพราะคนงานของเขาไม่ได้บอกให้เขารู้" มานีสรุป วัฒนาดีใจมาก ขอบอกขอบใจเพื่อนหน้าใหม่ของเขาทุกคน

"พ่อของเธอป่วยเป็นอะไร ไปหาหมอหรือเปล่า" เพชรถาม

"พ่อเป็นคนแข็งแรง ที่ไม่สบายไปนี้ ฉันคิดว่าคงเป็นเพราะกลุ้มใจมากกว่า เลยทำให้ไม่อยากกินข้าวกินปลา ถ้าเราสามารถทำให้น้ำไหลผ่านไร่อย่างเดิม พ่อคงสบายดี" วัฒนาตอบ พวกเด็ก ๆ ต่างตกลงนัดหมายกันว่า เย็นวันอาทิตย์จะมาพบกันที่ตรงนี้แล้วจึงดำเนินการตามแผนการต่อไป จากนั้นเพื่อนก็ร่ำลากันกลับบ้านของตน วัฒนาไล่ต้อนวัวทั้งพ่อวัวแม่วัว รวม ๒๒ ตัว กลับไร่ของเขา เด็ก ๆ ทั้ง ๙ คนก็กลับไปพร้อมกับเจ้านิล

คืนวันนั้น ทุกคนเล่าเรื่องที่พบเพื่อนใหม่ให้พ่อแม่ผู้ปกครองของตนฟัง และเล่าถึงวิธีที่จะช่วยแก้ปัญหาให้ฟังด้วย บรรดาพ่อแม่ผู้ปกครองต่างรู้สึกยินดีที่บุตรหลานของตนเป็นคนมีน้ำใจดี ต่างอวยพรให้การทำงานเป็นผลสำเร็จด้วยดี น้าของจันทรให้พวกเด็ก ๆ ขอยืมหาบกระบุงขนาดใหญ่ ๙ หาบ เมื่อถึงเวลานัดหมาย เด็ก ๆ ทั้ง ๙ คน ก็พากันหาบกระบุงไปพบวัฒนาตรงที่นัดหมาย วัฒนาตื้นตันใจจนน้ำตาไหล เขาพา

เพื่อนใหม่ทั้ง ๕ คนไปที่ไร่ วีระกับเพชรนำผลไม้สด ๆ จากไร่มาฝากพ่อของวัฒนาในนามของเพื่อนทุกคนด้วย พ่อของวัฒนาดีใจมาก เขานั่งนิ่งอึ้งด้วยความรู้สึกเต็มตื้นจนพูดไม่ออก

พอได้เวลาเศรษฐีจะขับรถจี๊ปมาตรวจไร่ มานีกับมานะก็ลอดรั้วลวดหนามเข้าไปในไร่ ส่วนคนอื่น ๆ รออยู่ที่กระท่อมของวัฒนา เด็กทั้งสองไปยืนรออยู่ข้างพุ่มลำไยตรงที่มองเห็นรอยรถผ่าน เพียงครู่เดียวรถจี๊ปคันหนึ่งก็แล่นมาถึงตรงนั้น บนรถมีชายวัยกลางคนรูปร่างแข็งแรงแต่งตัวภูมิฐาน สวมหมวกปีกกว้าง สีหน้าแสดงความแปลกใจเมื่อเห็นมานีกับมานะย่อตัวลงทำความเคารพ

“ขอประทานโทษค่ะ ที่หนูกับพี่บุกรุกเข้ามาในไร่ของท่าน พวกหนูไม่เคยเห็นต้นลำไย ได้ทราบว่าท่านทำไร่ลำไย ก็เลยลอดรั้วเข้ามาดู” เศรษฐียิ้ม “บ้านของหนูอยู่แถวนี้หรือ”

“วันนี้หนูมาเยี่ยมพ่อของเพื่อนค่ะ อยู่ตรงนี้เอง” มานีชี้มือไปที่กระท่อมของวัฒนาซึ่งอยู่ไม่ไกลนัก “ท่านไม่สบาย พอดีวัฒนาบอกว่าในไร่ของท่านมีต้นลำไย หนูเลยขอให้พี่ของหนูพาเข้ามาดู หนูกราบขออภัยนะคะที่เข้ามาโดยไม่ขออนุญาตท่านก่อน” วาจาและท่าทางของมานีน่ารักน่าเอ็นดูมาก จนเศรษฐีรู้สึกเมตตา

“พ่อเพื่อนของหนูป่วยเป็นอะไรจ๊ะ ฉันมาอยู่ที่นี่ยังไม่ได้รู้จักใครเลย”

"ท่านยังไม่ได้ไปหาหมอเลยค่ะ เลยไม่ทราบว่าเป็นอะไร แต่อาการที่เห็นก็คือ ไม่อยากรับประทานอาหาร"

"อ้อ เป็นโรคเบื่ออาหาร" เศรษฐีพูดพลางหัวเราะเบา ๆ

"ท่านครับ ท่านใช้ปุ๋ยอะไรใส่ต้นลำไยครับ" มานะถามอย่างนอบน้อม

"จะไปปลูกบ้างหรือ" เศรษฐีย้อนถามยิ้ม ๆ "ใช้ทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมักจ้ะ เป็นปุ๋ยธรรมชาติทำให้ต้นไม้งามดี"

"ดีจริง" มานีทำท่าดีใจ "ที่บ้านเพื่อนของหนูเขาเลี้ยงวัวตั้งยี่สิบสองตัว มันถ่ายมูลไว้มากมาย ท่านต้องการไหมคะ พวกหนูจะขนมาให้" เศรษฐีขมวดคิ้วด้วยความประหลาดใจ "จะขายหรือจ๊ะ"

"ไม่ขายหรอกค่ะ แต่พวกเราจะขนมาให้ท่าน และยินดีขนมาให้ท่านเสมอ ๆ ถ้าท่านต้องการ"

เศรษฐีมองหน้ามานีด้วยความสงสัย "นี่แม่หนู เธอต้องการอะไรจากฉัน เธอจึงทำอย่างนี้" มานียกมือประนมไหว้ด้วยความจริงใจ "หนูต้องการความเมตตาจากท่านค่ะ"

"ฉันจะซื้อเธอก็ไม่ขาย เธอต้องการอะไร ความเมตตาอะไร"

"เพื่อนของหนูกับพ่อของเขากำลังเดือดร้อนอย่างแสนสาหัส เพราะน้ำในลำธารเปลี่ยนทางเดินค่ะ" แล้วมานีก็เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของวัฒนาให้เศรษฐีฟัง เศรษฐีรับฟังด้วยความเห็นใจสารภาพว่าตนเองไม่รู้เรื่องเลย และเสียใจที่เป็นต้นเหตุให้เพื่อนบ้าน

ได้รับความเดือดร้อน เขาลงจากรถจี๊ปเดินไปดูลำธารกับมานีและมานะ ทุกอย่างเป็นไปตามที่มานีเล่าทุกประการ เขานิ่งอึ้งด้วยความเสียใจ พอเงยหน้ามองไปทางกระท่อมน้อยของเพื่อนบ้าน เศรษฐีก็ยืนตะลึง เพราะตรงรั้วลวดหนามซึ่งเป็นแนวกั้นเขตไร่ เด็ก ๆ รุ่นราวคราวเดียวกัน ๘ คนยืนหาบปุ๋ยมูลโคเรียงรายอยู่

"อนุญาตให้เพื่อน ๆ ของหนูนำปุ๋ยเข้ามาให้ท่านเถอะนะคะ" มานีอ้อนวอนเสียงอ่อนหวาน

"โธ่....ไม่ต้องทำถึงอย่างนี้หรอกแม่คุณ ฉันสัญญาว่าจะทำลายที่กั้นน้ำนี้ ให้น้ำไหลเข้าไปในไร่ของเพื่อนเธออย่างแน่นอน" เศรษฐีพูด

"ถึงอย่างไรก็ขออนุญาตให้พวกหนูนำปุ๋ยมาให้ท่านเถอะค่ะ" แล้วมานีก็ทำสัญญาณให้เพื่อนลอดรั้วเข้ามา มานะรีบวิ่งไปช่วยเพื่อน ๆ เด็ก ๆ ทั้ง ๘ คน หาบมูลโคมาเทกองไว้รวมกัน แล้วเข้าไปทำความเคารพเศรษฐีอย่างนอบน้อม เศรษฐีพูดกับวัฒนาว่า "ลุงขอโทษที่ทำให้เธอกับพ่อเดือดร้อน ลุงจะสั่งคนงานให้เปิดทางน้ำ ต่อไปนี้มีเรื่องเดือดร้อนอะไรให้บอกลุง ขอบใจทุก ๆ คนที่มีน้ำใจต่อเพื่อน และช่วยกันเอาปุ๋ยมาให้ลุง ต่อไปนี้ลุงจะขอซื้อปุ๋ยจากเธอเป็นประจำ และเราจะเป็นเพื่อนบ้านกันตลอดไป"

เด็ก ๆ ไหว้เศรษฐีแล้วหาบกระบุงกลับไปกระท่อมด้วยความอิ่มเอิบใจ พ่อของวัฒนามีความปีติยินดีเป็นล้นพ้น เขาขอบใจพวกเด็ก ๆ ทุกคน พวกเด็ก ๆ ลาพ่อของวัฒนาแล้วหาบกระบุงกลับบ้าน วัฒนาตามมาส่งจนถึงเชิงเขา เขาสัญญาว่าจะเป็นเพื่อนที่ดีของทุกคน และขอบใจ

ที่ช่วยแก้ปัญหาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แล้วเขาก็กลับไป

"วันนี้เราปลูกพืชสำคัญต้นหนึ่งสำเร็จ" วีระพูด

"พืชอะไรคะ" ชูใจถาม

"พืชไมตรีอย่างไรล่ะ พืชไมตรีที่ต่างจากพืชชนิดอื่นตรงที่ต้องใช้น้ำใจรดจึงจะงาม พี่หวังว่าพืชไมตรีต้นนี้นับวันแต่จะเจริญเติบโตเพราะมีน้ำใจจากหัวใจหลายดวงช่วยกันรด" วีระตอบ ทุกคนฟังแล้วรู้สึกปลาบปลื้มเป็นสุข ต่างตั้งใจจะพยายามปลูกพืชไมตรีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

แบบฝึก

๑. การสร้างคำโดยการซ้ำคำ เพิ่มคำ หรือเพิ่มพยางค์ อาจทำให้ความหมายของคำใหม่คล้ายคำเดิมหรือต่างไปจากเดิม บางครั้งทำให้เกิดความไพเราะและมีความหมายเพิ่มขึ้นด้วย

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. การซ้ำคำ

ความหมายคล้ายคำเดิม เช่น คล้าย ๆ ดำ ๆ เล็ก ๆ น้อย ๆ

ความหมายต่างจากคำเดิม เช่น ทำส่ง ๆ เป็นลม ๆ

เกิดความไพเราะและมีความหมายเพิ่มขึ้น เช่น ริน ๆ แจ้ว ๆ เอื่อย ๆ

๒. การเพิ่มคำ

ความหมายคล้ายคำเดิม เช่น น้ำตก ป้องกัน บุกรุก

ความหมายต่างจากคำเดิม เช่น ผีเสื้อ กล้วยไม้ แม่มด

เกิดความไพเราะและมีความหมายเพิ่มขึ้น เช่น ลวดลาย เจิดจ้า แวววาว

๓. การเพิ่มพยางค์

ความหมายคล้ายคำเดิม เช่น โดด – กระโดด เดี๋ยว – ประเดี๋ยว ทำ – กระทำ

ความหมายต่างจากคำเดิม เช่น ธรรม – อธรรม โลหะ – อโลหะ ชัย – ปราชัย

เกิดความไพเราะและมีความหมายเพิ่มขึ้น เช่น รัว – ระรัว

วับ – วะวับ ลิ่ว – ละลิ่ว

๒. การใช้คำแทนคำชื่อ (คำนาม) หรือแทนข้อความที่มีลักษณะเป็นคำชื่อ เรียกว่าคำแทนชื่อหรือคำสรรพนาม

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ สรรพนามที่ใช้แทนชื่อผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย และผู้ที่พูดถึง

แทนชื่อผู้พูด เช่น ฉัน ดิฉัน ผม กระผม ข้าพเจ้า อาตมาภาพ ฯลฯ

แทนชื่อผู้ที่พูดด้วย เช่น เธอ คุณ ท่าน ใต้เท้า ฝ่าพระบาท ฯลฯ

แทนชื่อผู้ที่พูดถึง เช่น เขา มัน ใคร เธอ ท่าน ฯลฯ

๒.๒ สรรพนามที่ใช้แทนคำนามที่กล่าวมาข้างหน้า เพื่อไม่ต้องกล่าวซ้ำอีก ได้แก่ ผู้ ที่ ซึ่ง อัน ฯลฯ

ขุนดาบผู้ได้รับยกย่องว่ามีฝีมือยอดเยี่ยมคือ พระยาพิชัยดาบหัก

พวกเราต้องให้อภัยกับคนที่ไม่รู้

พืชไมตรีที่ต่างจากพืชชนิดอื่นควรช่วยกันปลูก

๒.๓ สรรพนามที่ใช้แทนคำนาม ซึ่งมีมากกว่าหนึ่ง และแสดงกิริยาร่วมกันหรือต่างกันก็ได้ เช่นคำว่า บ้าง ต่าง กัน

สมาชิกในกลุ่มต่างทำหน้าที่ของตนอย่างดี

สัตว์ในกรงนี้บ้างก็กินอาหาร บ้างก็นอน บ้างก็ห้อยโหน

ทุกคนช่วยกันทำงาน

๒.๔ สรรพนามที่ใช้แทนคำนามที่กล่าวมาแล้ว เพื่อชี้เฉพาะ หรือเพื่อบ่งความชัดเจน เช่น คำว่า นี่ โน่น นั่น ฯลฯ

นี่เป็นของที่ฉันชอบมากที่สุด

โน่นคือน้ำตก

นั่นเป็นลำธารน้ำแห้งขอด

๒.๕ สรรพนามที่ใช้แทนคำนามทั่ว ๆ ไป ไม่ชี้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นอะไร บางครั้งอาจใช้ในรูปประโยคคำถาม เช่น ใคร อะไร ไหน ผู้อื่น ฯลฯ

ใครอ่านหนังสือแล้วบ้าง

ไม่มี**ใคร**ดีเท่าเธอ ดี**ใคร**เท่าเธอ

เขาไม่มี**อะไร**จะกิน เขาจะกิน**อะไร**

มานะอยู่**ที่ไหน**ก็ได้ มานะอยู่**ไหน**

การทำให้**ผู้อื่น**เดือดร้อนเป็นบาปอย่างยิ่ง

๓. การใช้คำ ข้อความหรือประโยคเพื่อการประกาศโฆษณาให้ผู้อื่นเชื่อและปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ต้องเลือกใช้คำให้ถูกต้องและเหมาะสม

ฝึกอ่านและสังเกต

๓.๑ ใช้วิธีบอกปัญหา สาเหตุ และสรุปการแก้ปัญหา

ปัญหา/สาเหตุ	**การแก้ปัญหา**
ปวดหัว เป็นไข้	ใช้ยาตำราหลวง

คอแห้งกระหายน้ำ	ดื่มน้ำมะนาว
ไม่รู้ความหมายของคำ	ต้องเปิดพจนานุกรม

๓.๒ **ใช้วิธีบอกคุณภาพและเสนอแนะการเลือกใช้**

คุณภาพ	**เสนอแนะ**
เปิดปั๊บติดปุ๊บ	ใช้โทรทัศน์ไทยทำ
แก้วเดียวติดใจ	ดื่มน้ำกระเจี๊ยบ
โตเร็วทันใจ	ใช้ปุ๋ยธรรมชาติ

๓.๓ **ใช้คำขวัญหรือคำคมเป็นข้อเตือนใจ**

ฉีกหนังสือหนึ่งหน้า	ทอนปัญญาคนนับพัน
ทิ้งขยะไม่เป็นที่	เก็บทั้งปีก็ไม่หมด

๔. การพูดมีความสำคัญมาก นอกจากจะรู้จักใช้น้ำเสียง ท่าทางหรือเลือกโอกาสแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการโยงความคิด และการใช้คำในการถามตอบให้ถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย

ฝึกอ่านและพิจารณาจากเนื้อเรื่องในบทเรียน

๑ สร้างสถานการณ์

"ขอประทานโทษค่ะ ที่หนูกับพี่บุกรุกเข้ามาในไร่ของท่าน พวกหนูไม่เคยเห็นต้นลำไย ได้ทราบว่าท่านทำไร่ลำไย ก็เลยลอดรั้วเข้ามาดู" มานีพูด

๒. สร้างความคุ้นเคย

"วันนี้หนูมาเยี่ยมพ่อของเพื่อนค่ะ อยู่ตรงนี้เอง ท่านไม่สบาย พอดีวัฒนาบอกว่าในไร่ของท่านมีต้นลำไย หนูเลยขอให้พี่ของหนูพาเข้ามาดู หนูกราบขออภัยนะคะ ที่เข้ามาโดยไม่ขออนุญาตท่านก่อน"

๓. เริ่มเข้าสู่จุดหมาย

"ท่านครับ ท่านใช้ปุ๋ยอะไรใส่ต้นลำไยบ้างครับ (พูดเพื่อจะนำปุ๋ยมูลโคมาให้)

๔. โยงความคิดสู่จุดหมาย (พูดสิ่งที่ต้องการ) "หนูต้องการความเมตตาจากท่านค่ะ" (แล้วเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ฟัง เพื่อขอความเห็นใจ)

๕. ใช้คำพูดสุภาพ ถูกต้อง เหมาะสม

"ท่านครับ ท่านใช้ปุ๋ยอะไรใส่ต้นลำไยครับ"

"อนุญาตให้เพื่อน ๆ ของหนูนำปุ๋ยเข้ามาให้ท่านเถอะนะคะ"

"ถึงอย่างไรก็ขออนุญาตให้พวกหนูนำปุ๋ยมาให้ท่านเถอะค่ะ"

บทที่ ๑๕

วาจาสิทธิ์

"ไชโย · ธง ไตรรงค์ ได้เป็นแชมเปี้ยนโลกแล้ว" ปิติถือหนังสือพิมพ์วิ่งมาบอกเพื่อน ๆ

"ใครกัน ธง ไตรรงค์" ชูใจถามงง ๆ

"ธง ไตรรงค์ เป็นนักมวยของไทยอย่างไรล่ะ ไปชิงแชมเปี้ยนโลกรุ่นไลท์ฟลายเวทที่ต่างประเทศ แหม ชูใจนี่ช่างไม่สนใจข่าวความเก่งกล้าสามารถของคนไทยเสียบ้างเลย" ปิติพ้อ เพชรรับหนังสือพิมพ์จากปิติไปนั่งอ่านบนแคร่กับวีระ

"ฉันไม่ชอบมวย ฉันก็ไม่สนใจน่ะซี" ชูใจตอบ

"นักมวยไทยไปทำชื่อเสียงให้ชาติบ้านเมืองมาแต่โบราณแล้วนะ" มานีพูด

"นายขนมต้มใช่ไหม" ปิติถาม

"ใช่แล้ว นายขนมต้มผู้ที่พระเจ้ามังระ กษัตริย์พม่าสมัยโบราณตรัสสรรเสริญฝีมือชกมวยว่า ไทยมีพิษอยู่ทั่วตัว เพียงแต่มือเปล่าไม่มีอาวุธเลยยังเอาชนะได้ถึงสิบคน" มานีตอบ

"นายขนมต้มเป็นใครกันล่ะ ทำไมจึงชื่อเหมือนขนมที่ฉันชอบนะ มานีช่วยเล่าเรื่องนายขนมต้มให้ฉันฟังบ้างซิ" เพชรพูด

มานีจึงเล่าว่า "นายขนมต้มเป็นนักมวยมีชื่อสมัยกรุงศรีอยุธยา

ตอนปลาย คือ ตอนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ และสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกำลังรวบรวมผู้คนกอบกู้อิสรภาพและปราบปรามข้าศึกศัตรูอยู่ ระยะนั้นพระเจ้ามังระ กษัตริย์พม่า ทรงยกฉัตรยอดพระมหาเจดีย์เกศธาตุในเมืองร่างกุ้ง แล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการฉลอง พวกขุนนางกราบทูลว่านักมวยเมืองไทยมีฝีมือดี พระเจ้ามังระจึงตรัสสั่งให้จัดมา นักมวยไทยที่ไปชกครั้งนั้นมีนายขนมต้มรวมอยู่ด้วย ถึงคราวนายขนมต้มขึ้นชกมวย นายขนมต้มชกคู่ต่อสู้ไม่ทันถึงยก คู่ต่อสู้ก็แพ้ ผู้จัดงานจึงจัดนักมวยคนอื่นเข้ามาเปรียบชกก็แพ้

อีก จนถึงสิบคน นายขนมต้มยังเป็นผู้ชนะอยู่ พระเจ้ามังระพอพระทัยมาก ตรัสชมเชยฝีมือนายขนมต้ม และพระราชทานรางวัลมากมาย”

“นายขนมต้มเก่งจังเลย ขอบใจมากนะมานี ที่เล่าให้ฉันฟัง” เพชรพูด

“มานีจำแม่นจัง” วีระชม “พี่ก็ชอบนายขนมต้ม พี่อ่านประวัติของเขาแล้วนึกวาดภาพว่าคงเป็นคนรูปร่างใหญ่โต ล่ำสัน แข็งแรง และทรหดทายาดทีเดียว เสียดายที่ประวัติของนายขนมต้มในพระราชพงศาวดารเขียนไว้สั้น ๆ พี่คิดว่านายขนมต้มอาจจะกราบทูลอะไรพระเจ้าอังวะก็ได้นะ”

“คงจะเป็นถ้อยคำที่ศักดิ์สิทธิ์ด้วย” ชูใจรำพึง

“ทำไมชูใจคิดอย่างนั้นล่ะ” ปิติถาม

“ฉันเดาน่ะ...” ชูใจตอบยิ้ม ๆ “เพราะฉันนั่งฟังพวกเธอพูดกันแล้วก็คิดไปว่า ทำไมคนไทยจึงมีฝีมือทางชกมวยเป็นที่เลื่องลือตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงทุกวันนี้ ฉันก็เลยทึกทักเอาว่า พวกนักมวยรุ่นหลังคงจะเป็นทายาทของนายขนมต้มเพราะคำพูดอันศักดิ์สิทธิ์ของเขานั่นเองกระมัง”

วีระฟังชูใจพูดแล้วก็รู้สึกสะดุดใจจึงนั่งคิดวิเคราะห์คำพูดของชูใจอยู่เงียบ ๆ ปล่อยให้เพื่อน ๆ คุยกันต่อไป วีระเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต ช่างจำ และชอบอ่านหนังสือมาแต่ไหนแต่ไร ลักษณะนิสัยของเขาอันนี้เป็นสิ่งที่ลุงภูมิใจยิ่ง จึงสรรหาหนังสือดี ๆ มาไว้ให้เขาอ่านเป็นจำนวนมาก เวลาว่าง ๆ ถ้าอยู่ที่บ้านวีระมักจะเข้าไปพูดคุยซักถาม

เรื่องต่าง ๆ กับลุงและป้าด้วยความคารวะนอบน้อม ถ้าอยู่ที่โรงเรียน เขาจะร่วมอภิปรายปัญหาต่าง ๆ กับเพื่อนทั้งที่เป็นนักเรียนชั้นเดียวกับเขาและชั้นที่สูงกว่า วาจาท่าทางของวีระสุภาพอ่อนน้อม เพื่อนฝูงทุกคนและครูบาอาจารย์ในโรงเรียนใหม่ที่ได้รู้จักวีระก็ชอบเขาทุกคน

คำพูดของชูใจที่กล่าวออกมาเมื่อสักครู่นี้ กระทบความคิดของวีระ เพราะเขาเคยคิดอยู่เสมอว่า คำพูดของบุคคลที่ตั้งใจจะกล่าวถ้อยคำนั้นออกมา จะมีอำนาจหรือพลังบันดาลให้บุคคลผู้นั้นเป็นไปหรือทำได้ตามนั้น เมื่อคิดดังนี้เขาจึงขยายความคิดให้เพื่อนฟัง เขาถามชูใจว่า

"ชูใจ เมื่อกี้ที่เธอพูดว่า นายขนมต้มคงจะพูดถ้อยคำที่ศักดิ์สิทธิ์ไว้นั้น เธอคิดว่านายขนมต้มน่าจะพูดว่าอย่างไร"

ชูใจลืมคำพูดของตนเองแล้ว เพราะระหว่างที่วีระนั่งคิดอยู่เงียบ ๆ คนเดียวนั้น เพื่อน ๆ พากันคุยถึงเรื่องอื่น ชูใจจึงนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วยิ้ม

"โธ่ นึกว่าพี่วีระลืมไปแล้ว เห็นนั่งตาลอย ฉันคิดเล่น ๆ หรอกค่ะ"

"คิดว่าอย่างไรจ๊ะ"

"คิดว่า นายขนมต้มอาจจะพูดว่า คนไทยมีพิษอยู่ทั่วตัวแน่นอน และด้วยมือเปล่านี่แหละ ฝีมือนักมวยไทยจะเป็นที่เลื่องลือตลอดไป" ชูใจพูด

"นายขนมต้มอาจจะพูดอย่างนี้ก็ได้นะ เห็นไหมล่ะ ฝีมือนักมวยไทยดังก้องโลกทีเดียว" ปิติเสริม

"พี่มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับคำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์ อยากฟังไหม" วีระถาม

ทุกคนทำตาโตด้วยความสนใจ เพชรกับปิติรีบพับหนังสือพิมพ์เข้ามานั่งใกล้ ๆ วีระ

"พี่อยากจะให้เธอเข้าใจเสียให้ถูก คำว่า คำพูดที่ศักดิ์สิทธิ์ที่พี่พูดถึงไม่ใช่ปาฏิหาริย์นะจ๊ะ แต่เป็นคำพูดที่บุคคลได้ลั่นวาจาแล้ว ก็มีความมุ่งมั่นพยายามทำให้ได้ตามคำพูดของตน" วีระซ้อมความเข้าใจ

ทุกคนพยักหน้ารับ วีระจึงเล่าว่า

"คำพูดศักดิ์สิทธิ์ เรื่องแรก คือ วาจาของพระร่วงเมืองสุโขทัย เรื่องพระร่วงเมืองสุโขทัยนี้ ตามตำนานได้เล่าเป็นเรื่องปาฏิหาริย์ไว้มากว่า พระร่วงเมื่อครั้งเป็นพ่อเมืองละโว้หรือปัจจุบันคือจังหวัดลพบุรีนั้น เป็นผู้มีวาจาสิทธิ์ พูดคำไหนเป็นคำนั้นจนเป็นที่เลื่องลือนับถือของผู้คนทั่วไป ขณะนั้นพระเจ้ากรุงสุโขทัยสิ้นพระชนม์ คนทั้งหลายเห็นพระร่วงมีบุญญานุภาพ จึงพากันเชิญขึ้นเป็นกษัตริย์ครองราชสมบัติ ณ กรุงสุโขทัย มีพระนามว่า พระเจ้าศรีอินทราทิตย์ แต่ความหมายที่แท้จริงของคำว่าวาจาสิทธิ์ของพระร่วงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ทรงสันนิษฐานจากตำนาน ตำนานมีไว้ว่าเมื่อประมาณ ๘๐๐ ปีมาแล้ว พระร่วงหรือนายร่วงเป็นพ่อเมืองละโว้ ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของประเทศขอม ในเมืองละโว้มีทะเลสาบน้ำจืดอยู่แห่งหนึ่งชื่อทะเลชุบศร สมัยนั้นถือว่าน้ำในทะเลชุบศรเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ กษัตริย์ขอมจึงกำหนดให้พ่อเมืองละโว้ตักน้ำทะเลชุบศรไปส่งยังนครธม ซึ่งเป็นราชธานีของประเทศขอมเพื่อใช้ในการพระราชพิธีต่าง ๆ กำหนด ๓ ปี ต่อครั้ง

พระร่วงพ่อเมืองละโว้เป็นคนไทย มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะให้เมืองละโว้รอดพ้นจากอำนาจขอมให้ได้ ต่อมาเมื่อถึงคราวจะต้องตักน้ำไปส่งอีกครั้งหนึ่งนั้น เป็นระยะที่ชาวเมืองละโว้กำลังประสบความเดือดร้อนจากความแห้งแล้งกันดาร ทำให้พืชพรรณธัญญาหารไม่ได้ผล การส่งน้ำจึงล่าช้าจนกษัตริย์ขอมต้องส่งคนมาทวง พระร่วงจึงขอร้องให้ขอมช่วยขนน้ำไปเอง โดยชาวเมืองละโว้จะตักน้ำบรรทุกเกวียนให้ พวกขอมที่มาทวงน้ำครั้งนี้มีเกวียนมาสิบเล่ม แต่น้ำที่ทางขอมกำหนดให้พ่อเมืองละโว้ส่งไปนั้นจะต้องบรรทุกเกวียนถึงยี่สิบเล่มจึงจะพอ เพราะใช้ตุ่มขนาดใหญ่ มีน้ำหนักมากและเปลืองที่ พวกขอมก็เกี่ยงว่าปริมาณน้ำที่บรรทุกเกวียนสิบเล่มไม่ครบตามที่กำหนดจึงไม่ยอมรับ พระร่วงลั่นวาจาให้สัญญาว่าจะให้ได้ปริมาณน้ำเท่าที่เคยส่งโดยไม่ขาดตกบกพร่อง พวกขอมคิดว่าพระร่วงไม่สามารถทำได้แน่ ๆ จึงรับว่าถ้าได้น้ำปริมาณเท่าเดิมก็ยินดีรับขนไปแทน พระร่วงดีใจมาก รีบเกณฑ์ไพร่พลตัดไม้ไผ่มาสานเป็นรูปชะลอมแต่ตาถี่ขนาดเท่ากระบุง แล้วชันยาภายในให้ดีเพื่อใช้บรรจุน้ำแทนตุ่ม เมื่อจัดการทำภาชนะเช่นนี้ได้มากพอจะบรรจุน้ำให้มีปริมาณเท่าเดิมแล้ว พระร่วงก็ให้ไพร่พลใช้ภาชนะนั้นตักน้ำ น้ำก็ไม่รั่วไหล ซ้ำน้ำหนักก็เบากว่าตุ่มเป็นอันมากและไม่เปลืองที่ สามารถตั้งซ้อนกันบรรทุกเกวียนได้อย่างเต็มที่ เมื่อบรรทุกเกวียนสิบเล่ม ปริมาณน้ำจึงได้เท่าที่เคยส่ง ขอมจึงจำเป็นต้องยอมขนน้ำไปเอง”

วีระกล่าวสรุปว่า “พระร่วงกล่าวกับพวกขอมว่าจะบรรทุกน้ำ

ลงในเกวียนสิบเล่ม ให้ได้ปริมาณน้ำเท่ากับที่เคยบรรทุกในเกวียนยี่สิบเล่มให้ได้ นี่แหละคือวาจาศักดิ์สิทธิ์ เพราะกล่าวออกมาจากความตั้งใจอันแรงกล้าของท่านว่าจะต้องนำละโว้ให้รอดพ้นจากอำนาจขอมให้ได้ ด้วยความตั้งใจอันแรงกล้านี่เอง ทำให้ท่านคิดทำภาชนะใส่น้ำแทนตุ่มได้สำเร็จ แล้วไทยก็เป็นไท เพราะต่อมาพระร่วงได้เป็นหัวหน้าทำการสงครามจนไทยได้อิสรภาพพ้นจากอำนาจขอม ตั้งประเทศไทยยกเมืองสุโขทัยเป็นราชธานี มีพระเจ้าแผ่นดินสืบต่อมาตามลำดับ ดังที่พวกเราได้เรียนรู้จากประวัติศาสตร์”

“ฉันชอบฟังเรื่องอย่างนี้มาก เพราะทำให้เราภูมิใจในความเป็นไทของเรา” ชูใจพูด

“เราจะนั่งภูมิใจอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ ต้องช่วยกันพิทักษ์รักษาและเชิดชูด้วย” ปิติเสริม

"ลุงเล่าว่า เมื่อลุงหนุ่ม ๆ เคยไปเที่ยวสุโขทัย ได้เห็นโบราณสถานและวัดวาอารามต่าง ๆ ปรักหักพัง นอกจากจะหักพังไปเพราะมีอายุนานแล้ว ยังมีคนไปขุดค้นทำลายด้วย ลุงบอกว่าเป็นพวกเห็นแก่ได้นึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่รู้ว่าการทำลายวัตถุโบราณที่แสดงความเป็นชาติไทยนั้นเป็นการทำลายชาติ ลุงเห็นแล้วก็ได้แต่เศร้าใจที่คนไทยบางคนไม่รู้คุณค่าของสิ่งเหล่านั้น" วีระพูด

"วันหลังฉันจะขอความกรุณาให้ลุงเล่าให้ฉันฟังบ้าง" มานีรำพึง

ชูใจ ปิติและเพชร พูดเป็นเสียงเดียวกันว่า "ฉันก็อยากฟัง"

คำพูดศักดิ์สิทธิ์เรื่องที่สอง คือ พระดำรัสของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อครั้งพระองค์ยังทรงเป็นพระมหาอุปราช ได้เสด็จไปยังกรุงหงสาวดีแทนพระราชบิดา เพราะครั้งนั้นกรุงหงสาวดีเปลี่ยนรัชกาลใหม่ ประเทศราชทั้งปวงจะต้องเข้าไปแสดงความจงรักภักดีตามธรรมเนียม ประเทศไทยขณะนั้นอยู่ระหว่างเสียกรุงให้แก่พม่าครั้งที่หนึ่ง สมเด็จพระนเรศวรจึงต้องเสด็จไปด้วย เมื่อเจ้านายประเทศราชไปชุมนุมกันครั้งนั้น ปรากฏว่าเจ้าเมืองคังไม่มา พระเจ้าหงสาวดีทรงขัดเคือง จึงรับสั่งให้เกณฑ์กองทัพ ให้พระมหาอุปราชาซึ่งเป็นพระโอรสของพระองค์และดำรงตำแหน่งพระมหาอุปราชกรุงหงสาวดีด้วย กองทัพหนึ่ง ให้สมเด็จพระนเรศวรกองทัพหนึ่ง และให้โอรสของพระเจ้าตองอูอีกกองทัพหนึ่ง รวมเป็นสามกองทัพ ให้ยกไปตีเมืองคังเป็นทำนองประชันฝีมือกัน เจ้าชายทั้งสามพระองค์ก็ยกกองทัพไปถึงเมืองคัง ตกลงกันว่าจะผลัดเวรกันเข้าตีเมืองคังทัพละวัน ทัพพระมหาอุปราชาเข้าตี

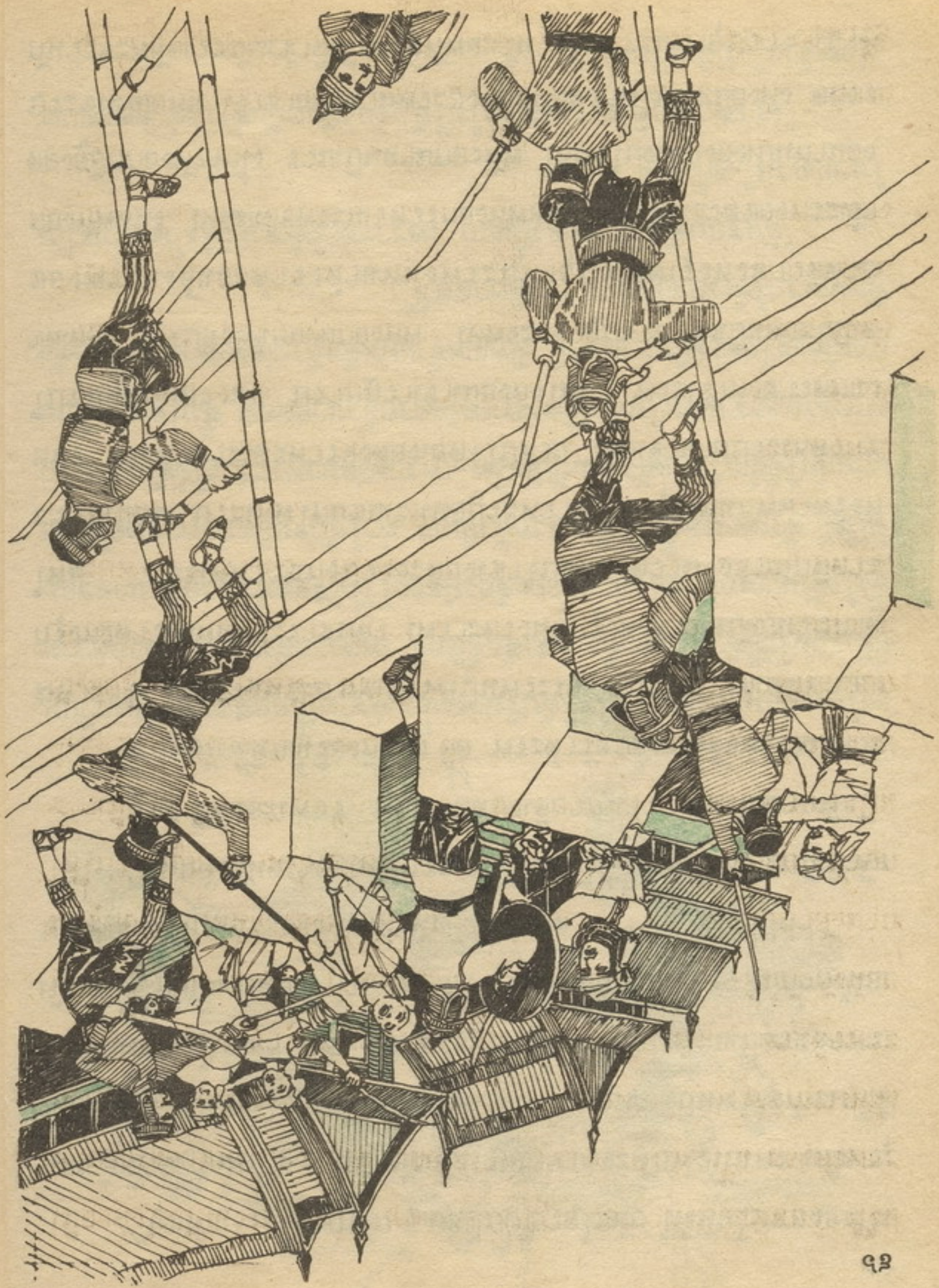

เมืองคังในวันแรก ทัพโอรสของพระเจ้าตองอูเข้าตีในวันที่สอง ก็ไม่สามารถเอาชนะเมืองคังได้ ขณะที่ทัพทั้งสองเข้าตีเมืองนั้น สมเด็จพระนเรศวรเสด็จตรวจดูท้องที่ จนทรงทราบว่ามีทางเข้าเมืองคังได้อีกทางหนึ่ง

ครั้นถึงคราวที่ทัพของพระองค์จะเข้าตีเมืองคัง สมเด็จพระนเรศวรจึงทรงแบ่งทหารเป็นสองกอง พอเวลาค่ำให้กองที่มีกำลังน้อยมาซุ่มอยู่ด้านหน้า ซึ่งทั้งสองทัพเคยเข้าตีแล้ว ส่วนกองที่มีกำลังมากให้ไปซุ่มอยู่ตรงด้านที่พบใหม่ จนเวลาดึกจึงให้กองกำลังน้อยยกเข้าบุก ชาวเมืองคังคิดว่าศัตรูเข้ามาด้านเดียวเหมือนทุกครั้ง ประจวบกับเป็นคืนเดือนมืดจึงมองไม่เห็นว่าข้าศึกมีกำลังมากน้อยเพียงใด จึงมารวมกันต่อสู้อยู่แต่ด้านหน้า สมเด็จพระนเรศวรจึงให้กองที่มีกำลังมากยกเข้าตีทางด้านหลัง ก็สามารถเอาชนะจับตัวเจ้าเมืองคังมาได้ พระมหาอุปราชาและโอรสพระเจ้าตองอูได้รับความอับอายมาก มีความโกรธแค้นและเกลียดชังสมเด็จพระนเรศวรมาแต่ครั้งนั้น

ระหว่างที่ประทับอยู่ที่เมืองหงสาวดีนั้น มีเรื่องเล่าว่า สมเด็จพระนเรศวรทรงเล่นชนไก่กับพระมหาอุปราชา ไก่พระมหาอุปราชาแพ้ พระมหาอุปราชากำลังขัดเคือง แกล้งตรัสเสียดสีว่า “ไก่เชลยตัวนี้เก่งจริงหนอ” สมเด็จพระนเรศวรไม่พอพระทัยแต่สะกดกลั้นไว้ ตรัสตอบไปว่า “ไก่ตัวนี้อย่าว่าแต่จะชนเอาเดิมพันเลย ถึงจะชนเอาบ้านเมืองก็ยังได้”

พระดำรัสของสมเด็จพระนเรศวรครั้งนี้ เป็นการแสดงให้พวกหงสาวดีรู้ว่าจะไม่ยอมให้ดูหมิ่นไทยเหมือนอย่างแต่ก่อน เป็นพระดำรัส

ที่ห้าวหาญและมีความศักดิ์สิทธิ์ เพราะในเวลาต่อมาสมเด็จพระนเรศวรก็ทรงกอบกู้อิสรภาพคืนมาได้ด้วยพระปรีชาสามารถและความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของพระองค์

"ท่านลั่นวาจาออกไปแล้วว่า ไก่ของท่านจะชนเอาบ้านเมืองก็ได้ แล้วท่านก็พยายามกู้อิสรภาพคืนมาได้ นี่แหละวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์" วีระพูดเมื่อเล่าเรื่องสมเด็จพระนเรศวรจบลง

ชูใจเอ่ยขึ้นว่า "ท่านกล้าเหลือเกินนะ อยู่ในท่ามกลางศัตรูแท้ ๆ ท่านยังใช้วาจาข่มขวัญศัตรูได้"

"ท่านกล้าหาญมาก สู้รบกับข้าศึกทุกครั้งจะออกนำหน้าทหารพาทหารเข้าต่อสู้กับข้าศึกด้วยพระองค์เอง" วีระชี้แจง

"ชูใจพูดน่าคิดนะ วาจาข่มขวัญ คำพูดคนเรานี่ก็แปลก ปลอบขวัญก็ได้ ขู่ขวัญก็ได้ สุดแต่จะใช้ แต่ฉันชอบวาจาศักดิ์สิทธิ์" ปิติพูด

"ฉันก็ชอบ" เพชรเสริม อย่างฉันนี่จะมีวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์ได้ไหมนะ"

"ได้ซีเพชร" วีระรับรอง "ถ้าเธอพูดสิ่งใดแล้ว เธอพยายามมุ่งมั่นทำให้ได้ตามที่เธอพูด วาจานั้นก็เป็นวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์ แต่ถ้าเธอพูดสิ่งใดแล้วไม่ทำตามที่พูด วาจาก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์และไม่มีประโยชน์อะไรเลย ข้อสำคัญต้องเป็นสิ่งที่ดีที่ชอบนะ เทพยดาฟ้าดินจะอำนวยพรให้วาจานั้นศักดิ์สิทธิ์"

"ฉันจะพยายามให้วาจาของฉันศักดิ์สิทธิ์สักวันหนึ่ง" เพชรสัญญากับตัวเองเบา ๆ

แบบฝึก

๑. การอ่านประโยคหรือข้อความยาว ๆ ที่ไม่เว้นวรรค จำเป็นจะต้องอ่านทอดจังหวะ หรือสังเกตไปด้วยว่าควรแบ่งความเพื่อเว้นระยะตอนใดบ้าง จึงจะจับความได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. ชูใจนี่/ ช่างไม่สนใจ / ข่าวความเก่งกล้าสามารถ/ ของคนไทยเสียบ้างเลย

๒. เพราะฉันนั่งฟังพวกเธอพูดกันแล้ว / ก็คิดไปว่า / ทำไมคนไทย / จึงมีฝีมือทางชกมวย / เป็นที่เลื่องลือ / ตั้งแต่สมัยโบราณ / มาจนถึงทุกวันนี้

๒. คำบางคำมีความหมายใกล้เคียงกัน แต่ก็ใช้แทนกันไม่ได้ จะต้องเลือกใช้ให้ตรงตามความหมายที่แท้จริง ตรงตามเรื่องราวหรือจุดประสงค์

ฝึกอ่านและสังเกต

- ไทย ไท
- ปกปัก รักษา ป้องกัน
- ภูมิใจ ภาคภูมิ ภูมิฐาน
- ชม เชย ชมเชย เชยชม
- สรรเสริญ ยกย่อง นับถือ เทิดทูน
- ประวัติ ชีวประวัติ
- ประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ พงศาวดาร

๓. คำบางคำเมื่อออกเสียงพูดโดยเน้นเสียงต่างกัน ความหมายจะแตกต่างกันด้วย ต้องพิจารณาความหมายตามเสียงหรืออารมณ์ของผู้พูด

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เน้นเสียงต่างกัน ความหมายต่างกัน เช่น
ฉันมีเงินร้อย**นึง** แต่ของราคาร้อย**หนึ่ง**บาท เลยซื้อไม่ได้

๒. เน้นเสียงต่างกัน แสดงอารมณ์ของผู้พูดต่างกัน
ฉันไม่รู้
ชั้นไม่รู้ (ชั้นในที่นี้คือฉัน แสดงอารมณ์ไม่พอใจ)

๔. คำมีความหมายหลายอย่าง บางคำมีความหมายต่างกันตามหน้าที่ของคำในประโยค หรือความหมายต่างกันตามที่กำหนดใช้เฉพาะในกลุ่มบุคคลและอาชีพ

ฝึกอ่านและจำ

๑. ต่างกันตามหน้าที่ในประโยค เช่น

ยา

แอสไพรินเป็น**ยา**ระงับปวด (ยา ทำหน้าที่เป็น คำนาม)

เอา**ชันยา**กระชุน้ำจะไม่รั่ว (ยา ทำหน้าที่เป็นกริยา)

๒. ต่างกันตามลักษณะกลุ่มบุคคลและอาชีพ เช่น

ตอน

หนังสือนี้มี ๓ **ตอน** (ตอนเป็นคำนาม บอกจำนวน ใช้กับหนังสือ)

ฉันตอนต้นไม้ (ตอนเป็นกริยาใช้กับงานเกษตร)

ยก

หนังสือ ๘ หน้า**ยก**

ไม้กระดาน ๑ **ยก**

(ยกเป็นคำนาม ใช้สำหรับอาชีพช่างไม้ ช่างพิมพ์)

มวยชกกัน ๕ **ยก** (ยกเป็นคำนาม ใช้สำหรับการชกมวย)

๕. คำที่มีรูปเป็นคำควบกล้ำ เวลาอ่านต้องสังเกตให้ดีว่าเป็นคำควบกล้ำหรืออักษรนำ หรือคำประวิสรรชนีย์

ฝึกอ่านและจำ

๑. อ่านเป็นคำควบกล้ำ

ปรารถนา	อ่านว่า	ปราด–ถะ–หนา
อภิปราย	”	อะ–พิ–ปราย
ปราบปราม	”	ปราบ–ปราม
ผลิ	”	ผลิ
ปลิด	”	ปลิด

๒. อ่านเป็นอักษรนำ

ผลิต	อ่านว่า	ผะ–หลิด (ออกเสียงอะกึ่งเสียง)
ปรอท	”	ปะ–หรอด (ออกเสียงอะกึ่งเสียง)
ปลัด	”	ปะ–หลัด (ออกเสียงอะกึ่งเสียง)
ปรักหักพัง	”	ปะ–หรัก–หัก–พัง (ออกเสียงอะกึ่งเสียง)

๓. อ่านเหมือนประวิสรรชนีย์

ปริวิตก	อ่านว่า	ปะ–ริ–วิ–ตก
ปราชัย	”	ปะ–รา–ไช
ปริมาณ	”	ปะ–ริ–มาน

๖. การอ่านเขียนคำพ้องเสียงและคำพ้องรูป จำเป็นต้องรู้ความหมายของคำนั้น จึงจะอ่านและเขียนได้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๖.๑ คำพ้องเสียง ต้องรู้ความหมายของคำจึงจะเขียนได้ถูกต้อง บางครั้งต้องอาศัยการจำเป็นพิเศษ

โจทย์เลขข้อนี้ยากมาก

(พ้องเสียงกับ โจทก์ โจษ)

๖.๒ คำพ้องรูป เวลาอ่านต้องรู้ความหมายของคำ และสังเกตความเสียก่อน จึงจะออกเสียงได้ถูกต้อง

ปิติหา**แหน**มาเลี้ยงปลานิล

เขา**รัก**และห**วง**แ**หน**ประเทศชาติ

หลานทำหน้า**แหง**เมื่อป้าจับได้ว่าทำผิด

ไม่มีใครกำ**แหง**บุกรุกเข้าประเทศที่มีกำลังทหารมาก

เห็นหมู่สกุณา**เพลา**เย็น

พ่อบอกให้**เพลา** ๆ การเที่ยวลงบ้าง

บทที่ ๑๖

เรื่องขำขัน

หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว พวกเด็ก ๆ พากันไปนั่งเล่นที่ใต้ต้นจามจุรีซึ่งแผ่กิ่งก้านสาขาร่มรื่นเย็นสบาย ใครมีเรื่องสนุก ๆ หรือข่าวคราวที่น่าสนใจก็นำมาเล่าสู่กันฟัง บางทีก็เล่นทายปริศนาอะไรเอ่ยหรือเล่นต่อคำ วันนี้มานีชวนเพื่อนๆ ผลัดกันเล่าเรื่องขำขัน

"ให้มานีเล่าก่อน" ดวงแก้วพูด ทุกคนเห็นด้วย มานีจึงเล่าเป็นคนแรก

"ฉันจะเล่าเรื่องขำขัน ชื่อ คนละเรื่อง ให้ฟัง" มานีเริ่ม "กำนันฉุยเพิ่งไปกรุงเทพ ฯ เป็นครั้งแรก ได้ยินเด็กท้ายรถร้องตะโกนเรียกผู้โดยสาร

เด็กท้ายรถ คลองเตยครับ คลองเตย เด็กบาทเดียว ผู้ใหญ่สองบาท
กำนันฉุย อย่างข้าล่ะ เอ็งคิดเท่าไร
เด็กท้ายรถ ลุงเป็นผู้ใหญ่นี่ ก็คิดสองบาทน่ะซี
กำนันฉุย ใครว่าข้าเป็นผู้ใหญ่ ข้าเป็นกำนันต่างหากล่ะ"

เพื่อน ๆ หลายคนหัวเราะ แต่เพชรไม่รู้ว่าเรื่องที่มานีเล่าน่าขันตรงไหน จึงไม่หัวเราะ

"เรื่องนี้น่าขันตรงไหน พวกเธอจึงพากันหัวเราะ" เพชรถาม

"อ้าว..... ก็กำนันฉุยกับเด็กท้ายรถเข้าใจไปคนละอย่างไง

ล่ะ เด็กท้ายรถพูดถึงผู้ใหญ่ หมายถึงคนตัวโต ๆ ไม่ใช่เด็ก แต่กำนันฉุยกลับไปคิดถึงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งคนทั่วไปเขาเรียกสั้น ๆ ว่าผู้ใหญ่ กำนันฉุยจึงบอกว่าตัวเขาไม่ใช่ผู้ใหญ่ แต่เป็นกำนันอย่างไรล่ะ" ปิติชี้แจง เพชรจึงเข้าใจ

"ทีนี้ใครเป็นคนเล่าคนที่สองล่ะ" ชูใจถาม

"ฉันเล่าก็ได้ ตอนที่นอนรักษาขาอยู่ที่โรงพยาบาล นางพยาบาลหาหนังสือการ์ตูนมาให้อ่านเยอะแยะเลย" จันทรพูด

"ถ้าอย่างนั้น เธอก็มีเรื่องขำขันมากมายละซี"

"ฉันต้องนึกก่อน เพราะอ่านแล้วชักจะลืม ๆ แต่ตอนนี้จำได้แม่นยำอยู่เรื่องหนึ่ง ฉันจะเล่าให้ฟัง ชื่อเรื่อง ราก" จันทรบอกเพื่อน ๆ

"รากอะไร" เพชรถาม

"นั่นน่ะซีรากอะไร ฟังแล้วเดี๋ยวก็รู้ ฟังนะ มีหนุ่มบ้านนาชื่อทิดปาน วันหนึ่งเขาพาเมียไปเที่ยวกรุงเทพ ฯ เมียทิดปานไม่เคยนั่งรถระยะทางไกล ๆ จึงรู้สึกไม่สบายและมวนท้อง จึงบอกทิดปาน

เมียทิดปาน พี่...ฉันจะราก

ทิดปาน อย่าพูดว่าราก ต้องพูดว่าอาเจียน

เมื่อไปถึงกรุงเทพ ฯ ทิดปานจึงพาเมียไปเที่ยวสนามหลวง ขณะที่เดินชมนั่นชมนี่อยู่นั้น เมียทิดปานก็เซถลาจะหกล้ม

ทิดปาน อ้าว เป็นอะไรไปล่ะ

เมียทิดปาน ฉันสะดุดอาเจียนมะขามจ้ะ"

ทุกคนหัวเราะครืน ดวงแก้วหัวเราะจนน้ำตาไหล

"เรื่องขัน ๆ เกี่ยวกับการพยายามใช้คำให้สุภาพจนผิดความหมายนี่ ฉันเคยอ่านเจอเรื่องหนึ่ง ชื่อเรื่อง หัวกับศีรษะ ฉันจะเล่าให้ฟัง" ปิติพูด

"ชื่อแปลก หัวก็คือศีรษะ ศีรษะก็คือหัว เรื่องเป็นอย่างไรล่ะปิติ" เพชรถาม

"เด็กชายแดงไม่สบายจึงไปบอกครู

แดง คุณครูครับ ผมปวดหัว

ครู พูดว่าปวดศีรษะนะจ๊ะ ปวดศีรษะแล้วตัวร้อนหรือเปล่าจ๊ะ

แดง ตัวไม่ร้อนครับ แต่ศีรษะใจเต้นแรง”

ทุกคนหัวเราะเฮฮาเสียงดัง จนเพื่อนนักเรียนคนอื่น ๆ ที่เล่นอยู่บริเวณใกล้ ๆ เข้ามาร่วมวงฟังด้วยหลายคน

“ตลกดีนะ คำต่าง ๆ นี่ต้องใช้ให้ถูกที่ ถ้าใช้ไม่ถูกก็ฟังน่าขัน” ดวงแก้วพูดพลางหัวเราะ

“ใครจะเป็นคนเล่าคนต่อไปล่ะ” มานีถาม

“ฉันเล่าก็ได้” ชูใจตอบ “ฉันจะเล่าเรื่อง ชั่งไม่ได้ ให้ฟังนะ”

“ชั่งไม่ได้ แปลว่าอะไรชูใจ” จันทรถาม

"หมายถึง เอามาชั่งกับตาชั่งไม่ได้จ้ะ ฟังเรื่องก่อนนะจ๊ะ แล้วเธอจะเข้าใจ ฟังนะ ชายหนุ่มแปลกหน้าคนหนึ่งจะเดินทางเข้าไปในตัวจังหวัด รู้สึกอ่อนใจเพราะหนทางไกลเหลือเกิน เขาเห็นตาแก่คนหนึ่งนั่งอยู่ข้างถนนจึงเข้าไปถาม

ชายหนุ่ม ลุง ทางจากนี้ไปถึงอำเภอกี่กิโล

ตาแก่ ไม่รู้ซีพ่อหนุ่ม ไม่เห็นใครเคยชั่งดูสักที

หลายคนฟังไม่เข้าใจ พอเห็นเพื่อน ๆ หัวเราะขบขันก็ทำหน้าเลิ่กลั่ก ดวงแก้วจึงอธิบายให้เพื่อนฟัง

"คำบางคำเราพูดย่อ ๆ หรือตัดคำข้างหน้าบ้าง ข้างหลังบ้าง ทำให้เข้าใจไขว้เขว อย่างเช่นชายหนุ่มในเรื่องนี้ถามตาแก่ว่าทางกี่กิโล หมายถึง กิโลเมตรซึ่งเป็นหน่วยวัดระยะทาง แต่ไม่พูดเต็มคำ พูดสั้น ๆ ว่า กิโล เลยทำให้ตาแก่เข้าใจผิดคิดว่าถามว่าถนนหนักกี่กิโลกรัม ซึ่งเป็นหน่วยวัดน้ำหนัก จึงตอบว่าไม่เห็นใครเคยเอาถนนมาชั่งดูสักที"

เพื่อนที่ไม่เข้าใจพยักหน้าแสดงว่าเข้าใจ และพากันวิพากษ์วิจารณ์ เรื่อง การใช้คำที่ไม่เต็มรูปคำแล้วทำให้เกิดความเข้าใจผิดอยู่ครู่หนึ่ง

"ทีนี้ตาใครเล่าล่ะ" เพื่อนคนหนึ่งถามด้วยความสนใจ

"ฉันจะเล่าให้ฟังเอง" ดวงแก้วพูด " แต่พวกเธออาจจะไม่ขันก็ได้นะ"

"ฉันไม่ใช่ไก่ ฉันก็ไม่ขันน่ะซี" เพื่อนคนหนึ่งพูด คนอื่นพากันหัวเราะคิกคัก ดวงแก้วค้อนปะหลับปะเหลือกแล้วเริ่มเล่าเรื่องชวนขัน

"ชื่อเรื่อง ชอบหรือไม่ชอบ นะ เรื่องมีอยู่ว่า หนูแหวนเป็นโรคปวดหัวตอนเช้า ๆ"

"ทำไมไม่พูดว่าปวดศีรษะล่ะ" เพชรถาม

"เราพูดคุยกันระหว่างเพื่อนฝูง พูดง่าย ๆ ว่าปวดหัวก็ได้" ดวงแก้วตอบ แล้วจึงเล่าต่อไป "หนูแหวนจึงไปหาหมอ บอกกับหมอว่า

หนูแหวน คุณหมอคะ หนูชอบปวดหัวตอนเช้า ๆ ทำยังไงจึงจะหายคะ

หมอ อ้าว ! ถ้าชอบแล้วจะทำให้มันหายทำไมล่ะ"

เพื่อน ๆ หัวเราะ

"พูดอย่างนี้ ฉันเคยได้ยินบ่อย ๆ คือไม่ชอบ แต่พูดว่าชอบ" มานีพูด

"เขาพูดประชดหรือเปล่าจ๊ะ เมื่อวานนี้ลูกคนเล็กของป้าสร้อยปีนขึ้นไปบนต้นไทร ป้าสร้อยพูดว่า 'ตกลงมาตายเสียก็ดี' ฉันคิดว่าป้าสร้อยคงไม่อยากให้ลูกขึ้นต้นไม้ เลยพูดประชด ที่จริงคงไม่อยากให้ลูกตกลงมาตายหรอก" ปิติอภิปราย

"อย่างนั้นเป็นคำพูดประชด แต่เรื่องที่ดวงแก้วเล่าเมื่อกี้นี้ไม่ใช่พูดประชดหรอก แต่เป็นคำที่เราใช้ติดปาก จนไม่นึกถึงความหมายของมัน อย่างแม่ของฉันพูดเสมอว่า ฉันชอบนอนละเมอ ฉันไม่ชอบ

สักหน่อย และไม่รู้ตัวเสียด้วยซ้ำว่าละเมออย่างไร แม่ก็พูดว่าฉันชอบ" เพื่อนคนหนึ่งพูด

"ถ้าไม่พูดว่าชอบเราจะพูดว่าอย่างไรดี" ชูใจถาม

"ไม่พูดเลยก็ได้ เช่น พูดว่า หนูปวดหัวตอนเช้า ๆ ทำอย่างไรจึงจะหาย ก็ฟังได้ความแล้วนี่" จันทรแสดงความคิดเห็น

"ฉันคิดว่าถ้าพูดว่าปวดหัวตอนเช้า ๆ ฟังแล้วไม่รู้แน่ชัดว่าปวดอย่างไร ปวดเป็นประจำทุกวัน หรือปวดเสมอ ปวดบ่อย ๆ แต่ไม่ปวดทุกวัน แต่ถ้าพูดว่า ชอบปวดหัวตอนเช้า ๆ รู้สึกว่ามันไม่ได้ปวดทุกวัน แต่ปวดเสมอ ฉันว่าชอบปวดหัวตอนเช้า ๆ เข้าใจความหมายดีกว่า เพียงแต่ว่าใช้คำว่าชอบไม่ถูกเท่านั้น" มานีอภิปราย

"ฉันเห็นด้วยกับมานี" ดวงแก้วสนับสนุน "แต่เราน่าจะหาคำอื่นมาใช้แทนคำว่าชอบ แล้วให้มีความหมายเข้าใจได้แน่ชัด"

"ใช้คำว่า มักจะ ได้ไหม หนูมักจะปวดหัวตอนเช้า ๆ หมายความว่า หนูปวดหัวตอนเช้า ๆ บ่อย ๆ หรือปวดเสมอ" ชูใจเสนอความเห็น เพื่อน ๆ รู้สึกพอใจและเห็นด้วย

"ถ้าเช่นนั้น ต่อไปนี้เราจะต้องพูดให้ถูก ฉันจะไปบอกแม่ว่าฉันมักจะนอนละเมอ ไม่ใช่ฉันชอบนอนละเมอ" เพื่อนคนเดิมพูด ทุกคนหัวเราะชอบใจ

"ฉันมีเรื่องชวนขันทำนองนี้เหมือนกัน ใครจะฟังบ้าง ฉันจะเล่าให้ฟัง" เพชรเสนอ เพื่อนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าอยากฟัง และขอให้เพชรเล่า เพชรจึงเล่าให้ฟัง

"นี่เป็นเรื่องของน้องชายของฉันเอง เจ้ามอมกับเจ้าหมึก วันหนึ่งฝนตก ดินในสวนเป็นโคลน มอมไปขุดดินกับพ่อ พอฝนซาก็เดินกลับมาบ้าน เขาบอกหมึกว่า

มอม ฝนตกเดินย่ำโคลนมา เลอะเทอะน่าดูเลย

หมึก ไม่เห็นน่าดูเลย สกปรกจะตายไป"

ทุกคนหัวเราะงอ มานี ปิติ จันทร และดวงแก้ว รู้จักและคุ้นเคยกับมอมและหมึกดี ได้ฟังเรื่องที่เพชรเล่าแล้วนึกถึงใบหน้าของมอมและหมึกก็ยิ่งรู้สึกขบขันยิ่งขึ้นเป็นทวีคูณ

"คำน่าดู นี่ก็ใช้กันผิด ๆ เยอะนะ" ปิติพูด "เมื่อตอนที่พวกนักดนตรีมาเล่นดนตรีโฉ่งฉ่างอยู่ข้างห้องเรียนของพวกเรา เพื่อนของเราคนหนึ่งบ่นว่า 'แหม! หนวกหูน่าดูเลย' ฉันได้ยินแล้วก็อดขันไม่ได้"

"คำน่าดู น่าจะใช้กับสิ่งที่เราดู เราเห็นว่ามันน่าดูและสวยงามนะ" ชูใจพูด

"ใช่ เช่นพูดว่า ชูใจสวยน่าดู อย่างนี้จึงจะใช้ได้นะ" เพื่อนนักเรียนชายคนหนึ่งกระเซ้า ชูใจรู้สึกทั้งโกรธและอายจึงคว้าก้อนหินขึ้นมาหมายจะขว้าง เพื่อนนักเรียนชายคนนั้นรีบวิ่งหนีไปโดยเร็ว เพื่อน ๆ พากันหัวเราะอย่างสนุกสนาน

"ฉันรู้สึกว่า คำว่า น่าดู ที่ใช้ติดปากกันอยู่ทุกวันนี้ ไม่รู้ความหมายว่าอย่างไร หิวน่าดู ปวดน่าดู ทางไกลน่าดู แหม ฟังแล้วรำคาญน่าดู" ดวงแก้วพูดจบ ทุกคนก็หัวเราะ เพราะดวงแก้วเองก็ใช้คำว่าน่าดูผิดเหมือนกัน

"เธอก็ติดคำว่าน่าดูเหมือนกันนะ ดวงแก้ว" มานีพูดพลางหัวเราะ

"จ้ะ ฉันรู้ตัวเหมือนกัน ต่อไปนี้ฉันจะพยายามใช้ไม่ให้ผิดจ้ะ" ดวงแก้วยอมรับ

"ฉันคิดว่า เราอาจจะใช้พูดได้ แต่อย่าใช้ในการเขียนก็แล้วกัน" ปิติแสดงความคิดเห็น

"ถ้าพูดจนเคยชินแล้ว มักจะติดมาใช้เขียนด้วยนะ ทางที่ดีฉันคิดว่า เราควรจะฝึกไม่ให้พูดผิด แล้วจะได้เขียนไม่ผิดด้วย" มานีพูด

"ฉันเห็นด้วย" ดวงแก้วเสริม คนอื่น ๆ ก็พูดสนับสนุนเป็นเสียงเดียวกัน

"ใครจะเล่าอีกล่ะ ฉันอยากฟังเรื่องขำขันอีก" เพชรพูด

"ฉันจะเล่าให้ฟัง" เพื่อนนักเรียนชายคนหนึ่งอาสาพลางยืดอกแสดงความภาคภูมิ ก้าวเข้ามายืนกลางวงแล้วบอกว่า "ชื่อเรื่องว่า ตา"

"ตาอะไร" จันทรถาม

"ใจเย็น ๆ เดี๋ยวก็รู้ ฟังนะ เก่งเห็นป๋องกำลังขยี้ตาอยู่ จึงเข้าไปถามด้วยความเป็นห่วง

เก่ง ป๋อง ตาเธอเป็นอะไร

ป๋อง ตาฉันเป็นกำนันอยู่ที่สุพรรณน่ะซี

เก่ง ลูกตาเธอน่ะเป็นอะไร

ป๋อง ลูกตาก็แม่ฉันน่ะซี ขายข้าวแกงอยู่ตลาดไงล่ะ

เก่งโมโหจึงเอามือจิ้มตาของป๋อง

ป๋อง โอ๊ย นายมาจิ้มตาฉันทำไม

เก่ง ฉันจิ้มตาเธอเมื่อไหร่ ตาเธออยู่สุพรรณไม่ใช่เหรอ"

เพื่อน ๆ หัวเราะเกรียวกราวชอบอกชอบใจไปตาม ๆ กัน ผู้เล่าจึงหน้าบานด้วยความยินดี

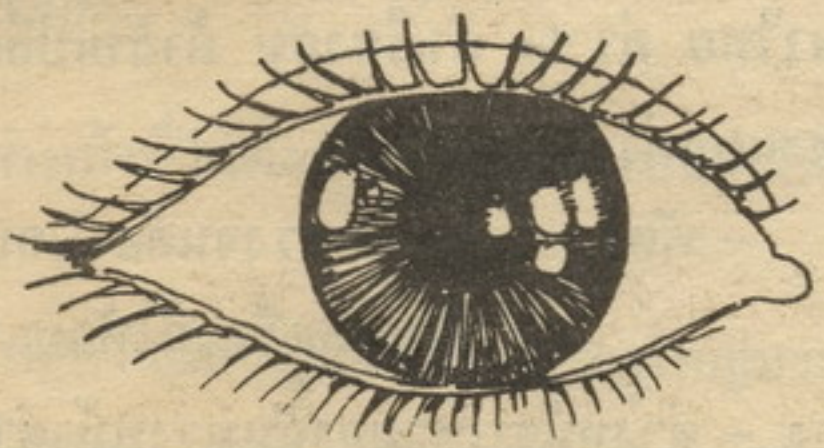

ตา

"เธอเล่าเรื่องตลกดีนี่ ฉันรู้แล้วว่า ตาอะไร" จันทรพูด

"ตาอะไรล่ะ" เพื่อนย้อนถาม

"คำว่าตา มีหลายความหมาย เขาเล่นลิ้นกับความหมายของคำว่า ตา น่ะซี" จันทรตอบ

พอดีเสียงสัญญาณเข้าเรียนดังขึ้น พวกเด็ก ๆ จึงรีบกลับไปเข้าห้องเรียน ต่างพอใจเรื่องขำขันที่ได้ฟัง บางคนพยายามจำไว้เพื่อไปเล่าต่อให้เพื่อนคนอื่น ๆ ฟัง บางคนคิดหาเรื่องขำขันเพื่อจะได้มาเล่าให้เพื่อนฟังในโอกาสต่อไป

แบบฝึก

๑. การใช้ภาษาในการสื่อความหมายกันนั้น ต้องระมัดระวังไม่ให้เข้าใจความหมายผิดไปคนละอย่าง ฉะนั้นต้องเลือกใช้คำ วางรูปคำและประโยคให้ถูกต้อง จึงจะเข้าใจความหมายได้ตรงกัน

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ ในภาษาไทย คำ ๒ คำเรียงกัน ถ้าสับเปลี่ยนที่กัน ความหมายจะแตกต่างกัน

ลมพัด – พัดลม **ลมพัด**แรงจนต้องปิดประตู
พัดลมเครื่องนี้ให้ลมแรง

หน้าต่าง – ต่างหน้า เขามองฉันทาง**หน้าต่าง**
เขาขอรูปฉันไว้ดู**ต่างหน้า**

๑.๒ คำบางคำมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่ต้องเลือกใช้ให้เหมาะแก่โอกาส บุคคล หรือสิ่งของ เพื่อให้เป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่ถูกต้อง

วารี หมายถึง น้ำ แต่จะพูดว่า "ฉันเสียใจจนวารีตาไหลนอง" ไม่ได้

ดื่ม กินของที่เป็นน้ำ แต่จะพูดว่า "เรือลำนี้**ดื่ม**น้ำลึก ๓ เมตร" ไม่ได้

ศีรษะ หัว แต่จะพูดว่า "น้ำพริกแกงต้องใส่หอม ๓ **ศีรษะ** กระเทียม ๒ **ศีรษะ**" ไม่ได้

ขี้ เป็นคำไม่สุภาพ ต้องใช้คำว่า อุจจาระ หรือ มูล แทน แต่จะใช้ว่า "ป้าให้ฉันไปซื้อเทียนอุจจาระผึ้ง" ไม่ได้

๒. คำที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในประโยค หากละคำบางคำ หรือความบางตอนออกเสีย จะเกิดความคลุมเครือ ทำให้เข้าใจผิดได้

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ คำที่ทำหน้าที่ได้ทั้งนาม กริยา อาจทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน เช่น

ใบพลูบ้านฉัน ปูนอนได้ (ใบพลูใหญ่มากจนคนใช้ปูนอนได้ หรือ ใบพลูขนาดธรรมดา ปูตัวเล็ก ๆ นอนบนใบพลูได้)

มะพร้าวบ้านฉัน ลูกหล่น ๓ วัน ยังไม่ถึงพื้นดิน (ต้นมะพร้าวสูงระฟ้า ลูกหล่น ๓ วันก็ยังไม่ถึงพื้นดิน หรือต้นมะพร้าวธรรมดา ลูกหล่นมาค้างที่อื่นจึงไม่ถึงพื้นดิน)

เมื่อวานนี้ฝนตกหนัก น้ำท่วมเสาไฟฟ้าที่หน้าบ้าน (น้ำท่วมเสาไฟฟ้าที่ตั้งอยู่หน้าบ้าน หรือน้ำท่วมเสาไฟฟ้าที่วางนอนอยู่กับพื้นดินหน้าบ้าน)

๒.๒ คำบางคำแม้จะทำหน้าที่เป็นคำนามอย่างเดียวกัน แต่มีความหมายต่างกัน

ตา **ตาตาไม่ดี** (ลูกนัยน์ตาของตาไม่ดี)
เขาใส่เสื้อลายเป็นตาตา (เป็นตาตาราง)
แบ่งเป็นตาตา **ตาใครตามัน** (คราวของใครของมัน)

๓. การเล่นปริศนาคำทาย จะใช้คำที่มีความหมายหลายอย่างผูกเป็นประโยคที่มีคำสัมผัส และมีความหมายคลุมเครือ เพื่อให้คิดและสนุกสนาน การตอบปริศนาก็ต้องพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วน คิดหลาย ๆ ด้านแล้วจึงตัดสินใจตอบ

ฝึกอ่านและคิดสร้างคำปริศนา

๑. ปริศนาเกี่ยวกับการเขียนคำ

อะไรเอ่ย อยู่ในขวด
อะไรเอ่ย อยู่หน้าโรงเรียน
แหวนกับแหวนชนกันที่หันอากาศ เกิดเป็นอะไร
เสือไม่มีหาง รูปร่างเหมือนอะไร

อะไรเอ่ย ถือไม้เอกเป็นคน ถือไม้โทชอบกล กลับเป็นสัตว์ไป

เด็กเอาไม้ไล่ตีไก่ ไส้ไหลออกมา เหลือกลางวาเดียว

อะไรเอ่ย ตกจากเบื้องบน เติมล่างเติมบน กลายเป็นฝุ่นไป

๒. ปริศนาเกี่ยวกับการใช้ความหมายของคำ

นาอะไรไม่ต้องไถต้องหว่าน ทุกบ้านต้องมี

นกอะไรไม่มีปีก ไม่มีขน ร้องเสียงดัง

ชื่อเหมือนคนตาย สวมผ้าลายสีสวย

นกอะไรใหญ่กว่าตึก

อะไรเอ่ย ขึ้นต้นอา มีฟ้าเป็นแดน ถ้าแม้ขาดแคลน หายใจไม่ออก

๓. ปริศนาเกี่ยวกับความหมายของประโยค

คนใส่แว่นตาเกี่ยวกับอะไร

คนขับรถหยุดรถกะทันหัน เพราะมีคนวิ่งตัดหน้า อยากทราบว่า คนขับรถคันหลังจะทำอย่างไร

อะไรเอ่ย ปากหนึ่งเดินหน้า กินหญ้าร่ำไป ปากหนึ่งชอนไช กินดินเป็นทาง ปากหนึ่งถือหาง พูดพร่ำร่ำไป

เปิดฉุบใส่ฉับ ปิดปั๊บเดินเฉย

๔. คำพูดสองแง่สองมุม หรือพูดเล่นลิ้นให้ขบขันหรือเพื่อทำให้คนเข้าใจผิด ก็เป็นการแสดงถึงความร่ำรวยคำในภาษาไทย และแสดงวิธีใช้คำให้พลิกพลิ้ว เพื่อให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ขัน เช่น

ฟันพระตกน้ำบาปหรือไม่ (ไม่บาปเพราะฟันปลอมของพระตกน้ำ ไม่ใช่ใช้มีดฟันพระจนตกน้ำ)

พ่อของฉันตัดผมวันละหลาย ๆ ครั้ง (เพราะพ่อเป็นช่างตัดผม ไม่ใช่ตัดผมตัวเอง)

๔. คำบางคำ ถ้าเขียนสะกดผิด เว้นวรรคผิด ความหมายจะเปลี่ยนไป

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. อ่านเว้นวรรคผิด ความหมายจะเปลี่ยนไป

ฉันเห็นรองเท้า**แบบนอก**หลายคู่ (แบ–บน–อก)

หาตั้งนานไม่พบ มานั่ง**ตากลม**อยู่ตรงนี้เอง

(ตา–กลม)

๒. คำที่ออกเสียงคล้ายกันหรือเหมือนกัน แต่สะกดต่างกัน ความหมายก็ต่างกัน

ทะลาย – ทลาย

ระวังมะพร้าว ๒ **ทะลาย**บนต้นหล่นลงมา**ทลาย**หลังคาบ้าน

เขี้ยว – เคี่ยว

สมคิด**เคี่ยว**เข็ญให้ปิติวาดรูปยักษ์**มีเขี้ยว**

๕. คำหรือกลุ่มคำ อาจมีความหมายไม่ตรงกับความหมายเดิมของคำนั้น เพราะใช้คำพูดเป็นสำนวนที่ยอมรับรู้ความหมายกันในหมู่คณะโดยเฉพาะ บางครั้งก็นำมาจากนิทาน หรือเหตุการณ์บางอย่างที่น่าประทับใจ

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. สำนวนที่เป็นคำพยางค์เดียว เช่น

พ่อค้าคนนี้**เค็ม**จริง ๆ หมายความว่า พ่อค้าเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน ไม่ยอมเสียเปรียบใคร แต่หวังเอากำไรมากจากผู้ซื้อ

ผู้หญิงคนนี้ท่าทาง**เปรี้ยว**จัง หมายความว่า ผู้หญิงคนนี้ทันสมัยกล้าทำอะไรล้ำหน้าผู้หญิงอื่น

๒. สำนวนที่เป็นคำ ๒ คำ หรือ ๒ พยางค์ เช่น

อย่ามาทำ**ไขสือ** หมายความว่า รู้แล้วทำเป็นไม่รู้

เขาเป็นคน**หูเบา** หมายความว่า เป็นคนเชื่อคนง่าย

อย่ามา**ยกเมฆ**เลย ฉันไม่เชื่อหรอก หมายความว่า อย่ามาเดาส่ง

๓. สำนวนที่เป็นคำ ๓ คำ หรือ ๓ พยางค์ เช่น เขาชอบทำตัวเป็น**ม้าอารี** หมายความว่า ทำตนเป็นคนใจดี ยอมเสียสละของของตนให้ผู้อื่น แม้จะลำบากก็ยอม

เขาไม่รู้ค่าของสิ่งของที่มีอยู่เปรียบเหมือน**ไก่ได้พลอย** หมายความว่า ไม่รู้ค่าของสิ่งมีค่าที่ตนมีอยู่

๔. สำนวนที่เป็นคำ ๔ คำ หรือ ๔ พยางค์

อยู่ดี ๆ ไม่ชอบ **แกว่งเท้าหาเสี้ยน**จนได้ หมายความว่า ชอบยุ่งกับเรื่องคนอื่นจนตัวเองได้รับเคราะห์หรือเดือดร้อน

เรื่องไม่เป็นเรื่องแท้ ๆ ไม่น่าเป็น**น้ำผึ้งหยดเดียวเลย**

หมายความว่า ทำเรื่องเล็กให้กลายเป็นเรื่องใหญ่

บทที่ ๑๗

ร่วมแรงร่วมใจ

เช้าวันหนึ่ง ปราการ ประธานนักเรียนผู้เข้มแข็งยืนอยู่ที่ระเบียงหน้าโรงเรียน เขามองดูเพื่อน ๆ ทยอยกันมาโรงเรียน บ้างก็เดินคุยกันมาเป็นกลุ่ม บ้างก็ขี่จักรยานมาเป็นแถว ระยะนี้นักเรียนใช้จักรยานเป็นพาหนะมาโรงเรียนมากขึ้น พวกที่เคยใช้รถยนต์ก็เปลี่ยนมาใช้จักรยาน เพราะระยะนี้เป็นระยะวิกฤตกาล น้ำมันซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติเริ่มขาดแคลน พอน้ำมันขาดแคลน ก็กระทบกระเทือน

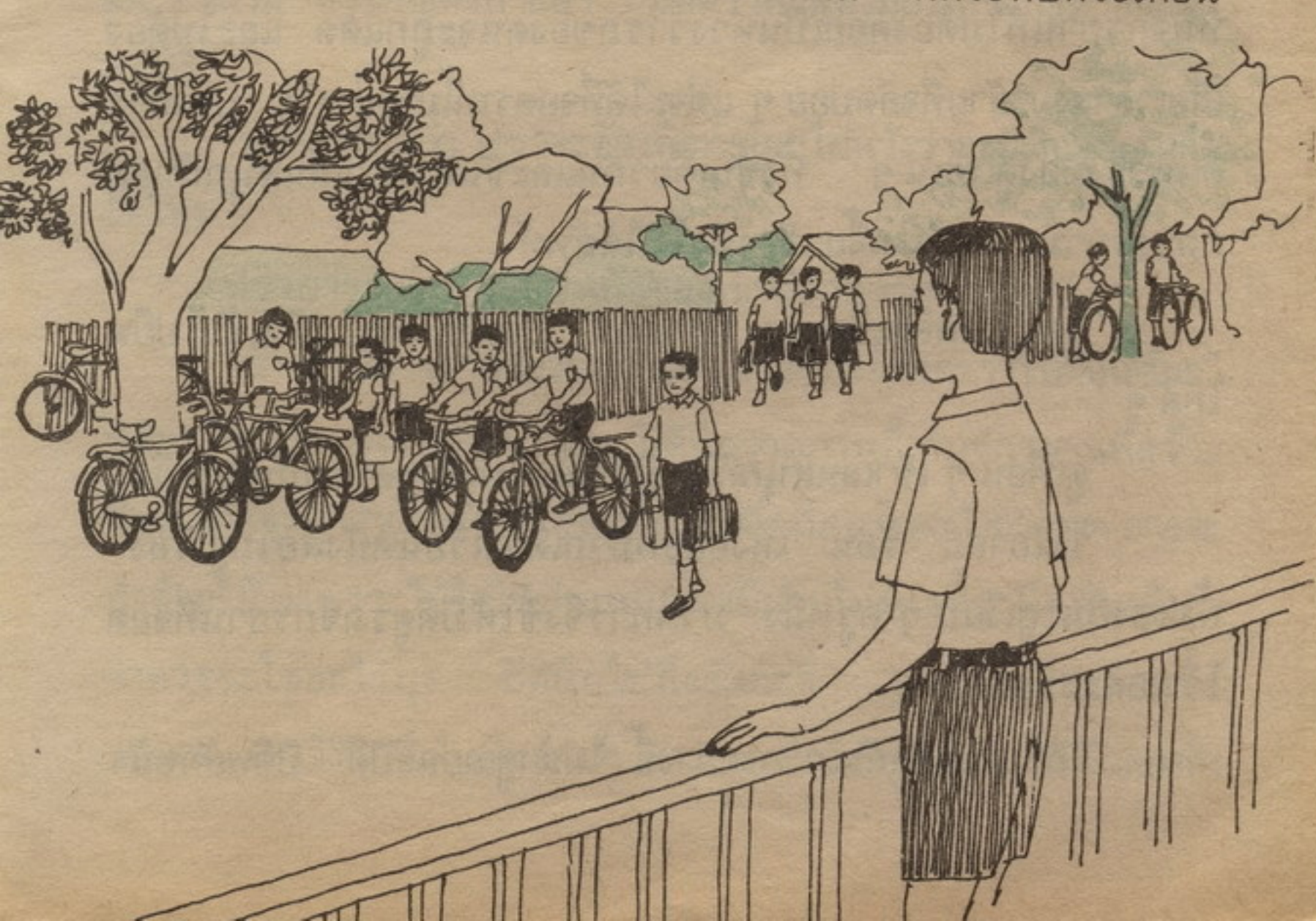

เศรษฐกิจ ทุกคนจึงต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความระมัดระวัง ต้องอดออมมากขึ้น ที่สำคัญที่สุดก็คือต้องช่วยกันประหยัดน้ำมัน โดยใช้แต่น้อยเท่าที่จำเป็น จนกว่าระยะวิกฤตกาลจะผ่านพ้นไป การทำนาที่ผ่านมาปีนี้ชาวนาจึงใช้แรงงานของตนเองและโค กระบือ แทนรถไถเป็นส่วนใหญ่ ใช้ระหัดวิดน้ำจากแรงกังหันลมแทนเครื่องสูบน้ำที่ต้องใช้น้ำมัน

ปราการเห็นเพื่อนนักเรียนลงจากจักรยานแล้วจูงไปจอดใต้ร่มไม้บ้าง จอดตามร่มเงาของอาคารเรียนบ้าง ครั้นพอสายแสงแดดเปลี่ยนทิศทาง บางคนต้องขออนุญาตครูลงมาย้ายที่จอดใหม่ เพราะถ้าทิ้งรถไว้กลางแดดจัด ๆ ยางอาจระเบิดได้ เป็นอยู่เช่นนี้มานานแล้ว วันนี้ปราการเกิดความคิดขึ้นมาว่า ถ้ามีที่จอดรถจักรยานสักที่หนึ่งกว้างขวางพอที่จะจอดได้ทุกคัน คงจะเป็นระเบียบเรียบร้อยงามตา คนที่มีจักรยานก็ไม่ต้องคอยเป็นห่วงว่ารถของตนจะถูกแดด และไม่ต้องเสียเวลาลงมาย้ายที่จอดบ่อย ๆ แต่จะได้ที่จอดรถนี้มาอย่างไร ปราการคิดพลางมองดูเพื่อน ๆ ทั้งชั้นเดียวกันและชั้นต่ำกว่าเล่นสนุกกันอยู่กลางสนาม ส่งเสียงเจี๊ยวจ๊าวฟังไม่ได้ศัพท์

"ดูอะไรเพลินเชียวนะ ปราการ" ปิติทัก พลางเดินเข้าไปยืนใกล้ ๆ

"ดูเพื่อน ๆ เขาเล่นสนุกกัน ปิติไม่ลงไปเล่นฟุตบอลกับเขาหรือ"

"ไม่เอาละ ร้อน เหงื่อออกมากเดี๋ยวเรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง" ทั้งสองยืนอยู่เงียบ ๆ ครู่หนึ่ง ปราการจึงชี้ให้ปิติดูรถจักรยานที่จอดไว้ระเกะระกะ

"จักรยานจอดกันเกะกะอย่างนี้ ไม่น่าดูเลยนะปิติ" ปิติพยักหน้า

"มันไม่มีที่จอดนี่ มีร่มเงาที่ไหนก็จอดกันที่นั่น ฝนตกแดดออกก็วิ่งเก็บกันจ้าละหวั่น"

"ถ้ามีที่เก็บก็ดีนะ เป็นระเบียบ แล้วก็ปลอดภัยไม่ต้องถูกแดดถูกฝน"

"นั่นน่ะซี ทำอย่างไรจึงจะมีล่ะ"

"ช่วยกันคิดซีปิติ ผมยืนคิดอยู่ตั้งนานแล้ว"

"เราควรไปปรึกษาคุณครูดีไหม"

"ก่อนจะไปปรึกษาท่าน เราควรจะมีความคิดของเราเสียก่อน" ปราการติงอย่างสุขุม ปิติพยักหน้าเห็นด้วย ทั้งสองจึงใช้ความคิดอย่างเงียบ ๆ

ครู่หนึ่ง ปราการจึงเอ่ยขึ้นว่า "ทางโรงเรียนคงไม่มีงบประมาณแน่ ๆ ถ้ามี ครูใหญ่คงทำแล้ว ผมคิดว่าท่านคงมองเห็นปัญหาอยู่แล้วนะปิติ"

"หมายความว่า เราจะต้องคิดทำโดยไม่หวังว่าจะมีเงินช่วยเหลือใช่ไหม"

ปราการพยักหน้า สีหน้าของเขามีอาการตรึกตรอง

"ถ้าเช่นนั้น เราก็ต้องคิดทำอย่างง่าย ๆ ใช้ชั่วคราวไปก่อนซีนะ" ปิติหารือ ปราการพยักหน้าอีก ปิตินึกวาดภาพที่เก็บจักรยานที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุที่หาง่ายโดยไม่ต้องซื้อหา เขานึกถึงเสาของตัวอาคาร อาจจะทำด้วยไม้ไผ่เพราะไม้ไผ่ในป่าแถบภูเขามีมากไม่ต้องซื้อ นึกถึงหลังคาว่าควรจะใช้อะไรมุง ปิตินึกไปถึงสังกะสี แต่สังกะสีจะต้องซื้อแน่นอน เขาจึงนึกถึงใบพืชต่าง ๆ ทางมะพร้าวใช้มุงหลังคาได้ ใบตองตึง

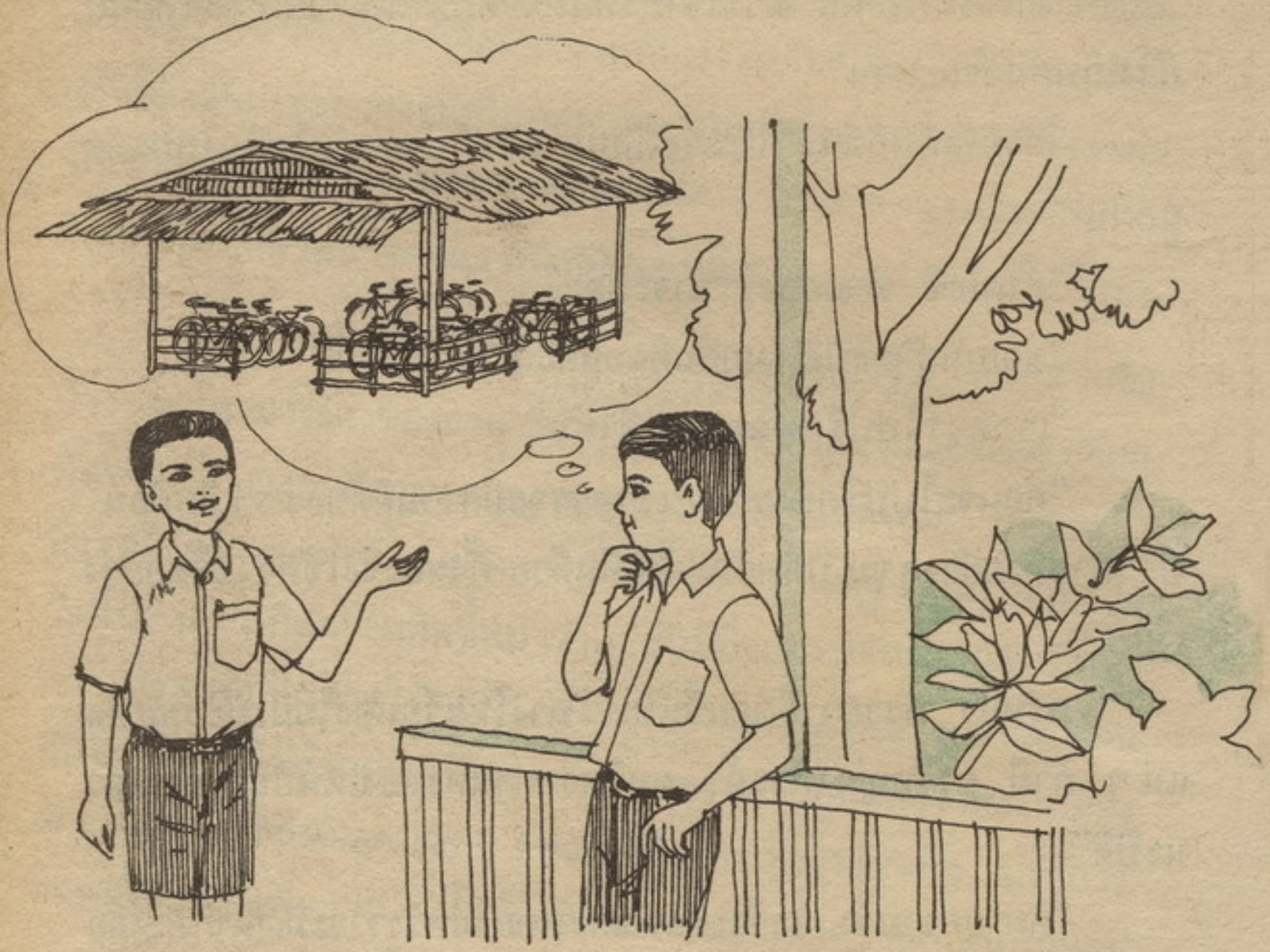

ก็ใช้ได้เช่นกัน เขาเคยเห็นกระท่อมของเพชรเมื่อครั้งยังไม่ได้ไปอยู่กับลุงของวีระ กระท่อมนั้นมุงด้วยหญ้าคา คิดถึงตรงนี้ ปิติก็ยิ้มออกมาได้

"นึกออกแล้วใช่ไหม" ปราการถามยิ้ม ๆ "ผมก็นึกออกพอดี"

"ปราการคิดว่าอย่างไร จะเหมือนของผมไหม" ปิติพูด

"ผมคิดว่า วัสดุที่หาง่ายไม่ต้องซื้อ ก็มีไม้ไผ่ ใช้ทำเสาหลังคามุงด้วยหญ้าคา ดีไหม"

"ตรงกันทีเดียว" ปิติอุทาน "ทีแรกคิดว่าจะใช้ทางมะพร้าวมุงหลังคา"

"ทางมะพร้าวใช้ไม่ทน หญ้าคาดีกว่า มุงถี่ ๆ แล้วใช้ได้ทน" ปราการพูด

"ตกลง เราจะใช้ไม้ไผ่กับหญ้าคา" ปิติพูดอย่างหนักแน่น จากนั้นพอเวลาว่าง ปราการกับปิติก็ช่วยกันเขียนแผนผังที่เก็บจักรยานอย่างคร่าว ๆ เมื่อตกลงกันได้เรียบร้อยแล้ว ทั้งสองจึงไปปรึกษาหารือกับหัวหน้าชั้นอื่น ๆ ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการนักเรียนด้วยกัน ทุกคนต่างเห็นชอบและยินดีให้ความร่วมมือเต็มที่

"ถ้าเช่นนั้น ผมจะไปเรียนเสนอความคิดนี้ต่อครูใหญ่" ปราการพูด แล้วเขารีบเข้าไปพบครูใหญ่ ครูใหญ่ฟังข้อเสนอและความคิดเห็นของประธานนักเรียนแล้วก็สนับสนุนด้วยความยินดี พลางปรารภว่า เรื่องการทำที่จอดรถจักรยานนี้ตนคิดมานานแล้ว แต่มีงานอื่นที่เร่งด่วนและจำเป็นมากกว่าจึงทำให้ลืมไป ถ้านักเรียนคิดจะช่วยกันทำก็เป็นการดี ทางโรงเรียนจะให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ แล้วให้ปราการไปปรึกษาหารือกับครูฝ่ายการงาน

ระหว่างที่ปราการกับครูฝ่ายการงานกำลังปรึกษาหารือกันเรื่องสถานที่ที่จะสร้างโรงจอดรถจักรยาน จำนวนไม้ไผ่และตับหญ้าคา ปิติกับเพื่อน ๆ ก็ช่วยกันเขียนคำเชิญชวนขอความร่วมมือจากนักเรียนชั้นอื่น ๆ บ้างก็เขียนเป็นภาพตลก เช่น รถจักรยานยืนร้องไห้บ้าง กำลัง

เหงื่อไหลหยดย้อยบ้าง และกำลังเปียกฝนจนโชกก็มี แล้วเขียนข้อความข้างล่างเป็นเชิงวิงวอนให้สงสารต่าง ๆ นานา เช่น

"พี่จ๋าช่วยน้องที ร้อนสิ้นดียางแทบระเบิด"

"สีกะเทาะ เหล็กก็เปราะ เหมาะแล้วหรือ"

"หนูตากฝนจนเป็นหวัดแล้วฮ่ะ"

"สร้างที่จอดมีหลังคา ให้พวกเราได้อาศัยเถิด"

"อยากใช้รถได้นาน ๆ ให้ไปพบประธานนักเรียน"

ฯลฯ

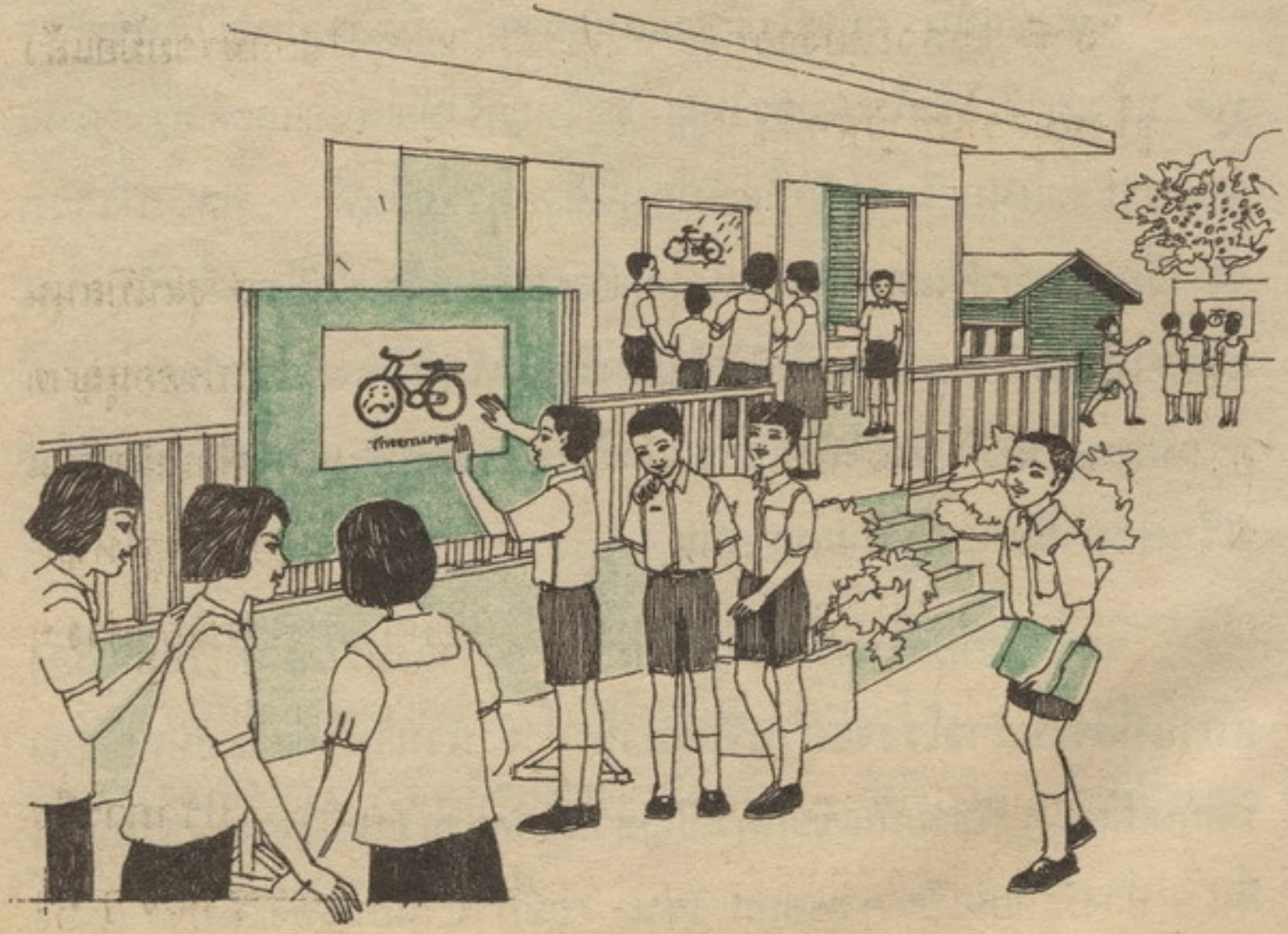

เมื่อเขียนเสร็จแล้ว จึงนำไปติดไว้ในที่ต่าง ๆ ไม่ช้านักเรียนที่มีรถจักรยานส่วนใหญ่ก็ไปแจ้งความประสงค์ว่าจะให้ความร่วมมือที่ประธานนักเรียน พวกที่เหลือก็เกี่ยงงอนไม่ยอมร่วมมือด้วยความเห็นแก่ตัว เพราะคิดว่าเมื่อคนอื่น ๆ ทำเสร็จแล้วตนก็พลอยได้จอดรถของตนด้วย ไม่จำเป็นต้องช่วยทำให้เหนื่อยแรง ส่วนพวกที่ไม่ใช้รถจักรยานก็เมินเฉย เพราะตนไม่ได้รับประโยชน์จากที่จอดรถจักรยานเลย ต่างฝ่ายต่างอภิปรายโต้เถียงกัน เหตุการณ์ทั้งหมดนี้เป็นไปในเวลาที่ไม่มีการเรียน เช่น ตอนเช้าก่อนเข้าเรียน ตอนพักกลางวัน และตอนเลิกเรียนแล้ว

"มานี เธอจะต้องออกโรงเกลี้ยกล่อมพวกที่ไม่ยอมร่วมมือแล้วละ" ชูใจพูดตอนเช้าวันหนึ่ง

หลังจากที่ริเริ่มคิดเรื่องนี้ขึ้นมาสามวัน เพื่อนในชั้นต่างสนับสนุน เพราะรู้ว่ามานีมีวิธีพูดให้คนเข้าใจและคล้อยตามได้ มานีจึงไปขออนุญาตครูใหญ่แสดงความคิดเห็นในการสร้างที่จอดรถจักรยานให้เพื่อนนักเรียนฟังในโรงอาหาร หลังจากรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ครูใหญ่ก็อนุญาต โดยให้ครูทำหน้าที่เวรประจำวันไปคอยสังเกตการณ์อยู่ห่าง ๆ

เมื่อทุกคนรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ปราการจึงลุกขึ้นประกาศอย่างไม่มีพิธีรีตองว่า "ขอเชิญชวนเพื่อน ๆ น้อง ๆ ฟัง

คุณมานี รักเผ่าไทย รองประธานนักเรียนจะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างที่จอดรถจักรยานสักประเดี๋ยวเดียวนะครับ เชิญครับคุณมานี”

มานีก้าวออกไปยืนตรงช่องทางเดินตรงกลาง แล้วพูดด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม ใช้น้ำเสียงดังพอได้ยินกันทั่ว มีเสียงพึมพำซุบซิบของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย หลายคนลุกออกไปจากโรงอาหาร แต่มานีทำเป็นไม่สนใจ เธอพูดช้า ๆ ว่า

“เพื่อน ๆ และน้อง ๆ คะ ตัวฉันเอง และเพื่อนที่นั่งอยู่ในนี้หลายคนไม่ได้ใช้จักรยาน แต่เราก็ยินดีให้ความร่วมมือค่ะ เพราะเราคิดว่านี่คือการแสดงพลังความสามัคคีของนักเรียนในโรงเรียนของเรา สิ่งใดที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเราร่วมมือ ใครได้รู้ได้เห็น ก็จะมีแต่ความชื่นชมว่านักเรียนโรงเรียนนี้มีความร่วมมือร่วมใจกัน เสียสละเพื่อส่วนรวมโดยไม่มัวคิดถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียว เช่นนี้เราก็จะมีแต่ความภูมิใจ เมื่อที่จอดรถจักรยานเสร็จเรียบร้อย เราก็จะพูดได้อย่างภาคภูมิว่านี่ก็ฝีมือของฉันเหมือนกัน หรือนี่ฉันก็ได้ช่วยเหมือนกัน ที่จอดรถจักรยานนี้ คุณครูฝ่ายการงานได้ออกแบบไว้อย่างดี มีประโยชน์ใช้สอยหลายอย่าง ถ้าไม่จอดรถจักรยาน เราก็อาจจะใช้เป็นที่เล่นกีฬาในร่ม ครูใหญ่อาจจะให้โต๊ะปิงปองตั้งไว้ในที่จอดรถนี้ก็ได้ ขณะนี้คุณพ่อคุณแม่ของพวกเราบางคนไม่ได้ซื้อรถจักรยานให้เราใช้ เพราะท่านคิดว่าที่โรงเรียนไม่มีที่จอดรถ ไปจอดทิ้งไว้กลางแดดกลางฝน รถจักรยานก็

ใช้ไม่ได้นาน ท่านจึงยังไม่ซื้อให้ ถ้าท่านทราบว่า พวกเรามีที่จอดรถจักรยานอย่างดีเช่นนี้ ท่านอาจจะซื้อให้เราก็ได้" พูดถึงตรงนี้ ผู้ฟังหัวเราะและปรบมือกราวแสดงความพึงพอใจ มานียิ้มพลางพูดว่า "นี่แสดงว่าทุกคนเห็นด้วยใช่ไหมคะ เราขอความร่วมมือร่วมใจตามกำลังความสามารถนะคะ ไม่ได้บังคับ ไม่ต้องเสียเงิน เพียงแต่เราขอให้เพื่อน ๆ ที่แข็งแรงไปช่วยคุณครูและภารโรงตัดไม้ไผ่ เกี่ยวหญ้าคาในวันหยุดเสาร์อาทิตย์ จากนั้นคุณครูจะสอนวิธีจักตอกกรองหญ้าคาทำเป็นตับในกิจกรรมการเรียนกลุ่มการงาน เมื่อเราทำอุปกรณ์เหล่านี้พร้อมแล้ว คุณครูก็จะช่วยเราสร้างที่จอดรถจักรยาน เห็นไหมคะ ไม่มีอะไรลำบากเลย ฉันว่าจะสนุกดีเสียด้วยซ้ำไป ตกลงช่วยกันนะคะ ขอเพียงคำว่าจะร่วมมือ พวกเราก็ชื่นใจแล้วค่ะ" พอมานีพูดจบคำ ผู้ฟังก็ปรบมือและร้องตะโกนดังลั่นว่า"เราจะร่วมมือ!" "ฉันจะช่วย!" มานีโค้งแสดงความขอบคุณแล้วกลับไปนั่งตามเดิม

จากนั้นปราการก็ขอร้องให้แบ่งงานกันเป็นพวก ไปตัดไม้และเกี่ยวหญ้าคา นักเรียนที่ตัวเล็ก ๆ ปราการยังไม่ให้ช่วยทำงาน เพียงแต่ให้ขอยืมเครื่องมือจากผู้ปกครอง เช่น มีด เคียว เสียม ฯลฯ มาใช้ในการนี้ และปราการให้เพื่อนนักเรียนกลุ่มหนึ่งทำบัญชีรับของเหล่านี้ไว้

ข่าวนี้แพร่สะพัดออกไปถึงผู้ปกครองนักเรียน บางคนสนับสนุนเต็มที่เพราะเป็นการฝึกฝนให้ลูกหลานของตนรู้จักทำงาน รู้จักแก้ปัญหา และรู้จักช่วยตนเอง ผู้ปกครองหลายคนจะไปช่วยทำด้วย แต่

บางคนไม่พอใจหาว่าลูกหลานตนถูกเพื่อนนักเรียนด้วยกันข่มเหงให้ทำงาน จึงขัดขวางไม่ให้ไปช่วย บางคนเมื่อลูกหลานชี้แจงเหตุผลให้ฟังก็เข้าใจ ยอมละความคิดเดิมและอนุญาตให้เข้าร่วมมือกับเพื่อน ๆ พวกนักเรียนที่เรียนสำเร็จไปแล้วรู้ข่าวเข้าก็พากันมาปวารณาตนให้ความช่วยเหลือไว้หลายคน

พอถึงวันเสาร์ที่จะไปตัดไม้ไผ่ ปราการนัดให้ทุกคนที่รับหน้าที่นี้ไปพบกันที่เชิงเขาเวลา ๐๗.๓๐ น. เพื่อจะได้เริ่มงานแต่เช้าในขณะที่อากาศยังไม่ร้อน เขาให้ทุกคนเตรียมน้ำใส่กระติก และเตรียม

อาหารกลางวันไปรับประทานด้วย งานนี้ดูเหมือนจะเป็นงานที่พวกนักเรียนช่วยกันคิดและดำเนินงานเองตามลำพัง แต่ความจริงแล้วเหตุการณ์ทั้งหมดนี้อยู่ในสายตาของครูใหญ่และบรรดาครูทุกคนในโรงเรียน เพียงแต่ไม่ได้แสดงตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง ปล่อยให้ประธานนักเรียนกับคณะของเขาดำเนินงานเองโดยตลอด มีผู้ใหญ่ที่เข้าไปร่วมมือด้วยเพียงครูการงานและภารโรงเท่านั้น เมื่อถึงวันกำหนดนัด ครูใหญ่จัดเตรียมน้ำดื่มและอาหารมาสำรองไว้ให้ ทั้งจัดยาและเครื่องปฐมพยาบาลไว้เผื่อเกิดอุบัติเหตุ ให้ครูผู้ชายไปคอยสังเกตการณ์อยู่ใกล้ ๆ

ระหว่างที่พวกนักเรียน ครูการงานและภารโรงตัดไม้ไผ่กันอยู่นั้น ผู้ปกครองหลายคนก็มาคอยดูอยู่ บางคนเข้าไปช่วยลูกหลาน

ของตนตัด และลากลงมาไว้ที่เชิงเขา แต่ผู้ปกครองบางคนบอกว่าปล่อยให้เด็ก ๆ ทำเอง จะคอยช่วยเหลือเมื่อเขาทำไม่ได้ เพราะต้องการให้เด็ก ๆ รู้จักทำงาน นักเรียนที่มาตัดไม้ไผ่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕–๖ และส่วนใหญ่เคยผจญกับงานเช่นนี้มาแล้ว พวกเด็ก ๆทำงานด้วยความสนุกสนาน บ้างก็ร้องเพลง บ้างก็เล่าเรื่องตลกขบขันหรือนิทานสู่กันฟัง บ้างก็ไปหาของขบเคี้ยวและน้ำดื่มมาแจกเพื่อน ๆ อุบัติเหตุมีบ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น หนามเกี่ยว หนามตำ พอถึงเวลาเที่ยงก็หยุดพักรับประทานอาหารกลางวัน ลุงของวีระนำผลไม้มาเลี้ยงพวกเด็ก ๆ ด้วย วีระเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการลากไม้ไผ่ลงมาไว้เชิงเขา เขาถูกหนามเกี่ยวเลือดไหลซิบ ๆ อยู่หลายแห่ง

"ปราการ ไม้ไผ่จวนจะครบจำนวนแล้ว นัดให้รถมาขนตอนไหนล่ะ" วีระถาม ปราการตกใจจนหน้าซีด เพราะเขาลืมเรื่องการขนไม้ไผ่ไปที่โรงเรียนเสียสนิท ดูเหมือนทุกคนก็มองข้ามเรื่องนี้ไปหมด

"ฉันจะให้วัวของฉันลากไปให้" เสียงหนึ่งดังขึ้นใกล้ ๆ วัฒนานั่นเอง เขาปล่อยให้วัวกินหญ้าอยู่เชิงเขา แล้วขึ้นมาดูพวกนักเรียนตัดไม้ พอเห็นวีระ ปิติ เพชร และสมคิดเขาก็จำได้ จึงเข้าช่วยลากไม้ไผ่โดยไม่ให้ใครรู้ เพราะขนาดตัวของเขาไล่เลี่ยกับพวกนักเรียนและเป็นการทำงานที่ชุลมุนในที่รก ๆ จึงไม่มีใครสังเกตว่าเขาเป็นคนแปลกหน้า

วีระมองเห็นวัฒนาก็ร้องขึ้นด้วยความดีใจ "วัฒนานี่เอง มาอยู่ที่นี่ตั้งแต่เมื่อไร นี่เธอช่วยพวกเราทำงานด้วยใช่ไหม ฉันเห็นรอยหนามเกี่ยวที่แก้มของเธอ"

วัฒนายิ้มพลางพยักหน้า "ฉันจะช่วยมัดไม้ไผ่ให้วัวลากไปไว้ที่โรงเรียน" ว่าแล้วเขาก็คว้ามีด ชวนปิติ เพชร สมคิดและคนอื่น ๆ อีก ๔-๕ คนไปช่วยกันตัดเถาวัลย์ พวกผู้ใหญ่ช่วยมัดไม้ไผ่ให้แน่น ทำตะเฆ่ให้วัวลาก นักเรียนกลุ่มหนึ่งจูงวัวลากตะเฆ่ทยอยขนไปไว้ที่โรงเรียน พอเวลาบ่ายสามโมงเศษ ๆ งานก็สำเร็จเรียบร้อย ได้ไม้ไผ่ครบตามจำนวนที่ต้องการ

วันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันอาทิตย์ ปราการก็นำพวกนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งไปตัดหญ้าคา มีผู้ปกครองนักเรียนหลายคนไปสอนวิธีใช้เคียวเกี่ยวหญ้าคาให้ เพราะถ้าเกี่ยวไม่เป็นหญ้าคาจะบาดมือ การเกี่ยวหญ้าคาทำได้ช้า เพราะนักเรียนไม่มีความชำนาญ พวกผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนเก่าจึงต้องช่วยเกี่ยวให้เป็นส่วนใหญ่ คราวนี้ผู้ปกครองคนหนึ่งให้เกวียนมาบรรทุกหญ้าคาไปไว้ที่โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนบางคนเป็นเถ้าแก่ใหญ่ร่ำรวยมากบ่นว่าไม่น่าจะต้องลำบาก เขายินดีให้สังกะสีและจ้างช่างทำให้เสร็จ แต่เมื่อเขาไปเห็นลูกชายของเขาทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ อย่างขยันขันแข็งและสนุกสนานก็พอใจ เขาจึงจ้างคนงานมาช่วยทำงานนี้ด้วย

ระหว่างที่พวกนักเรียนทำงานอยู่ทั้งวันเสาร์และวันอาทิตย์ นายอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เกษตรอำเภอ และครูใหญ่ ผลัดกันมาคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ ด้วยความห่วงใยระคนกับความภูมิใจในความตั้งใจ และความสามัคคีของพวกเด็ก ๆ

ในเวลาสองสัปดาห์วัสดุต่าง ๆ ที่จะสร้างที่จอดรถจักรยานก็แล้วเสร็จ มีหญ้าคาตากแห้งทำเป็นตับ และไม้ไผ่ทำเสาทำโครงหลังคา ซึ่งเจาะรูไว้เรียบร้อย วันเสาร์และวันอาทิตย์ในสัปดาห์ต่อมาครูการงานและภารโรงก็นำนักเรียนสร้างที่จอดรถจักรยาน ดังนั้นในเวลาหนึ่งเดือนตั้งแต่ปราการและปิติคิดริเริ่ม ที่จอดรถจักรยานก็สำเร็จเรียบร้อย เถ้าแก่โรงทำน้ำแข็งบริจาคไม้ที่กั้นช่องจอดรถจักรยานแต่ละคันเพื่อความเป็นระเบียบและสวยงาม ผู้ปกครองอีกกลุ่มหนึ่งช่วยกันซื้อโต๊ะ

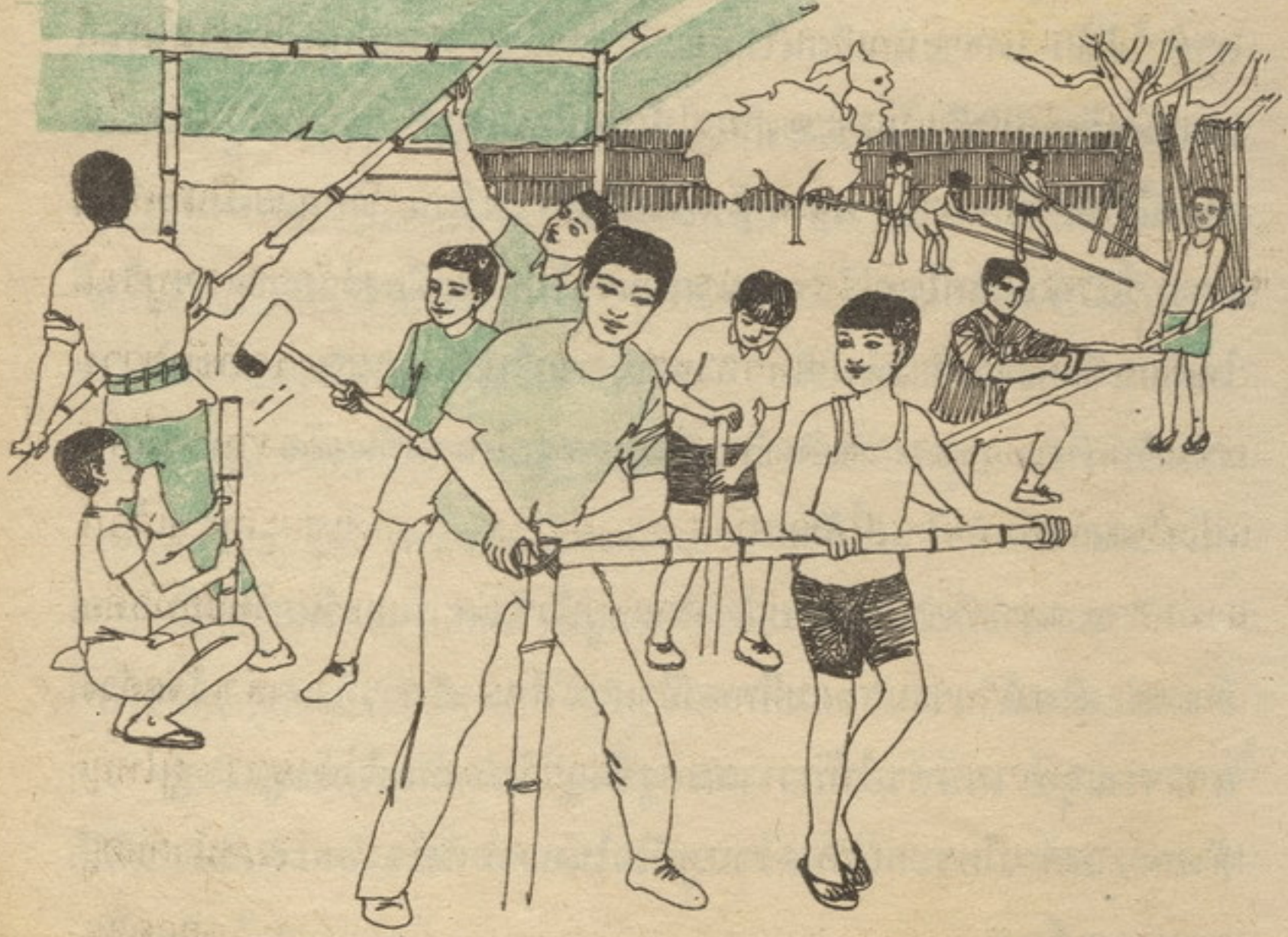

ปิงปองให้ชุดหนึ่ง ตั้งไว้ตรงที่ว่างเพื่อให้นักเรียนเล่น นักเรียนทุกคนดีใจและภูมิใจมาก แม้แต่พวกที่มีความเห็นขัดแย้งและพวกที่เห็นแก่ตัวไม่ยอมร่วมมือร่วมใจก็พลอยยินดี แต่ละคนนึกเสียใจที่ตนไม่ได้มีส่วนร่วมด้วย และตั้งใจจะละความเห็นแก่ตัวและทิฐิที่เคยมีเสียโดยสิ้นเชิง

เช้าวันหนึ่ง หลังจากเชิญธงขึ้นสู่ยอดเสาและสวดมนต์แล้ว ครูใหญ่ก็ปราศรัยกับนักเรียนว่า

"ครูขอแสดงความยินดีกับนักเรียนทุกคนที่ได้ช่วยกันคิดและช่วยกันทำที่จอดรถจักรยานจนสำเร็จเรียบร้อย ครูทุกคนมีความภูมิใจในนักเรียนเป็นอันมาก เพราะได้เห็นความคิดอันเป็นประโยชน์ ความตั้งใจอันแน่วแน่และความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจจนงานสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี งานชิ้นนี้เป็นนิมิตอันดีว่านักเรียนทั้งหลายเป็นบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญของสังคมและของชาติบ้านเมืองได้อย่างสมบูรณ์ เริ่มต้นด้วยการรู้จักช่วยกันคิดหาทางแก้ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวางความผาสุกของตนและสังคม จากนั้นก็รู้จักวางแผนทำงานร่วมกัน แบ่งปันหน้าที่รับผิดชอบตามกำลังความสามารถของแต่ละคน แล้วก็ลงมือทำงานตามที่ตกลงกันไว้ ด้วยความตั้งใจ อดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและความเหน็ดเหนื่อย ไม่เกี่ยงงอน จนงานสำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมาย ขอให้พวกเธอทั้งหลายรับทราบไว้ด้วยว่า ผู้ใหญ่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองของเธอ ครูบาอาจารย์ที่ยืนพร้อมหน้ากันอยู่ ณ ที่นี้ ประชาชนในชุมชนแห่งนี้ ข้าราชการในอำเภอนี้ ตลอดจน

บุคคลทั่วไปที่ได้รับทราบความสามารถของพวกเธอ ย่อมเกิดความปีติปราโมทย์และภูมิใจในพวกเธอเป็นอย่างยิ่ง ผู้ใหญ่ทั้งหลายนั้น นับวันแต่จะร่วงโรย ลับหายไปจากโลก ผู้เกิดมาภายหลังย่อมต้องรับช่วงภารกิจต่าง ๆ ไปจนถึงความเป็นชาติบ้านเมืองสืบต่อกันไป เมื่อได้เห็นเด็กรุ่นหลังมีความคิดและน้ำจิตน้ำใจเช่นนี้ ผู้ใหญ่ก็มีความสุข มีความหวังว่าชาติไทยของเรา จะมีแต่ความเจริญวัฒนาถาวรชั่วกัลปาวสาน ในนามของครูทั้งโรงเรียน ครูขอขอบใจที่เธอเป็นกระจกส่องให้พวกครูเห็นผลของความรักและความตั้งใจที่ได้พยายามสั่งสอนอบรมพวกเธอให้เป็นคนดีเสมอมา และขออวยพรให้พวกเธอทุกคนคิดและกระทำความดีเป็นผลสำเร็จเช่นนี้ทุกครั้งไป ขอให้มีความสุข สวัสดีทุกคน”

เสียงปรบมือดังกึกก้อง หัวใจทุกดวงอิ่มเอิบด้วยความสุข ความภูมิใจ ต่างตั้งใจไว้แน่วแน่ว่าความสำเร็จครั้งนี้เป็นก้าวแรกที่จะส่งผลให้พวกเขาได้รับความสำเร็จในครั้งต่อไป

แบบฝึก

๑. ภาษาไทยสร้างคำใหม่ด้วยการเพิ่มคำข้างหน้าหรือข้างท้าย ทำให้ความหมายของคำกว้างขึ้น หรือเปลี่ยนไปจากเดิม และบางคำก็ไพเราะนุ่มนวลขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เพิ่มคำข้างท้ายช่วยให้ความหมายของคำหน้าชัดเจนยิ่งขึ้น

เช่น

รถ รถจักรยาน รถจักรยานยนต์

กระติก กระติกน้ำ กระติกน้ำแข็ง

ไม้ ไม้ไผ่ ไม้ไผ่ป่า

๒. เพิ่มคำข้างท้าย เพื่อให้ไพเราะนุ่มนวล ไม่ห้วน และเน้นความหมายของคำหน้า เช่น

อด	– อดอยาก	ใช้	– ใช้สอย
เปียก	– เปียกปอน	เกี่ยง	– เกี่ยงงอน
ลูก	– ลูกหลาน	ปรึกษา	– ปรึกษาหารือ

๓. เพิ่มคำข้างหน้า เพื่อเน้นความหมายของคำหลัง

ทิ้ง	– ละทิ้ง	ตำ	– ทิ่มตำ
โต	– เติบโต	แผล	– บาดแผล
โกง	– ฉ้อโกง	ซ่อน	– ซุกซ่อน

๒. ในภาษาไทยมีลักษณะนิยมพูดเพิ่มคำให้สัมผัสคล้องจอง เกิดความไพเราะทางเสียง ทั้งยังมีความหมายเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ฝึกอ่านและสังเกต

เธอควรเคารพครู

เธอควรเคารพนบนอบครูบาอาจารย์

ปราการหารือกับปิติเรื่องสร้างโรงรถ

ปราการ**ปรึกษา**หารือกับปิติเรื่องสร้างโรงรถ

เขาตกใจจน**ขวัญหนี**

เขาตกใจจน**ขวัญหนีดีฝ่อ**

ดวงแก้วเป็นคนละ**เอียด**

ดวงแก้วเป็นคนละ**เอียดลออ**

เด็ก ๆ **ร่วมใจ**กันทำงาน

เด็ก ๆ **ร่วมแรงร่วมใจ**กันทำงาน

๓. ภาษาไทยมีเสียงสระ พยัญชนะ และยังมีเสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์ด้วย เมื่อต้องการจะพูดให้คล้องจองกันก็ทำได้ง่าย

ฝึกอ่านและสังเกต

ยายเห็นฉันทำถังตก**บู้บี้** ก็เลยบ่น**อู้อี้** เพราะยายเป็นคน**จู้จี้**

เขาเป็นคน**ซุ่มซ่าม** และยังทำงานช้า**งุ่มง่าม** เมื่อเห็นคนแต่งตัว**รุ่มร่าม** เดิน**บุ่มบ่าม** เข้ามา**ยุ่มย่าม**ในบ้าน เขาจึงตกใจมาก

แม่บ่น**อุบอิบ** ว่าลูกแอบ**งุบงิบ** ไปกินของ**จุบจิบ** เลยคัน**ยุบยิบ**ไปทั้งตัว

เขารู้สึก**ท้อแท้** เมื่อเห็นหลาน ๆ **งอแง** ในที่**จอแจ**เช่นนี้

๔. การสร้างคำใหม่ด้วยการนำคำ ๒–๓ คำ มารวมเป็นคำเดียวกัน ทำให้เกิดคำใหม่ มีความหมายเพิ่มจากคำเดิม

ฝึกอ่านและสังเกต

ประวัติ + ศาสตร์ – ประวัติศาสตร์ (ประ – หวัด – ติ – สาด)

เอก + ลักษณ์ – เอกลักษณ์ (เอก – กะ – ลัก)

เยาว + ชน – เยาวชน (เยา – วะ – ชน)

อิสระ + ภาพ – อิสรภาพ (อิด – สะ – หระ – พาบ)

ชีวะ + ประวัติ – ชีวประวัติ (ชี – วะ – ประ – หวัด)

๕. การนำคำรูปเดียวกัน ความหมายเดียวกัน มารวมเป็นคำใหม่เพื่อเรียกของสิ่งเดียวกันนั้น แต่ละท้องถิ่นมีวิธีไม่เหมือนกัน หรือมิฉะนั้นก็ใช้คำต่างกันไปเลย จึงต้องมีภาษาไทยกลางเพื่อติดต่อสื่อความหมายได้ตรงกันทุกภาค

ฝึกอ่านและสังเกต

ภาษาที่ใช้พูดในบางท้องถิ่น	**ภาษาไทยกลาง**
มานีจะกินตำส้ม	มานีจะกินส้มตำ
ฉันทำได้ไม่หรอก	ฉันทำไม่ได้หรอก
มอ ควน ม่อน	เนิน
ชมพู่ หมากสีดา	ฝรั่ง

๖. การพูดและการเขียนต้องใช้ให้ถูกต้องตามสำนวนไทย

ฝึกอ่านและสังเกต

สำนวนที่ไม่ควรใช้	**สำนวนที่ควรใช้**
ปราการถูกเลือกเป็น	ปราการได้รับเลือกเป็น
ประธานนักเรียน	ประธานนักเรียน

เรื่องระบำดอกฝิ่น แต่งโดย นักเรียนชั้น ป. ๖ แต่ง
นักเรียนชั้น ป. ๖ เรื่องระบำดอกฝิ่น
ตำรวจทำการจับผู้ร้าย ตำรวจจับผู้ร้าย

๗. การใช้คำในประโยค ต้องใช้ให้ถูกต้องตามความหมาย โอกาส และเรื่องราว

ฝึกอ่านและสังเกต

รถจักรยานไม่ควรถูกจอดทิ้งไว้ตากฝน
ควรแก้เป็น ไม่ควรจอดรถจักรยานทิ้งไว้ตากฝน

ความคิดเห็นในการสร้างโรงเก็บรถจักรยานได้รับความเห็นชอบจากเพื่อน ๆ ด้วยดี
ควรแก้เป็น เพื่อน ๆ เห็นชอบในการสร้างโรงจอดรถจักรยาน

เรามาโต้เถียงกันก่อนจึงลงมือทำโรงรถ
ควรแก้เป็น เรามาอภิปรายกันก่อนที่จะลงมือสร้างโรงรถ

มานีใส่เสื้อสีฟ้า ชูใจใส่รองเท้าสีดำ
ควรแก้เป็น มานีสวมเสื้อสีฟ้า ชูใจสวมรองเท้าสีดำ

เราควรใช้เงินอย่างอดออมเพราะเป็นของหายาก
ควรแก้เป็น เราควรใช้เงินอย่างประหยัดเพราะเป็นของหายาก

ครูใหญ่ห้ามนักเรียนไม่ให้เข้าไปในป่าลึก
ควรแก้เป็น ครูใหญ่ห้ามนักเรียนเข้าไปในป่าลึก

ปิติกรอกน้ำใส่กระติกมากินระหว่างทำงาน

ควรแก้เป็น ปิติกรอกน้ำใส่กระติกมาดื่มระหว่างทำงาน

๘. อ่านแผนผัง

แผนผังการสร้างโรงจอดรถจักรยาน

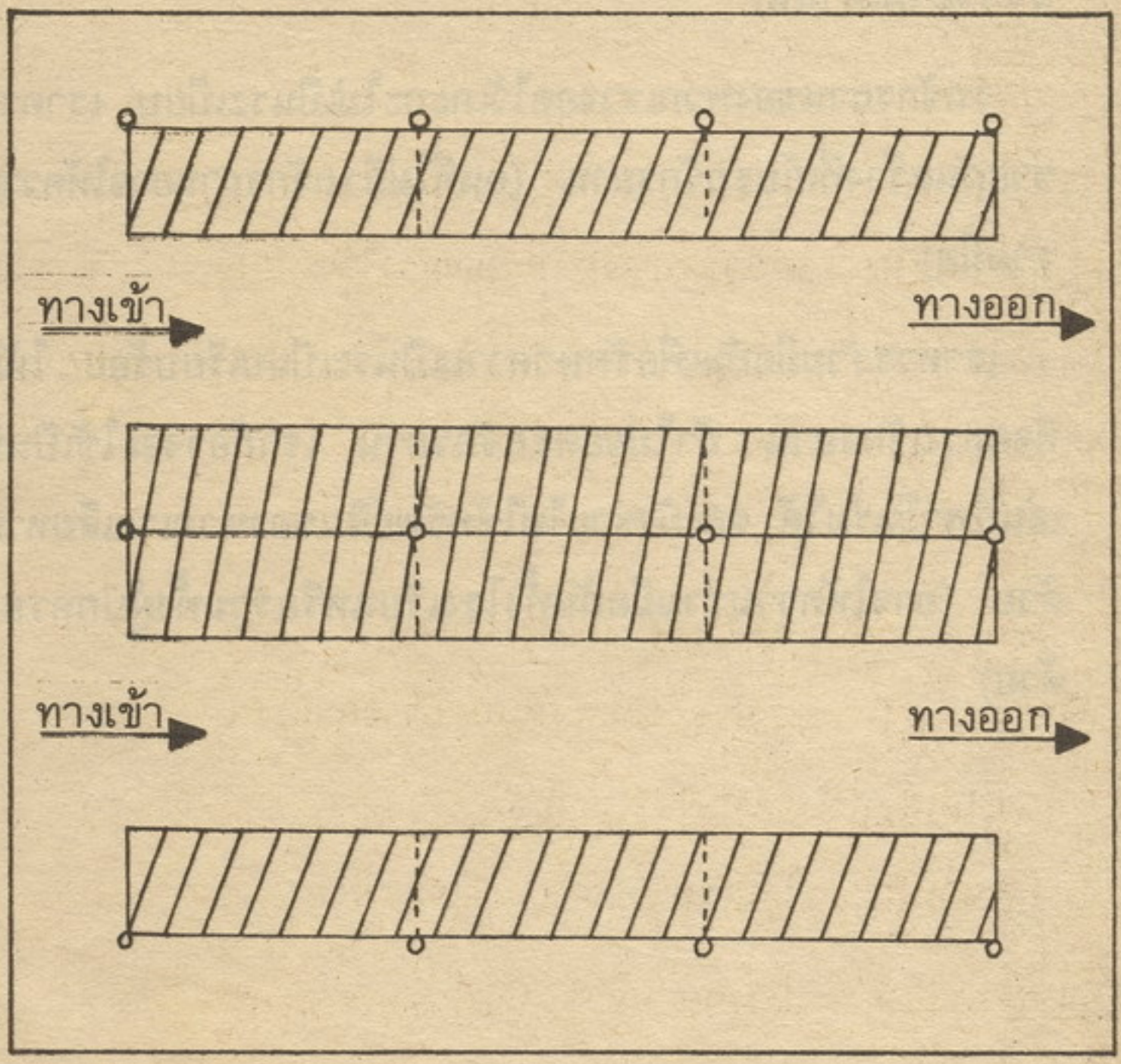

o หมายถึงหลุมที่จะขุดเสา

o——o ระยะห่างระหว่างหลุม ๑.๕ เมตร

——► ทางเข้าและทางออก

๙. การพูดชักจูงใจ การประกาศ เชื้อเชิญ ให้ความร่วมมือ ต้องเลือกใช้น้ำเสียง ใช้คำให้ถูกต้อง จึงจะได้รับความร่วมมือด้วยดี

รถจักรยานของเราทิ้งไว้ตากฝน สีจะกะเทาะ เราควรร่วมมือกันสร้างโรงจอดรถจักรยาน (คนที่ให้ความร่วมมือจะเป็นคนที่มีจักรยานเท่านั้น)

รถจักรยานของพวกเราจอดไว้เกะกะไม่เป็นระเบียบ เราควรช่วยกันสร้างที่เก็บรถจักรยาน (คนที่ไม่มีรถจักรยานอาจให้ความร่วมมือ)

เราควรร่วมมือกันเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ให้มีที่จอดรถจักรยาน ถ้าไม่จอดรถจักรยาน เราก็อาจจะใช้เป็นที่เล่นกีฬาในร่มได้ และยังช่วยไม่ให้ทรัพย์สินของพวกเราเสียหายด้วย (อาจให้ความร่วมมือกันทั้งโรงเรียนหรือรวมทั้งผู้ปกครองด้วย)

บทที่ ๑๘

แม่จ๋า

พอสิ้นเสียงสัญญาณบอกเวลาเลิกเรียน เสียงต่าง ๆ ก็ดังขึ้นเป็นปรกติทุกวัน มีเสียงท่องสูตรคูณบ้าง เสียงท่องคำประพันธ์บ้าง ฟังสับสนเซ็งแซ่สลับกับเสียงโครมครามของโต๊ะเก้าอี้ที่ถูกยกขึ้นซ้อนกันเพื่อทำความสะอาดห้องเรียน ถึงแม้หัวหน้าชั้นแต่ละชั้นจะคอยดูแลให้มีความระมัดระวัง แต่ความคึกคะนองตามประสาเด็กก็มักจะมองเห็นความสับสนวุ่นวายและเสียงอึกทึกเป็นเรื่องสนุกสนาน ต่อเมื่อขาเก้าอี้หัก หรือโต๊ะเป็นรอยขูดขีดหมดสวยจึงได้คิด

เพชรเก็บเครื่องเรียนใส่กระเป๋าเสร็จ ก็รีบไปบอกให้น้องชายของเขาคือหมึกกับมอมและน้องสาวคนรองสุดท้องซึ่งเรียนอยู่ชั้น ป. ๓ ป. ๒ และ ป. ๑ ตามลำดับ ให้กลับบ้านก่อน แล้ววิ่งตื๋อไปยังห้องเรียนชั้น ป. ๖/๑ ปิติถือกระเป๋าหนังสือกำลังจะกลับบ้านกับเพื่อน ๆ

"ปิติ เธอจะรีบกลับบ้านหรือเปล่า ไปเป็นเพื่อนฉันหน่อยได้ไหม ฉันจะไปที่ร้านของจันทร" เพชรชวน ปิติจึงบอกว่า "ไปซี ฉันไม่รีบร้อนอะไร นั่นจันทรยังไม่กลับบ้าน ไปพร้อมกับเขาก็ได้ ชวนมานี ชูใจไปด้วยซิ" เพชรเข้าไปชวนจันทร มานี และชูใจ ซึ่งกำลังคุยกันพลางเก็บเครื่องเรียนพลางอยู่ในห้องเรียน ทั้งสามคนจึงรีบเก็บเครื่องเรียน ดวงแก้วอยากไปด้วย แต่ป้าของดวงแก้วเป็นคนเข้มงวดมาก ถ้าดวงแก้วกลับบ้านผิดเวลาครั้งใดก็จะอารมณ์เสียและไล่เบี้ยเอาทุกครั้ง ดวงแก้วไม่อยากขัดใจป้า จึงไม่ไปกับเพื่อน ๆ

"เธออยากจะไปที่ร้านของฉันทำไมจ๊ะ เพชร" จันทรถาม ขณะที่เดินไปด้วยกัน

"ฉันจะไปซื้อตะกร้าหาของป่าให้แม่จ๊ะ ใบเก่าพังไปแล้ว" เพชรตอบ พลางถอนใจและพูดต่อไปว่า "ที่จริงฉันไม่อยากให้แม่ทำงานเลย ตั้งแต่หายป่วยคราวนั้นแม่ก็ไม่แข็งแรง ออด ๆ แอด ๆ เรื่อยมา แต่แม่ก็ไม่เคยอยู่นิ่ง ทำงานหนักอยู่ตลอดเวลา"

"เพชรก็อย่าซื้อตะกร้าไปให้แม่ซีจ๊ะ แม่จะได้ไม่ต้องทำงาน" ชูใจออกความเห็น

"โอย...ไม่ได้หรอก.....นี่แม่บอกให้ซื้อไปให้หลายวันแล้ว ฉันไม่ซื้อไป เลยโดนดุทุกวัน ฉันไม่อยากขัดใจแม่ กลัวแม่จะเสียใจ" เพชรตอบ

"เพชรนี่รักแม่จริงนะ" มานีพูด

"อ้าว! ทุกคนก็รักแม่ไม่ใช่หรือมานี" เพชรท้วง

"ถูกแล้ว ทุกคนรักแม่ แต่ฉันรู้สึกว่าเพชรรักแม่มากเป็นพิเศษ"

"ฉันไม่อยากได้ยินแม่พูดว่า แม่ไม่รักฉัน เวลาแม่โกรธ แม่จะร้องตะโกนว่า 'ข้าไม่รักเอ็งแล้ว' ทุกที ฉันกลัวแม่ไม่รักฉัน จึงต้องตามใจแม่ เพราะฉันรักแม่มาก" เพชรตอบ

"เฮ้อ" ชูใจถอนใจ "ฉันไม่มีแม่"

"แล้วฉันล่ะ" จันทรพูดเสียงเครือ

ปิตินิ่งฟังเพื่อน ๆ พูดอยู่นาน เห็นเรื่องจะเลยเถิดไปกลายเป็นเรื่องเศร้า จึงตัดบทถามจันทรว่า "ตอนนี้ที่ร้านของจันทรมีตะกร้าเยอะไหม"

"เยอะแยะ มีแบบแปลก ๆ ด้วย ตอนที่ฉันนอนรักษาขาอยู่โรงพยาบาลที่กรุงเทพ ฯ น้าไปเยี่ยมฉัน ก็ไปแวะดูตามร้านขายเครื่องหวาย เครื่องไม้ไผ่ ได้เห็นแบบตะกร้า แบบเครื่องใช้แปลก ๆ น้าจำมาสาน ขายดิบขายดีเชียวละ" จันทรตอบ ปิติพูดว่า "ฉันอยากซื้อกระเช้าให้ยายใส่ของกระจุกกระจิกเวลาไปวัดสักหนึ่งใบเหมือนกัน แต่วันนี้ไม่ได้เอาตังค์มา"

"โธ่เอ๋ย ! ปิติ พูดอย่างกับว่าเป็นคนอื่นคนไกล เราเป็นเพื่อนกันแท้ ๆ เธอชอบใจกระเช้าใบไหนก็เลือกไปให้ยายได้เลย วันหลังเธอค่อยเอาตังค์มาให้ก็ได้" จันทรว่า

พอไปถึงร้าน น้าของจันทรกำลังขายของวุ่นอยู่กับลูกค้า ๔–๕ คน พวกเด็ก ๆ ทำความเคารพ น้าของจันทรก็โอภาปราศรัยเป็นอย่างดี และบอกให้เลือกดูของที่ต้องการได้ตามใจชอบ เพชรเลือกได้ตะกร้าใบหนึ่งสวยงามและแข็งแรง มีป้ายแขวนติดราคาไว้ ๔๐ บาท เพชรส่งธนบัตรฉบับละ ๑๐ บาท ให้น้าของจันทร ๔ ใบ แต่น้าของจันทรส่งคืนหนึ่งใบ เพชรยกมือไหว้ขอบคุณ

"อ้าว ! ทำไมปิติไม่เลือกกระเช้าไปให้ยายล่ะจ๊ะ" จันทรถาม

"ไม่เอาละ วันนี้ฉันจะไปถามยายดูก่อนว่า ยายชอบแบบไหน พรุ่งนี้ฉันจึงจะแวะมาเลือก" ปิติตอบ

"ฉันรู้ว่าปิติเกรงใจ เอาเถอะ เธอจะทำอย่างไรก็ตามใจ" จันทรพูด มานีเลือกซื้อพัดไปพัดไฟได้สองเล่ม แล้วส่งเงินให้น้าของจันทร ๕ บาท เพราะมีราคาติดไว้เล่มละ ๒.๕๐ บาท น้าของจันทรรับเงินแล้วส่งพัดแถมให้มานีอีกเล่มหนึ่ง มานีไหว้ขอบคุณ เด็ก ๆ พากันเดินชมข้าวของในร้านอยู่ครู่หนึ่ง ก็ลาน้าของจันทรและจันทร แล้วแยกย้ายกันกลับบ้านของตน มานีกับชูใจเดินไปด้วยกันเพราะบ้านอยู่ทางเดียวกัน พอมานีจะแยกเข้าบ้านก็ส่งพัดที่ได้แถมให้ชูใจ เพราะพัดที่ซื้อมาสองเล่มก็พอแก่ความต้องการแล้ว

เพชรไปถึงบ้านจึงเอาตะกร้าไปให้แม่ พลางพูดว่า "ผมซื้อตะกร้ามาให้แม่แล้ว แต่ผมไม่อยากให้แม่ขึ้นไปหาหน่อไม้และของป่าบนภูเขา"

"ทำไมล่ะ" แม่หันมาถามเพชร ระยะนี้แม่ของเพชรอ้วนท้วนมีน้ำมีนวลขึ้น

"แม่ไม่ค่อยแข็งแรง แล้วก็....ตอนนี้ เราพอมีเงินใช้บ้างแล้ว ให้ผมกับพ่อและน้อง ๆ ทำงานก็พอ"

แม่หัวเราะเบา ๆ "แม่แข็งแรงแล้วนะเพชร เห็นไหมแม่อ้วนขึ้น จะให้แม่นั่งดูพ่อกับลูกทำงานไม่ได้หรอก ถึงเราจะพอมีกิน แต่ลูก ๆ กำลังเรียนหนังสือกัน เราก็ต้องทำงานหาเงินให้พอมีเก็บ เผื่อใช้สอยเวลา

จำเป็น เราเป็นคนจนนะลูก แค่นี้ก็บุญแล้วที่ได้มาพบคุณลุงทรัพย์ มิฉะนั้นเราคงร่อนเร่พเนจรไปถึงไหนก็ไม่รู้"

"ผมจำใส่ใจอยู่เสมอว่าเราเป็นคนจน ไม่เคยลืมตัวเลย แต่ผมไม่อยากให้แม่ทำงานหนัก ให้แม่ทำกับข้าวและทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่กับบ้านก็พอแล้ว"

แม่มองหน้าเพชร แววตาของแม่อ่อนโยนเต็มไปด้วยความรัก "เพชร แม่ดีใจที่แม่มีลูกอย่างเจ้า เจ้ารักพ่อ รักแม่และน้อง ๆ ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีของน้อง ช่วยพ่อช่วยแม่ทำงานหาเงินตัวเป็นเกลียว.... ดูซิ ตัวแค่นี้เอง" ว่าแล้วแม่ก็ดึงเอาตัวเพชรไปกอด พลางร้องไห้เบา ๆ เพชรตกใจ "แม่จ๋า แม่ร้องไห้ทำไม"

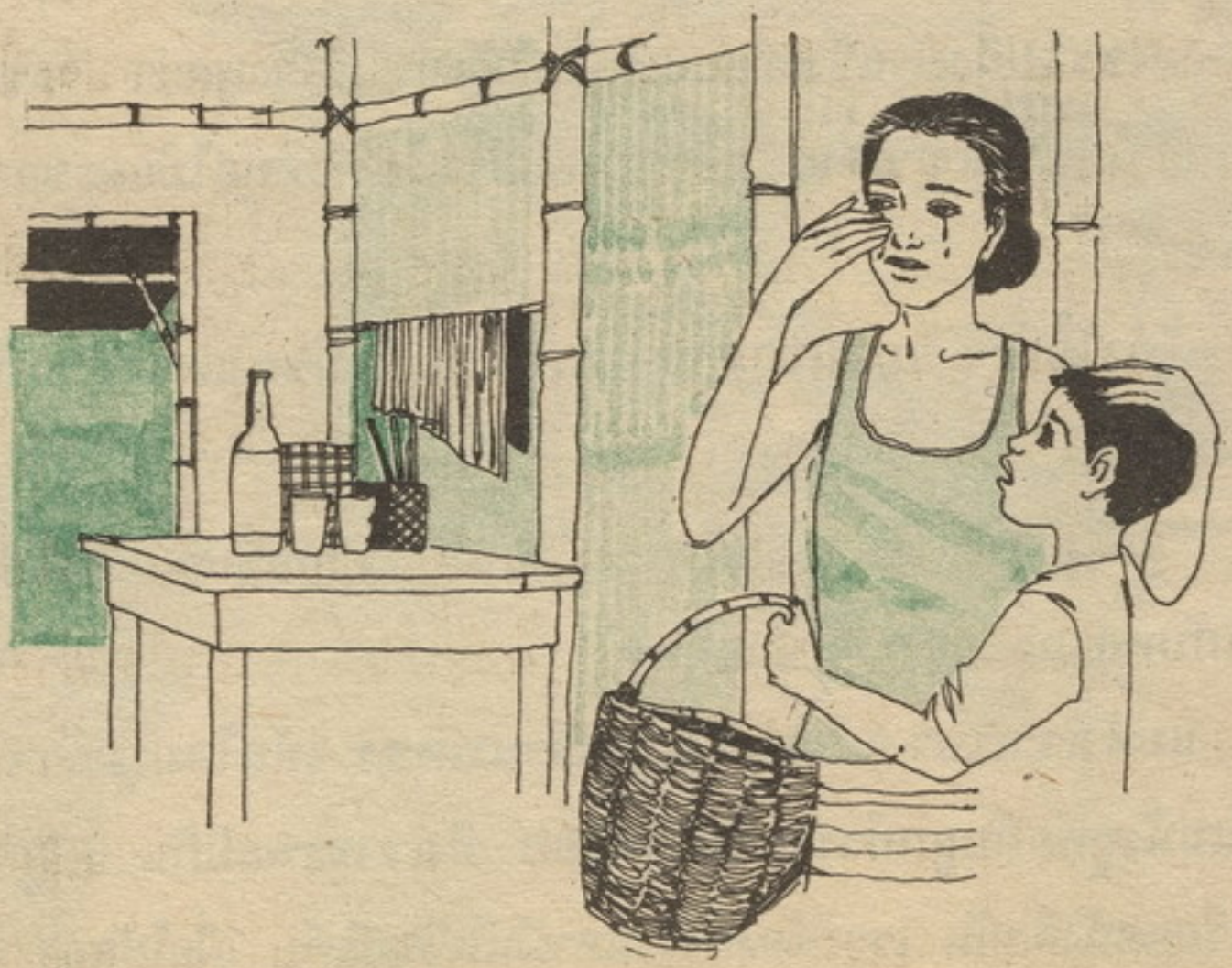

แม่ยกมือเช็ดน้ำตาพลางหัวเราะ “ไม่รู้ซีลูก ใจคอมันตื้นตันอย่างไรบอกไม่ถูก” แม่กอดเพชรนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดเบา ๆ ว่า “แม่รักเพชรนะ” เพชรรู้สึกชื่นใจเหลือที่จะกล่าว เขากอดแม่พลางซบศีรษะลงแนบอก “ถ้าแม่รักเพชร แม่อย่าขึ้นไปหาของป่าบนภูเขานะครับ” แม่หัวเราะเสียงดัง “อะไรกันเพชร ... นี่ เจ้าคิดอย่างไร แม่เคยขึ้นไปอยู่เสมอ และของพวกนั้นก็ขายดีเสียด้วย ถ้าเจ้าไม่อยากให้แม่ขึ้นไป เจ้าซื้อตะกร้ามาให้แม่ทำไมเล่า”

“แม่บ่นว่าตะกร้าใบเก่าของแม่พังไปแล้ว แม่อยากได้ใบใหม่ ผมจึงซื้อมาให้ ผมไม่ได้ซื้อมาให้แม่ขึ้นไปหาของป่าบนภูเขานะ” เพชรท้วงติง

แม่ใช้อุ้งมือทั้งสองประคองใบหน้าของเพชรขึ้นมา เพชรกับแม่มองตากันอยู่ครู่หนึ่ง แม่จึงยิ้มให้พลางพูดว่า “เอาเถอะแม่จะขึ้นไปอีกครั้งเดียว ครั้งสุดท้าย แล้วแม่จะไม่ขึ้นไปอีกแล้ว”

“จริงนะ” เพชรร้องอย่างดีใจ “แม่สัญญานะครับว่าจะขึ้นไปอีกครั้งเดียวแล้วจะไม่ขึ้นไปอีก”

แม่จูบที่แก้มเพชรเบา ๆ “จ้ะ แม่สัญญา”

เพชรดีใจมาก กัมลงกราบแม่แล้วไปเปลี่ยนเสื้อผ้า ลงไปช่วยพ่อทำงานที่ไร่ ตั้งแต่วันนั้นมาเพชรรู้สึกสบายอกสบายใจอย่างบอกไม่ถูก

หลังจากวันนั้นสองสัปดาห์ เย็นวันหนึ่ง ก่อนเลิกเรียนเล็กน้อย มีพยับฝนมืดทะมึนอยู่ขอบฟ้า เสียงฟ้าร้องครืน ๆ อยู่ไกล ๆ ลมแรงพัด

กระโชกอยู่ตลอดเวลา ไม่ช้าเมฆสีดำก็เคลื่อนมาคลุมจนมืดทั่วท้องฟ้า พอโรงเรียนเลิกฝนก็กระหน่ำลงมาอย่างหนาเม็ด นักเรียนส่วนใหญ่จึงรออยู่ที่โรงเรียน หลายคนมีผู้ปกครองนั่งสามล้อมารับกลับไป

เพชรรู้สึกว่าหัวใจของเขาเร่าร้อนอยากกลับบ้าน เขาสั่งหมึกกับมอมและน้องสาวให้รอจนกว่าฝนหยุดแล้วจึงพากันกลับบ้าน ส่วนตัวเขาเก็บกระเป๋าเครื่องเรียนไว้ในโต๊ะเรียน แล้ววิ่งฝ่าฝนออกไปโดยไม่ฟังเสียงครูและเพื่อน ๆ ห้าม เพชรวิ่งอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยจนกระทั่งมาถึงบ้าน พบน้องสาวคนเล็กนั่งอยู่บนเรือนคนเดียว พอน้องเห็นเพชรก็ทำท่าดีอกดีใจมาก

"พ่อกับแม่ไปไหน" เขาละล่ำละลักถามน้อง

"แม่ขึ้นไปหาหน่อไม้บนภูเขา พอฝนตกพ่อก็ตามขึ้นไปหาแม่" น้องตอบ เพชรไม่รอช้า ลงจากเรือนวิ่งไปที่ภูเขาทันที เขาวิ่งขึ้นไปตามทางเล็ก ๆ ที่วกวนและลื่น อารามรีบร้อนเพชรหกล้มหลายครั้ง แต่เขาไม่สนใจ มุ่งหน้าไปสู่ดงไผ่ที่แม่เคยขึ้นมาหาหน่อไม้เสมอ ๆ

ปากของเขาก็กู่ตะโกนเรียกหาพ่อกับแม่แข่งกับเสียงลมฝนซึ่งดังอื้ออึง

ทันใดนั้น เพชรได้ยินเสียงร้องไห้แว่วมาแต่ไกล เขาเงี่ยหูฟังเพื่อจับทิศทางของเสียง ครั้นแล้วเขาก็เร่งฝีเท้าไปตามทิศทางนั้น พอขึ้นไปถึงลานหินระหว่างซอกเขา เพชรเห็นพ่อกอดประคองร่างของแม่ไว้ในอ้อมแขน พลางร่ำไห้ปานใจจะขาด ทั้งพ่อและแม่เปียกโชกไปทั้งร่าง เพชรถลาเข้าไป

"เพชรเอ๋ย แม่ตายเสียแล้วลูก" พ่อบอก เพชรไม่เชื่อหูตนเอง เขาผวาเข้าไปกอดแม่ ร่างของแม่เย็นยิ่งกว่าน้ำฝน ใบหน้าขาวซีด

"แม่จ๋า" เพชรร้องตะโกนสุดเสียง แล้วเขาก็ร้องไห้คร่ำครวญ

แทบไม่เป็นภาษามนุษย์ พ่อของเพชร พอเห็นอาการเศร้าโศกของบุตรชายก็ได้สติ เอื้อมมือมาโอบกอดเพชรไว้อย่างปลอบประโลม

"ลูกเอ๋ย ! พ่อก็เสียใจเหมือนกับเจ้า แต่เราจะร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด แม่ก็ไม่ฟื้นคืนมา สงบอกสงบใจไว้บ้างเถอะลูก"

"พ่อจ๋า แม่เป็นอะไร ใครทำแม่" เพชรสะอื้นถาม

"พ่อคิดว่าแม่คงถูกงูกัด เพราะมีแผลเล็ก ๆ อยู่ที่หัวไหล่ของแม่ พ่อขึ้นมาถึงที่นี่ฝนกำลังตกหนัก เห็นแม่นอนฟุบอยู่ข้างตะกร้าหน่อไม้ใกล้กอไผ่ พ่อจึงอุ้มแม่ออกมาที่นี่"

"แม่ขึ้นมาตั้งแต่เมื่อไร"

"กินข้าวกลางวันแล้ว พ่อไปขุดร่องในไร่ต่อ แม่ก็คว้าตะกร้ามาที่นี่"

พ่อช้อนตัวแม่อุ้มไว้ในวงแขน ผมของแม่ยาวสยายเปียกฝนจนลู่แนบติดกับศีรษะ พ่อชวนเพชรกลับบ้าน เพชรวิ่งไปเก็บตะกร้าของแม่ซึ่งมีหน่อไม้สองหน่ออยู่ในนั้น ถือเดินร้องไห้ตามพ่อลงจากภูเขา หัวใจของเพชรเหมือนจะแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ ตั้งแต่จำความได้ เพชรยังไม่เคยเศร้าโศกเสียใจครั้งใดมากเท่าครั้งนี้

พ่อกับลูกเดินไปด้วยกันเงียบ ๆ จนกระทั่งถึงบ้าน ฝนก็ยังไม่หยุด น้องของเพชรทั้งสามคนยังไม่กลับจากโรงเรียน พอขึ้นไปบนเรือน น้องสาวคนเล็กของเพชรวิ่งเข้ามาหา พอเห็นสภาพของแม่ก็ร้องไห้โฮ โผเข้ากอดเพชรแน่น พ่อวางศพแม่ลงกับพื้น จัดแจงเช็ดเผ้าผมเนื้อตัวให้จนแห้ง แล้วบอกเพชรให้ไปบอกลุงของวีระ ลุงพา

เจ้าหน้าที่มาชันสูตรพลิกศพ เจ้าหน้าที่ลงความเห็นว่า แม่ของเพชรถูกงูพิษกัดตาย

ข่าวที่น่าสลดใจนี้แพร่ไปถึงผู้ที่รักใคร่และสนิทสนมกับครอบครัวของเพชร ทุกคนพลอยเศร้าโศกเสียใจไปกับครอบครัวของเพชร ลุงเป็นคนกำหนดการบำเพ็ญกุศลและวันที่จะฌาปนกิจ

วันฌาปนกิจศพแม่ของเพชรที่ฌาปนสถานของวัด ครูใหญ่ ครูไพลินและครูในโรงเรียนหลายคน ตลอดจนเพื่อน ๆ รุ่นพี่รุ่นน้องของเพชรไปร่วมงานมากมาย เกษตรอำเภอก็มาร่วมด้วย วีระ ปิติ มานี ชูใจ จันทร ดวงแก้วและสมคิดช่วยงานอย่างแข็งขันตั้งแต่แรก ทุกคนสลดหดหู่ใจเพราะสงสารเพชรและน้อง ๆ มานะเขียนจดหมายแสดงความเสียใจกับเพชร แต่เขาไม่สามารถจะมาร่วมงานได้

หลังวันฌาปนกิจแล้วหลายวัน เพชรไปโรงเรียนเป็นปรกติ แต่เขายังหม่นหมองและเศร้าสร้อย ใครพูดใครถามถึงแม่ก็น้ำตาซึมออกมาทันที ชูใจพบคำประพันธ์บทหนึ่งชื่อ “แม่จ๋า” ในนิตยสารรายปักษ์ฉบับหนึ่ง มีข้อความเกี่ยวกับแม่ที่น่าประทับใจมาก และเหมาะที่จะปลอบใจเพชรเป็นอย่างยิ่ง เธอจึงคัดลอกมาให้ มีเนื้อความดังนี้

แม่จ๋า

“รัตติ”

แม่จ๋าดวงใจลูก ยังพันผูกไม่เสื่อมคลาย
รักแม่แน่ใจหมาย มุ่งกตเวทีนิรันดร

เพราะรู้ว่าแม่รัก
ห่วงใยไม่แคลนคลอน
เมื่อแรกที่ลูกเกิด
แม่รักแม่สร้างสรรค์
แม่ทำแม่คิดชอบ
เพื่อสร้างให้ลูกมี
เมื่อลูกพ้นครรภ์แม่
สอนสั่งหวังจักให้
กายใจและความคิด
ลูกจึงไม่ทุกข์ทน
แม่มีวิธีสอน
โอนอ่อนผ่อนวาจา
ฝึกลูกให้แข็งแกร่ง
ฝังแน่นในความจำ
ค่ำเช้าเฝ้าพันผูก
ลูกแสนระเริงรื่น
ครั้นแล้วอนิจจา
สู่แหล่งแห่งหนใด
เหมือนดังแสงเทียนดับ
คิดไปใจลูกหวาม

แจ้งประจักษ์จิตอาทร
รักลูกดั่งดวงชีวัน
ถือกำเนิดขึ้นในครรภ์
สิ่งดีงามให้ทันที
ตามระบอบแห่งความดี
สมบูรณ์สุขทั้งกายใจ
เฝ้าดูแลเจริญวัย
ลูกเติบโตขึ้นเป็นคน
เริ่มชีวิตแม่ฝึกฝน
เพราะเชื่อแม่แต่แรกมา
ไม่ตึงหย่อนแสนหรรษา
กล่อมเกลาลูกถูกคลองธรรม
ทั้งเข้มแข็งแม่น้อมนำ
เหมือนมนตราพาชีพยืน
อยู่กับลูกทุกวันคืน
ผาสุกล้ำฉ่ำหทัย
แม่ต้องมาจากลูกไป
ลูกสุดคิดจะติดตาม
แม่แลลับทุกโมงยาม
ฝืนโศกเศร้าหงอยเหงาทรวง

ลูกยังมิเคยพบ
ทุกข์นี้ทุกข์กว่าปวง
สุดเพรียกร่ำเรียกหา
จึงคิดให้แม่ยัง
จะยึดเอาคำสอน
ฝังจิตนิจนิรันดร์
โลกนี้ไม่อ้างว้าง
อวยพรลูกทุกครา
ทุกข์กระทบที่ใหญ่หลวง
ลูกวิตกเพียงอกพัง
ให้แม่มาดังใจหวัง
อยู่กับลูกทุกคืนวัน
ความอาวรณ์สายสัมพันธ์
เหมือนแม่อยู่คู่ลูกยา
แม่เคียงข้างเหนือเกศา
ขวัญลูกดีมีชัยเอย

เพชรน้ำตาคลอ คำประพันธ์บทนี้ถูกใจเขามาก อ่านแล้วหายว้าเหว่ มีความรู้สึกเหมือนแม่มาอยู่ใกล้ ๆ เขาขอบใจชูใจพลางพับกระดาษจดคำประพันธ์ใส่กระเป๋าเสื้อ พอดี ปิติ มานี จันทร ดวงแก้ว และสมคิดเดินมาสมทบ

"ชูใจคัดลอกคำประพันธ์ แม่จ๋า มาให้ฉัน" เพชรบอกเสียงเศร้า ๆ "ฉันจะเอาไว้อ่านเวลาคิดถึงแม่"

"โธ่ ! เพชร หักอกหักใจเถอะ แม่ของเธอไปสู่สุคติแล้ว" มานีปลอบ เพชรถอนใจ "พ่อของฉันยังคร่ำครวญถึงแม่อยู่ทุกวัน บ่นอยู่แต่ว่า สู้ทุกข์ยากด้วยกันมา พอมีความสุขขึ้น แม่ก็มาจากไป ช่างบุญน้อยเสียจริง ๆ"

"เธอเก็บตะกร้าใบนั้นไว้ที่ไหนเพชร" จันทรถามเบา ๆ

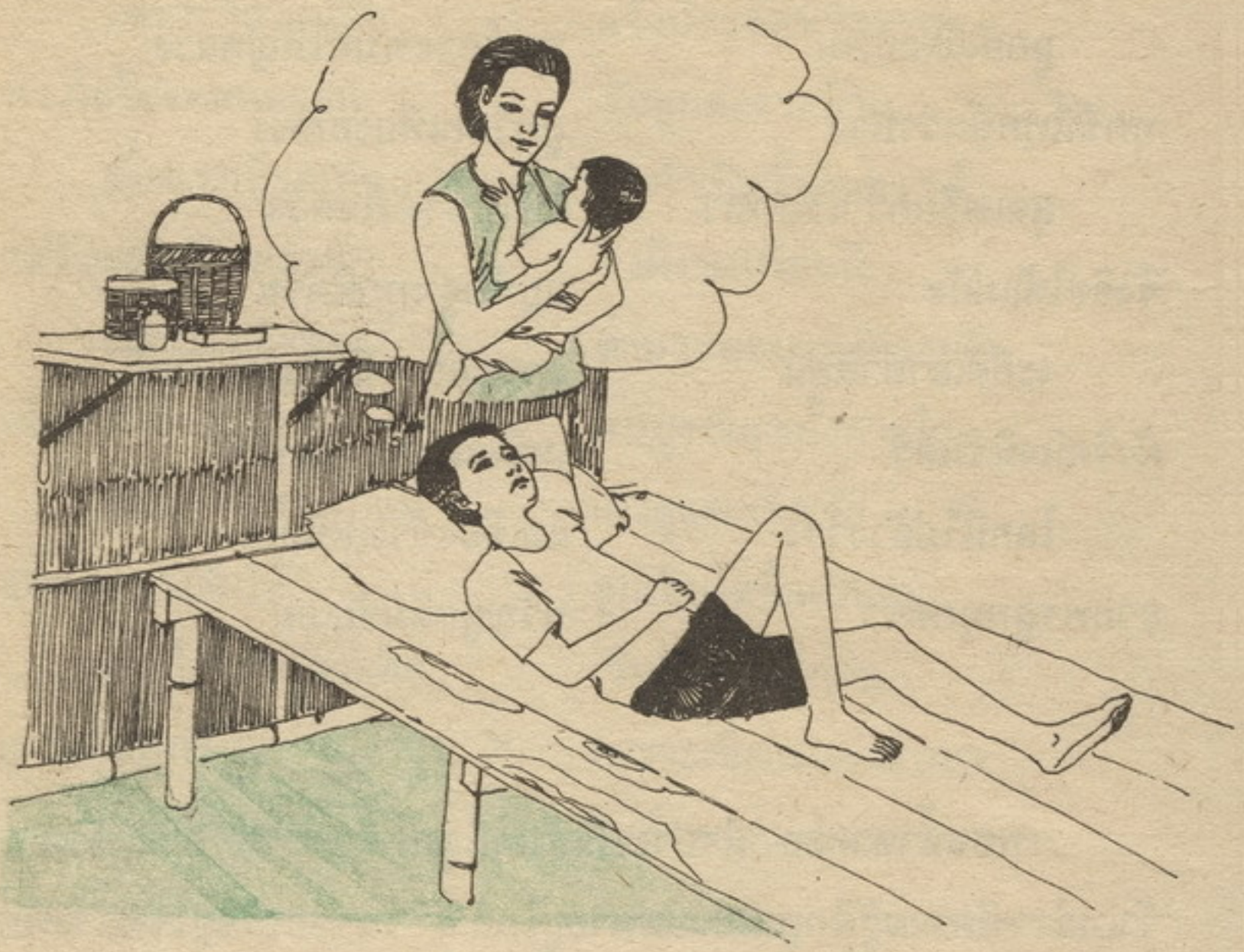

"เก็บไว้บนหัวนอนของฉัน พร้อมกับหน่อไม้สองหน่อนั้นด้วย แม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับฉันจริง ๆ"

"แม่สัญญาว่าอย่างไรจ๊ะ เพชร" ดวงแก้วถาม

"ฉันไม่อยากให้แม่ขึ้นไปหาของป่าบนภูเขา จึงขอร้องแม่ แม่บอกว่าแม่จะขึ้นไปอีกครั้งเดียวเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจะไม่ขึ้นไปอีกเลย แล้วแม่ก็ไม่ได้ขึ้นไปอีกจริง ๆ" เพชรตอบ

"เธอเก็บตะกร้าไว้อย่างนั้น พอเห็นตะกร้าทีไร เธอก็จะเศร้าใจอยู่ไม่หาย เอาไปเก็บไว้ที่อื่นไม่ดีหรือเพชร" สมคิดพูด

"ตะกร้าใบนั้นแหละจะเตือนให้ฉันนึกถึงแม่ นึกถึงความรัก ความห่วงใย และความหวังดีของแม่ ฉันจะได้รู้สึกว่าแม่อยู่ใกล้ ๆ คอยให้กำลังใจเพื่อให้ฉันเป็นคนดี ฉันจะเก็บตะกร้าใบนี้ไว้ใกล้ตัวจนตลอดชีวิต" เพชรตอบ

แบบฝึก

๑. การอ่านคำบางคำที่ไม่เคยพบมาก่อน อาจคาดคะเนความหมายของคำนั้นจากเนื้อเรื่อง หรือคาดคะเนความหมายจากรูปและเสียงของคำ เมื่อยังไม่รู้ความหมายก็ศึกษาจากประมวลคำศัพท์และพจนานุกรมได้

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ คาดคะเนความหมายจากรูปคำที่มีไม่ครบทุกพยางค์ ซึ่งอาจจะมีตัวสะกดคล้ายกัน มีเสียงพยางค์บางพยางค์เหมือนกัน แต่มีความหมายเหมือนเดิม

คำเดิม	**คำที่ตัดทอน**
สตางค์	ตังค์ (ภาษาพูด)
อนุชา	อนุช นุช
อนิจจา	นิจจา
อดิเรก	ดิเรก

อภิรมย์	ภิรมย์
อุโบสถ	โบสถ์

๑.๒ คำบางคำเสียงพยางค์คล้ายกัน ผิดกันที่สระตัวหน้าหรือตัวหลัง แต่ก็ยังมีความหมายเหมือนเดิม

เยาวชน	– ยุวชน	จันทร	– จันทรา
พิจิตร	– ไพจิตร	มนตร์	– มนตรา
ตะวัน	– ตาวัน	เกศี	– เกศา
พิศาล	– ไพศาล	ชัย	– ชโย
นิรมิต	– เนรมิต	บิดา	– บิดร

๑.๓ คำบางคำเสียงยังเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน และความหมายเหมือนกัน แต่มีพยางค์มากน้อยต่างกัน

เสร็จ	– สำเร็จ	แข็ง	– กำแหง
ติ	– ตำหนิ	โลภ	– ละโมบ
บวช	– ผนวช	เพราะ	– ไพเราะ
สาร	– สารา	อวย	– อำนวย
ครบ	– คำรบ	เดิน	– ดำเนิน

๒. สำนวนเปรียบเทียบ แสดงความหมายและเพิ่มความไพเราะมากขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

บุญน้อย	– อายุสั้น
หาเงินตัวเป็นเกลียว	– ทำงานทุกอย่างเพื่อให้มีรายได้ จึงมีความลำบาก ไม่ได้อยู่อย่างสุขสบาย (เหมือนเกลียวเชือกซึ่งบิดอยู่ตลอดเวลา)
ร่ำไห้ปานใจจะขาด	– ร้องไห้มาก (เหมือนจะขาดใจตาย)
ร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด	– ร้องไห้มาก
เย็นยิ่งกว่าน้ำฝน	– เย็นมาก (เพราะน้ำฝนเป็นน้ำธรรมชาติที่เย็นที่สุด)
ดังแสงเทียนดับ	– หมดสิ้นทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่มีอะไรอีกแล้ว มืดมนไปหมด (เหมือนเมื่อแสงเทียนดับ ไม่มีแสงสว่างอื่นมาแทน ก็จะมืดไปหมด ไม่เห็นอะไรทั้งสิ้น)
หัวใจเหมือนจะแตกออกเป็นเสี่ยง ๆ	– เสียใจที่สุด
หัวใจเร่าร้อน	– ร้อนใจ กระวนกระวาย
รักดั่งดวงชีวัน	– รักมาก

วิตกเพียงอกพัง – เป็นทุกข์มาก กังวลใจมาก

ไล่เบี้ย – ซักไซ้ไล่เลียงเป็นรายตัว เพื่อให้ได้ความจริง

๓. การบรรยายความรู้สึกของตนให้ผู้อื่นเข้าใจโดยแจ่มแจ้งชัดเจน ผู้พูดหรือผู้เขียนจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตนออกมาอย่างจริงใจ และจูงใจผู้อ่านผู้ฟังให้คิดคล้อยตาม

ฝึกอ่านและสังเกต

๓.๑ แสดงความประหลาดใจ สงสัย

"อ้าว!.....ทุกคนก็รักแม่ไม่ใช่หรือมานี"

๓.๒ แสดงความขอบคุณ

"สนุกดี ขอบใจมากนะชูใจที่อ่านให้พวกเราฟัง เหนื่อยไหมจ๊ะ"

๓.๓ แสดงความยินดี

"ครูภูมิใจนักเรียนของครูมาก ที่มีใจเมตตาเพื่อนมนุษย์ที่ได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะคนไทยด้วยกัน และภูมิใจที่พอคิดจะช่วยก็ลงมือทำทันที ไม่มัวเกี่ยงงอนกันอยู่"

๓.๔ ขอร้อง เชิญชวน แนะนำ

"ปิติ เธอจะรีบกลับบ้านหรือเปล่า ไปเป็นเพื่อนฉันหน่อยได้ไหม ฉันจะไปที่ร้านของจันทร"

"ดูเพื่อน ๆ เขาเล่นสนุกกัน ปิติไม่ลงไปเล่นฟุตบอลกับเขาหรือ"

"เธอเก็บตะกร้าไว้อย่างนั้น พอเห็นตะกร้าทีไร เธอก็จะเศร้าใจอยู่ไม่หาย เอาไปเก็บไว้ที่อื่นไม่ดีหรือเพชร"

๓.๕ เสียใจ ปลอบโยน

"ลูกเอ๋ย! เราจะร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด แม่ก็ไม่ฟื้นคืนมา สงบอกสงบใจไว้บ้างเถอะลูก"

๓.๖ ต่อว่า ดุ คำสั่ง

"โธ่เอ๋ย! ปิติ พูดอย่างกับว่าเป็นคนอื่นคนไกล เราเป็นเพื่อนกันแท้ ๆ"

"ฟังให้เข้าใจเสียก่อน แล้วค่อยพูด มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายกับคนอื่น"

"ไปหยิบตะกร้ามาไว้ที่นี่ แล้วลงไปช่วยพ่อทำงานในสวน"

๓.๗ บรรยายเหตุการณ์

"ทันใดนั้น เพชรได้ยินเสียงร้องไห้แว่วมาแต่ไกล เขาเงี่ยหูฟังเพื่อจับทิศทางของเสียง ครั้นแล้วเขาก็เร่งฝีเท้าไปตามทิศทางนั้น พอขึ้นไปถึงลานหินระหว่างซอกเขา เพชรเห็นพ่อกอดประคองร่างของแม่ไว้ในอ้อมแขน พลางร่ำไห้ปานใจจะขาด ทั้งพ่อและแม่เปียกโชกไปทั้งร่าง เพชรถลาเข้าไป....."

๔. ภาษาไทยมีรูปและเสียงสระ พยัญชนะ มาก ใช้เขียนแทนเสียงต่าง ๆ เช่น เสียงธรรมชาติ หรือเสียงคำพูดในภาษาอื่นได้ใกล้เคียง

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. เสียงร้อง

ไก่ขัน เอ้ก อี๊ เอ้ก เอ้ก

แม่ไก่ร้องกระต๊าก ๆ

ลูกเจี๊ยบร้อง เจี๊ยบ ๆ

ช้างร้อง ฮูม ๆ แปร๋น ๆ

เสือร้อง โฮกปื๊บ ๆ

สุนัขเห่า โฮ่ง ๆ

๒. เสียงอุทาน

อุ๊ย! โอ๊ย! เอ๊ะ! อนิจจา! โธ่เอ๋ย!

๓. เขียนแทนภาษาอื่นได้ใกล้เคียง

ก๋วยเตี๋ยว เชิ้ต โน้ต เกี๊ยะ

๕. คำสัมผัสคล้องจอง ถ้านำมาเขียนให้อยู่ในผังที่บังคับจำนวนคำและบังคับตำแหน่งคำที่สัมผัส กำหนดผังให้มีลักษณะต่าง ๆ จะทำให้เกิดคำประพันธ์หลายแบบ นำไปใช้เรียบเรียงถ้อยคำให้เกิดความไพเราะสละสลวย ให้เหมาะสมกับเนื้อความ และจะก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกได้ดียิ่งขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต กาพย์ยานี

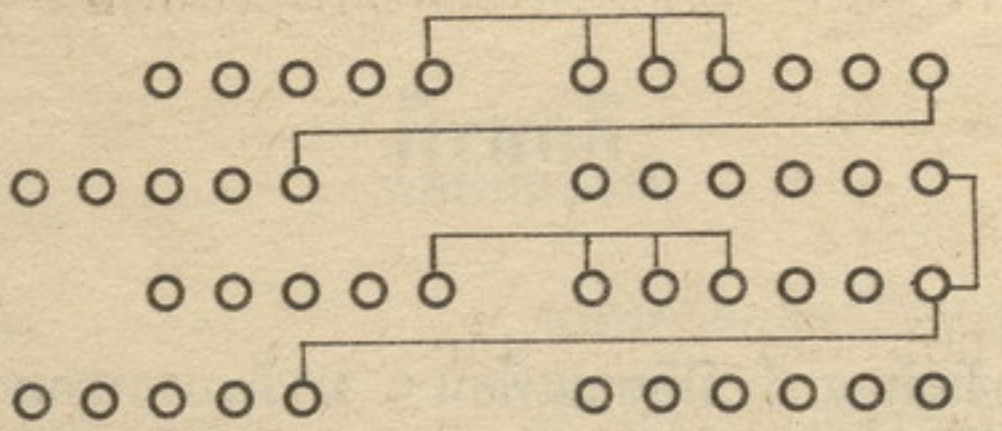

เมื่อแรกที่ลูกเกิด ถือกำเนิดขึ้นในครรภ์
แม่รักแม่สร้างสรรค์ สิ่งดีงามให้ทันที
แม่ทำแม่คิดชอบ ตามระบอบแห่งความดี
เพื่อสร้างให้ลูกมี สมบูรณ์สุขทั้งกายใจ

ระฆังดังหง่างหง่าง ฆ้องใหญ่กว้างคราง หึ่งหึ่ง
กลองหนังดังตึงตึง ตีกระดึงดังกริ่งกริ่ง
นักเลงร้องเพลงพลาง ตรงหน้าต่างไขว่ห้างหยิ่ง
เอาหลังนั่งเอียงอิง มือถือฉิ่งตีดังดัง

บทที่ ๑๙

ศึกทรพี

กลางวันวันเสาร์ ปิติชวนเพื่อน ๆ มารับประทานอาหารที่บ้านของเขา อาหารวันนั้น ยายกับแม่และพี่สาวช่วยกันทำเป็นพิเศษ มีอาหารสามอย่าง แถมปลานิลชุบแป้งทอดด้วย ของหวานมีสังขยาขนุน ผลไม้มีส้มเขียวหวานจากไร่ของวีระ ทุกคนอิ่มหมีพีมันไปตาม ๆ กัน

เมื่อช่วยกันเก็บถ้วยชามไปทำความสะอาดเสร็จเรียบร้อยแล้ว เด็ก ๆ พากันไปนั่งเล่นที่แคร่ เพชรถามปิติว่า

"เมื่อกี้ฉันได้ยินป้าสร้อยด่าลูกชายว่า ไอ้ทรพี ลูกป้าสร้อยเปลี่ยนชื่อว่าทรพีหรือ"

ปิติทำหน้างง "เอ๊ะ! เขาไม่ได้เปลี่ยนชื่อนี่นา หรือว่าไปแอบเปลี่ยน"

วีระหัวเราะหึ ๆ "ชื่อทรพีน่ะไม่ใช่ชื่อดีหรอกนะ ป้าสร้อยด่าลูกว่าไอ้ทรพี คำว่า ไอ้ทรพี หรือ ลูกทรพี แปลว่าลูกอกตัญญู"

"แปลกดีแฮะ" ชูใจกับจันทรอุทานพร้อมกัน

"เรื่องนี้มาจากเรื่องของควายชื่อทรพีมันขวิดพ่อของมันตาย" วีระบอก ทุกคนต่างสนใจอยากฟังเรื่องของทรพี วีระจึงบอกให้ปิติไป

ขอยืมหนังสือรามเกียรติ์ของยาย มาเปิดตอนศึกทรพีให้ทุกคนผลัดกันอ่าน ดังนี้

ตอนศึกทรพี

บัดนั้น นนทกาลอสุราใจหาญ
เป็นข้าพระสยมภูวญาณ เฝ้าทวารกำแพงชั้นใน
ไร้คู่อยู่เดียวถึงหมื่นปี จะรู้รสสตรีก็หาไม่
เห็นนางมาลีเดยออกไป เก็บพรรณดอกไม้ทุกเวลา
อรชรอ้อนแอ้นวิไลวรรณ มีใจผูกพันเสน่หา
นั่งยิ้มอยู่ริมทวารา นางเดินออกมาก็ตามไปฯ

ครั้นถึงที่สวนอุทยาน
เห็นนางนั่งกรองมาลัย
ยิ่งพิศยิ่งพิศวาสกลุ้ม
อสุราก็เด็ดเอามาลี
เมื่อนั้น
ตกใจดั่งใครมาฟาดฟัน
จึ่งชะแง้แลรอบอุทยาน
ความโกรธความแค้นแสนทวี
ครั้นถึงจึ่งกราบลงกับบาท
ทูลพลางนางแสนโศกา
ว่านนทกาลอาจอง
นางแจ้งแต่ต้นจนปลายไป
เมื่อนั้น
ได้ฟังกริ้วโกรธดั่งไฟกัลป์
จิตุบทจงเร่งลงไป
พาเอาตัวมันขึ้นมา
บัดนั้น
น้อมเศียรรับสั่งพระทรงญาณ
ครั้นถึงจึ่งแถลงแจ้งเหตุ
ให้กูมาหาอสุรี
นนทกาลเข้าแฝงไทรใหญ่
งามดั่งแขไขในราตรี
ให้เร่าร้อนรึงรุมดั่งเพลิงจี้
ทิ้งองค์เทวีวิไลวรรณฯ
นางเทพมาลีสาวสวรรค์
กัจยาร้องหวีดขึ้นทันที
ก็เห็นนนทกาลยักษี
หยิบมาลีได้ก็รีบมาฯ
พระอิศโรธิราชนาถา
ชลนาคลอเนตรร่ำไร
จะเกรงบาทบงสุ์ก็หาไม่
แล้วถวายดอกไม้เป็นสำคัญฯ
พระอิศวรบรมรังสรรค์
เหม่เหม่กุมภัณฑ์อหังการ์
ยังอ้ายนนทกาลยักษา
จะถามกิจจาให้แจ้งการฯ
จิตุบทผู้มีปรีชาหาญ
ก็รีบไปยังทวารทันทีฯ
ว่าอิศเรศเรืองศรี
ไปเฝ้าธุลีบาทาฯ

บัดนั้น
ได้แจ้งแห่งเทวบัญชา
ครั้นถึงจึ่งคลานขึ้นไปเฝ้า
น้อมเศียรนบนิ้วบังคมคัล
เมื่อนั้น
ทอดพระเนตรแลเห็นอสุรี
ดูก่อนอสุรีนนทกาล
จึ่งทำอาจองทะนงใจ
จึงนนทกาลยักษา
ตกใจก็มาด้วยเทวันฯ
พระเป็นเจ้าสามภพรังสรรค์
กุมภัณฑ์คอยฟังพระวาทีฯ
พระสยมภูวนาถเรืองศรี
มีเทวบัญชาถามไป
ตัวเอ็งคิดอ่านเป็นไฉน
เอาดอกไม้ทิ้งเทพมาลี

ซึ่งเป็นคนในใช้ชิด
หยาบช้าสาหัสใช่พอดี
บัดนั้น
ได้ฟังเทวราชบัญชา
น้อมเศียรทูลองค์ภูวนาถ
โทษาถึงสิ้นชีวัน
เมื่อนั้น
ได้ฟังกริ้วโกรธดืออัคคี
จึ่งสาปด้วยวาจาสิทธิ์
อย่าช้าจงเร่งลงไป
ชื่อว่ากำแหงทรพา
เมื่อได้มีบุตรชาญฉกรรจ์
ผลาญชีวิตมึงบรรลัย
สิ้นทุกข์มาเป็นนายทวาร
บัดนั้น
ได้ฟังเร่าร้อนในวิญญาณ์
ความทุกข์ความกลัวด้วยตัวผิด
ลาองค์พระผู้ทรงภพไตร
เดินพลางทางแสนโศกา
โอ้ว่าตัวกูนี้ไม่ดี
ไร้การภิรมย์สมสวาท
ไม่คิดเจียมตัวยักษี
มึงนี้ไม่กลัวอาญาฯ
จึ่งนนทกาลยักษา
ดั่งสายฟ้าฟาดกุมภัณฑ์
ซึ่งบังอาจหยอกนางสาวสวรรค์
ทรงธรรม์จงโปรดปรานีฯ
พระสยมภูวนาถเรืองศรี
จะไหม้ตรีโลกให้บรรลัย
ตัวมึงทำผิดเป็นโทษใหญ่
เป็นกาสรอยู่ในพนาวัน
สาใจที่มึงโมหันธ์
ชื่อว่าทรพีอันชัยชาญ
จึ่งให้พันชาติเดียรฉาน
ในสถานไกรลาสบรรพตาฯ
จึ่งนนทกาลยักษา
อสุราเพียงสิ้นชีวาลัย
สุดคิดที่จะขอโทษได้
ไปจากไกรลาสคีรีฯ
ชลนาอาบพักตร์ยักษี
เสียทีที่เกิดมาเป็นชาย
ชั่วชาติกว่าบุรุษทั้งหลาย

รักหญิงหมายสนิทไม่คิดกาย
ตั้งแต่นี้ไปจะได้ทุกข์
จะสัญจรนอนพงดงดาน
แล้วคิดมานะขบฟัน
ถึงตัวแล้วจะกลัวด้วยอันใด
ครั้นถึงหิมวันต์พนาเวศ
ชื่อว่าพระยาทรพา
ใหญ่สูงพ่วงพีองอาจ
กายาเผือกสีสำลาน
บริวารล้วนนางกาสร
แม้นว่าตัวใดมีครรภ์
ถ้าเห็นว่านางมหิงสา
ไม่อาลัยหมายใจว่าศัตรู
ด้วยความรังเกียจเดียดฉันท์
มหิงส์ตัวผู้ใดไม่แปลกปน
กลับกลายได้ความอัประมาณ
เสื่อมสุขจากที่เกษมศานต์
ขุนมารครวญคร่ำร่ำไรฯ
กรรมมาตามทันไม่หนีได้
คิดพลางตรงไปอรัญวาฯ
ก็กลับเพศไปเป็นมหิงสา
มีกำลังฤทธาเชี่ยวชาญ
หยาบคายร้ายกาจกล้าหาญ
ใจพาลอิจฉาอาธรรม์
ห้าพันสัญจรอยู่ไพรสัณฑ์
ทรพานั้นหมั่นระวังดู
คลอดลูกออกมาเป็นตัวผู้
เสี่ยวเสียจากหมู่ให้วายชนม์
หวงแหนสัตว์นั้นเป็นต้น
ตนเดียวเที่ยวอยู่ในดงดอนฯ

เมื่อนั้น
ทรพาร่วมสัตว์สมจร
จึ่งคิดคำนึงถึงตัว
แม้นกูจะคลอดลูกยา
อย่าเลยจะหนีไปจากหมู่
คิดแล้วลอบหลีกออกไป

มาถึงถ้ำแก้วสุรกานต์
ก็ได้ศุภฤกษ์ยามดี

จึ่งนางนิลากาสร
ก็มีอุทรจำเริญมา
ด้วยกลัวพระยามหิสา
เป็นผู้ก็ท่าจะบรรลัย
ซ่อนคลอดในคูหาใหญ่
เข้าในแนวเนินดีรีฯ

พอพระสุริยฉานจำรัสศรี
พร้อมทั้งดิถีเวลา

จึ่งตกลูกมาเป็นตัวผู้
คอล่ำกำลังมหึมา
ให้กินนมแล้วปลอบลูกรัก
แม้นพ่อของเจ้ารู้ไป
จึ่งเล่าให้ฟังถ้วนถี่
เจ้าจงระมัดกายา
สั่งพลางน้ำตาไหลพราก
แล้วออกจากถ้ำอลงกรณ์
เมื่อนั้น
ฟังนางกาสรก็อาลัย
จึงชวนกันเข้ารักษา
อยู่ทุกทิวาราตรี

มาจะกล่าวบทไป
เทวารักษามาช้านาน
เหมือนได้กินนมมารดร
จำเริญวัยใหญ่ขึ้นทุกวัน
ลองเชิงเริงร้องคะนองไพร
ตามสะกดบทจรทรพา
เห็นเท่าเติบใหญ่คล้ายคลึง
หมายเขม้นจะเป็นศัตรู
ดำดูองอาจแกล้วกล้า
ก็โลมเลี้ยงลูกยาสำราญใจ
แม่จะอยู่ช้านักก็ไม่ได้
จะพากันบรรลัยไม่พริบตา
แต่ฆ่าชีวีลูกเสียหนักหนา
กำพร้าแม่อยู่สถาวร
ขอฝากเทพไททุกสิงขร
บทจรตามฝูงเที่ยวไปฯ
เทวาอยู่ในคูหาใหญ่
มีใจกรุณาพันทวี
สองเขาบาทาทั้งสี่
ให้ชื่อทรพีชาญฉกรรจ์ฯ

ถึงทรพีใจหาญ
ในถ้ำสุรกานต์พรายพรรณ
มีกำลังฤทธิรอนแข็งขัน
ก็เที่ยวสัญจรออกมาฯ
ไล่เลี้ยวเสี่ยวขวิดหินผา
วัดรอยบาทาบิดาดู
ก้ำกึ่งพอจะตอบต่อสู้
วันนี้ตัวกูกับบิดา

จะได้ลองฤทธิ์ขวิดกัน
คิดแล้วแอบพุ่มซุ่มกายา
บัดนั้น
นอนอยู่กับฝูงบริวาร
จึ่งนำคณากาสร
บันเทิงเริงสัตว์พัลวัน
บัดนั้น
ครั้นเห็นพญาทรพา
โลดโผนโจนคะนองลองเขา
สกัดทางขวางหน้าแล้วร้องไป
ตัวท่านใจบาปหยาบคาย
เราก็เป็นบุตรในอุรา
บัดนั้น
ได้ฟังกริ้วโกรธคือไฟกัลป์
ตัวมึงนี้ฤาเป็นลูก
ฝ่ายกูผู้มีฤทธิไกร
แสนมหาพระยาสารสับมัน
มึงสู่รู้จะสู้บิดา
บัดนั้น
ฟังทรพากล่าวอหังการ
ประจัญดูกำลังให้หนักหนา
จับกลิ่นกินหญ้าอยู่ริมธาร ฯ
ฝ่ายพระยาทรพาใจหาญ
สุริยฉานส่องฟ้าพรายพรรณ
สัญจรไปในพนาสัณฑ์
พากันไปตามมรคา ฯ
ทรพีฤทธิแรงแข็งกล้า
ปรีดาที่จะได้ชิงชัย
โก่งหางวางเข้ามาใกล้
รู้จักเราหรือไม่ทรพา
ฆ่าลูกตัวตายเสียหนักหนา
หมายมาจะล้างชีวัน ฯ
ทรพาฤทธิแรงแข็งขัน
โก่งหางหูชันแล้วร้องไป
มาดูถูกเจรจาหยาบใหญ่
เลื่องลือทั้งในอรัญวา
ไม่อาจหาญกีดกั้นขวางหน้า
กูจะล้างชีวาให้วายปราณ ฯ
คำแหงทรพีใจหาญ
โผนทะยานเยาะเย้ยแล้วตอบไป

ตัวท่านฉันทาทุจริต
เทวาก็ไม่อวยชัย
บัดนั้น
ได้ฟังกริ้วโกรธโกรธา
โก่งหางวางวิ่งส่ายเขา
ซ้อนตักกลับกลอกว่องไว
บัดนั้น
โก่งคอย่อท้ายยืนประจัญ
อันเขาต่อเขาเข้าประหาร
ได้ทีขวิดถูกทรพา
. . . . . .

ฤๅจะรอต่อฤทธิ์เราได้
ที่ไหนจะรอดชีวาฯ
พญาทรพาแกล้วกล้า
สองตานั้นแดงดั่งแสงไฟ
ถาโถมโจมเข้าขวิดไขว่
หมายใจจะล้างชีวันฯ
กำแหงทรพีแข็งขัน
เสี่ยวขวิดติดพันกระชั้นมา
เสียงสะท้านเปรี้ยงเปรี้ยงดังฟ้าผ่า
ก็ม้วยชีวาด้วยฤทธีฯ
. . . . . .

ครั้นแล้วระเห็จเตร็ดเตริ่ง ลองเชิงออกจากฝูงใหญ่
ลำพองคะนองฤทธิไกร เที่ยวไปด้วยใจอหังการ์ฯ
ครั้นถึงหิมวาพนาลี ก็เสี่ยวขวิดตีรีพฤกษา
แล้วร้องว่าเหวยเทวา ใครมีศักดามาสู้กันฯ
เมื่อนั้น เทพเจ้าหิมพานต์ไพรสัณฑ์
ได้ฟังมหิงสาอาธรรม์ เทวันรำพึงคะนึงคิด
ตัวมันเป็นชาติเดียรฉาน มาเที่ยวพาลด้วยใจทุจริต
ถ้ากูจะออกต่อฤทธิ์ ฆ่าชีวิตมันได้ก็ไม่ดี
แม้นมาตรว่าพ่ายแพ้มัน จะอับอายเทวันทุกราศี
คิดแล้วจึ่งตอบวาที เรานี้ไม่มีฤทธิไกร
ตัวท่านสิทรงศักดา อันจะต่อฤทธาด้วยไม่ได้
ถ้าว่าจะใคร่ชิงชัย จงไปยังเบญจบรรพตฯ

บัดนั้น
เห็นเทวันครั่นคร้ามขามยศ
ครั้นถึงเบญจคีรินทร
เป็นประกายพรายแสงดั่งเปลวไฟ
เหวยเหวยดูก่อนเทเวศ
กว่าเทพไทในหิมพานต์
เมื่อนั้น
ฟังคำทรพีพาลา
อันตัวของเราทั้งหลาย
เทพเจ้ารักษาสมุทรไท
ตัวท่านจงไปรณรงค์
จึ่งจะได้เห็นฤทธี
บัดนั้น
ได้ฟังยินดีปรีดา
ครั้นถึงโถมลงในสมุทร
ขุ่นข้นไปทั้งสายชล
เหวยเหวยดูก่อนเทวา
เลื่องชื่อลือเดชเกรียงไกร
เมื่อนั้น
ได้ฟังพญาทรพี
จึ่งว่าตัวเราไม่มีฤทธิ์
ทรพีใจกล้าสาหส
รื่นเริงแล้วบทจรไปฯ
ก็เข้าขวิดก้อนเขาใหญ่
แล้วร้องไปด้วยคำอหังการ
ลือว่ามีเดชกำลังหาญ
มารอนราญด้วยกูผู้ศักดาฯ
เทพบุตรดีรีทั้งห้า
จึ่งมีวาจาตอบไป
จะต่อกำลังกายท่านไม่ได้
ฤทธิไกรเลิศลบธาตรี
กับองค์พระสมุทรเรืองศรี
ว่าแล้วก็ชี้มรคาฯ
ทรพีผู้ใจแกล้วกล้า
ระเห็จมาด้วยกำลังฤทธิรณฯ
ขวิดน้ำอุตลุดกุลาหล
แล้วร้องคำรนประกาศไป
ซึ่งอยู่รักษาสมุทรใหญ่
มาชิงชัยให้เห็นฤทธีฯ
พระสมุทรเทวันเรืองศรี
พาทีองอาจอหังการ์
ตั้งจิตอยู่ในอุเบกขา

ผู้ใดใครร้อนสัญจรมา
ตัวท่านหยาบช้าทารุณ
แม้ว่าจะใคร่ชิงชัย
บัดนั้น
ได้ฟังดั่งอมฤตรส
จึ่งเผ่นโผนขึ้นจากฝั่งสมุทร
ชันหูชูหางวางมา
ครั้นถึงหิรัญไกรลาศ
ยืนอยู่แล้วกล่าววาที
ตัวท่านผู้อัครเทวัน
เป็นใหญ่อยู่ในทศทิศ
เมื่อนั้น
ได้ฟังมหิงส์อหังการ์
เหม่เหม่ดูดู่อ้ายทรพี
ตัวมึงหยาบใหญ่ใจพาล
ฆ่าพ่อตายแล้วมิหนำ
มึงจะสู้กูไม่คู่พักตร์
เอ็งจงรีบไปยุทธยง
ให้มึงสิ้นชีพชีวี
แล้วจงไปเอากำเนิด
ชื่อมังกรกรรฐ์ฤทธิรอน
ให้สบายกายาสำราญใจ
จะรู้คุณเราก็หาไม่
จงไปไกรลาสบรรพตฯ
ทรพีใจกล้าสาหส
ไม่คิดเกรงยศเจ้าโลกา
ด้วยฤทธิรุทรแกล้วกล้า
โดยมรคาพนาลีฯ
เห็นพระตรีภูวนาถเรืองศรี
ว่าดูก่อนพระศุลีมีฤทธิ์
ปราบได้ถึงชั้นดุสิต
มาลองฤทธิ์ด้วยเราผู้ศักดา
พระอิศวรบรมนาถา
ผ่านฟ้ามีเทวโองการ
มาอ้างอวดฤทธีว่ากล้าหาญ
อ้ายชาติเดียรฉานทรลักษณ์
จะซ้ำเอาคอมารอจักร
แม้นรักจะใคร่ราวี
ด้วยพาลีลูกองค์โกสีย์
ด้วยฤทธีพระยาพานร
บังเกิดเป็นบุตรพระยาขร
ให้ตายด้วยศรพระจักราฯ

บัดนั้น
ทรพีฤทธิแรงแข็งกล้า
ครั้นต้องคำสาปเจ้าโลกา
เผอิญให้โมหาบ้าใจ
ขวิดคัดไกรลาสสิงขร
สำแดงฤทธิรอนแผ่นดินไหว
ระเห็จมาในป่าพนาลัย
ตรงไปขีดขินธานีฯ
ครั้นถึงเข้าสวนอุทยาน
ของลูกมัฆวานเรืองศรี
ชนไม้หักล้มไม่สมประดี
ไล่ขวิดกระบี่วุ่นไปฯ
บัดนั้น
ฝ่ายพลวานรน้อยใหญ่
เห็นมหิงส์ไล่มาก็ตกใจ
ผู้ใดไม่อาจจับประจญ

ต่างตนต่างก็กลัวตัวสั่น
บ้างคลานบ้างล้มอลวน
บัดนั้น
ไม่มีใครรอต่อฤทธา
จึ่งร้องว่าเหวยพานริน
เขาลือว่ามีฤทธิไกร
ตัวเราอยู่ในหิมเวศ
เทวารักษ์ทั้งจักรวาล
ถึงพระอิศวรบรมนาถ
เอ็งดีจงเร่งลงมา
เมื่อนั้น
เสด็จเหนือสิงหาสน์บัญชร
กริ้วโกรธพิโรธคือไฟกัลป์
โจนจากปราสาทแก้วแววฟ้า
บัดนั้น
โลดโผนโจนประจัญทันที
สองหาญต่อหาญไม่ลดกัน
หลบหลีกพัลวันกระชั้นชิด
เมื่อนั้น
ต่อด้วยทรพีแต่เช้ามา
จึ่งคิดว่ากาสรนี้สามารถ
เรียกร้องหากันกุลาหล
วิ่งพะปะปนกันมาฯ
คำแหงทรพีใจกล้า
วางมายังหน้าพระลานชัยฯ
เจ้าเมืองขีดขินกรุงใหญ่
ผู้ใดไม่อาจจะต้านทาน
ก็ทรงเดชฤทธากล้าหาญ
สะท้านท้อไม่ต่อศักดา
ก็ขยาดฤทธิ์กูผู้แกล้วกล้า
เข่นฆ่าลองดูฤทธิรอนฯ
พระยาพาลีชาญสมร
ได้ยินกาสรร้องมา
ฉวยชักพระขรรค์อันคมกล้า
สำแดงฤทธาเข้าราวีฯ
พญากาสรเรืองศรี
ต่างชนต่างตีสำแดงฤทธิ์
ยุทธแย้งแทงฟันเสี่ยวขวิด
ต่างตนไม่คิดชีวาฯ
พาลีฤทธิแรงแข็งกล้า
จนถึงเวลาสายัณห์
องอาจฤทธิแรงแข็งขัน

ยิ่งกว่าทศเศียรกุมภัณฑ์ จะฆ่ามันกลางแปลงไม่ได้ที
อย่าเลยจะลวงเข้าไป ชิงชัยในถ้ำดีรีศรี
เห็นจะขัดขวางทางต่อตี ก็จะล้างชีวีมันวายปราณ
คิดแล้วจึงมีวาจา ดูราทรพีใจหาญ
แต่เรารบรันประจัญบาน ก็รู้จักประมาณฤทธิไกร
มิเอ็งก็กูจะม้วยมิด ที่จะรอดชีวิตนั้นหาไม่
บัดนี้สิ้นแสงอโณทัย จงกลับไปสั่งฝูงบริวาร
ฝ่ายเราก็จะสั่งฝูงอนงค์ ทั้งสุริยวงศ์โยธาทวยหาญ
พรุ่งนี้จึ่งไปรอนราญ ในถ้ำแก้วสุรกานต์พรรณราย
ให้ลับมนุษย์ครุฑา วิทยาอารักษ์ทั้งหลาย
มาตรแม้นชีวิตจะวอดวาย ก็ไม่อายไพร่ฟ้าประชากรฯ
บัดนั้น ทรพีใจหาญชาญสมร
กำเริบฤทธิ์คิดแต่จะราญรอน หลงกลวานรก็ตอบไป
ซึ่งจะสู้กันในดีรี ทั้งนี้ก็ตามอัชฌาสัย
จะคอยอยู่ปากถ้ำอำไพ ว่าแล้วกลับไปอรัญวาฯ
เมื่อนั้น ลูกท้าวโกสีย์แกล้วกล้า
เห็นกาสรหลงกลมารยา ก็กลับมาด้วยความยินดีฯ
ครั้นถึงนั่งเหนือบัลลังก์อาสน์ อันโอภาสจำรัสรัศมี
แล้วมีพจนารถวาที แก่ศรีสุดรีพผู้ร่วมใจ
กาสรตัวนี้มันมีฤทธิ์ จะหมายล้างชีวิตยังไม่ได้
พรุ่งนี้ลวงให้ไปชิงชัย ที่ในถ้ำแก้วสุรกานต์

๑๘๐

แม้นว่าพี่ต่อสู้มัน
ตัวเจ้าผู้ปรีชาชาญ
ถ้าเลือดข้นนั้นเลือดมหิงสา
จงขับพวกพลโยธี
อย่าให้ผู้ใดใครมาพบ
สั่งแล้วลูกท้าวหัสนัยน์
ครั้นรุ่งแสงศรีรวีวรรณ
แต่งองค์ทรงพระขรรค์ศักดา
เจ็ดวันไม่คืนราชฐาน
ไปดูที่ธารดีรี
เลือดไหลเหลวมานั้นเลือดพี่
ขนดีรีปิดปากถ้ำไว้
เห็นซากอสภนั้นได้
เสด็จไปเข้าที่ไสยาฯ
สุริยันเยี่ยมยอดภูผา
ก็เหาะมาด้วยกำลังฤทธีฯ

ลอยลิ่วปลิวไปในคัคนานต์
จึ่งเห็นคำแหงทรพี
เหวยเหวยดูก่อนมหิงสา
จงเร่งเข้ามาชิงชัย
บัดนั้น
ได้ฟังลูกท้าวมัฆวาน
เมื่อนั้น
โลดโผนโจนจับทรพี
ต่างหาญต่างกล้าไม่ละกัน
ต่างขวิดต่างแทงวุ่นไป
บัดนั้น
ชนเสี่ยวเลี้ยวไล่ตะลุมบอน
เขาตีเท้าถีบโถมทะยาน
ถ้อยทีถ้อยมีฤทธา
เมื่อนั้น
สัประยุทธต่อยุทธถึงเจ็ดวัน
ก็ตรึกไปด้วยไวปัญญา
จึ่งมีฤทธาเกรียงไกร
จำจะอุบายด้วยความคิด
ตริแล้วไม่รบติดพัน

ถึงปากถ้ำสุรกานต์คีรีศรี
ขุนกระบี่กวักกรเรียกไป
เอ็งอหังการ์หยาบใหญ่
ที่ในถ้ำแก้วสุรกานต์ฯ
คำแหงทรพีใจหาญ
เผ่นทะยานเข้าถ้ำคีรีฯ
พระยาพานรินเรืองศรี
ท่วงทีกลับกลอกว่องไว
เสียงสนั่นครั่นครื้นภูเขาไหว
ต่างถอยต่างไล่ราญรอนฯ
ทรพีใจหาญชาญสมร
ขวิดค้อนกลับกลอกไปมา
ต่อต้านยืนยันประจัญหน้า
หมายเขม่นเข่นฆ่าชีวิตกันฯ
พาลีฤทธิแรงแข็งขัน
เสมอกันถ้อยทีไม่มีชัย
มหิงสาตัวนี้เป็นไฉน
ฤๅจะได้กำลังเทวัน
ลวงล้างชีวิตให้อาสัญ
หันออกมากล่าววาจา

เหวยเหวยดูก่อนทรพี
เทวันองค์ใดมหิมา

บัดนั้น
ได้ฟังจึ่งร้องตอบไป
เทวันองค์ใดไม่สิงสู่
เอ็งอย่าสู่รู้ดูเบา

เมื่อนั้น
ได้ฟังถ้อยคำทรพี
ร้องว่าดูก่อนเทเวศ
ซึ่งสิงสู่อยู่ในกายา
มิได้คำรพรู้คุณ
เสียทีที่ท่านเลี้ยงดู
เชิญไปสู่ทิพยพิมาน
ฟังเราว่าเถิดนะเทวัน

เมื่อนั้น
ได้ฟังพาลีเจรจา
จึ่งว่ากาสรนี่ทรลักษณ์
ต่างองค์ต่างคิดน้อยใจ
แกล้งสำแดงองค์แก่พาลี
หกองค์ผู้ทรงเดชา

ซึ่งเรืองฤทธีแกล้วกล้า
ให้ศักดาเอ็งฤๅว่าไร ฯ

ทรพีผู้ใจหยาบใหญ่
เป็นไฉนมาถามกำลังเรา
ตัวกูมีฤทธิ์ด้วยสองเขา
กูจะเอาชีวิตเสียบัดนี้ ฯ

พระยาพานรินเรืองศรี
ขุนกระบี่อุบายด้วยวาจา
อันเรืองเดชฤทธิแรงแข็งกล้า
มหิงสามันอกตัญญู
กลับกล่าวทารุณลบหลู่
อย่าอยู่รักษาอ้ายอาธรรม์
สำราญด้วยนางสาวสวรรค์
จงชวนกันออกจากกายา ฯ

เทเวศซึ่งอยู่รักษา
สุรารักษ์เห็นจริงทุกสิ่งไป
จะรู้จักคุณเราก็หาไม่
เทพไทออกจากกายา
รัศมีสว่างทั้งดูหา
ก็พากันไปยังวิมาน ฯ

เมื่อนั้น
เห็นหกเทเวศชัยชาญ
ขุนกระบี่สำแดงแผลงฤทธิ์
ผาดโผนโจนจ้องว่องไว
เท้าซ้ายถีบกายกาสร
แทงด้วยพระขรรค์อันศักดา
บัดนั้น
โกรธาถาโถมโจมประจัญ
พระยาพาลีใจหาญ
ไม่อยู่พยาบาลก็ดีใจ
ทศทิศกัมปนาทหวาดไหว
ทะลวงไล่ด้วยกำลังกายาฯ
กรหนึ่งฉวยง้างเขาขวา
กลับกลอกเปลี่ยนท่าติดพันฯ
ทรพีฤทธิแรงแข็งขัน
ขวิดชนพัลวันวุ่นไป

ล้มลุกคลุกคลานไม่ต้านติด
กำลังน้อยถอยท้อสลดใจ
เมื่อนั้น
รณรงค์องอาจผาดโผนมา
มือซ้ายง้างเขายืนยัน
ฟาดด้วยกำลังฤทธี
เมื่อนั้น
เห็นลูกโกสีย์ฤทธิไกร
ต่างองค์ชื่นชมโสมนัส
อวยชัยให้พรแก่พาลี
ทั้งหกองค์เทเวศวลาหก
ฝูงเทพนิกรทุกตำบล
จะต่อฤทธิ์วานรก็ไม่ได้
เลือดไหลหยดย้อยทั้งกายาฯ
พระยาพานรินทร์ใจกล้า
เหยียบเขาพญาทรพี
กรขวาแกว่งพระขรรค์ชัยศรี
ทรพีก็ม้วยบรรลัยฯ
เทวาซึ่งอยู่ในเขาใหญ่
มีชัยแก่พญาทรพี
ตบพระหัตถ์ฉัดฉานอึงมี่
สรรเสริญฤทธีอึงอล
บันดาลตกโปรยปรายสายฝน
ทั่วทั้งไพรสณฑ์ก็ปรีดาฯ

พออ่านจบ มานีถอนใจยาวรำพึงว่า “โธ่เอ๋ย!...ไอ้ลูกทรพี”

“ฉันจะไม่ยอมเป็นลูกทรพีอย่างเด็ดขาด” เพชรพึมพำ

“สมน้ำหน้ามัน ตายเสียได้ก็ดี” ชูใจพูด “ต้องเรียกมันว่าจอมอกตัญญูเลยนะ ฆ่าพ่อแล้วยังลบหลู่ดูหมิ่นเทวดาที่พิทักษ์รักษาตัวเองเสียอีก”

“นี่แหละเป็นอุทาหรณ์ คนอกตัญญูเป็นคนไม่ดี ไม่เพียงแต่มนุษย์เท่านั้นที่รังเกียจเดียดฉันท์ เทวดาก็เกลียดชังและสาปแช่ง พวกเราต้องไม่เป็นลูกทรพี และไม่เป็นทรพีต่อแผ่นดินไทยด้วยนะ ถ้าเป็นเมื่อไร ก็เกิดความหายนะเมื่อนั้น” วีระสรุป

"ฉันเห็นด้วยกับพี่วีระ" ดวงแก้วพูด "แต่คิด ๆ ดูแล้ว ทรพาเป็นพ่อที่ใจร้ายมากนะคะ ลูกของตัวแท้ ๆ ก็ฆ่าได้ลงคอ สมแล้วล่ะที่ถูกลูกฆ่าเอา"

วีระหัวเราะ "ทรพารู้ตัวว่าถูกพระอิศวรสาปให้ตายเพราะลูก จึงจำเป็นต้องฆ่าลูก ในที่สุดกรรมก็ตามสนอง ถูกลูกของตัวฆ่าตายเช่นกัน แต่พี่คิดว่า ถึงอย่างไรลูกก็ไม่ควรฆ่าพ่อ เพราะเป็นการอกตัญญูและเป็นบาปอย่างหนัก"

"ถ้าฉันเป็นทรพี ฉันจะหลีกหนีไปเสียให้พ้น" ปิติพูด

"อ้าว ! ถ้าเช่นนั้น ก็ไม่มีสำนวนว่าลูกทรพีน่ะซี" ยายพูด พวกเด็ก ๆ พากันหัวเราะชอบใจ

แบบฝึก

๑. การอ่านบทร้อยกรองหรือบทละครให้รู้เรื่องราวสนุกสนาน ต้องอ่านเป็นทำนอง ใช้เสียงแสดงอารมณ์ของตัวละครได้ถูกต้อง นอกจากนี้การอ่านจำเป็นต้องฝึกจับความในเนื้อเรื่อง และศึกษาความหมายของคำไปด้วย

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. การอ่านบทร้อยกรอง ควรอ่านให้ตลอดคำกลอน และพยายามจับความในเนื้อเรื่องทั้งหมดก่อน จึงค้นหาความหมายของคำที่สงสัยภายหลัง จะอ่านสนุก ไม่เบื่อ เช่น

ทั้งหกองค์เทเวศวลาหก บันดาลตกโปรยปรายสายฝน

พอจะเข้าใจได้ว่า เทวดาหกองค์บันดาลให้ฝนตก คำว่า "วลาหก" หมายถึงอะไร หากไม่รู้เก็บไว้ค้นหาความหมายภายหลัง

๒. พยายามนึกถึงความหมายของคำที่เคยเรียนมาแล้ว และจำความหมายของคำที่เพิ่มข้างหน้าและเทียบหาความหมายของคำใหม่ เช่น

อกตัญญู เคยเรียนมาแล้วว่า หมายถึง ไม่กตัญญู

ดังนั้น อธรรม ก็น่าจะหมายถึง ไม่มีธรรม

อสุรินทร์ เคยเรียนมาแล้วว่า หมายถึง ยักษ์ผู้เป็นใหญ่

พานร เคยเรียนมาแล้วว่า หมายถึง ลิง

ดังนั้น พานรินทร์ ก็น่าจะหมายถึง ลิงผู้เป็นใหญ่

๒. คำบางคำมีความหมายอย่างเดียวกัน แต่รูปคำแตกต่างกันมาก ต้องฝึกฝนหาความหมายจากพจนานุกรมบ่อย ๆ หรือจัดคำเป็นกลุ่ม เพื่อค้นคว้าและจำได้ง่ายขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

๑. จัดทำบัญชีคำเป็นหมวดหมู่

พระเจ้าแผ่นดิน – พระมหากษัตริย์ พระราชา พระทรงศรี พระทรงธรรม ฯลฯ

ภูเขา – เขา คีรี แนวเนิน บรรพต ภูผา สิงขร ฯลฯ

ดอกไม้ – มาลา มาลัย มาลี บุปผา ผกา ฯลฯ

ป่า – ไพร พนาวัน ดงดาน อรัญวา หิมวันต์ พนาเวศ ไพรสัณฑ์ ดงดอน พนาสัณฑ์ พนาลัย ฯลฯ

๒. คำบางคำอ่านยากและเขียนยาก ต้องฝึกบ่อย ๆ และจำเป็นคำ เช่น คำที่ใช้ตัวสะกดเป็นพยัญชนะต้นด้วย

สัประยุทธ (สับ – ประ – ยุด) รบพุ่งชิงชัยกัน

อัประมาณ (อับ – ประ – มาน) อาย

๓. ตัวสะกดของคำหน้า (พยางค์หน้า) ซึ่งมักออกเสียง อะ กึ่งเสียง อาจทำให้ผู้ฟังเขียนผิดเพราะคิดว่าเป็นคำที่มีตัวสะกด ๒ ตัว หรือเป็นคำประวิสรรชนีย์ เนื่องจากเสียงใกล้เคียงกันมาก เช่น

อุตลุด	อ่านว่า	อุด – ตะ – หลุด	(อะ กึ่งเสียง)
สัพยอก	”	สับ – พะ – ยอก	(”)
พัลวัน	”	พัน – ละ – วัน	(”)
อลวน	”	อน – ละ – วน	(”)

๓. คำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน ในบทร้อยกรองจะใช้คำแตกต่างกัน บางครั้งใช้คำที่ไม่เคยรู้มาก่อน จึงทำให้เข้าใจยากหรืออ่านไม่ถูก ต้องหาวิธีช่วยให้อ่านถูก อ่านแล้วเข้าใจ สามารถจำความหมายได้ง่ายและจำได้นาน

ฝึกอ่านและจำ

๑. การพูดหรือเขียนเป็นคำคล้องจอง ช่วยให้จำง่ายขึ้น เช่น

สุรารักษ์คืออเทวดา อสุราคืออยักษ์

อัคคีคืออไฟ ไพรสัณฑ์คือป่า

วลาหกคืออเมฆ อภิเษกคือทำพิธี

๒. การทำเป็นบทร้องหรือคำร้อยกรอง ที่ฟังแล้วมีเสียงคล้องจองสนุกสนาน ช่วยให้จำได้ง่ายและจำได้นาน เช่น อาจรวมคำที่หมายถึง พระเจ้าแผ่นดิน มาทำเป็นบทร้องว่า

ปางองค์พระทรงศรี พระภูมีพระราชา

ภูวนาถกษัตรา พระนาถาพระภูบาล

๔. เรื่องศึกทรพีเป็นตอนหนึ่งของเรื่อง "รามเกียรติ์" ที่เราได้เค้าเรื่องมาจากเรื่องของอินเดีย จึงมีคำที่ไม่ใช่คำไทยแท้อยู่มากและมีสิ่งที่น่ารู้ น่าศึกษา หลายอย่าง

ฝึกอ่านและสังเกต

๔.๑ ใช้วิธีประสมคำจากภาษาอื่นมาสร้างคำใหม่ในภาษาไทย

วนา – ป่า

อุทยาน– สวน

เป็น วโนทยาน หรือ วนอุทยาน – สวนป่า

๔.๒ ใช้คำที่มีความหมายเดียวกันหลาย ๆ คำ ทำให้รู้คำมากขึ้น เมื่อจะเขียนคำสัมผัสคล้องจองก็หาคำที่จะนำมาใช้ได้ง่าย เช่น

ควาย ใช้คำว่า "กาสร" เมื่อต้องการให้สัมผัสกับคำว่า "สัญจร" ใช้คำว่า "มหิงสา" เมื่อต้องการให้สัมผัสกับคำว่า "ปัญญา"

๔.๓ ตัวละครที่มีชื่อเรียกได้หลายอย่าง มักมีประวัติที่มาของชื่อนั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับตัวละครได้มากขึ้น เช่น

พระอินทร์ มีชื่อเรียกได้หลายชื่อ คือ ท้าวโกสีย์ ท้าวสหัสนัยน์ ท้าวมัฆวาน

๔.๔ ขนบธรรมเนียมประเพณีโบราณของอินเดีย เช่น

บัดนั้น จึงนนทกาลยักษา
ได้ฟังเทวราชบัญชา ดั่งสายฟ้าฟาดกุมภัณฑ์
น้อมเศียรทูลองค์ภูวนาถ ซึ่งบังอาจหยอกนางสาวสวรรค์
โทษาถึงสิ้นชีวัน ทรงธรรม์จงโปรดปรานีฯ

ห้ามชายใดไปข้องเกี่ยวกับนางในหรือผู้หญิงในวัง หากยุ่งเกี่ยวหรือล่วงเกินหญิงในวัง ถือว่าเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพของพระมหากษัตริย์ จะต้องได้รับโทษเหมือนที่นนทกาลได้รับโทษจากพระอิศวร

๔.๕ วิธีการใช้คำพูดเพื่อให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของผู้พูด

ใช้ถ้อยคำหลีกเลี่ยงการต่อสู้

เมื่อนั้น เทพบุตรดีรีทั้งห้า
ฟังคำทรพีพาลา จึ่งมีวาจาตอบไป

อันตัวของเราทั้งหลาย จะต่อกำลังกายท่านไม่ได้
เทพเจ้ารักษาสมุทรไท ฤทธิไกรเลิศลบธาตรี
ตัวท่านจงไปรณรงค์ กับองค์พระสมุทรเรืองศรี
จึ่งจะได้เห็นฤทธี ว่าแล้วก็ชี้มรคาฯ

เทวดาไม่อยากสู้รบกับทรพีเพราะเกรงว่าจะแพ้ แล้วจะได้รับความอับอาย ก็หลีกเลี่ยงด้วยการกล่าวยกย่องว่าทรพีมีกำลังมากตนไม่อาจสู้ได้ ให้ไปรบกับเทวดาผู้เป็นใหญ่เหนือกว่าตนขึ้นไปอีก

ใช้ถ้อยคำเป็นกลยุทธในการต่อสู้

เมื่อนั้น พระยาพานรินเรืองศรี
ได้ฟังถ้อยคำทรพี ขุนกระบี่อุบายด้วยวาจา
ร้องว่าดูก่อนเทเวศ อันเรืองเดชฤทธิแรงแข็งกล้า
ซึ่งสิงสู่อยู่ในกายา มหิงสามันอกตัญญู
มิได้คำรพรู้คุณ กลับกล่าวทารุณลบหลู่
เสียทีที่ท่านเลี้ยงดู อย่าอยู่รักษาอ้ายอาธรรม์

พาลีสู้กับทรพีตั้งแต่เช้าจรดเย็นก็ไม่มีฝ่ายใดเพลี่ยงพล้ำ พาลีคิดว่าหากรบกันในที่แคบ ตนจะได้เปรียบกว่า จึงออกอุบายลวงทรพีไปรบกันในถ้ำแก้วสุรกานต์ เมื่อยังไม่สามารถเอาชนะทรพีได้อีก พาลีจึงใช้อุบายกับทรพีจนเทวดาที่คอยช่วยเหลือทรพีอยู่ไม่ยอมช่วยอีกต่อไป พาลีจึงฆ่าทรพีได้สำเร็จ

บทที่ ๒๐

ทางชีวิต

ทางโรงเรียนประกาศผลการสอบปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้ว ปรากฏว่ามีนักเรียนสอบได้ถึง ๙๗.๙๐ เปอร์เซ็นต์ พวกที่สอบตกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เจ็บป่วยมีเวลาเรียนไม่พอ ที่ได้รับผลกรรมคือสอบตกเพราะเกียจคร้านสันหลังยาว ไม่เอาถ่าน มีเป็นส่วนน้อย พวกที่สอบได้ต่างดีอกดีใจเป็นอันมาก ในขณะเดียวกันก็มีความเสียใจ และอาลัย-อาวรณ์ที่จะต้องจากสถานศึกษาตลอดจนครูบาอาจารย์และเพื่อนฝูง หลายคนจะได้ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา หลายคนที่ผู้ปกครองจะให้ช่วยทำงานอาชีพตามพื้นเพของตน เพราะไม่มีทุนทรัพย์จะส่งเสียให้ศึกษาต่อได้

วันรับประกาศนียบัตรเป็นวันที่ประทับใจที่สุดเช่นเดียวกับทุกปีที่ผ่านมา ทางโรงเรียนจัดงานให้ด้วยความรักและความชื่นชม เชิญแขกเหรื่อตลอดจนผู้ปกครองมาร่วมแสดงความยินดี และเป็นสักขีพยานในความสำเร็จของนักเรียน เมื่อประธานในพิธีแจกประกาศนียบัตรให้แก่นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงมอบรางวัลต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน มีนักเรียนหลายคนได้รับรางวัลต่าง ๆ กัน เช่น ปราการประธานนักเรียนได้รับรางวัลความประพฤติดี และทำหน้าที่ประธานนักเรียนได้อย่างเข้มแข็ง ปิติได้รับรางวัลการให้ความร่วมมือในกิจกรรม

ต่าง ๆ ของโรงเรียนดี มานีได้รับรางวัลเรียนดี และมีนักเรียนอีกหลายคนที่ได้รับรางวัล เสร็จแล้วประธานให้โอวาทและอำนวยพร

จากนั้นเป็นการแสดงบนเวที นักเรียนรุ่นน้องรำเบิกโรงและรำอวยพรด้วยเนื้อร้องเป็นที่ประทับใจ ทำให้ทุกคนตื้นตันจนน้ำตาคลอ เมื่อถึงรายการของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา ปราการขึ้นไปกล่าวแสดงความขอบคุณและความอาลัยรักสถานศึกษาตลอดจนครูบาอาจารย์ พอกล่าวจบจันทรและเพื่อนหญิงชายอีกสามคนขึ้นไปอ่านคำลาอาลัย ซึ่งประพันธ์เป็นกาพย์ยานีด้วยเสียงประสานที่ไพเราะเพราะพริ้ง มีกังวานเศร้าสร้อยตามความรู้สึกของคนอ่าน แล้วปิดท้ายรายการด้วยเพลง “อย่าลืม” ซึ่งมีเนื้อร้องดังนี้

อย่าลืม

โอ้เพื่อนเอ๋ย เราเคยสุขสันต์
เรียนร่วมกัน หลายวันเวลา
จักต้องพราก พลัดไปไกลตา
อุราตรอมตรม
เมื่อไรหนอ จะได้เจอกัน
นึกถึงวัน ที่เคยรื่นรมย์
ห่างกันไกล สายใยเกลียวกลม
ไม่เคยลืมเลือน
อยู่แห่งไหน หัวใจใฝ่ถึง

ยังติดตรึง สัมพันธ์ฉันเพื่อน
โปรดอย่าลืม คะนึงฝันใฝ่
ไมตรีเราเอย

ระหว่างที่จันทรกับเพื่อนร้องเพลง ภายในห้องประชุมเงียบกริบ สายตาทุกคู่จ้องจับอยู่ที่ผู้ขับร้อง ส่วนหัวใจทุกดวงมีความรู้สึกเหมือนถูกบีบจนหายใจขัด บางคนน้ำตาซึมคลอเบ้าตา พอเพลงจบทุกคนถอนใจยาวเกือบพร้อมกัน

เมื่อเสร็จพิธีแล้วครูใหญ่พานักเรียนที่เรียนสำเร็จไปกราบนมัสการลาท่านเจ้าอาวาสและพระที่วัด เพื่อขอบพระคุณที่ท่านช่วยอบรมกล่อมเกลาให้พวกเขาเป็นคนดี ท่านเจ้าอาวาสให้โอวาทเป็นที่จับใจ และอวยพรเป็นสิริมงคลให้ทุกคน แล้วต่างก็แยกย้ายกันกลับบ้าน

ปิติ มานี และชูใจ ไปสมัครเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอซึ่งวีระไปเรียนอยู่ก่อนแล้ว สมคิดไปอยู่กับปู่ที่ภูเก็ตและเรียนต่อที่นั่น ดวงแก้วกลับไปเรียนที่บ้านสุพรรณบุรี ส่วนจันทรไม่ได้เรียนต่อเพราะน้าของเธอขัดสนเงินทอง จันทรก็มิได้น้อยใจ ตั้งหน้าคิดอ่านช่วยน้าทำมาหากินโดยมิได้ย่อท้อ และไม่มีความคิดริษยาเพื่อนที่มีโอกาสได้เรียนต่อแต่ประการใด โชคดีเป็นของจันทร การค้าของเธอนับวันแต่เจริญรุ่งเรือง ของในร้านขายดีจนผลิตไม่ทัน น้าของจันทรจึงได้ทุนรอนขยับขยายและปรับปรุงร้านให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ วันหนึ่ง ๆ จันทรไม่ได้ไปไหน ขลุกอยู่แต่ที่ร้าน ช่วยน้าทำมาค้าขายอย่างขยันขันแข็ง

วันหนึ่ง หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว วีระ ปิติ มานีและชูใจชวนกันแวะมาหาจันทรที่ร้าน เพราะนานแล้วที่ไม่ได้มาเยี่ยมเยียน พบจันทรกำลังนั่งประดิษฐ์เศษวัสดุต่าง ๆ ง่วนอยู่ พอเห็นเพื่อนมาก็ดีใจ เชื้อเชิญให้นั่งและหาน้ำเย็นมาให้ดื่ม

"ฉันเห็นพวกเธอเงียบหายไป นึกว่าลืมฉันเสียแล้ว" จันทรพ้อ

"ใครจะไปลืมเธอได้ลงคอ เราเป็นเพื่อนรักกัน พวกเราคิดถึงเธอเสมอ" ชูใจพูด

"กิจการค้าของเธอเป็นอย่างไรบ้าง จันทร" มานีถาม

"ดีจ้ะ...ฉันเพิ่งว่างเดี๋ยวนี้เอง เมื่อกี้นี้ ลูกค้ามาเต็มร้านทีเดียว เดี๋ยวนี้น้าวางใจให้ฉันเฝ้าหน้าร้าน เพื่อน้าจะได้มีเวลาสานตะกร้าอยู่หลังร้าน"

"ตอนนี้มีรถของพวกนักทัศนาจรมาแวะที่อำเภอมากขึ้น ทำให้ข้าวของต่าง ๆ ขายดี" วีระพูด

"นี่อย่างไรล่ะคะพี่วีระ ฉันประดิษฐ์ของที่ระลึกไว้ขายให้นักทัศนาจร" จันทรชี้ให้ทุกคนดูของที่ระลึกที่เธอประดิษฐ์ขึ้น มีพวงกุญแจซึ่งร้อยไม้ไผ่แผ่นบางเล็กทำเป็นรูปต่าง ๆ ทาสีสวยและเขียนรูปภาพมีชื่ออำเภอเขียนไว้อย่างสวยงาม กระบอกไม้ไผ่เล็ก ๆ เขียนลวดลายสวย ๆ ทำเป็นที่ใส่ไม้จิ้มฟันบ้าง แจกันปักดอกไม้แห้งบ้าง กระเช้าและตะกร้าเล็ก ๆ สำหรับใส่กระถางปลูกไม้ประดับในร่ม หินก้อนเล็กรูปร่างแปลก ๆ จันทรนำมาต่อเป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ สวยงาม ของเหล่านี้ทำด้วยฝีมือประณีตและราคาถูก

ปิติเดินไปดูทางประตูด้านข้าง เห็นกระถางเล็ก ๆ ปลูกต้นไม้หลายชนิด วางเรียงรายอยู่หลายกระถาง จึงถามจันทรว่า

"เธอปลูกต้นไม้ขายด้วยหรือจันทร"

"ไม่ใช่ของฉันหรอก สิริเอามาฝากขาย" จันทรตอบแล้วเล่าว่า "สิริเขาไม่ได้เรียนต่อ เพราะฐานะเขายากจนและพ่อของเขาก็มีอันเป็นไป พวกเธอก็รู้ แต่เขาเป็นคนดี มีความพยายามอุตส่าห์ไปซื้อพันธุ์ไม้มาเพาะขาย ส่วนตัวเขาไปขอรับใช้อยู่ร้านซ่อมเครื่องรับวิทยุ เพื่อฝึกซ่อมวิทยุไปด้วย ไม่ช้าเขาคงเก่ง"

"ตรงกันข้ามกับพิสิฐเลยนะ พอพ่อแม่ขัดสนไม่มีเงินให้เรียนต่อก็หนีเตลิดเปิดเปิง มิหนำซ้ำไปเที่ยวพูดปั้นน้ำเป็นตัวว่าพ่อแม่ไม่รักใครห้ามก็ไม่ฟัง เขาบอกฉันว่าจะหนีไปตามยถากรรม ไม่ช้าก็เสียคน" ปิติพูด

"ฉันสงสารลุงสุขน่ะซี ขายนาให้สุขุมเรียน แล้วไม่มีนาจะทำต้องไปรับจ้างคนอื่นทำนา สุขุมเองก็เรียนไม่เก่ง สอบได้ ป. 6 ก็คาบเส้นซ้ำหลังยาว ฉันกลัวจะไปไม่รอด วันนี้ก็โดนครูทำโทษเพราะไม่ทำการบ้าน" ชูใจพูด

"ก็ความรักอย่างสุดสวาสดิ์ของพ่อแม่นั่นแหละ เมื่อลูกรบเร้าจะเรียนก็ให้เรียนโดยไม่คำนึงถึงว่าสติปัญญาของลูกเป็นอย่างไร แต่ไม่แน่นะ ไม้ล้มจึงข้าม คนล้มอย่าข้าม ต่อไปสุขุมอาจจะเรียนเก่งขยันขึ้นก็ได้ ถ้าเขาเห็นความลำบากของพ่อแม่ที่เสียสละเพื่อเขา" มานีให้ความเห็น

"ฉันจะไปสมัครเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ที่เปิดสอนตอนค่ำอยู่ที่โรงเรียนของเธอ" จันทรบอกเพื่อน

"ดี พี่เห็นด้วย" วีระพูดอย่างดีใจ "พี่จะบอกจันทรอยู่ทีเดียวว่าให้ไปเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ กลางวันทำงานขายของ ตอนเย็นก็ไปเรียน เสียค่าใช้จ่ายไม่แพงหรอก พี่เห็นคนไปเรียนกันเยอะ ทั้งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ครูที่โรงเรียนของพี่นั่นแหละเป็นคนสอน"

"ฉันเห็นคนมีอายุหลายคนไปเรียน ทำไมแก่แล้วยังต้องไปเรียนอีก" ปิติถาม

"การเรียนไม่มีที่สิ้นสุดหรอกปิติ คนเราต้องเรียนไปตลอดชีวิต การศึกษาผู้ใหญ่จัดให้สำหรับคนที่ไม่มีโอกาสไปเรียนที่โรงเรียน หรือไม่สามารถไปเรียนในเวลากลางวันได้เพราะต้องประกอบอาชีพ หรือมีความขัดข้องอย่างอื่น ก็สามารถเรียนตอนกลางคืนหรือเรียนจากวิทยุได้" วีระอธิบาย

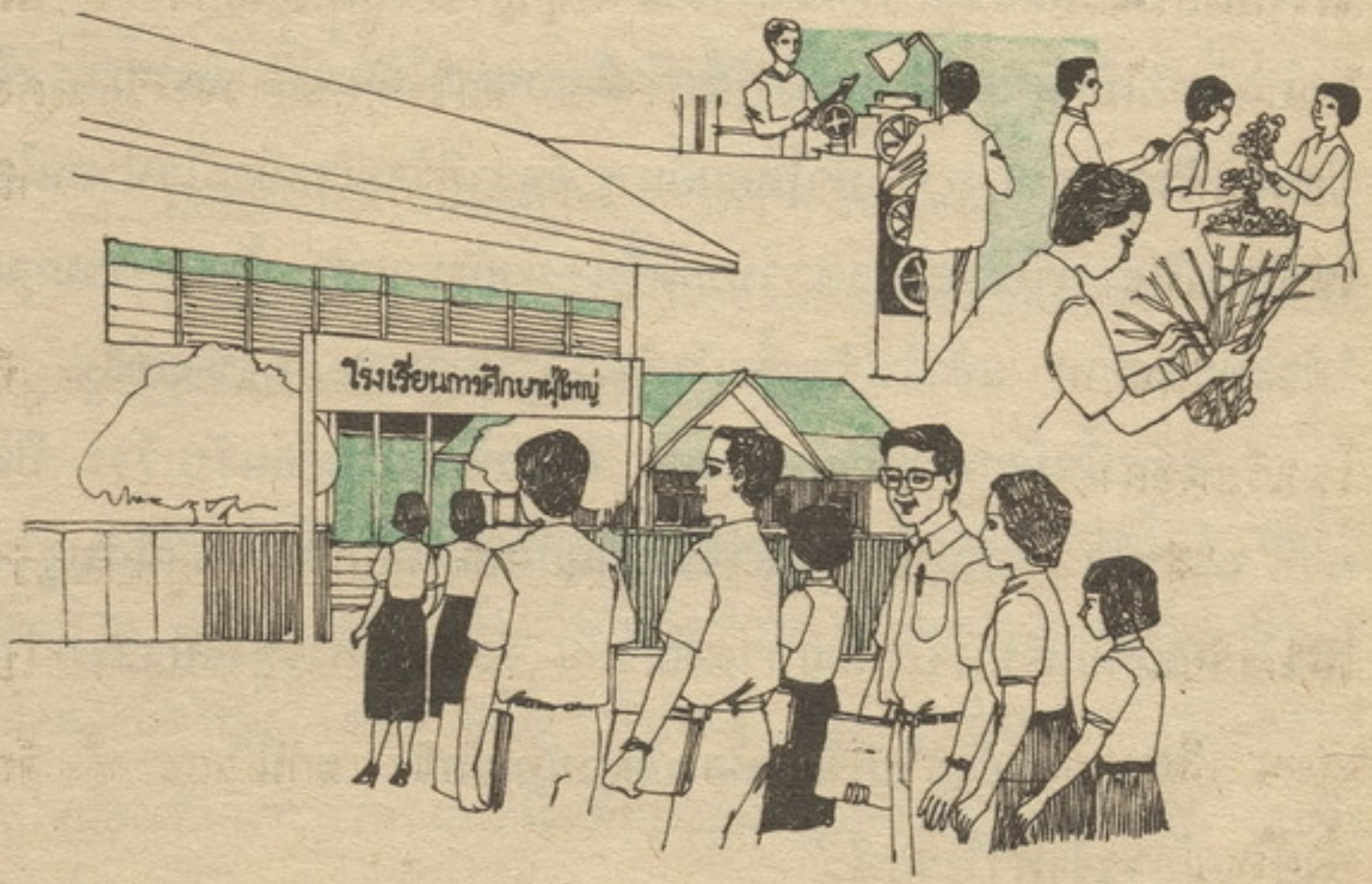

"เรียนจากวิทยุได้ด้วยหรือคะ" จันทรถามอย่างตื่นเต้น

"เมื่อวันก่อนพี่คุยกับคุณลุงคนหนึ่งที่มาเรียนตอนค่ำ ท่านเล่าให้ฟังว่าภรรยาของท่านมาเรียนตอนค่ำไม่ได้เพราะมีภาระทางบ้านมาก เลยเรียนทางวิทยุ ราว ๆ สักสองอาทิตย์ พวกที่เรียนทางวิทยุด้วยกันก็นัดไปพบกับครูเสียที" วีระชี้แจง

"แหม ! ดีจริง แต่พวกฉันไปเรียนตอนค่ำได้ เราจะไปเรียนกันหลายคน" จันทรบอก

"จันทรมีเวลาไปหาเพื่อนด้วยหรือจ๊ะ" ชูใจถาม จันทรหัวเราะ "เปล่าหรอกจ้ะ พวกเพื่อน ๆ พอเขาว่างก็มาหาฉันที่นี่ อย่างสุนทรีเขามารับจ้างสอยเสื้ออยู่ที่ร้านกฤษณาอาภรณ์ หรืออัชฌาที่รับจ้างเฝ้าหน้าร้านให้เสี่ยซัง พอเลิกงานเขาก็พากันมาแวะหาฉัน จนน้าเย้าว่าร้านนี้เป็นที่นัดพบกัน แต่ฉันรู้สึกว่ามีผลพลอยได้นะเธอ เพราะการที่มีคนมาที่ร้านเรามาก ๆ ทำให้คนอื่น ๆ คิดว่าที่ร้านเรามีอะไรน่าสนใจเขาก็มาบ้าง ทำให้ของของเราขายดีขึ้น น้ายังบอกว่า ถ้ารวบรวมทุนได้จะขยายร้าน แล้วไปรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปมาขาย คงขายดีแน่"

ขณะนั้นมีลูกค้าเข้ามาซื้อของ จันทรจึงรีบไปต้อนรับ วีระ ปิติ มานี และชูใจ จึงถือโอกาสลาจันทรแยกกันกลับบ้าน มานีกับชูใจเดินไปด้วยกันเพราะบ้านอยู่ทางเดียวกัน ระหว่างทางชูใจปรารภว่า

"ฉันอยากย้ายไปเรียนห้องเดียวกับเธอจัง มานี"

"อ้าว ! ทำไมล่ะจ๊ะ"

"ฉันไม่ชอบเพื่อนที่ห้องของฉันเลย นิสัยไม่ดี ชอบใส่ความกัน ทำให้ครูดุทุกวัน ไม่มีความสามัคคี ไม่เหมือนเมื่อเราเรียนอยู่โรงเรียนเดิม ต่างกันหน้ามือเป็นหลังมือทีเดียว" มานีหัวเราะ "ฉันคิดว่า เรายังใหม่ต่อกันเพราะมาจากหลายโรงเรียน เมื่ออยู่โรงเรียนเดิมนั้น เราเรียนด้วยกันมาตั้งหกปี ต่างรู้นิสัย เห็นอกเห็นใจ จึงรักใคร่สามัคคีกัน อีกไม่นานเราคงจะสนิทสนมกับเพื่อนใหม่ ๆ"

"ฉันไม่อยากมีเพื่อนใหม่ เพื่อนใหม่สู้เพื่อนเก่าไม่ได้"

"ไม่จริงเสมอไปหรอกชูใจ ฉันคิดว่า เราคงจะต้องมีเพื่อนเพิ่มขึ้น เพราะเราโตขึ้นทุกวัน เรารู้จักคนมากขึ้น ที่โรงเรียนใหม่ของเรานี้มีนักเรียนเป็นพัน ๆ เรามาเรียนโรงเรียนใหม่ได้ความรู้ใหม่ ๆ และคงจะได้เรียนรู้นิสัยใจคอของเพื่อนใหม่ด้วย" มานีพูด

"เธอพูดเก่งเป็นต่ออยู่แล้ว ใคร ๆ ต้องชอบเธอ"

"เธอก็พูดดี ไม่ช้าเพื่อนในห้องของเธอจะชอบเธอ และเธอก็จะชอบเพื่อนใหม่ ขี้คร้านจะลืมฉันเสียอีก"

พอถึงบ้าน มานีจึงแยกเข้าบ้าน ชูใจเดินต่อไปคนเดียว พอไปถึงบ้าน เห็นประตูหน้าต่างปิดเงียบเชียบ เจ้าสีเทานอนอยู่ที่เชิงบันได ทำหางปัดไปมา พอชูใจเดินเข้าไปใกล้ มันลืมตาขึ้นมองแล้วร้องหง่าว! ชูใจมองเห็นกระดาษแผ่นหนึ่งเสียบอยู่ที่สายยูซึ่งมีกุญแจติดอยู่ เธอจึงรีบดึงออกมาคลี่อ่านดู

ชูใจ

อาถูกรถชนอยู่ที่โรงพยาบาล ไม่ต้องตกใจ หุงข้าวทำกับข้าวไว้ ค่ำ ๆ ย่าจะกลับมา ไม่ต้องตามไป

ย่า

ชูใจตกใจมาก ใจหนึ่งอยากจะไปดูอาการของอา แต่ใจหนึ่งก็คิดว่า ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของย่า ชูใจลังเลอยู่ครู่หนึ่ง ในที่สุดก็ตัดสินใจปฏิบัติตามที่ย่าต้องการ เธอเปลี่ยนเสื้อผ้าแล้วหุงหาอาหารอย่างเหงาหงอย ภาวนาขออย่าให้อาเจ็บป่วยมาก เจ้าสีเทาขึ้นมาเคล้าเคลียอยู่ใกล้ ๆ ทำให้ชูใจค่อยสบายใจขึ้น

ค่ำแล้ว ตะวันลับทิวไม้ลงไปรำไร ทั่วบริเวณบ้านเงียบสงัด ชูใจรู้สึกว้าเหว่เพราะไม่เคยอยู่คนเดียวในเวลาโพล้เพล้เช่นนี้ ยังไม่มีวี่แววว่าย่าจะกลับมา ชูใจนั่งกระสับกระส่าย คอยชะเง้อดูทาง ใจคิดไปสารพัด น้ำตาพาลจะไหล เธอสู้สะกดใจไว้เพราะเกรงจะเป็นลาง อาเป็นกำลังสำคัญของครอบครัว ชูใจรักและเคารพอาประดุจบิดาบังเกิดเกล้า เพราะตั้งแต่จำความได้ในชีวิตของเธอก็มีเพียงย่ากับอาเท่านั้น ถ้าอามีอันเป็นไป ย่ากับเธอจะทำอย่างไร คิดแล้วก็ใจหาย ได้แต่ปลอบใจตัวเองว่าไม่ควรตีตนไปก่อนไข้ ปรกติสีเทาไม่ค่อยอยู่บ้าน วันนี้ราวกับมันรู้ว่าชูใจจะต้องอยู่คนเดียว สีเทามานั่ง ๆ นอน ๆ อยู่ใกล้ ๆ ไม่ยอมห่าง นาน ๆ ก็เงยหน้าขึ้นมองชูใจแล้วก็ร้องหง่าว! เหมือนจะปลอบใจเธอ

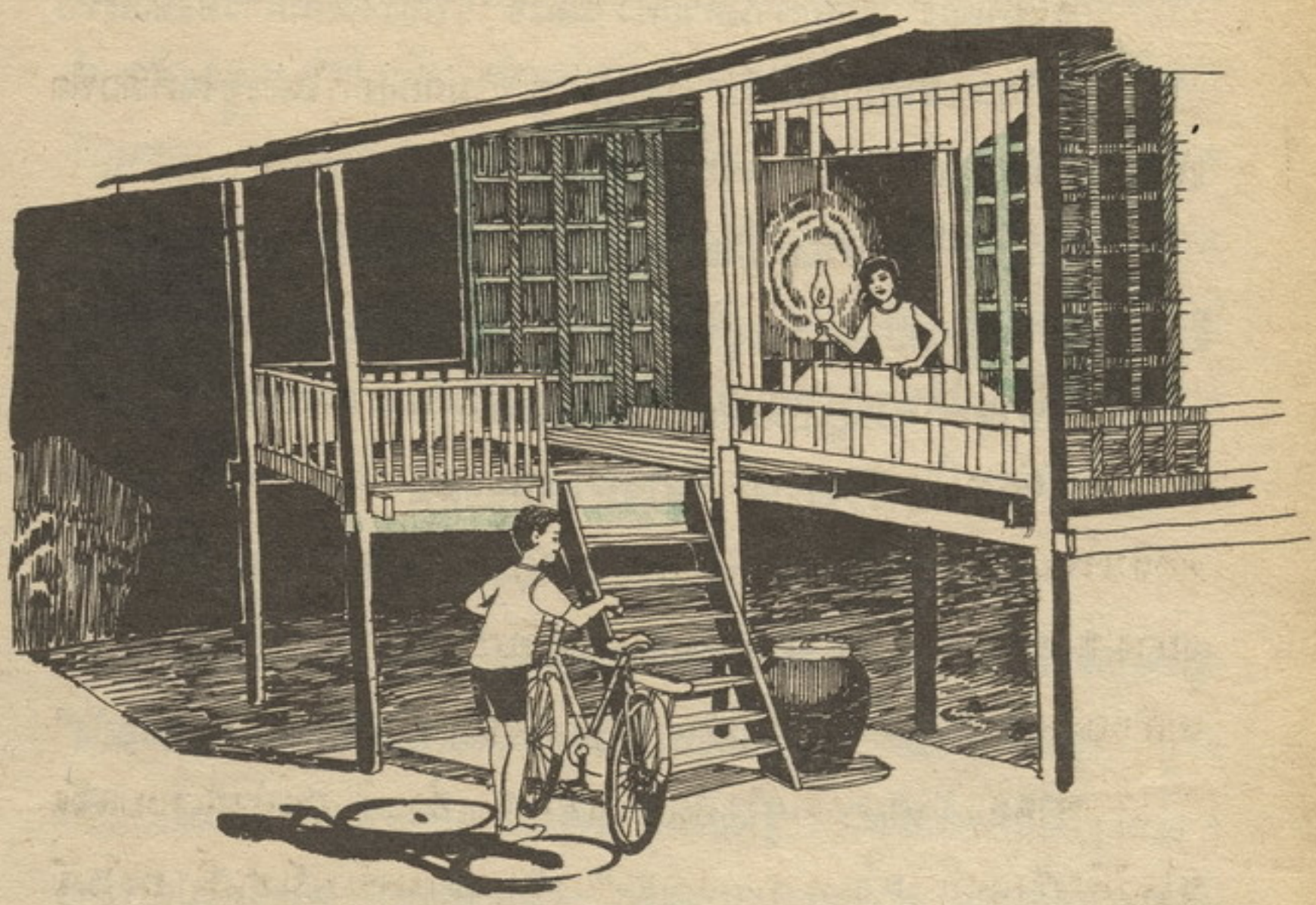

พอตะวันลับแสง ชูใจปิดประตูบ้านอย่างแน่นหนา จุดตะเกียงตั้งไว้กลางห้อง คลุกข้าวให้สีเทากินแล้วมานั่งอยู่ที่หน้าต่างคอยย่าคอยเงี่ยหูฟังเสียงต่าง ๆ ได้ยินแต่เสียงเจ้าทุยควายของเธอที่อยู่ในคอกข้างบ้านทำเสียงฟืดฟาด และเสียงหริ่งเรไรระงมอยู่บนต้นไม้ ทำให้รู้สึกวังเวงยิ่งขึ้น

เสียงกริ่งรถจักรยานดังอยู่ที่ประตูรั้วบ้าน แล้วได้ยินเสียงร้องเรียก

"ชูใจ ชูใจ"

วีระนั่นเอง ชูใจอุทานด้วยความดีใจ รีบชะโงกหน้าร้องขานรับ

"พี่วีระ ฉันกำลังกลัว เปิดประตูเข้ามาเลย" แล้วชูใจก็รีบวิ่งไปเปิดประตูบ้าน วีระจอดจักรยานพิงบันไดไว้แล้วขึ้นมาบนบ้าน

"ย่าบอกให้พี่มาอยู่เป็นเพื่อนชูใจ ลุงไปเยี่ยมญาติที่ป่วยอยู่โรงพยาบาล พบย่านั่งรออยู่หน้าห้องฉุกเฉินกับพี่แฉล้ม ย่าให้ลุงมาบอกพี่ แล้วลุงก็ไปอยู่เป็นเพื่อนย่าที่โรงพยาบาล"

"อาเป็นอย่างไรบ้าง" ชูใจถามเสียงสั่น

"คงไม่เป็นอะไรมากกระมัง ลุงก็ยังไม่ได้เห็นอาการของอาเลย ชูใจทำใจดี ๆ เถอะ นี่กินข้าวหรือยังล่ะจ๊ะ"

ชูใจสั่นศีรษะ น้ำตาคลอตา "ฉันกินไม่ลง พี่วีระล่ะ กินหรือยัง"

"พี่กินแล้วก็มา ชูใจกินข้าวเสียเถิดเดี๋ยวจะเป็นลมไป ชูใจไม่สบายอีกคน ย่าจะลำบากนะจ๊ะ" วีระปลอบ ชูใจจึงไปตักข้าวกิน ๒ – ๓ คำก็อิ่ม วีระพยายามเล่าเรื่องสนุก ๆ ให้ฟัง เพื่อให้ชูใจคลายวิตกกังวล ชูใจได้ยินเสียงที่วีระเล่า แต่ไม่รู้เรื่องว่าเขาพูดถึงอะไร

จนกระทั่งสามทุ่มเศษ ย่าจึงนั่งสามล้อกลับมา ใบหน้าของย่าหม่นหมอง ดวงตาแดงช้ำ พอมาถึงก็คว้าตัวชูใจมากอดไว้แน่น พลางขอบใจวีระที่มีแก่ใจมาอยู่เป็นเพื่อนชูใจ แล้วเล่าเรื่องอาว่า อาเดินทางไปจังหวัดซื้อเครื่องบวชเพื่อจะบวชพรรษานี้ เมื่อสึกแล้วก็จะแต่งงาน รถประจำทางเกิดชนกัน คนตายหลายคน บาดเจ็บสาหัสก็หลายคน อาก็บาดเจ็บสาหัส ขณะนี้หมอกำลังให้เลือดและยังไม่ได้

สติ เห็นจะต้องรักษาตัวอยู่นานกว่าจะหายเป็นปรกติเพราะขาหักต้องเข้าเฝือก ย่ารำพันว่าเงินทองที่เก็บออมไว้ก็มีไม่มาก จะต้องนำมารักษาอา ย่าก็แก่แล้วเหมือนไม้ใกล้ฝั่ง เป็นห่วงแต่ชูใจเพราะยังเล็กและกำลังเรียนหนังสืออยู่ ชูใจปลอบย่าว่าเธอจะออกจากโรงเรียนมาช่วยย่าทำอาหารและขนมขาย พอมีเงินเธอจะเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ก็ได้ วีระออกความเห็นว่าชูใจไม่ต้องออกจากโรงเรียนก็ได้ แต่ต้องขยันทำมาหากินเพิ่มขึ้นระหว่างที่อายังเจ็บอยู่ วีระกลับบ้านเมื่อเวลาเกือบจะห้าทุ่ม

ตั้งแต่วันนั้นมา ย่านำเงินออกมาลงทุนทำอาหารและขนมแห้งไปฝากขายตามร้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ฝากไว้ที่ร้านของจันทร ชูใจเลิกเรียนแล้วรีบกลับบ้าน โม่แป้ง ขูดมะพร้าว เตรียมเครื่องปรุงต่าง ๆ ให้ย่า และช่วยย่าทำอาหารแล้วบรรจุถุงเตรียมส่งในวันรุ่งขึ้น จากนั้นจึงได้ทำการบ้านและอ่านหนังสือ กว่าจะได้นอนก็ถึงสี่ทุ่มเศษทุกคืน เพื่อนทักว่าชูใจผอมลง แต่เธอก็มิได้ย่อท้อ แฉล้มรับภาระไปคอยเฝ้าดูแลอาที่โรงพยาบาล ย่ากับชูใจจึงมีเวลาทำมาหากิน พอว่างก็ไปเยี่ยมอา

ย่ามีฝีมือทางทำอาหาร ใคร ๆ ก็ติดใจรสมือ อาหารและขนมที่ชูใจนำไปฝากขายจึงหมดทุกวัน ย่าทำของไม่ค่อยซ้ำกันเพราะกลัวลูกค้าจะเบื่อ บรรดาครอบครัวเพื่อนสนิทของชูใจก็มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเจือจุนมิได้ทอดทิ้ง ลุงของวีระส่งกล้วย มะพร้าว ใบตอง มาให้ย่าเกือบ

ทุกวัน มานีแบ่งไข่ไก่และผักสวนครัวมาให้ทุกวัน ปิตินำปลานิลและผักในไร่มาให้ทุกวันเหมือนกัน เพชรมาช่วยขูดมะพร้าวและหาบของไปฝากขายตามร้านต่าง ๆ ส่วนจันทรรับขายของให้โดยไม่หักผลประโยชน์เลย เกษตรอำเภอและครูไพลินพาหนูน้อยลูกสาวที่น่ารักมาเยี่ยมย่า และช่วยอุดหนุนสินค้าเสมอ วัฒนากับพ่อก็ไปเยี่ยมอาที่โรงพยาบาลมิได้ขาด ย่าและชูใจรู้สึกซาบซึ้งในไมตรีจิตของทุกคนเป็นอย่างยิ่ง ด้วยมิตรจิตมิตรใจ ย่าจึงให้ชูใจแบ่งอาหารและขนมที่ทำขายแต่ละวันให้เพื่อน ๆ ด้วย มานะ สมคิดและดวงแก้วได้ทราบ

ข่าวอุบัติเหตุของอาจากจดหมายของมานีและจันทร ต่างเขียนจดหมายมาแสดงความเสียใจ

เหตุการณ์ดีขึ้นทุกวัน อาการป่วยของอาดีขึ้น ย่ามีเงินเก็บเพิ่มขึ้นจนย่าคิดวาดอนาคตไว้ว่า ถ้าอาหารที่ทำขายอยู่ขณะนี้ขายดีตลอดไป ย่าอาจจะเปิดร้านขายอาหารเล็ก ๆ ในตลาด ทำอาหารขายอย่างเป็นล่ำเป็นสัน คงได้เงินพอส่งเสียให้ชูใจเรียนได้สูงขึ้น ย่าคิดแผนการเงียบ ๆ อยู่ในใจคนเดียว

ความอดทนในสิ่งที่ต้องอดทนให้ผลดีเสมอ เวลาผ่านไปสามเดือน อาของชูใจก็หายเกือบเป็นปรกติ ออกจากโรงพยาบาลมาพักฟื้นอยู่ที่บ้าน อาเป็นคนขยัน อยู่นิ่งไม่เป็น จึงช่วยย่าและชูใจห่อขนม เหลาไม้กลัด ขูดมะพร้าวตามถนัด แฉล้มก็มาช่วยทำขนมอยู่เสมอ พ่อแม่ของแฉล้มก็มิได้กีดกันเพราะอาเป็นคนดี

เย็นวันหนึ่ง เลิกเรียนแล้ว เพื่อน ๆ พากันมาที่บ้านของชูใจ ต่างช่วยย่าทำงานคนละไม้คนละมือ ขณะนั้นมีรถยนต์นั่งคันหนึ่งแล่นมาจอดที่ประตูรั้วบ้านของชูใจ รถยนต์คันนั้นสวยงามสะดุดตามาก ทุกคนจึงมองดูเป็นตาเดียว หญิงคนหนึ่งอายุประมาณสามสิบปีเศษลงจากรถยนต์เดินเข้ามาในบ้าน หญิงนั้นแต่งตัวหรูหรา ท่าทางเป็นคนมีเงิน เธอหยุดมองมานีและชูใจนิ่งอยู่

“คุณต้องการพบใครครับ” วีระถามอย่างสุภาพ

“คนไหนชื่อชูใจจ๊ะ” หญิงคนนั้นย้อนถามเบา ๆ

“ฉันเองค่ะ” ชูใจตอบ พลางพิศดูหน้าหญิงคนนั้น

ขณะนั้นย่าเดินออกมาที่ระเบียงหน้าบ้าน พอหญิงนั้นเห็นย่าก็รีบขึ้นบันไดไปนั่งลงกราบย่าแล้วร้องไห้สะอึกสะอื้น ย่ารับไหว้และจ้องมองดูหญิงคนนั้นอยู่ครู่หนึ่ง จึงเรียกชูใจ

“ชูใจ ขึ้นมานี่ มากราบแม่ นี่แหละแม่ของเจ้า”

ชูใจหูอื้อยืนตะลึงเฉยอยู่ ส่วนคนอื่น ๆ รู้สึกตื่นเต้นเหลือที่จะกล่าว มานีรุนหลังชูใจให้ขึ้นไปบนบ้าน ชูใจขึ้นมากราบ แม่ของชูใจโอบกอดลูกไว้แน่นพลางร้องไห้เสียงดัง

"ลูกเอ๋ย ! ตั้งแต่ลูกเกิดได้สองเดือนเศษ แม่ก็ไม่ได้เห็นเจ้าอีกเลย จนบัดนี้ สิบสามปีแล้ว แม่จะมารับลูกไปอยู่ด้วย"

ชูใจก้มหน้านิ่งอยู่ อาได้ยินเสียงจึงเดินโขยกเขยกออกมา พอเห็นแม่ของชูใจก็ตกตะลึง ยกมือไหว้แล้วนั่งนิ่ง ย่าน้ำตาคลอ พูดเสียงเครือ

"ชูใจ แม่รักเจ้ามากนะ แต่มีความจำเป็นที่ไม่ได้อยู่และเลี้ยงดู พ่อของเจ้าซึ่งเป็นพี่ชายของอาคนนี้หอบหิ้วเจ้ามาอยู่กับย่าและอา ตั้งแต่เจ้าอายุได้สองเดือนเศษ ๆ พออายุครบขวบ พ่อก็ป่วยและเสียชีวิตไป ย่าและอาก็เลี้ยงเจ้ามาจนกระทั่งบัดนี้ ย่าไม่คิดว่าแม่ของเจ้าจะกลับมา จึงบอกว่า พ่อกับแม่ตายไปหมดแล้ว แต่แม่ก็กลับมา จะมารับเจ้าไปอยู่ด้วย ก็ไปอยู่กับเขาเถิด เขามั่งมีศรีสุข เจ้าจะได้สบาย มีอนาคตดี ได้ร่ำเรียนสูง ๆ"

ชูใจร้องไห้โฮ โผเข้าไปกอดย่าแน่น

"ชูใจไม่ไป จะอยู่กับย่า อยู่กับอาที่นี่ตลอดไป"

แม่ของชูใจพยายามคว้าไขว่เอาตัวชูใจมากอด แต่ชูใจปัดมือและถอยหนี

"แม่ของฉันตายไปแล้ว ฉันไม่มีแม่ มีแต่ย่ากับอา ย่าเลี้ยงฉันมาสิบสามปี ต่อไปนี้ฉันจะเลี้ยงย่า กลับไปเถิด แม่เคยอยู่อย่างไรก็อยู่ไป อย่านึกว่ามีฉัน" ชูใจพูด

แม่ของชูใจร้องไห้ปานใจจะขาด พยายามวิงวอนย่า ขอร้องอา

และอ้อนวอนชูใจ ย่าและอาช่วยกันประเล้าประโลมให้ชูใจไปกับแม่ ส่วนชูใจยืนกระต่ายขาเดียวไม่ยอมไป และขอร้องให้แม่กลับไปเสีย

เป็นเวลานานร่วมชั่วโมง แม่ของชูใจเห็นว่าการอ้อนวอนของตนไม่มีประโยชน์จึงสงบใจ แล้วเปิดกระเป๋าถือ หยิบธนบัตรสีม่วงส่งให้ย่ามัดหนึ่ง

"ขอฝากชูใจไว้กับย่าและอาด้วย เงินนี้ให้ย่าไว้ใช้จ่าย แล้วฉันจะส่งมาให้เสมอ ฉันดีใจที่ย่าเข้าใจฉันดีว่า ฉันรักลูก ไม่ได้ทอดทิ้งลูก เวรกรรมทำให้ฉันต้องพลัดพรากไป ฉันจะกลับละค่ะ และคงจะ

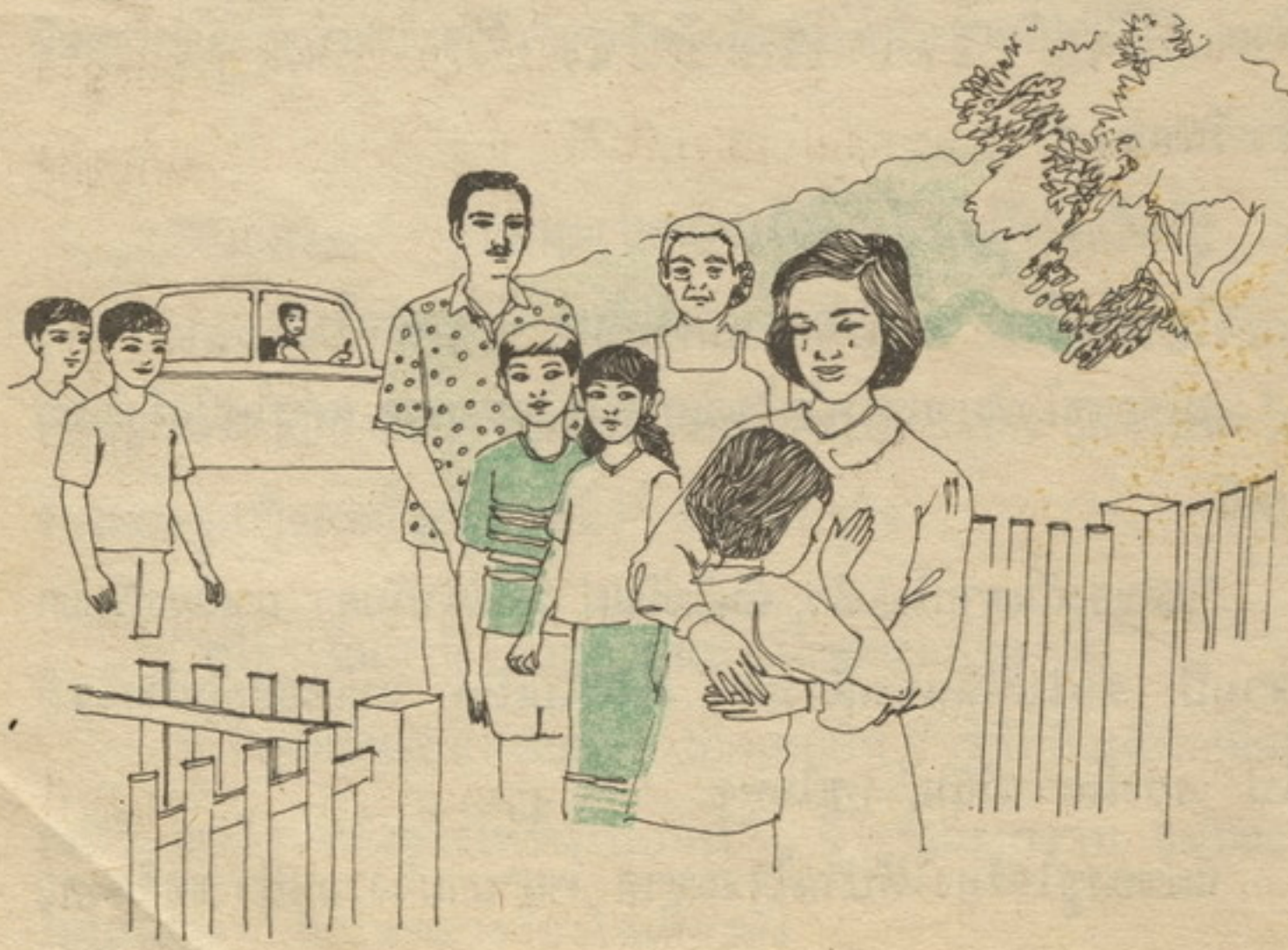

ไม่ได้กลับมาอีก" เธอหยุดร้องไห้แล้วพูดต่อไปว่า "ถึงอย่างไรฉันก็ดีใจที่ได้มาพบลูก เขาเหมือนพ่อของเขามาก มา...ชูใจ เข้ามาใกล้ ๆ ให้แม่กอดเป็นครั้งสุดท้าย เราอาจจะไม่ได้พบกันอีกจนชั่วชีวิต หนูชื่อชูใจ ชูใจเป็นชื่อที่แม่ตั้งเอง" พอแม่อ้าแขน ชูใจก็โผเข้าไปหา สองแม่ลูกกอดกันร้องไห้อยู่ครู่หนึ่ง มานีตื้นตันใจจนกลั้นน้ำตาไม่ได้ ส่วนเพชรแอบร้องไห้อยู่ใต้ถุนบ้านเพราะคิดถึงแม่ของตน

"เรียกแม่สักคำ ให้แม่ชื่นใจซิลูก"

"แม่คะ" ชูใจเรียก รู้สึกอบอุ่นหัวใจที่ได้เรียกคำนี้ ชูใจเคยคิดว่าชั่วชีวิตของเธอจะไม่มีโอกาสได้เอ่ยคำนี้ แต่เธอก็มีโอกาสได้เรียกแล้ว พอแม่จากไปเหตุการณ์นี้ก็เหมือนความฝันเพียงชั่วครู่เดียว

แม่ร่ำลาย่าและอา ชูใจตามไปส่งแม่ที่รถ เพื่อน ๆ ของชูใจทุกคนยกมือไหว้ ชูใจกราบแม่ แม่จูบที่แก้ม น้ำตาของแม่เปื้อนแก้มของชูใจ แล้วคนขับรถก็ขับรถพาแม่ค่อย ๆ ห่างไป

เมื่อรถยนต์คันนั้นลับตา ทุกคนมีความรู้สึกเหมือนฝันไป ชูใจยืนอยู่กับที่ นิ่งอยู่นาน แม้รถจะแล่นลับไปแล้ว มานีค่อย ๆ ดึงชูใจกลับเข้าบ้าน

"แม่กลับไปไหนคะย่า แม่พูดเหมือนเราจะไม่ได้พบกันอีก" ชูใจถาม

"เขากลับไปอยู่ต่างประเทศ ถ้าเจ้าเรียนเก่ง ได้ไปเรียนต่อที่ประเทศที่แม่ของเจ้าอยู่ ก็อาจจะได้พบกัน" ย่าตอบ "เจ้าคงจะได้เรียน

สูง ๆ แน่ เพราะแม่ให้เงินไว้ถึงแสนบาท พรุ่งนี้ย่าจะเอาไปฝากธนาคาร”

ชูใจลงมือทำงานต่อไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น เพื่อน ๆ ก็ช่วยทำงานที่ค้างไว้

ทางชีวิตของคนไม่เหมือนกัน ทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่ที่การตัดสินใจและการกระทำของตนเองทั้งสิ้น ต่างมุ่งมาดปรารถนาให้ตนมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิต ทุกคนจะสมหวังมากน้อยเพียงใดอยู่ที่ความตั้งใจอันแน่วแน่ การศึกษาพัฒนาตนเองควรกระทำไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด และมีความมุ่งมั่นกระทำอย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง

แบบฝึก

๑. การเขียนคำ จำเป็นต้องระวังการวางสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ให้ถูกที่ มิฉะนั้นจะทำให้เข้าใจความหมายผิดไป

ฝึกอ่านและสังเกต

๑.๑ รูปวรรณยุกต์และสระ ทั้งที่อยู่ล่างหรือบน จะเขียนตรงพยัญชนะตัวต้นเสียง หรือตรงตัวกล้ำ (ร ล ว) หรือตัวที่อยู่หลังอักษรนำ

เช่น

คุณครูผู้อารี เราภักดีด้วยใจจริง

มิแสร้งแกล้งเกรงกริ่ง กลับกลอกกลิ้งเมื่อลับหลัง

ยามย่ำค่ำโพล้เพล้ แสนว้าเหว่อยู่ลำพัง
แมวลายร้องเหมียวดัง นั่งหวั่นหวาดเพราะขลาดกลัว,

๑.๒ รูปสระที่อยู่หน้าได้แก่ เ- แ- โ- ไ -ปรกติจะเขียนไว้หน้าพยัญชนะของคำนั้น แต่คำ ๒ พยางค์บางคำ สระจะอยู่หลังตัวนำ การเขียนต้องใช้การฝึกบ่อย ๆ และจำ เช่น

ไผทแผ่นดินใหญ่ สไบใช้ห่มเนื้อนาง
แถลงแจ้งทุกอย่าง ทแยงกลางเส้นขวางอยู่
ยกพวกทั้งโขยง จับคนโกงขโมยหมู
เชลงกลอนสอนให้รู้ จเรผู้ดูและตรวจตรา

๒. ภาษาไทยมีคำให้เลือกใช้มาก แต่ละคำมีน้ำหนักและมีความหมายแตกต่างกัน จึงต้องเลือกใช้ให้ถูกต้อง

ฝึกอ่านและสังเกต

๒.๑ การที่จะใช้คำสุภาพนั้น แม้จะใช้น้ำเสียงก็ยังไม่พอ ต้องมีวิธีเพิ่มเติมคำ และเปลี่ยนคำให้เป็นภาษาสุภาพด้วย เช่น

กิน
กินข้าวกันเถอะ
(ใช้กับเพื่อน หรือผู้สนิทใกล้ชิดกัน)
เชิญรับประทานอาหาร
(ใช้กับคนรู้จัก)

เชิญรับประทานอาหารครับ
(ใช้กับคนรู้จัก และพูดอย่างมีพิธีรีตอง)
ขอเรียนเชิญรับประทานอาหารครับผม
(ใช้กับผู้ที่มีอาวุโสกว่า อย่างมีพิธีรีตอง)

๒.๒ คำที่มีความหมายคล้ายกัน แต่เน้นความรู้สึก ความคิด ความต้องการ แตกต่างมากน้อยกว่ากัน

๑. ขอร้อง – ใช้เมื่อต้องการความช่วยเหลือ
วิงวอน – ใช้เมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างมาก ถ้าช่วยได้ก็ดี แต่ถ้าไม่ช่วยก็ไม่เป็นไร
อ้อนวอน – ใช้เมื่อต้องการความช่วยเหลือมากที่สุด

๒. ห้ามปราม – กล่าวด้วยวาจามิให้กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
กีดกัน – ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อมิให้ผู้อื่นกระทำสิ่งที่ตนไม่ต้องการให้ทำ
ขัดขวาง – ทำทุกวิถีทางเพื่อมิให้ผู้อื่นกระทำสิ่งที่ตนไม่ต้องการให้ทำ

๓. เห็นใจ – รู้ถึงความลำบากหรือความทุกข์ของผู้อื่น
สงสาร – รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้มีความทุกข์มากกว่าเห็นใจ

เวทนา – รู้สึกอยากช่วยเหลือผู้มีความทุกข์อย่างจับใจ เมื่อมีโอกาสจะช่วยทันที

๔. เงียบกริบ – อาการนิ่งสนิท คอยฟังหรือคอยดูเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น

เงียบขรึม – อาการนิ่งอย่างใช้ความคิดตรึกตรอง

เงียบเชียบ – สงบ ไม่มีเสียงอื้ออึง (มักใช้กับสถานที่)

เงียบเหงา – สงบ ไม่มีผู้คน เงียบอย่างเปล่าเปลี่ยว

๓. สำนวนหรือคำบางคำ นำไปใช้พูดเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนใจผู้ฟังได้ดีกว่าคำหรือข้อความที่มีความหมายตรง ๆ หรือทำให้ข้อความกะทัดรัดขึ้น

ฝึกอ่านและสังเกต

สำนวนหรือคำ	**ความหมายตรง**
เสียคน	เสื่อมเสีย กลายเป็นคนไม่ดี
คาบเส้น	พอดี
หลังยาว	ขี้เกียจ
ได้เปรียบ	มีทางชนะ เป็นต่อ
รสมือ	ฝีมือในการปรุงอาหาร
แขกเหรื่อ	ผู้มาในงาน
ลงคอ	ทำได้โดยไม่ตะขิดตะขวงใจ

สำนวนหรือคำ	ความหมายตรง
ถือโอกาส	ทำสิ่งที่ต้องการจะทำทันทีเมื่อมีโอกาส
ไม่เอาถ่าน	ไม่รักดี
คนมีอายุ	คนแก่
คนละไม้คนละมือ	ช่วยกัน ร่วมมือกัน
มีอันเป็นไป	ประสบเคราะห์กรรม
ไปไม่รอด	ไม่สำเร็จ
เตลิดเปิดเปิง	ไปโดยไม่ยั้งคิด ไม่มีที่หมาย
ใส่ความ	ให้ร้าย นำความผิดมาให้
ยืนกระต่ายขาเดียว	ยืนยันความคิดของตนอยู่ตลอดเวลา
หน้ามือเป็นหลังมือ	ผิดความคาดหมาย เหตุการณ์กลับกลาย ตรงกันข้ามกับความหวัง

๔. **การใช้คำบางคำอาจต้องอ้างเป็นคำภาษิตหรือสุภาษิตเพื่อเป็นข้อเตือนใจอย่างนุ่มนวล ดีกว่าคำสั่งสอนโดยตรงตามธรรมดา** เช่น

ไม้ล้มจึงข้าม คนล้มอย่าข้าม

หมายความว่าอย่าดูหมิ่นทับถมผู้ที่พลาดพลั้ง เพราะจะต้องมีสักวันหนึ่งที่ผู้นั้นพ้นจากเคราะห์ร้าย กลับได้ดีกว่าเดิม หรืออาจมีโชคดีเหนือกว่าผู้ที่เคยดูหมิ่นเขาไว้

อย่ายกตนข่มท่าน

หมายความว่า อย่าอวดรู้ เพราะผู้อื่นอาจจะรู้ดีกว่าตนก็ได้

๕. การจับใจความสำคัญของบทร้อยกรอง ก็คล้ายกับการจับใจความสำคัญในการอ่านร้อยแก้วหรือความเรียง เมื่ออ่านจบแล้ว จะต้องหาคำตอบให้ได้ว่า ผู้เขียนต้องการจะบอกอะไรแก่ผู้อ่านบ้าง

นักเรียนที่น่ารัก แจ้งประจักษ์แล้วใช่ไหม
ว่าเรียนภาษาไทย ได้คล่องแคล่วแล้วแสนดี
ฟังใดเข้าใจง่าย เรื่องคลี่คลายไม่หน่ายหนี
พูดถูกปลูกไมตรี สื่อข้อความยามต้องการ
อ่านใดก็รู้ชัด ตามรหัสที่กล่าวขาน
เขียนได้ใช้ทุกงาน สำเร็จกิจประสิทธิ์สรรพ์
คนไทยใช้ภาษา ทั่วอาณาเขตเหมือนกัน
เอกลักษณ์จักผูกพัน ไทยทั้งสิ้นทุกถิ่นแดน
ตั้งใจใฝ่ฝึกฝน ภาษาตนอย่าดูแคลน
คุณเลิศประเสริฐแสน ช่วยชีพได้ไม่อับจน
ชีวิตต้องศึกษา ให้ก้าวหน้าพาเกิดผล
ต้องใช้กุญแจกล ไขประตูสู่ทางทอง
ภาษาคือกุญแจ ใช้ได้แน่ถ้วนทั้งผอง
ฟัง พูด อ่าน เขียนตรอง สติตรึกนึกถูกทาง
หกปีที่เรียนร่ำ จงจดจำอย่าละวาง
วอนว่าอย่าจืดจาง ใฝ่ศึกษาอย่าลืมหลง
จบเสร็จอวยพรชัย จงก้าวไกลยั่งยืนยง
สืบไทยให้มั่นคง สบสุขสันต์ทั่วกันเอย

หนังสืออ่านนอกเวลา

หนังสือส่วนนี้เป็นส่วนที่ให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียน นักเรียนจะใช้เวลาว่างตอนใดอ่านก็ได้ จะอ่านจบในคราวเดียวหรืออ่านหลายครั้งจึงจบก็ได้ เมื่ออ่านจบแล้วให้ทำกิจกรรมท้ายเรื่องด้วย

การให้นักเรียนอ่านหนังสือนอกเวลานี้ก็เพื่อให้ได้อ่านเรื่องที่สนุกสนานเพิ่มเติมจากหนังสือเรียน นักเรียนจะได้มีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม และฝึกฝนตนเองให้สนใจอ่านหนังสืออยู่เสมอ แม้เมื่อการศึกษาเล่าเรียนในโรงเรียนเสร็จสิ้นไปแล้วก็จะได้มีนิสัยรักการอ่านติดตัวอยู่ เพราะการอ่านทำให้มีความรู้ ความคิด มีความเฉลียวฉลาดทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ นักเรียนจึงต้องฝึกฝนตนเองให้รักการอ่านจนติดเป็นนิสัย

ดอกสร้อยร้อยใจ

บทนำเรื่อง

"ดอกสร้อยร้อยใจ" นี้เป็นคำประพันธ์บางบทที่นำมาจากหนังสือศึกษาภาษิตและร้อยกรอง ของศาสตราจารย์ฐะปะนีย์ นาครทรรพ หนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมแนวคิดสอนใจคนเพื่อยึดถือและปฏิบัติไว้เป็นอันมาก ลักษณะคำประพันธ์เป็นร้อยกรองทั้งเล่ม ทุกบทน่าสนใจศึกษาและจดจำ "ดอกสร้อยร้อยใจ" จำนวน ๖ บท ที่นำมาให้นักเรียนศึกษานี้ ได้คัดเลือกเฉพาะบทร้อยกรองที่เป็นกลอนดอกสร้อย และมีเนื้อหาเหมาะแก่นักเรียนระดับนี้ที่จะอ่านและศึกษาเพื่อเป็นข้อเตือนใจทั้งเป็นแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

ชื่อ "ดอกสร้อยร้อยใจ" หมายความว่า คำประพันธ์นี้เป็นกลอนดอกสร้อย ที่มีเนื้อหาร้อยรัดใจให้กระทำแต่ความดี ความถูกต้องเพื่อชีวิตจะได้มีแต่ความสุขความเจริญสืบไป

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจจนจบทุกบท เพื่อศึกษาคำยากให้เข้าใจ แล้วอ่านคำอธิบายแต่ละบท

๒. คำใดที่ไม่รู้ความหมาย ให้ค้นหาความหมายจากพจนานุกรมหรือถามครู

๓. อ่านออกเสียงเป็นทำนองเสนาะ อาจจะอ่านคนเดียวหรืออ่านกับเพื่อน ๆ ก็ได้

๔. อ่านในใจแต่ละบทแล้วนึกถึงใจความสำคัญของแต่ละบท ทบทวนอีกครั้งหนึ่ง

ดอกสร้อยร้อยใจ

๑. กิจเอ๋ยกิจวัตร ต่างถนัดทำไปในหน้าที่
ตื่นเช้างานคอยอยู่เรารู้ดี ขมันขมีไม่คร้านงานก็แล้ว
ขืนทิ้งไว้เป็นดินพอกหางหมู กว่าจะรู้งานประดังดั่งเป็นแถว
งานทั้งหลายง่ายยากหากรู้แนว ทำเสร็จไวใจแผ้วชื่นบานเอย

คำอธิบาย

คนเราทุกคนต่างมีงาน หน้าที่ ที่จะต้องทำเป็นประจำอยู่ทุกวัน เมื่อรู้แน่แก่ใจเช่นนี้แล้ว ก็ควรรีบขมีขมันทำ ถ้าไม่เกียจคร้านงานก็เสร็จ ขืนทิ้งไว้งานก็ดั่งค้างเหมือนดินพอกหางหมู งานทุกอย่างจะยากง่ายเพียงใด ถ้าเรารู้แนวทางปฏิบัติและรีบทำก็สำเร็จได้ เมื่องานเสร็จก็มีแต่ความสุขสบายใจ

๒. ขัดเอ๋ยขัดข้อง ที่หมายปองก็ไม่เป็นเช่นคิดหวัง
อย่าท้อจิตย่อหย่อนอ่อนกำลัง ควรคิดตั้งหน้าใหม่ใจเย็นเย็น
หาลู่ทางแก้ไขให้มั่นเหมาะ คงจำเพาะพบวิธีชี้ให้เห็น
เหมือนเมฆน้อยคล้อยเคลื่อน เดือนจะเด่นเวหาน่าชมเอย
ผ่านเดือนเพ็ญ

คำอธิบาย

การกระทำสิ่งใดหากมีอุปสรรคมาขัดขวาง ขออย่าได้ท้อใจ ยอมแพ้ หรือละทิ้ง ควรทำใจเย็น ๆ ตั้งใจหาทางแก้ไข ก็จะพบวิธีที่จะทำให้สิ่งขัดข้องทั้งหลายสูญหายไป อุปสรรคเปรียบเหมือนกลุ่มเมฆที่ลอยมาบังแสงจันทร์ เมื่อเมฆลอยผ่านไป พระจันทร์ก็จะมีแสงสว่างสวยงามดังเดิม

๓. ความเอ๋ยความซื่อ แม้ยึดถือได้จริงเป็นมิ่งขวัญ
เป็นเครื่องรางศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์อนันต์ อาจป้องกันสรรพภัยไม่บีฑา
ในโลกนี้แม้มีแต่คนคด โลกคงหมดความดีศรีสง่า
เราซื่อสัตย์ไว้เถิดเลิศราคา จะพลอยพาโลกชื่นรื่นรมย์เอย

คำอธิบาย

คนมีความซื่อย่อมเป็นที่เชื่อถือ และได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดี หากเรายึดถือความซื่อไว้ ความดีก็จะเป็นเครื่องป้องกันภัยต่าง ๆ ไม่ให้เกิดกับเราได้ ถ้าในโลกนี้มีแต่คนไม่ซื่อตรง ทุกหนแห่งก็ไม่มีความสุข เราทุกคนจึงต้องซื่อสัตย์ แล้วโลกของเราก็จะน่าอยู่

๔. ความเอ๋ยความรู้ ทุกอย่างอาจเป็นครูหากศึกษา
เห็นสิ่งใดใช้สมองลองปัญญา ใคร่ครวญหาเหตุผลจนแจ้งใจ
อันความรู้เรียนเท่าไรก็ไม่จบ ยิ่งค้นพบก็ยิ่งมีที่สงสัย
ใช้ความรู้ผิดทางสร้างทุกข์ภัย รู้จักใช้ทำประโยชน์สุขโสตถิ์เอย

คำอธิบาย

ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวให้ความรู้แก่เราได้ทั้งสิ้น ฉะนั้นจึงควรใช้สติปัญญาศึกษาและพิจารณาสิ่งที่พบเห็นจนเกิดความเข้าใจและจดจำเป็นความรู้ไว้ เมื่อรู้แล้วก็จะต้องหมั่นศึกษาต่อไปอีก เพราะความรู้นั้นเรียนเท่าไรจะไม่จบสิ้น และถ้าหากนำความรู้ไปใช้ในทางที่ผิดก็เกิดทุกข์ภัยแก่ตนเองและผู้อื่น จึงควรรู้จักใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ เพื่อจะได้มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน

๕. ถ้อยเอ๋ยถ้อยคำ อาจจะนำทั้งผลดีมีผลเสีย
คำเผ็ดร้อนเผาใจยิ่งไฟเสีย พาให้เพลียชอกช้ำระกำทรวง
คำอ่อนหวานหนุนใจให้ดึกดัก ชื่นคำนักอาจบันดาลงานใหญ่หลวง
คำเป็นสื่อความคิดกิจทั้งปวง คำเท็จลวงล่อให้ตายร้ายนักเอย

คำอธิบาย

การใช้ถ้อยคำต้องมีความระมัดระวัง เพราะคำพูดทำให้เกิดผลดีและผลเสียได้ คำพูดรุนแรงจะทำให้ผู้ฟังเจ็บช้ำและร้อนใจยิ่งกว่าถูกไฟเผา คำพูดอ่อนหวานผู้ฟังย่อมมีความสุขความพอใจ และเกิดผลดีมากมาย คำพูดที่ดีสร้างความคิดและทำให้งานทั้งหลายสำเร็จได้ ส่วนคำพูดที่ไม่ดีมีแต่เกิดผลร้าย

๖. ร่วมเอ๋ยร่วมใจ จักทำการใดก็สมหมาย
ถึงมีอุปสรรคมากมาย แพ้พ่ายแรงรักสามัคคี
ดูปลวกที่สร้างจอมปลวก พร้อมพวกแข็งขันขมันขมี
ทีละน้อยค่อยเสริมเพิ่มทวี ผลดีจึงเห็นเด่นเอย

คำอธิบาย

ความร่วมใจกันสามารถทำให้งานสำเร็จลุล่วงสมความตั้งใจได้ ถึงมีอุปสรรคขัดขวาง ถ้าช่วยกันคิดแก้ไข อุปสรรคต่าง ๆ ก็จะหมดไป เหมือนดังปลวกถึงตัวเล็กแรงน้อย เมื่อมันสามัคคีร่วมใจกันขนดินทีละน้อยด้วยความขยันขันแข็ง ก็สามารถสร้างเป็นจอมปลวกใหญ่โตได้สำเร็จ

คำที่ควรศึกษา

กิจวัตร งานที่ทำเป็นประจำ

ดินพอกหางหมู สำนวนเปรียบเทียบ การทำงานที่ไม่ทำให้เสร็จไป ปล่อยให้คั่งค้างเหมือนดินพอกหางหมู พอกทุกวันจนหนักหมูเดินไม่สะดวก

ประดัง ดับดั่ง หลายอย่างที่มีมาพร้อม ๆ กัน

คั่ง ค้างอยู่

แผ้ว ไม่มีกังวล

ท้อจิต ท้อใจ ไม่อยากทำ ไม่พยายามทำอีกต่อไป

ย่อหย่อน ถอยลง น้อยลง อ่อนแอ

เวหา ท้องฟ้า อากาศ

มิ่งขวัญ สิ่งที่ดีงาม สิ่งประเสริฐ

เครื่องราง ของที่นับถือว่าป้องกันอันตรายได้

อนันต์ ไม่มีสิ้นสุด มากล้น

สรรพภัย (สับ–พะ–ไพ) ภัยอันตรายต่าง ๆ

บีฑา เบียดเบียน รบกวน

รื่นรมย์ บันเทิง เบิกบานใจ

ใคร่ครวญ คิด

โสตถิ์ ความสวัสดี ความเจริญรุ่งเรือง

ระกำ ความลำบาก ความตรมใจ ความทุกข์

สื่อ	ทำให้เกิด
อุปสรรค	สิ่งที่ทำให้ขัดข้อง ความลำบาก
ขมันขมี	(ขมีขมัน) รีบ เร็วพลัน ทันที

กิจกรรม

๑. หาความหมายและคำอ่านของคำยากในบทประมาณ ๒๐ คำ

๒. ศึกษาหรืออภิปรายสำนวนเปรียบเทียบจากคำประพันธ์ "ดอกสร้อยร้อยใจ" บางตอน เช่น

"ดินพอกหางหมู"

"เหมือนเมฆน้อยคล้อยเคลื่อนผ่านเดือนเพ็ญ เดือนจะเด่นเวหาน่าชมเอย"

"เป็นเครื่องรางศักดิ์สิทธิ์ฤทธิ์อนันต์"

"เราซื่อสัตย์ไว้เถิดเลิศราคา"

"อันความรู้เรียนเท่าไรก็ไม่จบ"

"คำเท็จลวงล่อให้ตายร้ายนักเอย"

ฯลฯ

๓. ผลัดกันอ่านบทที่ชอบให้เพื่อนฟัง

๔. ช่วยกันอภิปรายปัญหาต่อไปนี้ตามเนื้อเรื่อง แล้วสรุปผลการอภิปรายไว้อย่างสั้น ๆ

๑) ทำอย่างไรจึงจะทำงานได้สำเร็จ

๒) หากทุกคนไม่มีความซื่อสัตย์ จะเกิดอะไรขึ้น

๓) ถ้าอยากให้คนอื่นชอบ เราควรจะทำอย่างไร

๕. นักเรียนและเพื่อนช่วยกันคิดดูว่า ดอกสร้อยแต่ละบทต้องการจะสอนเรื่องอะไร

๖. เขียนเรียงความจากบทดอกสร้อยที่นักเรียนชอบ โดยอาจเลือกคำประพันธ์วรรคใดวรรคหนึ่งในบทนั้นมาเป็นชื่อเรื่องก็ได้

๗. ตอบคำถามต่อไปนี้

๑) การทำงานในหน้าที่ให้เสร็จมีผลดีอย่างไร

๒) การเก็บงานคั่งค้างไว้ให้โทษอย่างไร

๓) ถ้ามีอุปสรรคในการทำงาน เราจะทำอย่างไร

๔) ลักษณะของคนซื่อกับคนคดต่างกันอย่างไร

๕) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเราให้ความรู้แก่เราได้หรือไม่

๖) การใช้คำพูดมีความสำคัญเพียงไร

๗) ทำอย่างไรจึงจะเกิดความสามัคคี

ความลำบากของเรา

บทนำเรื่อง

เรื่อง "ความลำบากของเรา" เป็นเรื่องหนึ่งในหนังสือส่งเสริมการอ่านเรื่อง "เสียงก้องจากโรงเรียนเชิงเขา" ซึ่งหม่อมหลวงรสคนธ์ อิศรเสนา แปลเป็นภาษาไทย จากต้นฉบับภาษาอังกฤษ ส่วนต้นฉบับดั้งเดิมเป็นภาษาญี่ปุ่นซึ่งนายไซกิโย มูซากุ ครูโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในหมู่บ้านยามาโมโต จังหวัดยามากายา ได้รวบรวมจากเรียงความที่เด็กในโรงเรียนนี้เขียนจากปัญหาเฉพาะหน้าซึ่งตนเองได้เผชิญอยู่ และความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับชีวิตสังคมของชาวญี่ปุ่นทั่วไป

ปัญหาที่เด็กนักเรียนโรงเรียนนี้ประสบอยู่คือ สภาพของโรงเรียนซึ่งเป็นโรงเรียนแห่งเดียวในหมู่บ้านที่ตั้งอยู่เชิงเขานี้ เกือบจะไม่เรียกว่าเป็นโรงเรียน เพราะเป็นเพียงโรงไม้เก่า ๆ มุงด้วยฟาง ตั้งอยู่ในที่โล่งแจ้ง เวลาฝนหรือหิมะตกจะไหลลอดลงไปตามรอยไม้ที่แตกทะลุ ไม่มีอุปกรณ์สิ่งใดช่วยในการเรียนการสอน ไม่มีแม้แต่แผนที่ หรืออุปกรณ์วิทยาศาสตร์ หรือหนังสืออ่านเพื่อค้นคว้าในห้องสมุด มีแต่หนังสือเรียนอย่างเดียวสำหรับนักเรียน และกระดานดำกับชอล์กสำหรับครูผู้สอนเท่านั้น แม้กระนั้นนักเรียนเหล่านี้ก็รักโรงเรียนของเขามาก ทุกคนพากันเสียสละและอดทนอย่างเข้มแข็งเพราะมีความปรารถนาที่จะได้ศึกษาเล่าเรียน

การที่โรงเรียนของพวกเขามีสภาพเช่นนี้ เพราะในสมัยนั้นประเทศญี่ปุ่นเพิ่งเสร็จสงครามโลกครั้งที่สองใหม่ ๆ ประเทศญี่ปุ่นแพ้สงครามอย่างยับเยิน ต้องสูญเสียชีวิตผู้คนและทรัพย์สินรวมทั้งดินแดนที่เคยครอบครองมาก่อน ประเทศญี่ปุ่นยากจนมาก ประชาชนต้องอดอยากยากแค้นเพราะไร้ที่ทำมาหากิน ทุกคนต้องต่อสู้กับชีวิตและปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างลำบาก ครอบครัวของชาวญี่ปุ่นในสมัยนั้นเป็นครอบครัวเล็ก ๆ มีสมาชิกในครอบครัวเพียงไม่กี่คน ส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวมักเสียชีวิตเพราะเป็นทหารและต้องไปรบในสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้ สมาชิกครอบครัวที่เหลือต้องต่อสู้อย่างลำบาก เพื่อหารายได้มาให้พอดีกับรายจ่าย แม้ว่ารัฐบาลญี่ปุ่นจะพยายามให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ครอบครัวที่ยากจนเหล่านี้แต่ก็ไม่เพียงพอ ดังครอบครัวของเด็กชายผู้เขียนเรียงความเรื่องนี้

นอกจากเรื่องปัญหาความยากจนในชนบทของประเทศญี่ปุ่นตามความคิดของเด็ก ๆ แล้ว เรื่องนี้ยังได้แทรกความเกลียดชังของเด็กญี่ปุ่นที่มีต่อสงครามอีกด้วย เด็กชายผู้เขียนเรื่องนี้ได้รับความทุกข์เพราะพ่อของเขาตาย แม่จึงต้องทำงานหนักจนล้มป่วยและเสียชีวิตลง นี้เป็นผลเสียของสงครามจึงทำให้ครอบครัวของเขายากจนลง ถึงอย่างไรก็ตามเขาก็มิได้ท้อถอยในการต่อสู้กับปัญหาชีวิต เขาได้วางแผนการเกี่ยวกับชีวิตอย่างมีระเบียบ และทุก ๆ คนก็เต็มใจจะช่วยเหลือเขาให้ฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ เรียงความเรื่องนี้เป็นอุทาหรณ์

อย่างดีสำหรับเยาวชนไทยในเรื่องการต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคด้วยตนเองเสียก่อน แล้วผู้อื่นก็จะให้ความช่วยเหลือภายหลัง

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านในใจครั้งหนึ่งก่อน เพื่อจับใจความสำคัญและหาคำยาก

๒. อ่านบทนำเรื่องอีกครั้งหนึ่งและศึกษาคำยากจากคำอธิบายศัพท์ท้ายบท หรือจากพจนานุกรม

๓. อ่านในใจอีกครั้งหนึ่งเพื่อจับใจความสำคัญ และรายละเอียดประกอบ รวมทั้งสังเกตการลำดับเนื้อเรื่อง และเวลาที่บอกเหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ควรอ่านให้จบในคราวเดียวกัน

๔. อ่านจบแล้วให้ทำกิจกรรมท้ายบท

ความลำบากของเรา

พรุ่งนี้จะเป็นวันที่ ๓๕ นับตั้งแต่แม่ตาย ผมคิดถึงแม่และนึกถึงสภาพอันน่าสังเวชของครอบครัวเราอยู่ตลอดวัน เรายากจนมากจนกระทั่งว่า เมื่อเสร็จงานพิธีศพพรุ่งนี้แล้วลุงจะมารับเอาน้องชายของผมไปเลี้ยง ผมไม่อยากเห็นน้องต้องจากไป น้องเป็นเด็กดีว่าง่าย

ไม่ว่าผมจะบอกให้ทำอะไร ก็ทำตามทุกอย่าง ทสุเอโกะน้องผู้หญิงของผมก็จะไปอยู่กับลุงอีกคนหนึ่งเหมือนกัน แต่ตอนนี้ยังไม่ไปจะต้องรอจนกว่าจะหายไอกรนแล้ว เธอไอมาตั้งแต่แม่ตายใหม่ ๆ เมื่อน้องสองคนไปแล้ว ก็จะเหลือแต่ยายอายุ ๗๔ ปี ซึ่งหุงหาอาหารให้เราก็แทบจะไม่ไหว แล้วก็มีผมอีกคนหนึ่งเท่านั้น แม่ได้พยายามอย่างดีที่สุดที่จะเลี้ยงพวกเราไว้รวมกัน แต่ตอนนี้แม่มาตายจากไปเสีย เราจึงต้องพลัดพรากจากกัน

เรามีที่ดินอยู่ประมาณ ๒ ใน ๓ เอเคอร์ (ราว ๖๖๗ ตารางวา) และปลูกเรือนอยู่ในที่แปลงนี้ตั้งแต่พ่อตาย แม่ต้องกระเสือกกระสนตามลำพัง แม่ทำงานอย่างหนักเพื่อจะให้ที่ดินเพียงเท่านี้เกิดผลประโยชน์พอที่จะเลี้ยงชีวิตพวกเรา ที่ผมว่าเลี้ยงชีวิตนั้น ผมหมายถึงแค่นั้นจริง ๆ เพราะนอกจากเงินที่เราได้รับจากกรมประชาสงเคราะห์แล้ว เราก็ไม่มีรายได้อย่างอื่นอีก ขณะนี้ผมปลูกพืชเพื่อเลี้ยงตัวเองกับยาย ความหวังของแม่นั้นมีอยู่เพียงอย่างเดียวคือว่า อีกไม่ช้าผมจะโตพอ แล้วจะได้ช่วยแม่ได้บ้าง แม่ไม่เคยแข็งแรงเลย แต่ทำงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อหาเลี้ยงพวกเราและเสียภาษี แม้เมื่อป่วยหนักหมดสติไป ผมยังได้ยินแม่พึมพำว่า “เก็บพืชมาแล้วหรือยัง เอาหัวผักกาดใส่เกลือใส่รำหมักไว้ดีแล้วหรือ ผักกาดเขียวล่ะล้างแล้วหรือยัง จะได้ดอง” ผมเชื่อว่าแม่ตายเพราะตรำงานหนักมากกว่าตายด้วยโรคภัยไข้เจ็บ ผมพยายามช่วยแม่อย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมมักหยุดโรงเรียนไป

ช่วยทำงานทางบ้านเมื่อทางบ้านต้องการใช้แรง แต่ผมไม่เข้าใจถึงภาระอันหนักที่แม่ต้องแบกอยู่ จนกระทั่งได้ยินแม่เพ้อก่อนจะตาย ผมจึงทนแทบไม่ได้ ต้องวิ่งออกไปทำงานเสียทั้ง ๆ ที่อยากจะอยู่ใกล้ ๆ แม่

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ก่อนแม่ตายวันหนึ่ง พวกเพื่อนบ้านมาช่วยผมขนฟืน ผมไม่ทราบว่าจะทำให้เสร็จทันได้อย่างไร ถ้าหากว่าเพื่อนบ้านไม่มาช่วย ถึงวันที่ ๑๓ โรงพยาบาลประจำตำบลที่เราส่งแม่ไปรักษาตัว ก็ส่งข่าวมาว่าแม่กำลังจะตาย

เมื่อเราไปมุงกันอยู่รอบเตียงแม่ ผมบอกกับแม่ว่า พวกเพื่อนบ้านมาช่วยขนฟืน แม่ยิ้ม ผมจะลืมยิ้มครั้งนี้ของแม่ไม่ได้เลยจนตลอดชีวิต ผมนึกไม่ออกเลยว่าเคยเห็นแม่ยิ้มจริง ๆ อย่างนี้มาก่อน ริมฝีปากของแม่ไม่ค่อยจะได้แปรรูปเป็นรอยยิ้มบ่อยนัก เมื่อปากทำท่าว่าจะยิ้ม ก็ดูเหมือนว่าแม่ร้องไห้แทนยิ้มเสียมากกว่า

สีหน้าของแม่แจ่มใสขึ้นเมื่อใกล้จะตาย ดูเป็นสิ่งที่แปลกไปจากเคย ทั้งนี้เพราะความรู้สึกบุญคุณและความปีติพอใจปรากฏออกมา สีหน้าและรอยยิ้มของแม่จะจารึกอยู่ในความทรงจำของผมตลอดไป ที่จริงแม่มีเรื่องที่จะยิ้มได้น้อยเหลือเกิน ตั้งแต่แม่แต่งงานมา และโดยเฉพาะเมื่อพ่อตายแล้ว แม่ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจให้กับการที่ต้องตะเกียกตะกายหาเลี้ยงครอบครัวของแม่ให้ดงชีวิตอยู่ วันแล้ววันเล่า ตลอดเดือนตลอดปี แม่พยายามส่งเสริมฐานะความเป็นอยู่ของเรา แม่ต่อสู้ด้วยกำลังกายทั้งหมดของแม่ ไม่ยอมขอความช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์ จนกระทั่ง

หนี้สินเพิ่มพูนขึ้นทุกที ในที่สุดเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ แม่กับยายก็ต้องไปอำเภอไปขอความช่วยเหลือ หลังจากนั้นแม่ก็ไม่เหมือนแม่คนเก่า แม่กับยายไม่เคยลืมที่จะพร่ำเตือนเราว่า ครอบครัวเรานั้นต้องพึ่งสังคมให้เขาเลี้ยงเราแล้ว เราจะถือตัวว่าเราเสมอเหมือนกับครอบครัวอื่น ๆ ในตำบลนี้ ที่เขาหาเลี้ยงชีวิตของเขาเองโดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นนั้นไม่ได้อีกต่อไปแล้ว

หนึ่งปีกับเก้าเดือนหลังจากนั้น แม่ก็เจ็บหนักจนลุกจากที่นอนไม่ได้ แม่ยังยืนยันว่าไม่ช้าแม่ก็จะหาย แต่ก็ยิ่งทรุดหนักลงทุกที ๆ ยายพูดเสมอว่า เราควรจะต้องไปตามหมอ แต่แม่ดื้อไม่ยอมท่าเดียว บอกว่าเราไม่มีเงินให้หมอ ยายว่าถึงเวลาแล้วที่เราจะต้องขายที่ดินผืนสุดท้ายของเรานี้เอาเงินมารักษาแม่ แต่เรายังขายไม่ได้ และแม่ก็ไม่ทุเลาลงเลย วันหนึ่งโตโรซานบังเอิญแวะมาเยี่ยม พอได้ยินยายพูดถึงเรื่องหมอ เขาก็ร้องว่า "นี่หมายความว่ายังไม่มีหมอมารักษาเลยหรือ ไม่ทราบกันหรืออย่างไรว่า ทุกคนที่อยู่ในอุปการะของกรมประชาสงเคราะห์จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านการรักษาพยาบาลด้วย ผมจะไปตามหมอให้เดี๋ยวนี้"

เมื่อหมอมาตรวจอาการแม่แล้ว เขาบอกว่าต้องไปโรงพยาบาลประจำตำบลทันที หัวใจของแม่ไม่ดีอย่างมาก คำว่าโรงพยาบาลก่อให้เกิดความลำบากใจแก่คนในครอบครัวเสมอมา เพราะหมายความว่าคนอีกคนหนึ่งในครอบครัวจะต้องไปพยาบาลผู้ป่วยอยู่ในโรงพยาบาลด้วยตลอดเวลา ผมเคยได้ยินมาว่าโรงพยาบาลบางแห่งที่เขาจัดตามแบบ

ฝรั่งนั้น เขามีนางพยาบาลทำงานให้คนป่วยหมดทุกอย่าง และมีอาหารที่ปรุงมาจากโรงครัวของโรงพยาบาลมาให้คนป่วยด้วย เป็นวิธีการที่วิเศษมาก ผมอยากให้เขาทำเช่นนั้นในโรงพยาบาลแบบญี่ปุ่นของเรา ปัญหาข้อแรกก็คือว่า จะได้ใครไปอยู่กับแม่ คอยดูแลปรนนิบัติพยาบาลและหุงข้าวหาปลาให้ ถ้าผมไปเองก็ไม่มีใครทำงาน ยายก็แก่เกินไป ไม่มีใครนอกจากทสุเอโกะ แต่เราก็สงสัยว่าเด็กอายุ ๙ ขวบซึ่งไม่เคยพยาบาลคนป่วยมาเลย จะไปพยาบาลและหุงหาอาหารให้ตัวเองกับแม่และทำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างนางพยาบาลได้อย่างไร ไม่มีใครอื่นอีกแล้วจึงช่วยอะไรไม่ได้ ทสุเอโกะต้องไปกับแม่

หลังจากที่หมอได้รับประทานอาหารกลางวันกับเราแล้ว หมอก็กลับไป ยายกับผมจึงเตรียมการที่จะส่งแม่ไปโรงพยาบาล

วันรุ่งขึ้น ลุงขอยืมรถลากเขามาได้คันหนึ่ง ใช้คนขี่รถจักรยานสองล้อลากไป เราขนเครื่องที่หลับที่นอนใส่ไปในรถ แล้วอุ้มแม่วางลงบนผ้านวม เอาผ้านวมอีกผืนหนึ่งห่มให้ แล้วเอากระดาษอาบน้ำมันคลุมอีกชั้นหนึ่งให้ปิดข้าวของทั้งหมดด้วย เพราะกลัวว่าฝนจะตก แล้วเราก็ผูกร่มกระดาษคันหนึ่งกั้นให้แม่ ทางเบื้องหลังที่นั่งของแม่นั้นเราเอาผัก ข้าวสาร ชาม หม้อและกระทะใส่ไป ถนนขรุขระกระเทือนมากสำหรับแม่ซึ่งกำลังเดินทางไปโรงพยาบาล แต่แม่ก็อดทนอย่าง

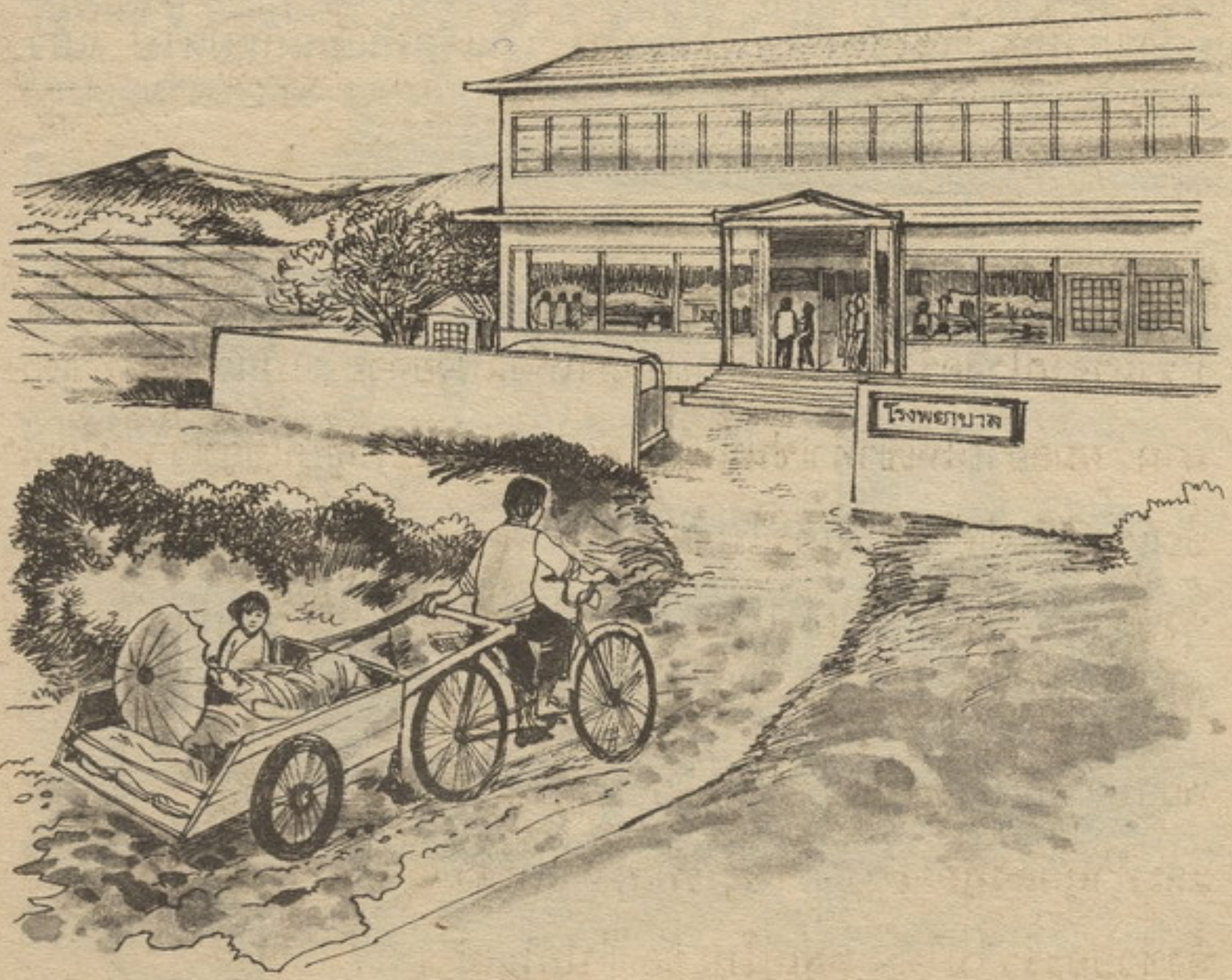

เข้มแข็ง ผมดีใจที่แม่ได้ไปอยู่โรงพยาบาล แต่บัดนี้งานรับผิดชอบที่ในสวนทุกอย่างตกอยู่ที่ผม ผมนึกอยากจะไปอยู่กับแม่เสียเอง แต่ไม่มีเวลาว่างเลย ส่วนเรื่องไปโรงเรียนนั้นไม่ต้องพูดถึง

ไม่มีอะไรจะทำได้อีกนอกจากทำงาน บางเวลาคนในหมู่บ้านก็มาช่วยผม แล้วในวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน แม่ก็ตาย

คุณครูสองคนมาในงานศพแม่ พร้อมกับเพื่อนร่วมชั้นของผม บางคนที่ได้รวบรวมเงินจากพวกเพื่อน ๆ มาช่วยงานศพ เมื่อเราจ่ายเงินค่าสิ่งของที่ใช้ในงานศพเสร็จแล้ว ยายพูดว่า "เรายังมีเงินเหลืออีกตั้ง ๗,๐๐๐ เยน (ราว ๆ ๖๐๐ กว่าบาท) เรารวยกว่าเมื่อตอนที่พ่อตายอีก" แต่เมื่อเราพยายามใช้หนี้สินไปเสียบ้าง เงินเจ็ดพันเยนก็หมดไป แล้ว

เรายังเป็นหนี้เขาอยู่อีก ๔,๕๐๐ เยน (ราว ๆ ๓๕๑ บาท) ยายคิดอย่างไรจึงเห็นว่าเรารวยกว่าเมื่อตอนที่พ่อตาย

พูดถึงเรื่องนี้ทำให้ผมนึกถึงการตายของพ่อ แม้ว่าตอนนั้นผมอายุเพียง ๖ ขวบ แต่ผมก็ทราบเรื่องอะไร ๆ ได้ดี เพราะแม่และยายเล่าให้ฟังบ่อย ๆ จนกระทั่งผมลืมไม่ได้ หลังจากงานศพของพ่อนั้นเรามีเงินเหลืออยู่เพียง ๕ เยน แม้กระนั้นแล้ว ก็ยังต้องเสียภาษีไปจนหมด เราอยู่ในสภาพที่ร่อแร่ที่สุด ทุก ๆ วันแม่กับยายคาดไม่ถูกว่าข้าวที่เราจะรับประทานกันพรุ่งนี้นั้นจะเอามาจากไหน ยายกับแม่ทำรองเท้าแตะด้วยฟางแล้วเอาไปแลกข้าวสาร รองเท้าฟางที่ทำได้ในวันหนึ่ง ๆ นั้นแลกข้าวสารได้ ๖ ปอนด์ นับว่าได้ราคาดีมาก ตามคำบอกเล่าของแม่ ตอนนั้นพวกเราก็ยังเล็ก ๆ กันอยู่ ข้าวเพียง ๔ ปอนด์ก็พอรับประทานกันแล้ว ทำให้มีข้าวเหลือเก็บไว้สำหรับเวลาที่ขาดแคลนจริง ๆ ได้บ้าง

แม่และยายทำงานอย่างหนักจนกระทั่งเก็บเงินไว้ได้บ้าง แม่หวังว่าถ้าเป็นเช่นนั้นเรื่อยไปจนกระทั่งผมเป็นหนุ่ม เราก็อาจจะอยู่ได้พอสบาย แต่แล้วก็เกิดสงครามขึ้น เราก็ต้องลำบากยากแค้นแสนสาหัสอีก ผมได้ยินแม่พูดอยู่บ่อย ๆ ว่า “พอโคอิชิเขาโตเป็นหนุ่ม เขาก็จะช่วยเราแล้วเราก็จะได้ใช้หนี้ได้บ้าง”

นี่เป็นการปลอบใจอย่างเดียวของแม่ แต่แม่ไม่มีโอกาสจะได้เห็นความฝันนั้นเป็นจริง แม่จนลงทุกที งานหนักของแม่ไม่ได้ช่วยแม่ไปได้ถึงไหน ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ผมยังสงสัยว่า แม่เชื่ออย่างสนิทใจหรือเปล่า

ที่ว่า ถ้าผมจบโรงเรียนและเริ่มทำงานแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างจะสะดวกสบายขึ้นกว่านี้ ผมจะทำอะไรได้มากกว่าที่แม่ได้ทำมา เมื่อผมนึกถึงตอนนี้แล้ว ผมนอนไม่หลับเลย ผมคิดมากจนกระทั่งต้องตัดสินใจเขียนโครงการของผมขึ้น แล้วนำไปให้คุณครูท่านอ่าน

ปีหน้าผมก็จะขึ้นชั้นประถม ๖ ซึ่งเป็นชั้นสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ ผมอยากจะไปโรงเรียนทุกวันโดยไม่ไปทำงานที่ไหนอีกนอกจากงานในสวนของผมเอง

ปีต่อไปผมจะทำงานให้มากที่สุดที่จะทำได้ เพื่อหาเงินใช้หนี้ ถ้าผมเก็บเงินได้เล็กน้อย ผมอยากจะซื้อที่นา เพราะไร่ผักเล็ก ๆ อย่างของเราผลิตอาหารให้เราไม่พอรับประทาน ผมอยากเห็นครอบครัวของผมมีความสุขสบายขึ้นอีกสักเล็กน้อย ผมจะต้องทำตัวให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ไป เพื่อจะทำงานให้ได้อย่างลูกผู้ชายคนหนึ่ง ไม่ใช่ให้คนอื่นเขาเลี้ยงเหมือนลูกแกะ นี่เป็นข้อความที่ผมเขียนเรียนคุณครู แต่ขณะที่ผมคิดใคร่ครวญกลับไปกลับมาถึงเรื่องเหล่านี้ ผมก็รู้สึกตัวว่า ผมคิดผิดไปเสียแล้ว

ประการแรกทีเดียว ผมจะเก็บเงินซื้อนาได้อย่างไร ประการที่สอง นาที่ผมจะซื้อนี้ก็ต้องเป็นนาของครอบครัวอื่นที่เขาคงจะยากจนยิ่งกว่าผม ขณะนี้รายได้ทั้งหมดของเราได้มาจากใบยาสูบที่เราปลูกในเนื้อที่หนึ่งในสิบ (ประมาณ ๖๗ ตารางวา) ของที่ดินเพียง ๒ ใน ๓ เอเคอร์ เนื้อที่นอกนั้นเราต้องใช้เป็นที่ปลูกผักสำหรับรับประทานกัน

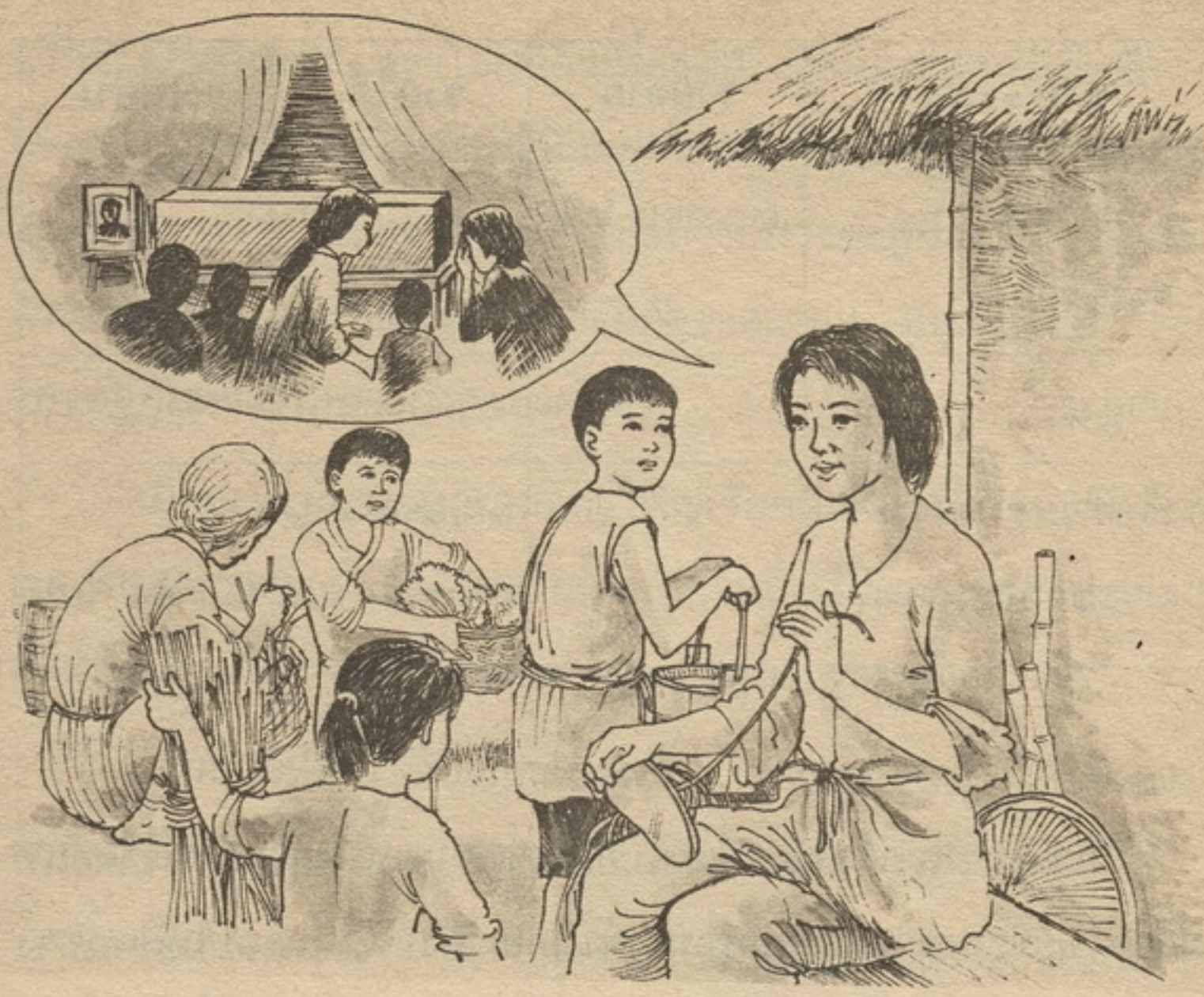

ในครัวเรือน ไม่ว่าผมจะทำงานหนักสักเพียงไหน ก็แลไม่เห็นทางที่จะเพิ่มรายได้ เมื่อเดือนมกราคมปีนี้ เราขายใบยาสูบได้เงินมาหมื่นสองพันเยน เมื่อเราใช้หนี้ที่กู้เขาไว้ปีกลายไป ๗ พันเยนแล้ว เราก็เหลือเงิน ๕ พันเยน เงินจำนวนนี้ เมื่อรวมกับเงินที่เราได้รับอุปการะจากกรมประชาสงเคราะห์เดือนละพันหกร้อยเยนแล้ว ก็เป็นเงินที่เราจะใช้ตลอดปี รวมทั้งสิ้นสองหมื่นสี่พันสองร้อยเยน (ราว ๒,๑๐๐ บาท)

แผนผังต่อไปนี้ แสดงว่าแทบจะอยู่ไม่ได้กับรายรับรายจ่ายอย่างนี้

ค.ศ. ๑๙๔๙	รายจ่าย	รายได้	หนี้สิน
อาหารและ ค่าใช้จ่าย	๓๐,๐๐๐ เยน		
ยาสูบ		๕,๐๐๐ เยน	
เงินช่วยจากกรม ประชาสงเคราะห์		๑๙,๒๐๐ เยน ๒๔,๒๐๐ เยน	 ๒,๙๗๕ เยน

น่าแปลกใจหรือไม่ ที่ผมไม่ยอมเชื่อยาย เมื่อยายบอกว่าตอนที่แม่ตาย เรารวยกว่าเมื่อตอนที่พ่อตาย ก็เรายังมีหนี้สินและไม่มีหนทางที่จะเลี้ยงชีวิตยาย เลี้ยงตัวผมเอง และน้องชายน้องหญิง นี่เป็นเหตุผลที่เราต้องตัดใจขอให้ลุงช่วยรับเอาน้องไปเลี้ยง ถ้าแม้ว่าไม่มีน้องสองคนอยู่ด้วย ยายกับผมก็ยังต้องใช้เงินอย่างน้อยเดือนละสองพันเยน เป็นค่าอาหารแท้ ๆ ไม่นับค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและฟืนไฟ ซึ่งจะต้องเสียอีก รวมเป็นเดือนละสองพันห้าร้อยเยน (ราว ๒๐๐ บาท) รายได้ก็มีแต่ค่าขายใบยาสูบและเงินช่วยจากกรมประชาสงเคราะห์ แล้วเรื่องหนี้สินจะว่าอย่างไร ดังนั้นโครงการอันสวยสดของผม ที่กะว่าจะซื้อที่นาจึงเป็นแต่เพียงความฝัน

ความยากจนของเราไม่ใช่เป็นเพราะไร้ความสามารถหรือเกียจ-คร้าน มันเป็นเพราะเราไม่มีที่ดินเพียงพอ ครอบครัวเรามีสมาชิก ๕ คน จะอยู่ได้อย่างไรในเมื่อมีที่ดินอยู่เพียง ๒ ใน ๓ เอเคอร์ (ประมาณ ๖๖๗ ตารางวา) ไม่มีอนาคตอะไร นอกจากการต่อสู้ซึ่งแน่ใจว่าจะมีแต่ความพ่ายแพ้ และในที่สุดก็ความอัตคัดขาดแคลน มันเป็นชะตากรรมของพ่อกับแม่และคงจะเป็นของผมด้วย

เมื่อคุณครูของผมกับคุณครูใหญ่เรียกผมไปหาท่าน เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ผมตั้งใจจะเรียนถามท่านถึงเรื่องอนาคตของผม แต่ก่อนที่ผมจะมีโอกาสกล่าวสิ่งใด คุณครูมูซากุก็พูดขึ้นว่า

"เธอยังไปขนไม้ฟืนอยู่ทุกวันหรือ จะกินเวลาสักเท่าไหร่จึงจะขนฟืนไปไว้ให้พอสำหรับฤดูหนาวปีนี้ แล้วจะต้องทำอะไรต่อไปอีก"

ผมเรียนท่านว่า ทั้ง ๆ ที่ผมได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านอย่างนี้ ผมก็ยังต้องขนฟืนอีกมาก และหลังจากนั้นจะต้องคัดเลือกและรีดใบยาสูบ

"จะกินเวลาสักเท่าไหร่" คุณครูถามอีก

"ผมไม่ทราบครับ" ผมตอบ

"เธอไม่ได้จดไว้ดอกหรือ ทำไมไม่ดูจากสถิติที่จดไว้เมื่อปีกลาย"

ผมเรียนท่านว่า ผมไม่ได้จดเอาไว้

"ไม่มีสถิติอะไรเลยเชียวหรือ" ท่านร้อง "นั่นไม่ใช่วิธีทำงานเลย เธอควรจดไว้เป็นสถิติว่าได้ทำงานอะไร กินเวลาเท่าไหร่ทุก ๆ ปี ถ้า

ไม่จดแล้ว เธอจะกะโครงการอย่างไรถูกว่า จะทำงานอะไรต่อไป เริ่มต้นทำเสียตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปทีเดียวนะ ต่อไปเธอจะทำอะไรอีก”

“ผมจะยกลำแพนขึ้นไปมุงหลังคาบ้านให้เสร็จก่อนหิมะตกครับ หลังจากนั้นแล้ว ผมคิดว่าคงจะมาเรียนหนังสือได้”

“หมายความว่า เทอมนี้เธอจะเรียนหนังสือได้เพียงสองสามวันเท่านั้นเอง” คุณครูพูด “ทำอย่างนี้ใช้ไม่ได้นะ พรุ่งนี้พอเธอไปรับข้าวสารปันส่วนมาแล้ว ก็ให้มาโรงเรียน เธอไม่ได้มาโรงเรียนตั้งเดือนกว่าแล้ว เธอควรจะต้องมาพบปะเพื่อนฝูง จะได้ขอบใจเขาที่เขาทำอะไร ๆ ให้เมื่อคุณแม่ของเธอถึงแก่กรรม เมื่อเธอมา ขอให้เอาโครงการที่เธอเขียนกะไว้ว่าจะทำงานอะไรบ้างนั้นมาด้วย เขียนให้ถูกแบบฟอร์มนะ ฉันจะดู”

เมื่อผมได้ยินเช่นนี้ ก็รู้สึกเหมือนยกภูเขาออกจากอก เมื่อผมเขียนรายการเสร็จแล้ว ผมจึงเห็นจริงอย่างคุณครูว่า คือรู้ว่า ในเดือนธันวาคมนี้ ผมจะไปโรงเรียนได้เพียงวันเดียวหรือสองวันเท่านั้น

วันรุ่งขึ้น ผมนำแผนผังการทำงานของผมไปโรงเรียนและไปส่งให้คุณครูมูซากุ ท่านอ่านอย่างถี่ถ้วนอยู่ ๒–๓ นาที แล้วจึงพูดว่า

“เธอ โตชาบูโร โชซู ชูนิจิ และ ทสุโตโม ไปที่ห้องครูเวรกลางคืน แล้วคอยฉันอยู่ที่นั่นได้ไหม”

พอท่านมาถึง ท่านส่งแผนผังการทำงานของผมให้โตชาบูโร แล้วพูดว่า

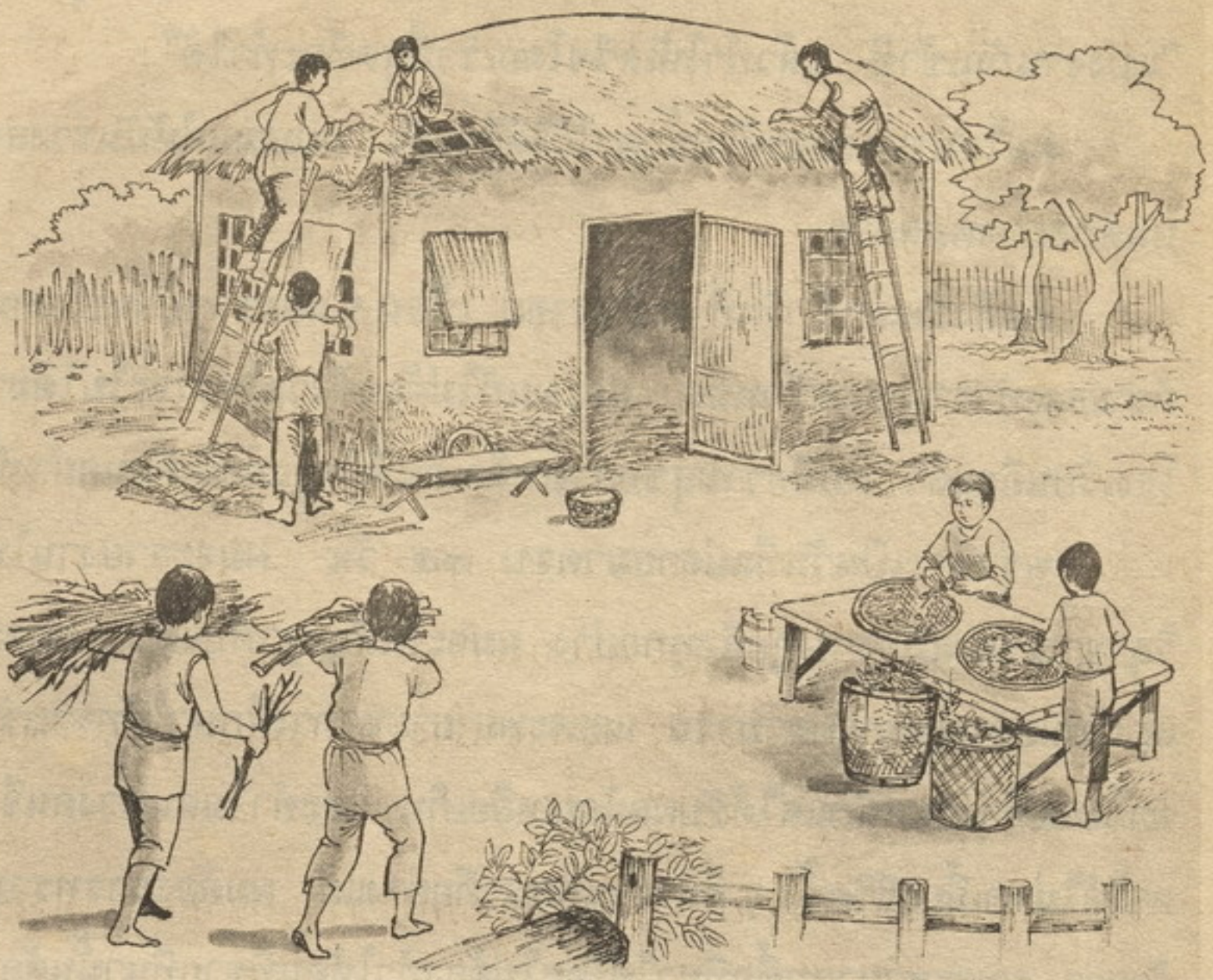

“เธอคิดว่ายังไง”

โตชาบูโรอ่าน แล้วส่งต่อไปให้คนอื่น ๆ เมื่อทุกคนอ่านจบแล้ว คุณครูก็พูดอีกว่า “เป็นยังไง”

“เราจะช่วยกันทำให้เสร็จได้ในไม่ช้าครับ” โตชาบูโรตอบ “ใช่ไหมพวกเรา แล้วเขาจะได้มาโรงเรียนได้เหมือนพวกเรา” พวกเพื่อน ๆ ยิ้มและพยักหน้า

ผมพูดไม่ออก ต้องกะพริบตาถี่ ๆ ไม่ให้น้ำตาไหล

"ระวัง ทำงานให้มีระเบียบและให้ได้ผลดีนะ" คุณครูบอก "แบ่งงานกันเข้าซี แล้วทำให้เสร็จโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้"

ผมไม่สามารถจะห้ามน้ำตาไว้ได้อีกแล้ว ผมปล่อยให้มันร่วงลงบนตักอย่างหมดอาย

พอถึงวันเสาร์ วันที่ ๓ ธันวาคม เพื่อน ๆ และชาวบ้านบางคนก็ช่วยผมทำงานจนเสร็จหมด และผมก็ไม่ต้องกังวลใจว่าจะไม่ได้มาโรงเรียนอีกแล้ว ผมมีความสุขอย่างเหลือเกินที่มีครูและมีเพื่อนอย่างนี้

พรุ่งนี้จะเป็นวันที่แม่ตายมาครบ ๓๕ วัน ผมจะรายงานให้วิญญาณของแม่ทราบทุกสิ่งทุกอย่าง ผมจะให้สัญญากับแม่ว่า ผมจะเล่าเรียนอย่างสุดความสามารถ และจะพยายามหาทางศึกษาให้ทราบว่าทำไมแม่ทำงานหนักแต่ได้รับผลน้อยเหลือเกิน และทำไมคนบางคนจึงหาได้ไม่พอเลี้ยงชีวิตทั้ง ๆ ที่ทำงานทุกนาทีอย่างแม่ ผมต้องการทราบด้วยว่า ผมจะสามารถซื้อที่นาได้โดยไม่ต้องทำให้คนที่ขายที่นานั้นต้องเดือดร้อนได้หรือไม่ ในโรงเรียนของเรานี้ มีนักเรียนอีกผู้หนึ่งชื่อโตชิโอ เขาโชคร้ายยิ่งกว่าผมอีก เขาเกือบจะไม่ได้มาโรงเรียนเลย เพราะต้องไปทำงานเกือบทุกวัน คือ ลากไม้จากภูเขาเอามาเผาให้เป็นถ่าน บางทีถ้าพวกเราร่วมมือกัน เราก็คงจะสามารถช่วยเขาได้อย่างที่เพื่อน ๆ ได้ช่วยผมมาแล้ว

คำที่ควรศึกษา

ไอกรน โรคไอชนิดหนึ่ง

เอเคอร์ หน่วยวัดพื้นที่ ๑ เอเคอร์เท่ากับ ๒ ไร่ครึ่ง

กรมประชาสงเคราะห์ หน่วยงานของรัฐบาล มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ผู้ยากจนและผู้ประสบภัยต่าง ๆ

เพ้อ พูดอย่างไม่มีสติ

หมัก แช่ไว้

แปรรูป เปลี่ยน กลับกลาย

ผ้านวม ผ้าห่มชนิดหนึ่งกรุด้วยนุ่นหรือสำลี

เยน ชื่อหน่วยเงินตราของญี่ปุ่น ๑,๐๐๐ เยน เท่ากับ ๘๗.๔ บาท (อัตราแลกเปลี่ยนเดือนสิงหาคม ๒๕๒๓)

ปอนด์ ชื่อหน่วยมาตราชั่งของอังกฤษ ๑ ปอนด์ เท่ากับ ๔๕๔ กรัม

การศึกษาภาคบังคับ การศึกษาในระดับประถมศึกษา ๖ ปี ที่เด็กทุกคนจะได้รับจากรัฐบาลเป็นการให้เปล่า

ลำแพน เสื่อชนิดหนึ่งสานด้วยไม้ไผ่

หิมะ ละอองน้ำที่แข็งตัวเพราะเย็นจัดมีลักษณะเป็นปุย

กิจกรรม

๑. แบ่งกลุ่มเล่าหรือเขียนย่อ ๆ เกี่ยวกับเรื่อง "ความลำบากของเรา" ตามหัวข้อต่อไปนี้ (กลุ่มละ ๑ ข้อ)

๑) ประเทศญี่ปุ่นหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

๒) สภาพโรงเรียนเชิงเขาที่ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ เรียนอยู่

๓) บรรยายสมาชิกครอบครัวของ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ หลังจากพ่อตาย

๔) ลักษณะนิสัยของแม่ตลอดจนการเจ็บป่วยของแม่

๕) อาชีพของครอบครัวนี้ก่อนแม่ตาย

๖) สภาพสมาชิกครอบครัวหลังจากแม่ตาย

๗) รายรับรายจ่ายของครอบครัวของ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙

๘) ลักษณะนิสัยของเพื่อนบ้านและเพื่อนที่โรงเรียนของ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ

๙) โครงการของ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ

๒. เขียนเหตุการณ์ต่อไปนี้เรียงลำดับตามสภาพเวลาที่เกิดขึ้นจริง (เขียนข้อความ)

๑) ทสุเอโกะไปช่วยพยาบาลแม่ที่โรงพยาบาล

๒) วันที่ ๑๓ พฤศจิกายนแม่ตาย

๓) ต่อมาในปี ๑๙๔๙ ครอบครัวยากจนมาก แม่และยายจึงต้อง

ไปขอความช่วยเหลือจากกรมประชาสงเคราะห์

๔) โคอิชิ เอกุจิ เขียนโครงการทำงานและนำไปให้ครูดู

๕) เมื่อพ่อตาย แม่กับยายต้องทำรองเท้าแตะด้วยฟางไปแลกข้าวมาเลี้ยงครอบครัว

๖) วันที่ ๔ ธันวาคม โคอิชิ เอกุจิ ให้สัญญากับวิญญาณของแม่ว่าจะตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด

๗) หลังจากนั้นอีก ๑ ปี ๕ เดือน แม่เจ็บหนักและไปอยู่โรงพยาบาล

๘) ในวันที่ ๓ ธันวาคม เพื่อนบ้านและเพื่อนที่โรงเรียนมาช่วยทำงานบ้านจนเสร็จ

๙) หลังจากงานศพแม่แล้วมีเงินเหลือเพียง ๗,๐๐๐ เยน

๑๐) เพื่อนบ้านต่างมาช่วยขนฟืนระหว่างแม่ไปเจ็บอยู่ที่โรงพยาบาล

๓. อธิบายความหมายของประโยคที่ขีดเส้นใต้เพียงสั้น ๆ

๑) แม่ทำงานอย่างหนักเพื่อจะให้ที่ดินเพียงเท่านี้เกิดผลประโยชน์พอที่จะเลี้ยงชีวิตพวกเรา **ที่ผมว่าเลี้ยงชีวิตนั้น ผมหมายถึงแค่นั้นจริง ๆ**

๒) แม่ยิ้ม ผมจะลืมยิ้มครั้งนี้ของแม่ไม่ได้เลยจนตลอดชีวิต **ผมนึกไม่ออกเลยว่าเคยเห็นแม่ยิ้มจริง ๆ อย่างนี้มาก่อน**

๓) แม่กับยายไม่เคยลืมที่จะพร่ำเตือนเราว่า **ครอบครัวเรานั้นต้องพึ่งสังคมให้เขาเลี้ยงเราแล้ว**

๔) ผมนึกอยากจะไปอยู่กับแม่เสียเอง แต่ไม่มีเวลาว่างเลย

ส่วนเรื่องไปโรงเรียนนั้นไม่ต้องพูดถึง

๕) "เรายังมีเงินเหลืออีกตั้ง ๗,๐๐๐ เยน (ราว ๆ ๖๐๐ กว่าบาท) **เรารวยกว่าเมื่อตอนที่พ่อตายอีก"**

๖) ขณะนี้รายได้ทั้งหมดของเราได้มาจากใบยาสูบที่เราปลูกในเนื้อที่หนึ่งในสิบ (ประมาณ ๖๗ ตารางวา) ของที่ดินเพียง ๒ ใน ๓ เอเคอร์ **เนื้อที่นอกนั้น** เราต้องใช้เป็นที่ปลูกผักสำหรับรับประทานกันในครัวเรือน

๗) **ดังนั้นโครงการอันสวยสดของผมที่กะว่าจะซื้อที่นาจึงเป็นแต่เพียงความฝัน**

๘) เมื่อผมได้ยินเช่นนี้ **ก็รู้สึกเหมือนยกภูเขาออกจากอก**

๙) ผมพูดไม่ออก **ต้องกะพริบตาถี่ ๆ ไม่ให้น้ำตาไหล**

๑๐) บางทีถ้าพวกเราร่วมมือกัน เราก็คงจะสามารถช่วยเขาได้อย่าง**ที่เพื่อน ๆ ได้ช่วยผมมาแล้ว**

๔. แต่งประโยคโดยใช้เครื่องหมายวรรคตอนต่อไปนี้

๑) เครื่องหมายวงเล็บ ( )

๒) เครื่องหมายคำพูด " "

๓) เครื่องหมายยมก ๆ

๔) เครื่องหมาย –

๕. ทำแบบฝึกหัดการเขียนต่อไปนี้ (เลือกทำ ๒ ข้อ)

๑) เขียนเรียงความสั้น ๆ เกี่ยวกับการวางแผนโครงการของ

นักเรียนที่จะทำในเดือนหน้า (เหมือนดังที่ ด.ช. โคอิชิ เอกุจิ เขียนให้ครูและเพื่อน ๆ ดู)

๒) เขียนแผนผังรายรับรายจ่ายประจำเดือนของนักเรียน

๓) เขียนแสดงความคิดเห็นสั้น ๆ เกี่ยวกับเรื่องนี้เฉพาะตอนที่นักเรียนชอบหรือสะเทือนใจมากที่สุด

๔) เขียนเรียงความสั้น ๆ แสดงความรู้สึกสะเทือนใจในเรื่องที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์

ราชาธิราช
ตอน สัจจะสมิงพระราม

บทนำเรื่อง

เรื่องราชาธิราชเป็นหนังสือวรรณคดีประเภทร้อยแก้วเรื่องที่สองแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ถัดจากเรื่องสามก๊กซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดเกล้าฯให้เจ้าพระยาพระคลัง (หน) พระยาอินทรอัคคราช พระภิรมรัศมี และพระศรีภูริปรีชา ร่วมกันแปลและเรียบเรียงจากพงศาวดารมอญ

พระเจ้าราชาธิราช เป็นกษัตริย์มอญซึ่งทรงอานุภาพมาก พระองค์มีทหารเอกที่มีฝีมือในการรบมากมาย มีเรื่องราวทั้งของพระองค์และของทหารเอกที่น่ารู้น่าศึกษาในลักษณะต่าง ๆ กันอยู่หลายตอน ดังเช่นตอนที่กำหนดให้นักเรียนอ่าน เป็นตอนที่กล่าวถึงทหารเอกคนหนึ่งของพระเจ้าราชาธิราช คือ สมิงพระราม มีคติสอนใจและอ่านสนุกมาก และเนื่องจากเรื่องราชาธิราชนี้มีเรื่องราวเกี่ยวพันกับราชวงศ์สุโขทัยที่นักเรียนควรจะทราบไว้บ้าง จึงขอนำเรื่องย่อ ๆ มากล่าวไว้เป็นการนำเรื่อง เพื่อให้ทราบเนื้อความต่อเนื่องกันมาจนถึงตอน สัจจะสมิงพระราม

ความสำคัญเริ่มตั้งแต่ มะกะโท บุตรชายของพ่อค้า แขวงเมืองเมาะตะมะ เดินทางมาค้าขายที่เมืองสุโขทัย ระหว่างทางปรากฏนิมิตอัศจรรย์ มีผู้รู้ทำนายว่าจะมีพระมหากษัตริย์ทางทิศตะวันออกอุปถัมภ์

ให้มะกะโทมียศถาบรรดาศักดิ์ ต่อจากนั้นจะได้เป็นใหญ่มีบุญญาธิการมากทางด้านทิศตะวันตก มะกะโทจึงเดินทางมาทางทิศตะวันออกถึงเมืองสุโขทัย ได้ไปอาศัยอยู่กับนายช้างของพระร่วง ได้แสดงความเฉลียวฉลาดจนเป็นที่ประจักษ์แก่พระร่วงจึงทรงอุปถัมภ์ และได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยจนกระทั่งได้รับตำแหน่งขุนวัง ต่อมาเกิดรักใคร่ผูกพันกับพระราชธิดาของพระร่วง มะกะโทจึงพานางหนีไป และไปตั้งตัวเป็นใหญ่ขึ้นที่เมืองเมาะตะมะ พระร่วงก็มิได้ทรงถือโทษมะกะโท กลับพระราชทานนามมะกะโทว่า พระเจ้าฟ้ารั่ว จากนั้นมีกษัตริย์สืบต่อมาอีกหลายพระองค์ และมีสงครามรบพุ่งแผ่ขยายอาณาเขตเรื่อยมา จนกระทั่งถึงแผ่นดินของพระเจ้าช้างเผือก โอรสของพระเจ้าช้างเผือกองค์หนึ่งชื่อ มังสุระมณีจักร ซึ่งคนทั่วไปนิยมเรียกว่า พระยาน้อย เป็นผู้มีฝีมือในการรบเข้มแข็ง ผู้คนนิยมยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีเดชานุภาพมาก เมื่อสิ้นแผ่นดินพระเจ้าช้างเผือกแล้ว พระยาน้อยได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตราธิราชแห่งมอญ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระเจ้าสีหราชา-ธิราช แต่ประชาชนทั่วไปนิยมเรียกพระนามของพระองค์ว่า พระเจ้าราชาธิราช ตั้งเมืองพะโคเป็นราชธานี และโปรดให้เรียกว่ากรุงหงสาวดีเป็นราชธานีของมอญตั้งแต่นั้นมา

ขณะนั้นพระเจ้าฝรั่งมังศรีฉะวา กษัตริย์พม่า ซึ่งมีราชธานีอยู่ที่กรุงรัตนบุระอังวะ ทรงทราบว่าทางฝ่ายมอญพึ่งผลัดแผ่นดินใหม่ บ้านเมืองคงจะไม่สงบเรียบร้อย จึงฉวยโอกาสยกกองทัพมาตีกรุงหงสาวดี

นับเป็นการเริ่มสงครามระหว่างมอญกับพม่า แต่พระเจ้าราชาธิราชนั้นทรงมีเสนาบดีและแม่ทัพนายกองที่เฉลียวฉลาดและมีฝีมือในการรบอยู่เป็นจำนวนมาก กองทัพพม่าจึงไม่อาจจะเอาชนะมอญได้ ต่อมาพระเจ้าฝรั่งมังศรีฉะวาสิ้นพระชนม์ ราชโอรสชื่อมังสุเหนียดได้ขึ้นครองราชสมบัติ ทรงพระนามว่าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องหรือพระเจ้ามณเฑียรทอง ได้ทำสงครามรบพุ่งกันต่อมาอีกหลายปี เสียทหารและไพร่พลไปเป็นจำนวนมาก ก็ยังไม่อาจจะเอาชนะพระเจ้าราชาธิราชได้ ในที่สุดเห็นว่าขืนทำสงครามยืดเยื้อต่อไป ก็อาจจะเพลี่ยงพล้ำเสียเมืองให้แก่ฝ่ายมอญ

จึงเจรจาหย่าศึกและขอเป็นไมตรีกับกรุงหงสาวดี พม่ากับมอญก็กระทำสัตย์และกำหนดเขตแดนกัน การสงครามระหว่างมอญกับพม่าจึงว่างลงถึง ๒๒ ปี

สาเหตุของสงครามครั้งใหม่ เกิดจากชาวมอญกับพม่าวิวาทแย่งชิงกันตักน้ำมันดินในบ่อน้ำมันดินชายเขตแดนซึ่งมอญกับพม่ามีกรรมสิทธิ์ฝ่ายละครึ่งบ่อ พวกมอญไล่ทุบตีฟันแทงพวกพม่าบาดเจ็บไปเป็นจำนวนมาก ความทราบไปถึงมังรายกะยอฉะวา ราชโอรสของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องซึ่งมีน้ำพระทัยกล้าหาญและเกลียดมอญอยู่แล้ว จึงถือเป็นเหตุตัดไมตรีกับมอญ เริ่มทำสงครามรบพุ่งกันอีก สงครามครั้งหลังนี้ ฝ่ายพระเจ้าราชาธิราชเสียทหารเอกไปหลายคน เช่น สมิง-พ่อเพชรซึ่งป่วยตาย สมิงนครอินทร์ซึ่งถูกพม่าหลอกจับตัวได้ แม้จะพยายามสู้อย่างสุดฝีมือ จนทหารพม่าไม่กล้าเข้าใกล้ ก็ถูกรุมขว้างปาได้รับความบอบช้ำจนถึงแก่ความตาย ส่วนสมิงพระราม นายทหารเอกผู้มีฝีมือเป็นที่เลื่องลือจนกระทั่งพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องขอดูตัวนั้น ขี่ช้างพลายประกายมาศออกรบ ขณะที่กำลังรบติดพันอยู่ บังเอิญพลาย-ประกายมาศถลำตกหล่มถอนตัวไม่ขึ้น ทหารพม่าจึงล้อมจับตัวสมิง-พระรามไปได้ เนื่องจากสมิงพระรามเป็นทหารมีฝีมือ พระเจ้าฝรั่ง-มังฆ้องจึงคิดจะเกลี้ยกล่อมเอาไว้ใช้ สั่งให้ขังไว้ไม่ฆ่าเสีย

สมิงพระรามถูกขังอยู่จนกระทั่งการรบพุ่งระหว่างมอญกับพม่าซึ่งยืดเยื้ออยู่ประมาณ ๓ ปีค่อย ๆ เลิกรากันไป จนมีเหตุใหญ่เกิดขึ้นกับ

กรุงอังวะ คือพระเจ้าต้าฉิง เจ้ากรุงจีนกรีฑาทัพใหญ่ลงมาประชิดกรุงรัตนบุระอังวะ ท้าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องให้ส่งทหารฝีมือดีออกไปรบกับกามะนี ทหารจีนผู้มีฝีมือในการขี่ม้าและใช้ทวนตัวต่อตัว ถ้าฝ่ายจีนชนะจะยึดเมืองอังวะไว้ในครอบครอง แต่ถ้าฝ่ายพม่าชนะพระเจ้ากรุงจีนก็จะเลิกทัพกลับไป ทหารพม่าไม่มีผู้ใดหาญสู้กับกามะนี สมิงพระรามซึ่งมีฝีมือเป็นเลิศในการรบด้วยวิธีขี่ม้าและใช้ทวน จึงอาสาเข้าต่อสู้กับกามะนีเพื่อหวังตัดศึกมิให้ไปถึงกรุงหงสาวดี ด้วยฝีมือและความเฉลียวฉลาดของสมิงพระราม จึงสามารถเอาชนะตัดศีรษะกามะนีได้ พระเจ้ากรุงจีนจึงเลิกทัพกลับไป พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องบำเหน็จความชอบให้สมิงพระรามอภิเษกสมรสกับพระราชธิดา และแต่งตั้งให้เป็นมหาอุปราชแห่งกรุงรัตนบุระอังวะ สมิงพระรามบ่ายเบี่ยงไม่ยอมรับพระราชทานรางวัล ขอให้ฆ่าตนเสีย หรือมิฉะนั้นก็ขอให้ปล่อยตนกลับหงสาวดี ในที่สุดพระมเหสีของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงทูลพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง ให้ทรงใช้อุบายจัดงานพระราชทานเลี้ยงแก่สมิงพระราม แล้วให้พระราชธิดายกพานพระศรีมาตั้ง เพื่อให้สมิงพระรามได้เห็นรูปโฉมอันงดงามของพระราชธิดา สมิงพระรามก็พอใจพระราชธิดา สมพระราชหฤทัยของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง

เรื่อง ราชาธิราช ตอน “สัจจะสมิงพระราม” นี้ เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นการถือสัตย์มั่นในคำพูด เมื่อได้ตั้งใจและลั่นวาจาออกไปแล้วครั้นผิดไปจากวาจานั้นก็ไม่อาจที่จะทนได้ สมิงพระรามเป็นผู้มีสัจจะ

มาแต่ต้น เมื่อจะรับพระราชทานบำเหน็จรางวัลจากพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง คือรับพระราชธิดาเป็นภรรยาและรับตำแหน่งมหาอุปราชนั้น ได้ขอสัญญาจากพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องไว้สองข้อ ถ้าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องไม่ทรงกระทำตามสัญญาสองข้อนี้ สมิงพระรามจะหนีกลับไปกรุงหงสาวดีทันที พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทรงรับคำ กาลต่อมาปรากฏว่า พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทรงผิดสัญญา สมิงพระรามจึงหนีกลับไปกรุงหงสาวดีตามวาจาที่ลั่นไว้ ถึงแม้จะมีความรักอาลัยในภรรยาและบุตรชายมากสักเพียงใดก็ตาม ก็ไม่ยอมเสียสัจจะแห่งความตั้งใจและวาจาของตน

นักเรียนจะได้อ่านเรื่องราวตอน “สัจจะสมิงพระราม” ต่อไป

คำแนะนำในการอ่าน

๑. อ่านบทนำเรื่องให้เข้าใจเสียก่อน

๒. อ่านตอน “สัจจะสมิงพระราม” ตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อจับใจความและสังเกตคำศัพท์ที่ไม่เข้าใจความหมาย

๓. ศึกษาคำศัพท์จากคำอธิบายท้ายบทหรือพจนานุกรม

๔. อ่านทบทวนอีกครั้งหนึ่ง พยายามจับใจความของเรื่องให้ได้

๕. หาหนังสือเรื่อง ราชาธิราช ตอนอื่น ๆ อ่าน เช่น ตอนสมิง-พระรามรบกับกามะนี ตอนพลายประกายมาศ ฯลฯ

ราชาธิราช
ตอน สัจจะสมิงพระราม

ครั้นเวลาเช้าพระเจ้ามณเฑียรทอง จึงมีรับสั่งให้หาเจ้าสมิง-พระรามเข้ามากินเลี้ยงบนพระราชมนเทียร สมิงพระรามรับพระราชทานเครื่องเลี้ยงพอควรแล้ว ก็เข้ามากราบถวายบังคมเฝ้าอยู่โดยลำดับ พระเจ้ามณเฑียรทองจึงตรัสว่า เราเป็นกษัตริย์อันประเสริฐได้ออกวาจาแล้ว ถึงจะตายก็หาเสียดายชีวิตไม่ เพราะรักสัตย์ยิ่งกว่ารักชีวิตได้ร้อยเท่า ซึ่งที่มหาอุปราชกับราชธิดาเรานั้น เราได้ออกปากแล้วว่าจะให้เป็นบำเหน็จความชอบแก่ท่าน ถึงมาตรว่าจะมิรับด้วยท่านคำนึงถึงพระเจ้า-ราชาธิราชอยู่ ก็จงรับเสียแต่พอเป็นเหตุตามสัญญาเถิด อย่าให้เราเสียสัตย์เลย อนึ่งเราเกรงคนทั้งปวงจะครหานินทาได้ ท่านรับอาสากู้พระนครไว้มีความชอบเป็นอันมาก มิได้รับบำเหน็จรางวัลสิ่งใด นานไปเบื้องหน้า ถ้าบ้านเมืองเกิดจลาจลหรือข้าศึกมาย่ำยีเหลือกำลัง ก็จะไม่มีผู้ใดรับอาสาอีกแล้ว เห็นเราจะได้ความขัดขวางเป็นมั่นคง ตรัสแล้วจึงสั่งให้พระราชธิดายกพานพระศรีมาตั้ง ให้เจ้าสมิงพระรามกินต่อหน้าพระที่นั่ง พระราชธิดาก็อายพระทัยยิ่งนัก ด้วยเป็นราชบุตรีกษัตริย์แต่ทรงพระเยาว์มาจนเจริญพระชนม์ ยังไม่เคยยกพานพระศรีให้ทหารและขุนนางผู้ใดกิน แต่ขยับขยั้นยั้งพระองค์อยู่มิใคร่จะแหวกพระวิสูตรออกมาได้ พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องก็ตรัสเตือนว่ามาเร็ว ๆ พระราชธิดาเกรงพระราชอาญาขัดรับสั่งสมเด็จพระราชบิดามิได้ ก็ยกพานพระศรีมา

ตั้งลงเฉพาะหน้าสมิงพระรามแต่ห่าง ๆ ช้อยชำเลืองดูสมิงพระราม ไม่ทันจะเต็มพระเนตรด้วยความอายก็เสด็จกลับเข้าไป เจ้าสมิงพระราม เห็นพระราชบุตรียกพานพระศรีออกมานั้น ประกอบด้วยเยาวรูป สิริวิลาสลักษณ์เป็นอันงาม ก็แลตะลึงลืมตัวไม่เป็นสมประดีจนพระ-ราชบุตรีเสด็จกลับเข้าไป พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทอดพระเนตรเห็นแล้ว ก็ดีพระทัย ทรงดำริว่าเจ้าสมิงพระรามเห็นจะมีความรักธิดาเราว่า รูปงาม สมคำพระอัครมเหสีทูลไว้ ทรงพระรำพึงนิ่งอยู่แต่ในพระทัย แล้วก็เสด็จขึ้น

ครั้นเวลาวันหนึ่ง เสด็จออกพร้อมด้วยเสนาบดีข้าราชการทั้งปวง พระองค์จึงตรัสแก่สมิงพระรามว่า ท่านอาสากู้พระนครเราไว้ได้ครั้งนี้ มีพระเกียรติยศปรากฏไปแก่ประเทศราชธานีทั้งปวงจนตลอดกัลปาวสาน ซึ่งท่านจะไม่รับรางวัลนั้นมิชอบ ดุจทำลายเกียรติยศเราให้เสื่อมเสีย เพราะจะเป็นที่ติเตียนแก่กษัตริย์ทั้งปวง ท่านดำริดูจงควรเถิด

สมิงพระรามได้ฟังดังนั้นก็คิดว่า เรารับอาสาทำความชอบครั้งนี้ คิดจะแก้ตัวกลับไปเมือง เมื่อพระเจ้ามณเฑียรทองมิทรงพระอนุญาตจะหน่วงเหนี่ยวไว้ฉะนี้ ครั้นเราจะหนีไปก็จะเสียสัตย์หาควรไม่ ทั้งนี้ก็ตามแต่วาสนา เมื่อพระเจ้าอังวะจะโปรดพระราชทานพระราชธิดาแล้ว เราก็จะอยู่ชมรสนางพม่าเสียก่อน เผื่อจะมีโอชาหวานดีกว่ารสมอญกระมัง ถ้าแม้นบุญยังจะกลับไปเมืองหงสาวดีได้โดยสัตย์ คิดแล้วจึงทูลว่าซึ่งพระองค์ทรงพระราชทานที่มหาอุปราชแก่ข้าพเจ้า ๆ มิรับนั้น เหตุด้วยพระราชบุตรของพระองค์ยังจะมีอยู่ อนึ่งข้าพเจ้าเล่าก็ต่างประเทศภาษา อุปมาดังนกเค้าถึงมีกำลังอยู่ก็จริง แต่ตกเข้าอยู่ในท่ามกลางฝูงกาเมื่อกลางวัน ข้าพเจ้าจะบัญชาราชกิจฉันใด ครั้นข้าพเจ้ามิรับบำเหน็จรางวัลเล่าก็จะเสียราชประเพณีของพระองค์ไป ข้าพเจ้าจะยอมเป็นทหารอยู่กับพระองค์แล้ว แต่จะขอรับพระราชทานความอนุญาตอยู่สองประการ หนึ่งห้ามมิให้คนทั้งปวงเรียกว่าเชลย ถ้าผู้ใดมิฟังขืนเรียกข้าพเจ้าได้ยินแล้ว ก็จะถวายบังคมลากลับไปเมืองหงสาวดี ประการหนึ่งถ้ามีสงครามสมเด็จพระเจ้าราชาธิราชมาเมื่อใด ข้าพเจ้า

มิขอเข้าทำสงครามด้วยทั้งสองฝ่าย แม้นมีสงครามกษัตริย์อื่นมาข้าพเจ้าจะขอรับอาสาสู้รบกว่าจะสิ้นชีวิต ถ้าพระองค์โปรดอนุญาตความสองประการนี้แล้ว ข้าพเจ้าก็จะยอมรับพระราชทานรางวัลอยู่ด้วยพระองค์สืบไป

พระเจ้ามณเฑียรทองได้ทรงฟังก็ดีพระทัยนัก จึงตรัสว่าเหตุเท่านี้เราจะอนุญาตให้ได้ อย่าว่าแต่ท่านจะขออนุญาตเท่านี้เลย ถึงจะให้มากกว่านี้สักร้อยประการ ถ้าควรแล้วเราจะอนุญาตให้ท่านสิ้น จึงสั่งให้เสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยทั้งปวง ให้ตีฆ้องร้องป่าวทั่วทั้งพระนครว่า ตั้งแต่วันนี้ไปให้คนทั้งปวงเรียกว่าเจ้าสมิงพระรามกู้เมือง ถ้าผู้ใดเรียกว่าเชลยแล้ว จะฆ่าเสียให้สิ้นทั้งโคตร ถ้าเราแต่งการอภิเษกสมิงพระรามขึ้นเป็นอุปราชแล้วให้ออกนามว่า พระมหาอุปราชผดุงพระนคร เสนาบดีข้าราชการใหญ่น้อยรับรับสั่งแล้วก็ถวายบังคมลาออกจากเฝ้า จึงแต่งคนให้เที่ยวตีฆ้องร้องป่าวไปทั่วกรุงรัตนบุระอังวะ ชาวเมืองทั้งปวงรู้แล้วก็เกรงพระราชอาญา ต่างคนชวนกันสรรเสริญพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องว่า พระเจ้าอยู่หัวของเราทรงโปรดทแกล้วทหารรักยิ่งกว่าพระราชธิดาอันเกิดแต่พระอุระ หวังจะบำรุงพระนครให้คนทั้งปวงอยู่เป็นสุข และจะให้ข้าศึกยำเกรงพระเดชานุภาพจึงทรงปลูกเลี้ยงสมิงพระรามไว้ ตั้งให้เป็นมหาอุปราชแล้วชมฝีมือและบุญญาธิการสมิงพระรามเป็นอันมาก

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงตรัสสั่งให้ปลูกตำหนักใหญ่อย่างที่มหาอุปราช และแต่งการเฉลิมพระตำหนักเครื่องอภิเษกทั้งปวง เสร็จแล้ว

พระโหรจึงถวายฤกษ์อันเป็นศุภมงคลเข้าพิธีเฉลิมพระตำหนักพร้อมด้วยพระญาติวงศา พราหมณ์พฤฒามาตย์ราชปุโรหิตทั้งปวง อภิเษกพระราชธิดากับเจ้าสมิงพระรามเป็นมหาอุปราชตามราชประเพณีมาแต่ก่อนแล้ว พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องก็พระราชทานเครื่องยศสำหรับที่ลูกหลวงเอกให้สมิงพระรามเป็นมหาอุปราช ครั้นนั้นกรุงรัตนบุระอังวะก็เงียบสงบศึกลง สมณพราหมณ์อาณาประชาราษฎร์อยู่เย็นเป็นสุข

ครั้นอยู่มาประมาณสามเดือน พระราชธิดาพระเจ้ามณเฑียรทองก็ทรงพระครรภ์ ถ้วนทศมาสแล้วก็ประสูติพระราชโอรส พระเจ้ามณเฑียรทองได้ทราบก็มีพระทัยเสน่หายิ่งนัก เสด็จไปรับพระราชนัดดาด้วยพระหัตถ์ของพระองค์ แล้วพระราชทานเครื่องประดับทั้งปวงสำหรับพระราชกุมารโดยขบวนลูกหลวงเอก

ครั้นพระราชกุมารมีชันษาได้ขวบเศษ พอย่างพระบาทดำเนินได้ พระเจ้ามณเฑียรทองเสด็จออกว่าราชการครั้งใดก็ทรงอุ้มพระราช-นัดดาขึ้นนั่งเหนือพระเพลาทุกครั้ง อยู่มาวันหนึ่งทรงอุ้มพระราชนัดดาเสด็จออก ณ พระที่นั่งพร้อมด้วยเสนาบดีทั้งปวง สมิงพระรามมหา-อุปราชก็เฝ้าอยู่ที่นั้นด้วย

ฝ่ายพระราชกุมารเป็นทารกยังทรงพระเยาว์ ไม่แจ้งความกำดัด คะนองลุกจากพระเพลายืนขึ้นยุดพระอังสาพระเจ้ามณเฑียรทองไว้แล้วเอื้อมพระหัตถ์ขึ้นไปเล่นบนที่สูง พระเจ้ามณเฑียรทองผันพระพักตร์มา ทอดพระเนตรเห็นดังนั้น ก็ตรัสพลั้งพระโอษฐ์ออกไปว่าลูกอ้าย

เชลยนี้กล้าหาญนัก นานไปเห็นองอาจแทนมังรายกะยอฉะวาได้ สมิงพระรามได้ยินพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องดังนั้นก็น้อยใจ จึงคิดว่าครั้งนี้สิ้นวาสนากันแล้ว เป็นผลที่เราจะได้กลับไปเมืองหงสาวดีด้วยความสัตย์

ครั้นพระเจ้ามณเฑียรทองเสด็จขึ้นแล้ว ฝ่ายสมิงพระรามก็กลับมาที่อยู่ จึงเขียนหนังสือสองฉบับ ๆ หนึ่งซ่อนไว้ใต้หมอน ฉบับหนึ่งเหน็บพกไว้ แล้วคิดเป็นห่วงอาลัยบุตรและพระราชธิดา แล้วหักจิตข่มลงได้ มิได้บอกผู้ใด พระราชธิดาอันเป็นที่รักนั้นก็มิแจ้งให้รู้ กลัวจะห้ามปรามขัดขวาง ความจะทราบถึงพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง จึงเอาเบาะบังเหียนมาผูกม้าซึ่งขี่สู้กับกามะนีนั้น แล้วจัดแจงแต่งกายนุ่งห่มเสร็จ ถือทวนสะพายดาบเผ่นขึ้นหลังม้าควบหนีออกจากเมืองอังวะ

ฝ่ายพม่าชาวเมืองเห็นก็ร้องอื้ออึงขึ้นว่า มหาอุปราชผดุงพระนครหนีไปแล้ว ความทราบถึงเสนาบดี ๆ ก็รีบเข้าไปกราบทูลพระเจ้า-มณเฑียรทอง ๆ ได้แจ้งแล้ว ก็สะดุ้งตกพระทัย จึงสั่งให้จัดทัพม้าพันหนึ่งไปตามเจ้าสมิงพระราม ๆ ก็ควบม้าหนีมาเต็มพักม้าแล้วก็หยุดพักม้านั่งคอยท่าอยู่กลางท้องนาใต้ต้นไม้แห่งหนึ่ง มีต้นตาลเรียงอยู่ที่นั้นสามต้นสูงประมาณสิบห้าวาสิบหกวา มีผลสุกต้นละสี่ทะลายบ้างห้าทะลายบ้าง ครั้นแลเห็นทัพพม่ายกตามมาแต่ไกล จึงขึ้นบนหลังม้า ชักม้าฟ้อนรำเป็นเพลงทวน แล้วพุ่งผลตาลสุกทั้งสามต้นหล่นลงทีละผล มือขวารับทวนมือซ้ายรับผลตาลหล่นลงมา หาทันจะตกถึงดินไม่ แล้วก็โยนไปให้นายทัพนายกองพม่า ๆ เห็นดังนั้นก็ตกใจหยุดยืนอยู่สิ้น กลัวขยาด

ฝีมือนัก ไม่มีผู้ใดจะสามารถเข้าหักหาญจับกุมได้ ก็ค่อยรอตามมาจนสุดแดน สมิงพระรามจึงเอาหนังสือนั้นใส่ไม้คีบปักไว้ แล้วก็รีบควบม้ากลับมากรุงหงสาวดี

ฝ่ายนายทัพนายกองพม่าทั้งปวงที่ติดตามมานั้น ครั้นได้หนังสือแล้ว ก็พากันยกกลับไปยังกรุงรัตนบุระอังวะ จึงนำหนังสือเข้าถวายพระเจ้ามณเฑียรทอง ๆ ทรงรับหนังสือนั้นมาทอดพระเนตรด้วยพระองค์เป็นใจความว่า

ข้าพเจ้าสมิงพระรามขอกราบถวายบังคมทูลไว้ให้ทราบใต้ฝ่าพระบาทยุคล ด้วยพระองค์ออกพระโอษฐ์ทรงพระอนุญาตให้ความสัตย์ไว้แก่ข้าพเจ้าว่า จะมิให้ผู้ใดเรียกว่าเป็นเชลย ถ้าผู้อื่นเรียกแล้วจะให้ลงพระราชทัณฑ์ ตัดศีรษะเสียสิ้นทั้งโคตร บัดนี้พระองค์กลับมาเรียกอ้ายเชลยอีกเล่า ซึ่งข้าพเจ้าจะอยู่ด้วยพระองค์สืบไปนั้นก็เห็นว่าผิดประเพณี แผ่นดินเมืองอังวะแปรปรวนมิได้ยั่งยืนแล้ว ข้าพเจ้าจะขอถวายบังคมลากลับไปเมืองหงสาวดีที่ข้าพเจ้าเคยอยู่แล้วเชิญพระองค์จงเสวยสิริราชสมบัติเป็นสุขพระทัยเถิด ซึ่งพระราชธิดาและพระราชนัดดาของพระองค์นั้น ข้าพเจ้าขอฝากไว้ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทด้วย ถ้าเจริญพระชนม์ยืดยืนแล้ว จะได้อยู่ทำราชการสนองพระเดชพระคุณแทนตัวข้าพเจ้าสืบไป

พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องได้แจ้งดังนั้นก็ทรงทราบว่าเจ้าสมิงพระรามหนีไปครั้งนี้ ด้วยมีความน้อยใจในถ้อยคำที่เราพูดพลั้งไปนั้น ก็มี

พระทัยอาลัยเสียดายนัก มิได้ตรัสประการใดแก่เสนาบดีทั้งปวง เกรงข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยจะติเตียนได้ว่า พระองค์ไม่รักษาพระวาจาตรัสผิดไปเองสมิงพระรามจึงได้หนีไป อุปมาดังคนปลูกพฤกษาชาติให้ใหญ่สูงแล้วตัดยอดหักกิ่งเสีย จึงเสด็จเข้าข้างใน พระราชทานหนังสือให้แก่พระอัครมเหสี

พระอัครมเหสีรับมาอ่านแจ้งความแล้ว ก็เสียดายสมิงพระรามยิ่งนัก และเกรงว่าพระราชธิดาจะเป็นม่าย จึงทูลว่าเป็นธรรมดาสืบมาพลั้งปากก็ย่อมเสียการ พลั้งมีดพลั้งขวานมักจะบาดเจ็บ ซึ่งพระองค์เสียทแกล้วทหารที่ดีไปทั้งนี้ เพราะพลั้งพระโอษฐ์มิทันทรงดำริ ถึงกระนั้นก็อย่าเพ่อทรงพระวิตกเลยด้วยพระราชนัดดาของพระองค์ยังมีอยู่ ถ้าเจริญพระชนม์เติบใหญ่ไปเบื้องหน้าแล้วเราจะให้ไปติดตามมา ถึงสมิงพระรามจะไม่สู้รักใคร่อาลัยแม่ก็คงอาลัยลูก ข้าพเจ้าเห็นทีจะเสียลูกมิได้ คงจะกลับมา

ฝ่ายพระราชธิดาเมื่อสมิงพระรามหนีไปนั้นเป็นเวลาตะวันบ่าย พระราชธิดาบรรทมหลับอยู่ ครั้นฟื้นบรรทมขึ้นนางสาวใช้เข้ามาทูลว่าพระมหาอุปราชหนีไปแล้ว พระราชธิดาได้แจ้งก็ตกพระทัย ทรงพระกันแสงร่ำรัก แล้วเข้าไปดูดาบในที่นอนสมิงพระรามก็หายไป ดูผ้าโพกและแหวนเครื่องประดับมีค่าทั้งปวงก็หาเห็นไม่ จึงเหลือบพระเนตรเห็นหนังสือที่ใต้หมอน พระนางก็หยิบมาคลี่อ่าน ใจความในหนังสือนั้นว่า

สมเด็จพระราชบิดาปลูกเลี้ยงให้เราทั้งสองอยู่ครองกันเป็นสุขสถาพร แล้วบัดนี้พระองค์เสียสัตย์ทำให้เราได้ความอัปยศ เราอยู่ด้วยมิได้จึงหนีไป ขอฝากแต่หลานหลวงไว้ด้วยเถิด ชาตินี้เรามีกรรมจึงจากกันทั้งรัก ไปในชาติเบื้องหน้าขอให้เราได้เป็นคู่ครองกัน อย่ารู้แรมนิราศจนบรรลุนฤพาน

พระราชธิดาได้แจ้งในหนังสือนั้นแล้ว ก็ยิ่งทรงพระโศกด้วยความอาลัย แค้นสมเด็จพระราชบิดานัก

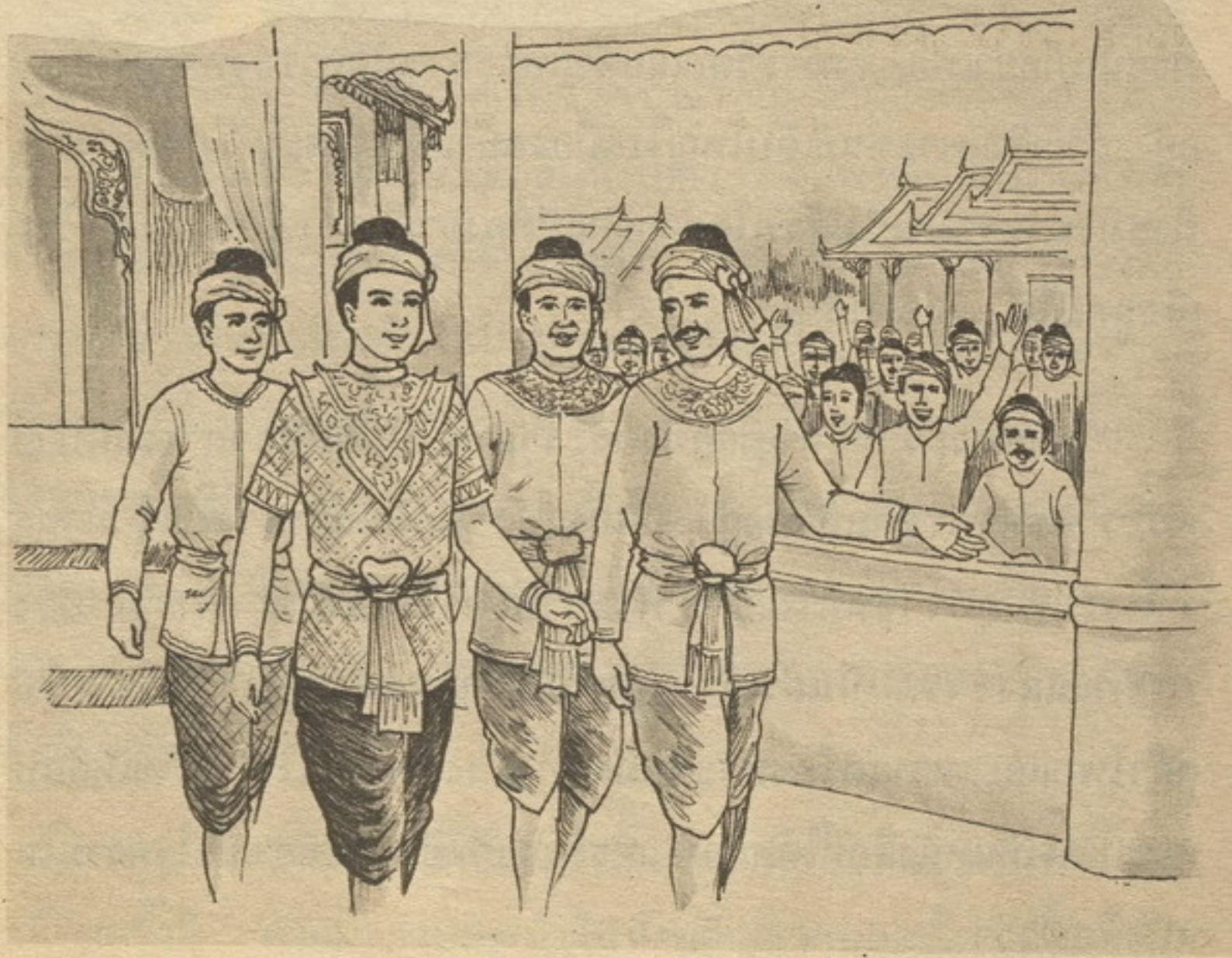

ฝ่ายสมิงพระรามเข้ามาถึงกรุงหงสาวดีแล้ว ชาวพระนครทั้งปวงเห็นก็ร้องอื้ออึงไปว่า เจ้าสมิงพระรามหนีกลับมาได้แล้ว เสนาบดีทั้งปวงรู้ ต่างคนก็ออกมาพูดไต่ถามกันแล้ว จึงพากันเข้าไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าราชาธิราช เจ้าสมิงพระรามจึงกราบทูลตามกิจการทั้งปวงซึ่งได้กระทำมาแต่หนหลังนั้นสิ้นทุกประการ

สมเด็จพระเจ้าราชาธิราชได้ฟังดังนั้นก็มีพระทัยโสมนัสยิ่งนัก จึงสั่งให้เล่นการมหรสพสมโภชเจ้าสมิงพระรามเจ็ดวันเจ็ดคืน แล้วพระราชทานเครื่องยศและเครื่องอุปโภคบริโภคเป็นอันมาก แล้วโปรดให้กินเมืองวาน ขณะเมื่อเจ้าสมิงพระรามกลับมาได้แต่กรุงอังวะครั้งนั้น จุลศักราชได้ ๗๘๗ ปี

คำที่ควรศึกษา

พระราชมนเทียร	เรือนหลวง ปราสาท
มาตรว่า	แม้นว่า
ครหา (คะ-ระ-หา)	การติเตียน
เห็นเราจะขัดขวางเป็นมั่นคง	เห็นทีเราจะได้รับความลำบากอย่างแน่นอน
พานพระศรี	พานหมาก
พระวิสูตร	ม่าน

สิริวิลาสลักษณ์	ลักษณะอันงดงาม
อัครมเหสี	พระมเหสีเอกของพระเจ้าแผ่นดิน
แม้บุญยัง	ถ้ายังมีบุญอยู่
เสนาบดี	ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ แม่ทัพ
ประเทศราช (ประ-เทด-สะ-ราด)	บ้านเมืองอิสระที่สังกัดประเทศอื่น
อุปมา (อุบ-ปะ-มา)	การอ้างเอามาเปรียบเทียบ
นกเค้า	ชื่อนกชนิดหนึ่ง (เค้าแมว)
เชลย	พวกข้าศึกที่จับมาได้
โคตร	วงศ์ สกุล
พระราชอาญา	โทษที่ได้รับจากพระราชา
ทแกล้ว	ทหาร ผู้กล้า
พระอุระ	อก
พระเดชานุภาพ	อำนาจที่ยิ่งใหญ่ของพระราชา
ตำหนัก	เรือนของเจ้านาย
มหาอุปราช	เป็นตำแหน่งที่รองจากพระเจ้าแผ่นดินของสมัยโบราณ
ฤกษ์	คราวหรือเวลาซึ่งเหมาะเป็นชัยมงคล
ศุภมงคล	สิ่งที่นำมาซึ่งความสุขความเจริญ
เฉลิม	ทำเสริม เพิ่มเติม เลิศ ยอด
ราชปโรหิต	พราหมณ์ที่ปรึกษาทางขนบธรรมเนียมประเพณี (ปุโรหิต)

ลูกหลวง	พระโอรสของพระราชา
ทศมาส (ทด-สะ-มาด)	สิบเดือน
ประสูติ	การคลอด การเกิด
เสน่หา (สะ-เหน่-หา)	ความรัก
พระราชนัดดา	หลานของพระราชา
พระราชกุมาร	เด็กชาย (ใช้สำหรับลูกหลานของพระ-ราชา)
พระเพลา	ตัก
ทารก	เด็กที่ยังไม่เดียงสา
กำดัด	เต็มที่ กำลังน่ารัก กำลังน่าชม
พระอังสา	บ่า ไหล่
บังเหียน	เหล็กสำหรับผ่าปากม้า ที่ปลายมีห่วง ๒ ข้าง สำหรับผูกสายบังเหียนและเชือกขลุม
ทะลาย	คำที่ใช้เรียกผลไม้บางชนิดที่รวมกันอยู่เป็นพวง เช่น หมาก มะพร้าว ฯลฯ
พระราชทัณฑ์	โทษที่ได้รับจากพระราชา
พฤกษาชาติ	ต้นไม้
ม่าย	ไร้คู่ผัวเมีย (เขียน “หม้าย” ก็ได้)
กันแสง	ร้องไห้
สถาพร	ยืนยง มั่นคง

อัปยศ (อับ-ปะ-ยด) เสื่อมเสียชื่อเสียง น่าขายหน้า

นิราศ ไปจาก การพรากไป

นฤพาน (นะ-รึ-พาน) การตายอย่างหมดกิเลสอย่างพระอรหันต์

เครื่องยศ สิ่งแสดงยศ

กินเมือง ครอบครองเมือง

จุลศักราช ศักราชน้อย ตั้งขึ้นภายหลังมหาศักราช คือศักราชที่เราใช้กันก่อนใช้ศักราชรัตนโกสินทร์

กิจกรรม

๑. ศึกษาหรืออภิปรายสำนวนเปรียบเทียบที่พบในเนื้อเรื่อง

๑) “อุปมาดังนกเค้าถึงมีกำลังอยู่ก็จริง แต่ตกเข้าอยู่ในท่ามกลางฝูงกาเมื่อกลางวัน ข้าพเจ้าจะบัญชาราชกิจฉันใด”

๒) “อุปมาดังคนปลูกพฤกษาชาติให้ใหญ่สูงแล้วตัดยอดหักกิ่งเสีย”

๓) “พลั้งปากก็ย่อมเสียการ พลั้งมือพลั้งขวานมักจะบาดเจ็บ”

๒. ศึกษาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน

๑) การพระราชทานบำเหน็จรางวัลแก่สมิงพระรามของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง

๒) ความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจของสมิงพระราม

๓) ความรักชาติของสมิงพระราม

๓. เขียนตอบคำต่อไปนี้

๑) พระเจ้าราชาธิราช พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง สมิงพระราม กามะนี บุคคลทั้งสี่เป็นคนเชื้อชาติใด

๒) ใครเป็นผู้ออกอุบาย หาวิธีให้สมิงพระรามยอมรับบำเหน็จรางวัลจากพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง

๓) พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องพระราชทานสิ่งใดเป็นบำเหน็จรางวัลแก่สมิงพระราม

๔) เหตุใดพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องจึงพระราชทานรางวัลเหล่านั้นให้แก่สมิงพระราม

๕) ราษฎรของพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องคิดอย่างไรเมื่อทราบว่าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องยกพระราชธิดาให้สมิงพระราม

๖) สมิงพระรามทูลขอสัญญาอะไรจากพระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง

๗) อะไรเป็นต้นเหตุให้พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องทรงทำผิดคำสัญญา

๘) ก่อนสมิงพระรามหนีไป ได้เขียนจดหมายไว้สองฉบับ ใจความของจดหมายทั้งสองฉบับนั้นว่าอย่างไร

๙) พระเจ้าฝรั่งมังฆ้อง พระอัครมเหสี พระราชธิดา แต่ละองค์ทรงรู้สึกอย่างไรเมื่อสมิงพระรามหนีไป

๑๐) พระเจ้าราชาธิราชทรงรู้สึกอย่างไร เมื่อสมิงพระรามหนีกลับมากรุงหงสาวดีได้

๔. เขียนแสดงความคิดและความรู้สึกของตนเองเรื่อง “ถ้าฉันเป็นลูกสมิงพระราม”

๕. เขียนย่อเรื่อง “สัจจะสมิงพระราม”

๖. ศึกษาเรื่องต่อไปนี้เพิ่มเติม

๑) เหตุใดสมิงพระรามทหารเอกมีฝีมือเป็นที่เลื่องลือจึงถูกจับเป็นเชลย

๒) สมิงพระรามมีฝีมือยอดเยี่ยมในการใช้อาวุธอะไร แสดงฝีมือให้ปรากฏเมื่อใด

๓) กามะนีคือใคร เกี่ยวข้องกับสมิงพระรามอย่างไร

๔) ม้าที่สมิงพระรามขี่ต่อสู้กับกามะนี มีลักษณะดีกว่าม้าอื่น ๆ อย่างไร

๗. เล่นเกมจับเชลย ชวนเพื่อน ๆ เล่นโดยแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย ผลัดกันบอกชื่อตัวละครในเรื่องฝ่ายละ ๑๐ ชื่อ โดยให้ผลัดกันบอกครั้งละชื่อ แล้วให้อีกฝ่ายหนึ่งทายว่าเป็นชื่อของฝ่ายมอญหรือฝ่ายพม่า ฝ่ายใดตอบผิดหนึ่งครั้งจะต้องส่งพวกของตนไปเป็นเชลยคนหนึ่ง เมื่อผลัดกันทายจนครบฝ่ายละ ๑๐ ชื่อแล้ว ใครมีเชลยมาก ฝ่ายนั้นเป็นฝ่ายชนะ ฝ่ายแพ้จะขอตัวเชลยคืนได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นเพื่อความสนุกสนาน เช่น ให้รำ ให้ทำเสียงสัตว์ ให้ทำท่าทางที่กำหนดให้ ฯลฯ

บัญชีคำประพันธ์

บทที่ ๑๘ จากคำประพันธ์ของ นางรัชนี ศรีไพรวรรณ

บทที่ ๑๙ จากพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ของรัชกาลที่ ๑

บทที่ ๒๐ จากคำประพันธ์ของ นางรัชนี ศรีไพรวรรณ

ประมวลคำศัพท์

ก

กรมพระอาลักษณ์ ชื่อหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับหนังสือของพระราชา

กรอง ร้อย ถัก ทอ

กระจุกกระจิก เล็ก ๆ น้อย ๆ

กระดาษฟุลสแก๊ป กระดาษพับเป็นคู่ มีเส้นบรรทัด สำหรับเขียน

กระดาษอัดสำเนา กระดาษไม่มีเส้นบรรทัด สำหรับอัดข้อความ

กระบวนการ วิธีการ

กระบือ ควาย

กระรอก สัตว์สี่เท้า หางเป็นพวง ชอบอาศัยอยู่ตามต้นไม้ กระโดดไปมาเก่ง กินผลไม้และอื่น ๆ โดยใช้ฟันแทะ

กรุงรัตนโกสินทร์ ชื่อสมัยที่ต่อจากสมัยกรุงธนบุรี

กรุงศรีอยุธยา เมืองหลวงของไทยสมัยอยุธยาต่อจากสมัยสุโขทัย

กรุงสุโขทัย เมืองหลวงของไทยสมัยแรกที่ก่อตั้งเป็นชาติไทย

กลับกลอก	เปลี่ยนไปเปลี่ยนมา ไม่คงที่
กลัวจนขนหัวลุก	เป็นสำนวน ใช้ในความหมายว่ากลัวมาก
กลางแปลง	กลางสนาม
กวางตุ้ง	ชาวจีนพวกหนึ่ง อยู่ในมณฑลกวางตุ้งของประเทศจีน
กะเทาะ	หลุดออก ทำให้หลุดออก
กาม	ความอยาก ความใคร่ ความปรารถนา
กาสร	ควาย
กำหนัด	ความยินดี คิดถึง คิดถึงด้วยความรัก
กำแหง	กล้าแข็ง เข้มแข็ง แข็งแรง
กิจวัตร	สิ่งที่ทำเสมอ ๆ
กีฬาในร่ม	กีฬาที่เล่นในที่ร่ม
กีดกัน	ขัดขวาง กั้น ขวาง
กุมภัณฑ์	ยักษ์
เกษมศานต์	สุขใจ สบายใจ ชื่นชมยินดี
เกียงงอน	ไม่เต็มใจ ไม่พอใจ รังเกียจ ทำแง่งอน
แก้บน	ทำการเซ่นสรวงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามที่ได้ช่วยให้สำเร็จ
แกงส้ม	แกงชนิดหนึ่ง ไม่ใส่กะทิ มีรสเปรี้ยวด้วยส้มมะขามเปียก

โกสีย์	พระอินทร์

ข

ข่มเหง	ใช้กำลังรังแก
ขวานผ่าซาก	พูดตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม
ข้อขำ	ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ไม่ควรพูด
ของขบเคี้ยว	อาหารกินเล่น เช่น ถั่วทอด กล้วยฉาบ ฯลฯ
ของป่า	ของที่ได้จากป่า เช่น สมุนไพร ครั่ง ฯลฯ
ข้าราชสำนัก	ผู้ที่ทำงานในพระราชวัง
ขี้หมูราขี้หมาแห้ง	เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เรื่องไม่สำคัญ เรื่องไม่มีประโยชน์
เข่น	ทุบตี
เขม้น	เพ่ง เจาะจง ตั้งใจ เขม่น แปลว่า มุ่งเอาชีวิตกัน
แขไข	พระจันทร์ ดวงเดือน

ค

คนละไม้คนละมือ	ช่วยกันทำ
คณา	การนับ ในที่นี้หมายถึง มากมายจนไม่สามารถนับได้หมด

คล่องตัว	สะดวก ง่าย
คอมพิวเตอร์	สมองกล
คัคนานต์	ท้องฟ้า
คัด	งัด
คัล	เฝ้า มักใช้ว่า บังคมคัล หมายถึง ไหว้เจ้านายเมื่อเข้าเฝ้า
คาบเส้น	ในที่นี้หมายถึงสอบได้ตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้พอดี
คำรน	คำราม
คำรพ	เคารพ
คำราม	เสียงดัง เสียงเอิกเกริก เสียงร้อง
คีรี (คีรินทร)	ภูเขา
คู่หู	เพื่อนสนิท
เครื่องบวช	เครื่องใช้สำหรับการบวช
เครื่องสูบน้ำ	เครื่องจักรที่ใช้สูบน้ำจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง
เครื่องอัดเทป	เครื่องสำหรับบันทึกเสียง

ง

ง่วน	เพลิน เสมอ เรื่อยไป
ง้าง	เหนี่ยวออก ดึงออก

งำ	ปกปิด รักษา ไม่เปิดเผย
งีบ	หลับชั่วครู่หนึ่ง
เงียบเชียบ	เงียบจนทำให้รู้สึกวังเวง

จ

จักร	อาวุธมีรูปเป็นวงกลม รอบ ๆ ทำเป็นแฉก ๆ
จักรวาล	อาณาเขตกว้างใหญ่ ไม่มีที่สิ้นสุด
จับจอง	เข้ายึดครอง
จำรัส	สว่าง รุ่งเรือง แจ่มแจ้ง
จี้	เอานิ้วชี้ เอาสิ่งของกดหรือแทง เอามือแหย่ให้สะดุ้ง
จุดเด่น	สิ่งที่มองเห็นได้ชัด
เจ้ากรมอาลักษณ์	ตำแหน่งผู้เป็นใหญ่ในกรมพระอาลักษณ์
ใจชื้น	สบายใจขึ้น โล่งใจ
ใจลอย	ปล่อยความคิดไปเรื่อย ๆ โดยไม่สนใจเรื่องที่ทำอยู่
ใจอ่อน	ยอมให้เมื่อสงสารหรือเห็นใจ

ฉ

ฉัดฉาน	มาจากคำว่า “ฉาด” แปลว่า ชัดเจน คล่องแคล่ว

ฉัตร	เครื่องประดับเกียรติยศ ทำเป็นชั้น ๆ
ฉันทา	ลำเอียงเพราะรักใคร่ชอบใจ
ฉ่ำ	ชุ่มชื้น
ฉุกเฉิน	เกิดขึ้นทันทีทันใด
เฉา	เหี่ยว ไม่สดชื่น
โฉ่งฉ่าง	เสียงเหมือนวัตถุกระทบกัน
โฉดเขลาเบาปัญญา	ใช้เป็นสำนวน หมายถึง โง่มาก

ช

ชาญสมร	ชำนาญในการรบ
ชายตา	ชำเลืองดู
ชำนิ	คล่องแคล่ว ชำนาญ เชี่ยวชาญ
ชำระความ	พิจารณาตัดสินคดี
ชิวหา	ลิ้น
ชีวประวัติ	เรื่องราวของชีวิต
ชีวาลัย (ชีวัน)	ชีวิต
ชื่นชอบ	ชอบมากจนเกิดความนิยม
เชิงกลอน	ความรู้เกี่ยวกับคำประพันธ์ประเภทกลอน
เชียร์	ร้องหนุนให้กำลังใจ
แชมเปี้ยน	ผู้ชนะเลิศ

ช

ซวย	เคราะห์ร้าย โชคไม่ดี ตกอับ
ซา	น้อยลง เบาลง

ฌ

ฌาปนกิจ	การเผาศพ
ฌาปนสถาน	ที่เผาศพ

ญ

ญัตติ	ข้อเสนอเพื่อลงมติ

ด

ดะ (ไถดะ)	ตะลุยไป
ดงดาน (ดงดอน)	ป่าทึบ
ดำรัส	คำพูดของเจ้านาย
ดุสิต	ชื่อสวรรค์ชั้นที่ ๔
เด็กท้ายรถ	ผู้มีหน้าที่เก็บค่าโดยสารและดูแลการขึ้นลงของผู้โดยสาร
เดชา	กำลัง อำนาจ
เดินท่องน้ำ	เดินลุยน้ำตื้น ๆ
โด่งดัง	เลื่องลือ เป็นที่รู้จักกันทั่ว

ต

ตกระกำลำบาก ได้รับความทุกข์ ความลำบาก

ตกหลุม หลงอุบายทำให้ต้องเสียที

ต้นจิก ต้นไม้พวกหนึ่ง ดอกเป็นช่อยาวห้อยระย้า มีสีขาวหรือแดง ชอบขึ้นในที่ชุ่มชื้น

ตระหลบ ฟุ้ง ย้อนกลับ ย้อนหลัง

ตริ คิด

ตรีโลก โลกสาม ได้แก่ โลกมนุษย์ สวรรค์และบาดาล

ตะคั้นตะคอก ตวาด ขู่เสียงดัง

ตะเฆ่ เครื่องลากเข็นของหนัก มีล้อ

ตังค์ ภาษาปาก เรียกคำว่า สตางค์

ตัดบท พูดกันไม่ให้ผู้อื่นพูดต่อไป

ตับ คำใช้เรียกของที่ผูกเรียงกันเป็นแถว

ตัวการ ผู้เป็นต้นเหตุ

ตีตนไปก่อนไข้ กระวนกระวาย ทุกข์ร้อน หวาดกลัวในข่าวร้าย ทั้ง ๆ ที่เรื่องนั้นยังไม่เกิดขึ้น

เตร็ด เที่ยวไปไม่อยู่เป็นที่ ที่ถูกใช้ว่า เตร็ดเตร่

เตริ่ง เหลิง ที่ถูกคือ เตริง

เต้าฮวย ชื่อขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยถั่วเหลือง

โต้วาที การพูดถ้อยคำที่คมคายระหว่างคน ๒ กลุ่ม เพื่อแสดงเหตุผลสนับสนุนหรือคัดค้านเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ไตร สาม

ไตรยางศ์ สามส่วน ชื่ออักษร ๓ หมู่ คือ อักษรสูง อักษรกลาง และอักษรต่ำ

ถ

ถวายตัว มอบตัว

ถัวเฉลี่ย ทำให้มีส่วนเสมอกัน

ถาโถม โผเข้าไปอย่างรวดเร็ว

ถากถาง แกล้งว่าให้เจ็บใจ

ถ่าง แยกออก กางออก ทำให้ห่าง

เถ้าแก่ คำเรียกคนจีนที่เป็นผู้ใหญ่

ท

ทรงธรรม์ ผู้รักษาธรรม พระเจ้าแผ่นดิน

ทรลักษณ์ ชั่ว เลว

ทวยหาญ พลรบ หมู่กล้า

ทศทิศ ทิศทั้งสิบ

ทะเลสาบ ห้วงน้ำใหญ่คล้ายบึง แต่โตกว่า

ทัณฑฆาต ชื่อเครื่องหมาย (์) ใช้เขียนเหนือตัวอักษรที่ไม่ต้องการออกเสียง

ทัศนาจร เดินทางท่องเที่ยว

ทายาด มาก ที่สุด

ทายาท ผู้สืบสกุล ผู้ควรรับมรดก

ทำตาปะหลับปะเหลือก ทำตากลับไปกลับมาเมื่อไม่พอใจ

ทำเล ถิ่น ที่ ตำบล ที่ตั้ง

ทิพยวิมาน ที่อยู่ของเทวดา

ทีวี คำที่นิยมเรียกแทนคำว่า โทรทัศน์

ทุนทรัพย์ (ทุน-นะ-ซับ) ทรัพย์ที่ใช้เป็นทุน

ทุนรอน ทรัพย์ที่มีไว้ใช้สอยหาผลประโยชน์

เทพไท เทวดาผู้เป็นใหญ่

เทพยดาฟ้าดิน เทวดาผู้รักษาฟ้าและดิน

เทวราช ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดา

เทวสถาน ที่อยู่ของเทวดา ที่ประดิษฐานเทวรูป

เทวัญ ชาวสวรรค์ หมู่เทวดา

เทเวศ หัวหน้าเทวดา เทวดาผู้เป็นใหญ่ พระ-ราชา เจ้านาย

ไท ผู้เป็นใหญ่

น

นขลิขิต เครื่องหมายวงเล็บ ( )

นิตยสาร หนังสือที่พิมพ์ตามกำหนดเวลาอย่างสม่ำเสมอ

นิราศ การจาก เรียกหนังสือที่แต่งเป็นบทกลอนพรรณนาถึงการพลัดพราก

เนือย ช้า เฉื่อย ไม่กระฉับกระเฉง

บ

บทเสภา คำกลอนที่แต่งเป็นเรื่อง มีวิธีขับโดยใช้กรับเป็นเครื่องประกอบ

บทเห่กล่อม ข้อความที่ใช้ร้องกล่อมเด็ก

บรม อย่างยิ่ง ที่สุด มีคำว่า “พระ” นำหน้าเป็น “พระบรม” ใช้นำหน้าคำที่เกี่ยวกับพระเจ้าแผ่นดิน เพื่อแสดงพระเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ เช่น พระบรมมหาราชวัง

บรรพตา (บรรพต) ภูเขา

บะหมี่ อาหารของจีนชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งสีเหลือง เป็นเส้น ๆ คล้ายขนมจีน

บังเกิดเกล้า ผู้ให้กำเนิดที่แท้จริง

บัญชร หน้าต่าง

บัณฑิตย์ ความรอบรู้ การเรียน

บันลือโลก เปล่งเสียงดังก้องโลก เลื่องลือไปทั่วโลก ทำให้ดังก้องโลก

บั้นต้น ตอนต้น ส่วนต้น

บั้นปลาย ตอนท้าย

บาทบงสุ์ (บาด-ทะ-บง) ละอองเท้า

บุกรุก ล่วงล้ำเข้าไป ล่วงเกินเข้าไป

บุญญานุภาพ อำนาจแห่งบุญ

เบญจ ห้า

เบิ่ง จ้องดู

แบบแผน ขนบธรรมเนียมที่นิยมกันมา

ใบตองตึง ใบไม้ชนิดหนึ่ง ใช้มุงหลังคาและกั้นฝาบ้านเรือน

ป

ประจญ ต่อสู้ ต้านทาน

ประเทศราช (ประ-เทด-สะ-ราด) ประเทศที่ขึ้นอยู่กับประเทศอื่น ประเทศที่ยอมอยู่ใต้อำนาจของประเทศอื่น

ปลอกคอ แผ่นหนังหรือวัสดุอื่นที่ใช้ผูกคอสัตว์

ปวารณา (ปะ-วา-ระ-นา) ยอมให้ใช้ ยอมให้ว่ากล่าว ยอมให้ตักเตือน

ปัน แบ่งให้

ปั้นน้ำเป็นตัว โกหก แต่งเรื่องขึ้นหลอกลวงผู้อื่น

ปิงปอง กีฬาในร่มชนิดหนึ่ง

เป็นต่อ ได้เปรียบ

เป็นล่ำเป็นสัน ทำจริงจัง ไม่จับจด ทำให้เกิดผลเป็นชิ้นเป็นอัน

เปราะ แตกง่าย หักง่าย

เป้าหมาย สิ่งที่ตั้งใจไว้

โปสการ์ด ไปรษณียบัตร ภาพขนาด ๙ x ๑๔ เซนติเมตร โดยประมาณ

โปสเตอร์ ป้ายประกาศ

ไปยาล เครื่องหมายชนิดหนึ่ง ใช้ละคำ มี ๒ ชนิด คือ ไปยาลน้อยและไปยาลใหญ่

ผ

ผลกรรม (ผน-ละ-กำ) ความสุขหรือความทุกข์ที่เกิดจากการกระทำ

ผลพลอยได้ สิ่งที่ได้เพิ่มเป็นพิเศษจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ผีทะเล เป็นคำว่าเมื่อไม่พอใจ

พ

พจนารถ (พด-จะ-นาด) คำพูด

ฯพณฯ คำนำหน้าข้าราชการผู้ใหญ่ระดับรัฐมนตรีขึ้นไป

พนาเวศ (พนาสัณฑ์ พนาลี) ป่า

พรรณ ชนิด สีของผิว

พระทรงญาณ ผู้มีความรู้ ผู้มีปัญญา

พระบารมีปกเกล้า คุณความดีที่คุ้มครอง

พระมหาอุปราช ผู้ที่จะได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินต่อไป

พระยาสารสับมัน ช้างที่มีกำลังมากตกมัน

พระลานชัย ในที่นี้หมายถึง สนามหน้าพระราชวัง

พระศุลี พระอิศวร

พระสยมภูวญาณ พระอิศวร

พระอิศโรธิราช พระอิศวร (อิศเรศ)

พรายพรรณ สีแววววาว สีแพรวพราว

พฤกษา ต้นไม้

พล กำลัง ทหาร

พ่วงพี อ้วนล่ำ

พ่อค้าคนกลาง ผู้ที่ซื้อของโดยตรงจากผู้ผลิต แล้วนำมาขายอีกต่อหนึ่ง

พ้อ พูดอย่างน้อยใจ

พะ พบ ปะ .

พักฟื้น หยุดพักผ่อนชั่วคราวเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงเป็นปรกติหลังการป่วย

พานร (พานรินทร์) ลิง

พาลา พาล ชั่ว ร้าย โง่ เขลา

พิศวาส ความรักใคร่ ความชื่นชม

พื้นเพ ที่อยู่เดิม ฐานะ วงศ์ตระกูล

โพงน้ำ ตักน้ำ วิดน้ำ

โพล้เพล้ เวลาจวนค่ำ

ฟ

ฟุบ หมอบลง ย่อลง ทรุดลง

ไฟกัลป์ ไฟล้างโลกเมื่อถึงเวลาสิ้นโลก

ภ

ภาษาอังกฤษ ภาษาของชาวอังกฤษ

ภิรมย์ มาจากคำว่า “อภิรมย์” แปลว่า ดีใจยิ่ง ยินดียิ่ง รื่นเริงยิ่ง

ภูวนาถ ผู้เป็นที่พึ่งของชาวโลก พระเจ้าแผ่นดิน

ม

มณฑา ต้นไม้ชนิดหนึ่ง ใบใหญ่ ดอกสีเหลือง

มนตรา คำศักดิ์สิทธิ์ คำสำหรับเสกเป่า

มโนธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

มรคา ทาง ถนน ช่อง

มวนท้อง อาการปั่นป่วนในท้อง

มหาวิบาก ผลแห่งการกระทำที่ยิ่งใหญ่ ในที่นี้หมายถึง ลำบากมาก ยากมาก

มหิงสา (มหิงส์) ควาย

มหิมา (มหึมา) ใหญ่ โต

มองข้าม ไม่สนใจ

มัฆวาน พระอินทร์

มิตรจิตมิตรใจ ความมีน้ำใจดีต่อกัน

มีแก่ใจ ทำดีต่อโดยไม่ได้ร้องขอ

มีน้ำมีนวล ผ่องใส ผุดผ่อง

มีอันเป็นไป เกิดขึ้นอย่างไม่คาดฝัน

มีอายุ อายุมาก

มุ่งมั่น ตั้งใจแน่วแน่

มุ่งมาดปรารถนา ตั้งใจที่จะทำให้ได้

โม่ เครื่องบดชนิดหนึ่งทำด้วยหิน

โมหันธ์ (โมหา) ความหลง ไม่นึกถึงสิ่งใดเพราะความเข้าใจผิด

ไมโครโฟน เครื่องใช้พูดให้เสียงดังขึ้น

ไม่เอาถ่าน เหลวไหล ไม่เอาใจใส่ที่จะทำตัวให้ดี

ไม้กลัด ไม้เล็กสั้น ปลายแหลมทั้งสองข้าง ใช้กลัดของให้ติดกัน

ไม้ใกล้ฝั่ง มีอายุมาก แก่ชราเต็มที ใกล้ความตาย

ไม้ล้มจึงข้าม คนล้มอย่าข้าม ใช้เป็นสำนวน หมายความว่า ไม้ล้มข้ามได้ เพราะไม่สามารถตั้งขึ้นมาได้อีก แต่คนที่หมดอำนาจวาสนาไม่ควรดูถูกเหยียดหยาม เพราะเขาอาจกลับได้ดีอีกในวันข้างหน้า

ย

ยวน ยั่ว ล่อ ชวนให้เพลิดเพลินใจ

ยองใย ผุดผ่องเป็นน้ำเป็นนวล

ยักยอก โกงเอาทรัพย์ของผู้อื่นที่ตนมีหน้าที่รักษา

ยืนกระต่ายขาเดียว พูดยืนยันอยู่อย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง

ยุทธยง รบอย่างกล้าหาญ ต่อสู้อย่างกล้าหาญ

โยธา ทหาร พลรบ

ร

รถจี๊ป รถยนต์ชนิดหนึ่งที่มีความทนทาน ใช้ในกิจการหลาย ๆ อย่างตามที่ต้องการ

รถไถนา รถที่ใช้ไถดินให้เรียบ

รนหาที่ หาเรื่องเดือดร้อนมาสู่ตนเอง

รวีวรรณ แสงอาทิตย์

รสมือ ฝีมือในการปรุงอาหาร

ร้องทุกข์ บอกความทุกข์เพื่อขอให้ช่วยเหลือ

ระเห็จ ไปโดยเร็ว

ระอิดระอา เบื่อหน่าย หมดกำลังใจ

รังสรรค์ สร้าง แต่งตั้ง

รัชสมัย ช่วงเวลาการครองราชสมบัติของพระมหากษัตริย์องค์หนึ่ง ๆ

ราชทูต ผู้นำพระราชสาสน์ไปประเทศอื่น ผู้แทนชาติในประเทศอื่น

ราศี สง่า มีลักษณะดี

รำเบิกโรง การรำก่อนเปิดการแสดง

รำไร เห็นไม่ชัด เห็นเล็กน้อย

รึงรุม ร้อน ระอุ ร้อนรุ่ม

รุ่นไลท์ฟลายเวท การแข่งขันชกมวยสากลรุ่นหนึ่ง ซึ่งผู้แข่งขันจะต้องมีน้ำหนักไม่เกิน ๑๐๐ ปอนด์ (๔๕.๔๕ กิโลกรัม)

รู้เท่าไม่ถึงการณ์ กระทำไปโดยไม่รู้ว่าจะเกิดผลอย่างไร

ฤ

ฤทธิรอน มีอำนาจทำลายล้าง

ล

ลมปาก คำพูด

ลวดหนาม ลวดหลายเส้นพันกันให้มีส่วนแหลมคมยื่นออกมาเป็นระยะ ๆ ใช้เป็นเครื่องกีดขวาง

ลองเชิง ทำเพื่อดูท่าที ทำเพื่อดูชั้นเชิง

ลาง บาง บ้าง ต่าง

ลูกน้ำเค็ม เป็นสำนวน หมายถึง คนที่อาศัยอยู่แถบชายทะเล

เลยเถิด เกินสมควร เกินขอบเขต

เลิกลั่ก สีหน้าแสดงอาการทำอะไรไม่ถูก ไม่รู้จะตัดสินใจทำอย่างไร

ไล่เบี้ย ซักไซ้ไล่เลียงเป็นรายตัวเพื่อให้ได้ความจริง

ว

วลาหก เมฆ

วัยกลางคน คนที่มีอายุประมาณ ๕๐ ปี

วาจาสิทธิ์ พูดแล้วเป็นไปตามที่พูด

วาทศิลป์ ศิลปะในการพูด ศิลปะในการใช้ถ้อยคำ

วายชนม์ สิ้นชีวิต

วิกฤตกาล เวลาที่ไม่ปรกติ

วิมาน ที่อยู่ของเทวดา

วิไลวรรณ สีงาม ผิวงาม

วิสรรชนีย์ เครื่องหมาย " ะ "ใส่ไว้หลังพยัญชนะ ออกเสียง อะ

วี่แวว ร่องรอย

ศ

ศักดา อำนาจ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ที่ซึ่งเทวดารักษาเมืองอยู่

ศิลปวรรณคดี ความงดงามของวรรณคดี

ส

ส่งเสริม ช่วยเหลือให้ดีขึ้น ช่วยให้เจริญขึ้น

สถาปนา	ยกย่องโดยแต่งตั้งให้สูงขึ้น
สถาวร	ยืนยง มั่นคง
สบอารมณ์	ถูกใจ
สมจร	การผสมพันธุ์ของสัตว์
สมัญญา	ชื่อ
สวาท	น่ารัก น่ายินดี
สหประชาชาติ	ในที่นี้เป็นคำเปรียบเทียบว่า คำในภาษาไทยมีที่มาจากภาษาอื่นหลายภาษา
สักขีพยาน	พยานผู้รู้เห็นด้วยตาตนเอง
สังขยา	การนับ การคำนวณ ชื่อขนมทำด้วยไข่ กะทิและน้ำตาล
สัญประกาศ	เครื่องหมาย – ใช้ขีดใต้ข้อความสำคัญ
สันหลังยาว	เกียจคร้าน
สัประยุทธ	รบพุ่งชิงชัยกัน
สาธุ	ดี ถูกต้อง เหมาะ
สามภพ	สามโลก ได้แก่ สวรรค์ มนุษย์ และบาดาล
สายชล	สายน้ำ
สายบัว	ก้านดอกบัวชนิดหนึ่ง รับประทานได้
สายยู	สายโซ่หรือเหล็กทำเป็นข้อ ๆ เพื่อล่ามบานประตูให้ติดกับที่ใส่กุญแจ

สายใย	ความสัมพันธ์
สายัณห์	เวลาเย็น
สาหัส (สาหส)	ร้ายแรง รุนแรง
สำอาง	งาม สะอาด หมดจด
สิงขร	ภูเขา
สิงสู่	เข้าไปอยู่ด้วย
สิงหาสน์	ที่ประทับของพระเจ้าแผ่นดิน ทำเป็นแท่นหรือเตียง ขาเป็นรูปจมูกสิงห์
สีสำลาน	สีเหลืองปนแดง
สีหน้าสีตา	การแสดงความรู้สึกทางใบหน้า
สืบทอด	ทำต่อเนื่องกันมา
สุขุม	ละเอียด นิ่มนวล ประณีต
สุคติ	ทางดี สวรรค์ ผลของบุญที่ส่งมาให้เกิดมีความสุขความสบาย
สุดแรงเกิด	เต็มกำลัง
สุดสวาสดิ์	รักมาก
สุรารักษ์	เทวดาผู้คุ้มครองรักษา
สุริยฉาน (สุริยัน)	แสงสว่างของดวงอาทิตย์
สุริยวงศ์	เชื้อสายพระอาทิตย์
เสียคน	เสื่อมเสีย กลายเป็นคนไม่ดี
เสี่ย	คำเรียกชายจีนที่ร่ำรวย

เสียดสี	ว่ากระทบกระทั่ง พูดเสียดแทงใจ
เสียวไส้	อาการที่เกิดขึ้นเมื่อรู้สึกตกใจและหวาดกลัว
เสี่ยว	ขวิด
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	เสื้อผ้าที่ตัดเย็บเรียบร้อยแล้ว สำหรับขาย
แสยะ	ทำปากแบะออกแสดงความเกลียดหรือเยาะเย้ย
ใส่ความ	กล่าวหาเรื่องร้ายให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย

ห

หย่าร้าง	เลิกเป็นผัวเมียกัน
หกคะเมนตีลังกา	อาการที่เอาหัวปักลงที่พื้น เอาเท้าชี้ขึ้นข้างบนแล้วเลยไปข้างหลัง แล้วเอาหัวกลับขึ้นมา สำนวนเปรียบเทียบการเล่นอย่างอิสระ
หทัย	หัวใจ
หน้านิ่วคิ้วขมวด	ทำคิ้วขมวดแสดงความสงสัย โกรธ หรือเบื่อหน่าย

หน้ามือเป็นหลังมือ เปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิม

หม่นหมอง ไม่สบ่ายใจ ไม่ผ่องใส

หมับ อาการอย่างเร็ว ทันทีทันใด

หยอย เต้นหรือกระโดดเร็ว ๆ

หริ่งเรไร เสียงเรไรร้อง

หลู่ ไม่นับถือ ดูถูก

หลู่ล่วงลาม ลบหลู่ ล่วงเกิน ลามปาม

หัวเรี่ยวหัวแรง ผู้เป็นกำลังสำคัญในการทำกิจการต่าง ๆ

หัสนัยน์ คำเต็มว่า สหัสนัยน์ แปลว่าพันตา หมายถึง พระอินทร์

หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าหน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและส่งเสริมการประถมศึกษาในอำเภอ

หิมวา (หิมเวศ) ที่อยู่อันหนาว คือ ป่าหิมพานต์ โดยทั่วไป หมายถึง ป่า

หิรัญ เงิน บางแห่งว่า ทอง

เห็นพ้องต้องกัน มีความเห็นเหมือนกัน

เหน็บแนม พูดเสียดแทงให้เจ็บใจ

เหนาะ สะดวก คล่อง

โหยหิว หิวมากจนอ่อนกำลัง ในที่นี้หมายถึงได้รับความลำบากอย่างแสนสาหัส

ให้เลือด การเพิ่มเลือดให้ผู้ป่วย

อ

อกตัญญู	ไม่สำนึกถึงบุญคุณ
อโณทัย	เวลาที่พระอาทิตย์เพิ่งขึ้น
อดออม	ประหยัด
อนงค์	นางงาม
อมตนิทาน	เรื่องราวที่ไม่ตาย
อมฤตรส	น้ำทิพย์
อรชร	งาม
อรัญวา	ป่า
อลงกรณ์	การตกแต่ง การประดับ เครื่องประดับ เครื่องแต่ง
อสภ	ไม่งาม ไม่สวย ไม่ดี ซากศพ
ออกโรง	ลงมือกระทำ
ออด ๆ แอด ๆ	อาการป่วยนิด ๆ หน่อย ๆ ไม่รู้จักหาย
อ้อนแอ้น	แบบบาง ชดช้อย
อ้อยส้อย	ทำอาการเชื่องช้าเพื่อให้เกิดความสงสาร
อัคร	ยอด เลิศ
อัคเรศ	มเหสีของพระเจ้าแผ่นดิน
อัจฉริยะ	วิเศษ แปลก อัศจรรย์
อัประมาณ	อาย ไม่มีที่สุด กำหนดไม่ได้

อาคาร	โรง เรือน สิ่งที่ก่อสร้างขึ้น
อาจอง	สง่า กล้าหาญ ผึ่งผาย
อาเจียน	ขย้อนเอาอาหารออกทางปาก
อาสน์	ที่นั่ง
อำไพ	สว่าง สุกใส งาม
อิ่มหนำสำราญ	อิ่มเต็มที่
อึงมี่	เสียงดัง อึกทึก หนวกหู
อึงอล	ดังลั่น
อุ้งมือ	ส่วนกลางของฝ่ามือ
อุเบกขา	มีใจเป็นกลาง
เอกลักษณ์	ลักษณะเด่นเฉพาะ
โอภาส	ความเปล่งปลั่ง ความสุกใส แสงสว่าง
โอ้เอ้ลอยชาย	ช้า ทำตัวตามสบายทำให้เสียเวลา

ฮ

ฮิปปี้	คนที่ใช้ชีวิตตามใจชอบ ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของสังคม

คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

ที่ วก. ๒๖๗/๒๕๒๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ แล้วนั้น เพื่อให้สื่อการเรียนต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักสูตร และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ดังมีรายนามต่อไปนี้

คณะที่ปรึกษา

๑. นายสมาน แสงมลิ
๒. นายโกวิท วรพิพัฒน์
๓. คุณลาวัลย์ ถนองจันทร์
๔. คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา
๕. คุณหญิงเบญจา แสงมลิ
๖. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ
๗. นางกุหลาบ มัลลิกะมาส
๘. นางสาวซ่อนกลิ่น พิเศษสกลกิจ
๙. นางกิติยวดี บุญซื่อ
๑๐. นายวินัย เกษมเศรษฐ

๑๑. นางสาววรณี สุนทรเวช
๑๒. นายสวัสดิ์ สุวรรณอักษร
๑๓. นายศิริ ศิริบุตร
๑๔. นายสมพงษ์ พละสูรย์

คณะปฏิบัติงาน

๑.	นางรัชนี ศรีไพรวรรณ	ประธานกรรมการ
๒.	นายสุเจตน์ อิงคะสุวณิชย์	
๓.	นางประภา สุขีนัย	
๔.	นางสาวกาญจนา ศุกรสูยานนท์	
๕.	นางสาวสมช้อย ยุติธรรม	
๖.	นางนิตยา จรูญผลฐิติ	
๗.	นางสาวจินตนา ใบกาซูยี	
๘.	นางสาวพูนศรี อิ่มประไพ	
๙.	นางสุชาดา วัยวุฒิ	กรรมการและเลขานุการ
๑๐.	นางวันเพ็ญ สุทธากาศ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑.	นางสาวปริญญา ฤทธิ์เจริญ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๒๓

(นายรังสฤษดิ์ เชาวน์ศิริ)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายพะนอม แก้วกำเนิด ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๖

รายชื่อหนังสือเรียนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดให้ใช้ในโรงเรียน ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก ๓๘/๒๕๓๑ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๑ และจัดพิมพ์จำหน่ายโดยองค์การค้าของคุรุสภา

๑. หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๑
๒. หนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม ๒
๓. แบบฝึกหัดภาษาไทย
๔. หนังสือเรียนคณิตศาสตร์
๕. หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดสุขภาพและจิต
๖. หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
๗. หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดบ้านเมืองของเราและประเทศเพื่อนบ้าน
๘. หนังสือเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมวดเศรษฐกิจและการทำมาหากิน
๙. หนังสือเรียน ENGLISH IS FUN BOOK 3
๑๐. หนังสือเรียน ENGLISH IS FUN BOOK 4
๑๑. แบบฝึกหัด ENGLISH IS FUN BOOK 3
๑๒. แบบฝึกหัด ENGLISH IS FUN BOOK 4

01126010030

พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
นายพระนอม แก้วกำเนิด ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา
๓๗๐๐๐๕๘ (๒)